

TWAALF TWAALFTALLEN PREKEN

6DE TWAALFTAL

Door

Dr. H. F. Kohlbrügge

Predikant te
Elberfeld, Duitsland

STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2002

INHOUD

61. Tekst: PSALM 84:12.

"Want God de HEERE is een Zon en Schild, de HEERE zal genade en ere geven; Hij zal het goede niet onthouden dengenen, die in oprechtheid wandelen."

62. PSALM 138: 8.

"De Heere zal het voor mij voleindigen; Uw goedertierenheid, Heere, is in eeuwigheid; en laat niet varen de werken Uwer handen."

63. Ezechiël 36: 27.

"Ik zal maken, dat gij in Mijn inzettingen zult wandelen en Mijn rechten zult bewaren en doen."

64. EFEZE 2:10:

Want wij zijn Zijn maaksel, geschapen in Christus Jezus tot goede werken, welke God voorbereid heeft, opdat wij in dezelve zouden wandelen."

65. JOHANNES 6:40.

"En dit is de wil Desgenen, Die Mij gezonden heeft, dat een ieder, die de Zoon aanschouwt en in Hem gelooft, het eeuwige leven hebbe."

66. GALATEN 4: 30b.

"Werp de dienstmaagd uit en haar zoon."

67. GALATEN 4: 27.

"Wees vrolijk, gij onvruchtbare; breek uit en roep, gij die geen barensood hebt; want de kinderen der eenzame zijn veel meer dan dergenen, die de man heeft."

68. FILIPPENSEN 1:11

Vervuld met vruchten der gerechtigheid, die door Jezus Christus zijn, tot heerlijkheid en prijs van God."

69. GALATEN 5: 16, 17.

Wandelt door de Geest, en volbrengt de begeerlijkheid des vleses niet. Want het vlees begeert tegen de Geest, en de Geest tegen het vlees, en deze staan tegen elkander, also dat gij niet doet hetgeen gij wildet."

70. ROMEINEN 6:19.

"Ik spreek op menselijke wijze, om de zwakheid uws vleses wil: want gelijk gij uw leden gesteld hebt, om dienstbaar te zijn der onreinheid en der ongerechtigheid, zo stelt nu uw leden, om dienstbaar te zijn der gerechtigheid tot heiligmaking."

71. ROMEINEN 6: 22.

"Maar nu van de zonde vrijgemaakt zijnde, en Gode dienstbaar gemaakt zijnde, hebt gij uw vrucht tot heiligmaking, en het einde: het eeuwige leven."

72. ROMEINEN 8:8 -11.

"En die in het vlees zijn, kunnen Gode niet behagen. Doch gijlieden zijt niet in het vlees maar in de Geest, zo anders de Geest van God in u woont. Enz."

61. Psalm 84:12

Deze leerrede is gehouden te Elberfeld op 18 April 1847 des voormiddags. In het Nederduits vertaald verschenen zij 1848 in het 3. Twaalfstal der eerste uitgave der "Twaalf Twaalfstallen" als No. 11. In het Hoogduits is zij verschenen 1887 in "Licht und Recht", 1. Heft, ?. Predigt. Des avonds vervolgde K. zijn verklaring van Jesaja 23:12-18. Het was op die avond 't eerst dat de vergaderden een psalm aanhieven, zij ontvingen namelijk, hun Leraar met Psalm 84:3 en 4, die een der broeders had opgegeven; het was een zielverheffende gebeurtenis op deze zo gewichtige dag. (Zie noot 2 op blz. 293) Aan het slot van Zijn rede gaf Dr. Kohlbrugge op: Lied 22:10. (Zie verder het "Aanhangsel" achter deze leerrede)

Het was een heerlijk besluit, dat Ruth nam, toen zij tot haar schoonmoeder zeide: *"Val mij niet tegen, dat ik u zou verlaten, om van achter u weer te keren; want waar u zult heen gaan, zal ik ook heen gaan; en waar u zult vernachten, zal ik vernachten; uw volk is mijn volk en uw God mijn God. Waar u zult sterven, zal ik sterven, en aldaar zal ik begraven worden, zo doe mij de Heere, en zo doe Hij er toe; zo niet de dood [alleen] zal scheiding maken tussen mij en tussen u."* (Ruth 1:16, 17)

Toen zij dit uitsprak, scheen het weliswaar geen heerlijk besluit te zijn. haar keuze liet zich veeleer voor het gezond verstand en voor de mensen, ook voor zichzelf, niet rechtvaardigen. Want wat zij verkoos was zwakheid en armoede; er lag ook volstrekt geen eer in, zoals de wereld die liefheeft. Bovendien werd haar zo geheel niets toegezegd, veeleer werd zij afgestoten, terwijl haar toegevoegd werd: Ga heen, keer daar weer heen, vanwaar u gekomen zijt, en blijf aldaar; u hebt bij mij niets te verwachten, en in uw land kunt u lichter iets vinden, dat voor u past.

Maar Ruth liet er zich niet door in de war brengen, dat zij zo weinig opbeurends, schier niets dan ontmoedigends van haar schoonmoeder hoorde; ten dele drong haar de aanhankelijkheid en liefde, ten dele had zij, bewust of onbewust, een andere heerlijkheid voor ogen dan die, welke gezien werd. Het was haar niet om een man te doen, maar om God en om Zijn Gemeente. Het ander, waar het haar niet om te doen was, viel haar later koninklijk ten deel.

Dat het haar om God en om Zijn Gemeente ging, drukken de woorden duidelijk uit, die zij zeide: "Uw volk is mijn volk, en uw God is mijn God."

Wat mag Ruth wel tot deze keuze gedrongen hebben, daar zij toch van Naömi volstrekt geen heerlijke dingen van de Gemeente Gods hoorde verkondigen, noch haar de Almachtige hoorde prijzen, veeleer dit uit haar mond vernam: Er is van mij niets voor u te hopen!? Ik denk, dat zij gehongerd en gedorst heeft naar gerechtigheid, en bij zulk een ziel gaat het minste levende woord, dat zij verneemt uit de mond der oprechten, boven al het zichtbare, boven alle vleselijke verwachtingen. Want met een enkel woord, dat van de levenden God getuigt, al komt het ook uit de mond van een bedroefde, hard geplaagde en aangevochtene, wordt voor een dorstende ziel zulk een schat van hemelse en onvergankelijke goederen geopend, dat men graag alles verkoopt, om de parel van grote waarde ook in eigendom te hebben. Zo zal zij wel menig woord van haar schoonmoeder gehoord hebben, waarin zij, ten spijt van het zichtbare, meer zag, dan in heel Moab en in deszelfs God; van het volk Israël moet zij daarentegen wel veel gehoord hebben, waardoor het verlangen in haar is ontstaan, om in dit volk ingelijfd te

zijn en te blijven; en van de God Jakobs, de God der armen en ellendigen, moet zij velerlei gesmaakt hebben, dat haar bewogen heeft om blijmoedig te spreken: "Uw God is mijn God."

Ruth heeft geen koeienogen¹ gehad, toen zij liever verkoos, om met het volk Gods ontbering te lijden, dan voor een tijd de genieting der zonde te hebben, want zij achtte de versmaadheid van Christus meerderen rijkdom te zijn, dan de schatten in Moab. Ontbering heeft zij maar voor een korte tijd geleden; wat zij er in Moab aangegeven heeft, vond zij in Bethlehem-Juda honderdvoud terug; en voor de smaad, die zij had kunnen duchten, heeft zij de eeuwige eer gevonden, dat haar keuze, zowel als haar naam nog na meer dan dertig eeuwen in de harten van alle oprechten leeft, als van een moeder in Israël, als van een stammoeder van Christus.

Het voorbeeld van Ruth is een zeer treffend voorbeeld, om de een en ander van u op te wekken, ook voor zich, tot vertroosting zijns harten, te kiezen de God en Heiland, Die leeft en het gebed hoort, Die ook alléén de leegte in het hart weet te vervullen. Het moge ook menigeen moed geven, die tot hiertoe wankelt in zijn keuze tussen het zichtbare en onzichtbare, zoals het dan ook van de anderen kant menigeen uit u verlevendigen moet, die het treffelijk besluit met Ruth heeft genomen: "U volk is mijn volk, en uw God is mijn God."

Orpa koos het rijke Moab en vond Tenslotte niets dan oordeel, armoede en verwoesting. Ruth verkoos wat ogenschijnlijk niets was, en vond genade, welvaart en blijvend eer. In deze, voor mij in zo vele opzichten plechtige ure², houd ik u het voorbeeld van Ruth opzettelijk voor, om uw aandacht te leiden tot overweging van dierbare Schriftuurwoorden, die het op duidelijke wijs uitspreken, wat degene vindt, die zich de levenden God en zijn Waarheid verkozen heeft tot troost zijns harten, en die niet omziet naar ijdelheid.

Tekst: PSALM 84: 12.

"Want God de HEERE is een Zon en Schild, de HEERE zal genade en ere geven; Hij zal het goede niet onthouden dengenen, die in oprechtheid wandelen."

Deze woorden bieden drie rustpunten voor uw aandacht, naardien de volgende waarheden daarin opgesloten liggen:

1. God de Heere is een Zon en Schild.
2. De Heere geeft genade en ere.
3. Hij zal het goede niet onthouden aan de oprechten.

I.

1. *God de Heere is een Zon en Schild.*

¹ Ogen, die naar twee kanten zien, in plaats van rechtuit op het éne nodige gericht te wezen.

² Na het verschijnen van het "Religionspatent" van 30 Maart 1847 was namelijk door het hoopken dergenen, die tevoren tegen de invoering der nieuwe kerkorde voor Rijnland en Westfalen geprotesteerd en zich om de prediking van Gods Woord door DR. KOHLBRÜGGE geschaard hadden, het besluit genomen een zelfstandige Gereformeerde Gemeente buiten de "Union" te vormen, waartoe het genoemde "patent" vrijheid en recht had verleend. Juist op de dag, waarop deze preek gehouden werd, de 18de April 1847, verklaarden de aanwezige leden, door ondertekening der oorkonde, tot deze Gemeente toe te treden; welk voorbeeld in de eerstvolgende dagen door nog vele anderen gevolgd werd. (Zie verder het uitvoerig "Aanhangsel" blz. 311)

- A. Het kan ons in deze stormachtige dagen vol sneeuw en koude zo recht goed doen, als de zon ons eens een ogenblik verwarmt. Maar de zon kan in de natuur zeer helder schijnen, terwijl het arme hart nochtans door menigerlei storm bewogen wordt, en het de mens gaat als een beschadigd schip op de onstuimige zee: elke hooggaande golf schijnt het schip te zullen verpletteren. Daartoe kunnen verscheiden oorzaken voorhanden zijn; meer of minder luid spreekt toch in het hart van de een en van de ander een stem: "Ik moet van hier; ik moet met Mijn God in het reine komen. Alles hierbeneden heeft immers een einde. Er is geen blijvend troost in al wat ik hier zie, heb en geniet; en ik ben een sterfelijk mens, een zondaar." En de behoefte, om met zijn God in het reine te zijn, wordt, hoe ook teruggehouden, nochtans dieper gevoeld dan menigeen zichzelf wel verklaren kan. Hier ligt nu een donkere nacht op de ziel. Wie kan die verdrijven en de dag doen aanbreken?
- B. Een ander gaat daarheen, gebukt onder de zware last van zijn zonden. Alles roept hem toorn, straf en verdoemenis toe. Hij voelt zich verloren; hij voelt zich zonder God in de wereld; hij is bedroefd. Niets kan hem de verlorene rust teruggeven, niets hem troosten, niets hem het beschuldigende geweten stillen. Hij moet genade gevonden hebben bij zijn God; hij moet verzekerd zijn van de uitdelging van Zijn zonden; hij moet geloven; maar genade, kwijtschelding van zonden, geloof, Evangelie zijn voor hem te hoge en onbekende dingen, dan dat hij met zijn gedachten zich daarmee zonde kunnen bezig houden. Hier ligt nu een donkere nacht op zijn ziel. Wie kan die verdrijven, en de dag doen aanbreken?
- C. Een derde heeft veel geleerd, veel ondervonden, veel doorstaan, maar de kracht van zijn verdorvenheid heeft hem opnieuw geheel en al overmeesterd. Allerlei welgemeende pogingen, om er zich van los te maken, zijn hem mislukt. Het schijnt, als wilde God niet horen, omdat hij een te groot zondaar is. Hoe meer hij alle krachten inspant om zich te reinigen van zijn verdorvenheid, hoe dieper hij erin schijnt te verzingen. Hij zou graag de zonde haten en vlieden, en de kluisters, die hem binden, verbreken, maar hij ondervindt, dat hij bij allen weerstand zich de kluisters zelf smeedt, dat hij de zonde liefheeft, en dat in hem volstrekt niets goeds is, volstrekt niets, dat ook maar het geringste kenteken van een geboorte uit God zou vertonen. Hij ziet geen redding meer en is radeloos. Hij zou zo graag het geloofsartikel vasthouden: "Ik geloof vergeving van zonden", maar hij vermag het niet. Er ligt een donkere nacht op zijn ziel. Wie kan die verdrijven, wie de stormen doen bedaren, die zijn hart heen en weer slingeren van vrees en zielsnood, gelijk de wind de hoornen des wouds?
- D. Een vierde kent zijn God en Heiland. Hoeveel dierbare beloften liggen daar voor hem, hoeveel zijn daarvan reeds vervuld geworden! Van hoeveel dierbare woorden zijns Gods heeft hij niet de waarheid alreeds ondervonden! Nochtans, in dit ogenblik is het hem, als ware er geen God meer, als ware de levende God dood en vooral zijn smeken doof. Hij zit in allerlei benauwdheid en nood. Alle watervloeden gaan over hem heen. zijn plaag is iedere dag nieuw. Wat is er nu waar van de ganse Waarheid Gods? Wat waar van alle heerlijkheid, waarvan het Woord spreekt? Hoe staat het nu met de last: "Zegt de rechtvaardige, dat het hem wél zal gaan"? Alles, alles geeft hem zorg en kommer. De verlegenheid wordt te groot. Een vloed van wrevel en zonde breekt bovendien nog over hem los, en geen enkele lichtstraal verkwikt hem. Een donkere nacht ligt op zijn ziel. Wie kan die verdrijven? Wie kan de duisternis, die hem omringt, doen opklaren? Wie leven en uitkomst scheppen, waar niets is dan dood en ondergang? Alles vermag God de Heere. Hij, Die de zon geschapen heeft, opdat zij allen nevel, elke duisternis, elke nacht verdrijve, en in de dag heerse, Hij is

Zelf een Zon in de schepping van Zijn genade, Die zo zeker elke aangevochtene eindelijk de dag, Zijnen dag, de dag des heils, der volkomen verlossing, der bevestiging van Zijn waarachtige getuigenissen zal doen aanlichten, als Hij betuigd heeft: "Ik schep het licht."

Van welke God wordt hier gesproken? Van die God, Die de hemel en de aarde gemaakt heeft, van de Verbondsgod, de God Jakobs, van de God, Die trouwe houdt tot in eeuwigheid en niet laat varen de werken van Zijn handen.

2. Een psalm in de nacht is deze Psalm, mijn Geliefden! God de Heere is een Zon. Aan hoe menigeen heeft de Heilige Geest dit indachtig gemaakt, deze woorden Zelf hem in het hart gesproken, in donkere avondschemering, in bange nacht! Juist daar, waar alles zo duister was, dat men geen schrede voor zich uit zien kon, en men weg noch steg meer wist, waar alle hoop verdween, of alles omwolkte was door rouw en droefenis, hoe weldadig was het daar voor menigeen, te vernemen: "*God de Heere is een Zon*"! En hoe hebben velen onder ons het na menige bange stond bevestigd, en bevestigen het ook heden: Ja, Hij is het: Het licht moet de oprechten toch altijd weer opgaan van de trouw, goedertieren en genadig God.

Hooggelooft zij de God en Vader van onze Heere Jezus Christus, Hij, Die het licht gebiedt, en het is er, dat Hij in onze harten schijnen wil met de heldere glans van dit Evangelie: dat Hij een Zon is. Want alle duisternis in het hart van Zijn ellendigen, iedere nacht, die hen omringt, moet wijken voor Hem, voor Hem, Die daarin Zijn welbehagen heeft, dat wij bestraald zijn van Zijn licht in het Aangezicht van Jezus Christus.

Om dezes Gezalften en Verlossers wil kan Hij niet anders zijn dan een Zon, welke altijd, al ziet het er ook nog zo stikdonker uit, opnieuw moet doorbreken voor allen, die op Hem hopen tegen alle hoop aan. Daartoe drijft Hem zijn eeuwige liefde en zijn grote barmhartigheid, die zich uitstrekt over al wie uit diepten van effenden en te midden van inwendige duisternis tot Hem schreeuwt om uitkomst. Met te helderder glans verschijnt Hij de tot Hem roependen, naarmate de macht der duisternis zekerder bij hen schijnt gezegevierd te hebben. Want deze Zon schept er behagen in, te verrassen met Haar licht, met de heldere stralen van haar Waarheid en gerechtigheid.

En hoe krachtig verwarmt Zij, deze Zon! Hoe zeer verheugt ons God, de Heere, met de verlossingen Zijns Aangezichts! "Was ons hart niet brandende in ons, als Hij tot ons sprak op de weg, en als Hij ons de Schriften opende?" Zo getuigden van onze Heere de eerst bedroefde, maar nu blijde jongeren, nadat zij Hem herkend hadden, toen Hij Zich aan hen had geopenbaard. O, die het ervaren heeft, die weet het: wij kunnen het menigmaal van vreugde niet geloven, dat Hij zulk een Zon is, al kunnen wij het ook met de handen tasten, met de ogen zien, hoe alles aan het Woord des levens louter waarheid, vervulling en vertroosting is. Heil echter ons bij zulk een Zon, Die voor ons schijnen wil te midden van onze duisternis, en door gesloten deuren weet door te dringen, zodat wij vervuld worden met louter dank en met blijdschap in God, en ook onze harten branden vanwege de hoop der heerlijkheid, van welke wij hier voor en na de eerstelingen inoogsten, als zo vele bewijzen van Zijn trouw, met welke Hij het verbond van Zijn genade houdt, hetwelk, zo mogelijk, nog vaster staat dan Zijn verbond met dag en nacht.

3. God de Heere is echter niet alleen een Zon, die ons met Haar licht bestraalt, zodat het hart daardoor verblijd en goedsmoeds wordt, maar Hij is ook een Schild. Ja een Schild is Hij, om ons te bedekken en te behoeden voor alle gevaren. Want de Bewaarder Israëls zal niet sluimeren noch slapen. Hij is een Schild voor allen die Hem vrezen.

"Mijn Schild, mijn Burcht, en mijn Uithelper" zo noemt Hem David, en zo noemt Hem ook hij, wie het anders bange is vanwege al de gevaren, welke hem bedreigen. zijn machtige hand beschermt de oprechten, zodat hen de pijlen niet treffen, die in het verborgen vliegen. Maar de gevaren, die hen omringen, zijn zonder tal; in de leidingen Gods wordt men het bij Zijn licht wel gewaar, aan welke gevaren men zijn leven lang blootgesteld is; maar God de Heere weet de Zijnen wonderbaarlijk voor die alle te beschermen, hen genadiglijk voor alle te bewaren, want Hij bedekt hen met zijn vleugelen; en het moet daarom van elke rechtvaardige waar blijven, wat de zegenende patriarch Jakob van Zijn Zoon Jozef zeide: "De schutters hebben hem wel bitterheid aangedaan, en hem beschoten en hem gehaat; maar zijn boog is in stijvigheid gebleven, en de armen van Zijn handen zijn gesterkt geworden, door de handen van de Machtige Jakobs." (Gen. 49: 23, 24) Ja, God de Heere, onze grote God en Zaligmaker, Die eenmaal gezegd heeft: "Indien u dan Mij zoekt, zo laat deze heengaan", is een ondoordringbaar Schild voor allen, die op Hem hopen. Wat men als sprookje verhaalt van het kruis, dat Constantijn de Grote als rijksbanier aan de vijanden voorhield, dat namelijk dit kruis alle de pijlen der vijanden tot zich zou hebben getrokken, zodat niemand in het leger van Constantijn gewond werd, dat is geen sprookje, maar letterlijk waar van onze God en Heiland: gelijk Hij al onze zonden op Zich heeft doen aanlopen, zo ook al onze nood en al onze gevaren. Hij kent evenzeer de dodende macht der vijandelijke wapenen, de verborgen kunstgrepen der aanvallen tegen de geloofsstand in God, tegen het wandelen aan de hand van Zijn Geest, als Hij onze naaktheid en onze zwakheid kent. En omdat Hij een waarachtig en trouwe Vriend der Zijnen is, zo treedt Hij overal voor hen tussen, stelt Zich voor hen in de bres, en weet hen wel zeer liefelijk te troosten, hun toeroepende: "de pijlen zijn van u af en verder." (Vergelijk 1 Sam. 20: 37)

4. Men moest zijn God toch vertrouwen! Hij is onze Hulpe en ons Schild. David heeft net ervaren; daarom heeft hij het uitgesproken, en deze Psalm aan alle bedrukten en aangevochtenen gegeven tot troost, om zijn God te prijzen, in Hem te prijzen het Woord van Zijn trouwe. Ervaren hebben het alle Zijn heiligen; ja allen, die zich aan God de Heere overgeven, zullen het ondervinden, dat Hij is een Zon en een Schild. Bij het terugzien op de reeds afgelegde levensweg, bij de herinnering aan al wat daarop werd doorstaan, zal men toch blijmoedig, tot Zijnen lof, bekennen: Ja, Gij, mijn Heere God, zijt mij een Zon en een Schild. Zijn woord, Hij heeft het gehandhaafd, en Hij zal het handhaven: "Wie is er onder ulieden, die de Heere vreest, die naar de stem Zijns Knechts hoort? Als hij in de duisternissen wandelt en geen licht heeft, dat hij betrouwe op de Naam des Heeren, en steune op zijn God" (Jesaja 50: 10); en: "Uwe zon zal niet meer ondergaan, en uw maan zal haar licht niet intrekken; want de Heere zal u tot een eeuwig licht wezen, en de dagen uwer treuring zullen een einde nemen." (Jesaja 60: 20) Daarom moet gij u altoos overgeven aan uw God, Die het voor u voleinden zal. Het Woord des Heeren dreigt met geen gevaren, ten ware men het Woord verlaat; het vertroost veeleer zeer liefelijk. Juist waar de duivel met allerlei gevaren dreigt, waar het zwakke hart zich allerlei schrikbeelden vormt en daarvoor bevreesd is, daar juist is Hij de versaagden nabij, opdat zij getroost zijn. "Vrees niet, vrees niet!" Zo heet het een- en andermaal; en Hij handhaaft Zijn woord: "Vrees niet, Abram, Ik ben u een Schild, uw Loon zeer groot."

II.

En niet alleen is God de Heere een Zon en een Schild, Hij geeft ook genade en eer. Geeft Hij waarlijk genade? Voorzeker, en wel in tweeërlei zin. Ten eerste genade bij Zichzelf en dan ook genade bij de mensen.

1. O, dat God de Heere een Uitdeler van genade is, dat was het, wat Davids hart zo zeer van dank vervulde, dat hij het ook voor de Gemeente uitriep. Vanwaar toch is de duisternis, zo niet van onze zonde, van de hardigheid van onze harten? Vanwaar al dat wankelen tussen keuze en keuze, zo niet van ons ongeloof en van ons vasthouden aan het zichtbare? Waardoor toch is de macht en overmacht der geestelijke vijanden zo groot, zo niet daardoor, dat wij zwak zijn en onszelf blootgeven door onze lust en onze begeerten naar het vergankelijke? En waar Hij ons dan in zulk een duisternis een Zon wil zijn, die de duisternis verdrijft, en in zo vele gevaren een Schild wil zijn, dat ons geheel tegen alle verwonding beschut en bewaart, is dat niet Zijn genade alleen, die Hij ons toedeelt? Dat Hij ons Licht, ons Schild en Rondas wil zijn, vloeit dat wellicht voort uit onze vroomheid? Hebben wij Hem iets daarvoor gegeven? O, zo de gehele wereld al haar vermogen bijeenvoegde, zij zou daarmee niet kunnen verkrijgen, dat God zijn zon liet opgaan. Dat is een vrije daad van de schepping van Zijn macht. Zo is het ook een vrije daad van de schepping van Zijn genade in Christus Jezus, dat Hij voor ons opgaat als een waarachtig Licht, om ons te troosten en elke duisternis te verdrijven, ja, dat Hij ons Licht zijn wil midden in de duisternis. En zo is het ook een vrije daad van de schepping van Zijn genade, dat wij onder zijn vleugelen veilig rusten kunnen en met Zijn goedertierenheid bedekt worden als met een schild.

Daarom is voor een oprechte elke uitredding, elke uitkomst zo wonderbaar, Zo verrassend, omdat hij zich "vlees" gevoelt, omdat hij zich als "zondaar" kent. Een geheel leven vol zonden, en daaroverheen een eeuwigheid van heil en van verlossing, dat is het, wat hem zo luidkeels doet uitroepen: "Het is alles enkelgoedertierenheid, enkeltrouw, enkel ontferming; De Heere geeft genade!" En "Amen" zegge een ieder onzer. Hij is een Zon, Hij is een Schild. Niet ons de eer! Genade geeft Hij. Ja, Hij geeft ze, zij wordt niet verdiend. Wat wij verdiend hebben is "verdoeming", niet "zaligheid"; is eeuwige duisternis, en niet eeuwig licht; is eeuwig-verloren-zijn, en niet verlossing. Maar Hij heeft genade gegeven, Hij geeft ze, omdat Hij God is, omdat Hij goedertieren is. Geloofd zij alleen Zijn heilige Naam!

2. Genade geeft Hij; al moeten wij ook ervaren, dat de mensen ons kwalijk gezind zijn voor een tijd, al moeten wij ook voor een poos niets dan donkere gezichten zien. Vond Jozef eerst geen genade bij zijn broeders, zodat zij hem naar Egypte verkochten, hij vond genade voor Pótifar; vond hij geen genade meer in het huis van Potifar, omdat hij niet ontrouw wilde zijn, ging hij ook in de kerker, wederom vond hij genade voor de overste van het gevangen huis, ja, hij vond ten laatste genade voor de koning, en toen Faraö Jozef liet roepen, deden zij hem haastelijk uit de kuil komen! Welk een genade vond niet David, hoe onbarmhartig ook door de eigengerechtigte Saul vervolgd, voor en na in de ogen van zijn rijksgroten, ja zelfs bij de vijanden van Israël, bij Moab en bij de Filistijnen, totdat de kuil gegraven was, die men voor hem groef, en de goddeloze daarin neerstortte. Toen kwam des Heeren Woord, dat hij ontvangen had, toen hij nog zo jong en teder was.

O, honderden voorbeelden zou ik kunnen bijbrengen ten bewijze, hoe waarachtig de woorden zijn: "God de Heere is een Zon en Schild, Hij geeft genade"! Wie echter bedenkt, hoe de discipelen des Heeren eenmaal gesmaad, veracht en verketterd om des grote Naams wil, uit vrees voor de Joden vol angst bij elkander zaten, die zegt met een geroerd hart: "Ja, God de Heere geeft genade", als hij later van hen leest: "Zij aten

tezamen met verheuging en eenvoudigheid des harten, en prezen God, en hadden genade bij het ganse volk." (Hand. 2: 46, 47)

De bij de wereld versmadede en verworpen Koning Jezus van Nazareth, van wie geschreven staat: "Jezus nam toe in genade bij God en de mensen", is er ook wel borg voor en zal er wel voor zorgen, zoals Hij het dan ook Zelf heeft daargesteld, dat aan allen, die Zijnen Naam in waarheid aanroepen, allerlei genade gegeven worde. Hoe velen hen ook mogen haten, Hij haat hen niet, maar toont hen zijn gunst en geeft hun ook eer.

3. Zo luidt het woord des Heeren, dat in de ondervinding zich altijd als waarachtig bewezen heeft: "Die Mij eren zal Ik eren, maar die Mij versmaden, zullen licht geacht worden." Toen de Apostel Paulus aan de Korinthiërs schreef: "Wij zijn geworden als uitvaagsels der wereld, en aller afschrapsel" (1 Kor. 4: 13), voegde hij er de woorden bij: "tot nu toe"; en hij drukte daarmee ook een geloof uit, hetwelk zo weinig beschaamd is geworden, dat men veelmeer de wereld met uitlegen van Zijn Evangelie heeft vervuld, en hij zelfs zijn naam heeft moeten geven voor de kerk ener wereldstad. Zo was er ook eens een arme monnik, die men voor gevaarlijker hield dan de duivel zelf, wiens naam nu echter reeds sedert drie eeuwen bij de Christenheid in even gezegend aandenken staat, als die eerst veracht was.

Wie het in zaken der Waarheid Gods om eigen naam en om eer bij de mensen te doen is, die zal moeten ervaren, dat zijn naam vergaan zal met alle goddelozen, en dat de mensen hem eindelijk in geen dele eren. Want de mens, die God niet eert, eert ook zichzelf niet, hoe zou hij een ander kunnen eren? En waar de mens de trekking des Geestes niet volgen wil, daar lacht hij ten laatste in zijn vuist over dien, die hij verleid heeft, en troost zich met dien, die hij met zich in het verderf gesleept heeft, zeggende: ik heb de trekking des Heiligen Geestes niet opgevolgd, hij echter ook niet.

Desniettemin ligt het in de mens, dat hij graag eer bij mensen heeft, en over de smaad bij de mensen hebben al de heiligen Gods geklaagd. Dit zoeken van eer bij de mensen brengt ook menigeen aan het wankelen. Wie echter zijn God, de God en Vader van onze Heere Jezus Christus, eert en liefheeft boven alles, die kan zich met eer bij de mensen toch niet ophouden. Hij moet vooruit met zijn God, wat de mensen er ook van zeggen. zijn grote zielsnood drijft er hem wel toe, dat hij zich aan zijn n God moet houden, zoals ook de discipelen van de Heere Jezus betuigden: *"Heere, tot wie zullen wij heengaan, u alleen hebt de woorden des eeuwige levens."*

4. Maar waarom verheugt zich de oprechte er in, dat God ere geeft? Wil hij dan zo graag eer bij de mensen hebben? Is het hem dan zo welgevallig, als men van hem zegt: zie daar gaat hij!? Volstrekt niet. Maar de Naam Gods, Diens eer, genade, waarheid en trouw, moet groot gemaakt zijn, opdat de armen en ellendigen eten en verzadigd worden, en zich verblijden over zulk een God, Die het geroep van Zijn ellendigen hoort. Dat geeft moed tegen duivel, dood, zonde en wereld, dat God Zijn woord waar maakt. De oprechte staat vast op Gods Waarheid, op de waarheid van Zijn beloften, en waar deze vervuld worden, daar verblijdt hij zich vanwege zodanige eer, en zegt met volle verzekerdheid: "Velen zullen het zien en zich tot de Heere bekeren." "Laat hen door mij niet beschaamd worden, die U verwachtten, o Heere, Heere der heirscharen" (Psalm 69: 7), dat is zijn bede, en hij kent de waarheid: "Die Hij gerechtvaardigd heeft, deze heeft Hij ook tot ere gebracht." Zo verheugt hij zich dan, dat God ere geeft, en o, mochten alle einden der aarde daaraan gedenken, opdat allen, die in het stof neerliggen en hun ziel bij

het leven niet kunnen houden, moed vatten en het oog en hart heffen naar omhoog en op God betrouwen. (Vergelijk Psalm 22:23)

Hij nu, wie het behaagd heeft onze smaad op Zich te nemen, zoals geschreven staat: "De smadingen dergenen, die U smaden, zijn op Mij gevallen" (Psalm 69:10), Hij is het, Die de Zijnen, welke zijn versmaadheid voor meerdere eer achten dan eer bij mensen, ook wel tot ere weet te brengen. Hij toch is, nadat Hij Zichzelf heeft ontledigd en vernederd en gehoorzaam geworden is tot de dood, ja, tot de smadelijke dood des kruises, van de Vader met eer en heerlijkheid gekroond, opdat Hij Zijn Gemeente tot ere zou brengen in Zichzelf; zoals Hem dan ook prijs en eer van de Vader gegeven is, en een Naam, die boven alle namen is. Zo zullen ook de namen der Zijnen in eeuwige eer gevonden worden in het Boek Zijns levens, wanneer alle andere namen voor eeuwig zullen vergeten zijn.

1. Niet alleen echter geeft God, de Heere, genade en eer; de roem van Zijn trouw stijgt nog hoger, daar het eindelijk heet: Hij zal het goede niet onthouden dengenegen, die in oprechtheid wandelen. *"Amen!"* zeggen daarop onze harten. David heeft het ondervonden. Toen hij voor Saul vluchtte, had hij noch brood, noch zwaard, en hem hongerde meer dan eens, maar de Heere heeft hem het goede niet onthouden, ja, zo weinig, dat van hem getuigd is: "David stierf ... zat van dagen, rijkdom en eer" (1 Kronieken 29: 28). Dikwijls was er maar één schrede tussen hem en de dood; lange tijd heeft hij in de woestijn in behoeftige omstandigheden moeten verkeren, welke smaad en hoon men hem rijkelijk deed ondervinden, omdat hij van Christus getuigde en van Zijn Koninkrijk, en omdat hij de gelukzaligheden vermeldde van degenen, die zich op die Gezalfde verlieten, terwijl hij de overigen een droevig einde profeteerde, daarvan getuigen alle zijn Psalmen. Doch hoe goed was het einde, dewijl hij zich aan de Heere der heirscharen gehouden en Diéns raad gediend heeft. De namen van vele koningen zijn verloren gegaan, maar de naam van koning David is nog aan miljoenen kinderen bekend. Hij heeft het uit eigen ervaring kunnen betuigen: "Ziet, des Heeren oog is over degenen, die Hem vrezen; op degenen, die op Zijn goedertierenheid hopen; om hun ziel van de dood te redden, en om hen bij het leven te houden in de honger" (Psalm 33:18, 19); en zoals hij in ons tekstwoord zegt: *"Hij zal het goede niet onthouden dengenegen, die in oprechtheid wandelen."*

Dat is nu een dierbare verzekering van Gods belofte en geldt allen dengenegen, die des Heeren wegen en vreze verkozen hebben, allen, die zijn Waarheid liefhebben en alleen van Zijn genade willen weten.

2. Wij kunnen het weliswaar niet zo rotsvast geloven, als het er om gaat; want stof, aarde en as, aardse mensen als wij zijn, wij hebben, zelfs zonder aardse gezindheid, evenwel aardse behoeften. Het goede, dat wij behoeven, is zo velerlei. Weliswaar is nu de goede keuze gedaan, het besluit is genomen en wordt ook uitgevoerd, terwijl het om Gods Wet, Woord en Waarheid, terwijl het om gerechtigheid gaat; men denkt dan voor het ogenblik niet zozeer aan dergelijke behoeften; maar per slot van rekening moet er toch gegeten en gedronken worden; er moet voor het huisgezin gezorgd worden; klederen moeten er toch zijn, zonder geld komt men niet door de wereld, geen mens laat zich met een spreuk uit de Bijbel betalen. Zelfs wordt men met een zwaar verlies van bezitting of erfenis bedreigd, en verwachtingen, die men anderszins gekoesterd had, worden voor en na afgesneden; soms moet men daarbij nog van de zijde van Zijn meest beminden de taal horen: "Zegen God en sterf", en: "Waar is nu uw vaste Burcht? Hoe staat het nu met uw zeker Toeverlaat? U brengt uzelf tot de bedelstaf; u zult nooit een goed doorkomen vinden! Zie toch deze en die eens aan, hij is toch ook een Israëliet, een

waarlijk vroom man, die stemt toch ook niet met u in! En zie eens die daar ginds, wat hebt u op die aan te merken? die heeft waarlijk niet zulke overdreven voorstellingen van de zaak als gij, en het gaat hem toch zo goed; daar kunt u wel aan zien, dat God in deze zaak niet met u is." In één woord: zal het om God en om gerechtigheid gaan, daar wordt het de mens van alle kanten duister; hij schijnt aan alle tegenheden prijsgegeven, alle vlees is hem vijandig, en God Zelf schijnt hem ook niet genegen; met tranen kan hij zaaien en as als brood eten; hij mag zijnen buik met smaad vullen, en het schijnt, als wilde God slechts voor hém geen korreltje laten groeien, niet laten regenen, geen huiden, geen laken laten bereiden, geen geld laten slaan. De gehele wereld schijnt gelukkig en weltevreden, maar voor hem schijnt er niets te zijn, noch hierbeneden, noch daarboven. Een tijdlang vindt hij niet eens één enkele ziel, aan wie hij zijnen nood begrijpelijk kan maken, en hij heeft niets dan een hoekje in een verborgen plaats en een boek, dat "Bijbel" heet.

Zo ligt de weg des kruises en der aanvechting, die menigeen heeft te bewandelen, als hij de gerechtigheid verkiest boven het zichtbare; daar leert men het echter des te meer uit de ervaring, hoe waarachtig de woorden van deze Psalm zijn: "Hij zal het goede niet onthouden dengenen, die in oprechtheid wandelen."

3. Want God kent de weg der oprechten, en voor hun doorkomen door deze wereld zorgt Hij. De Mond der Waarheid, heeft Hij niet gesproken: Zijt niet bezorgd, zeggende: wat zullen wij eten, wat drinken, waarmee zullen wij ons kleden? U bent toch meer dan de mussen, meer dan de bloemen des velds! (Vergelijk Matth. 6: 25 vv) Met allerlei waarachtige en goede woorden houdt God bij de oprechten de hoop levend, zodat het bij hen heet: Ik geloof evenwel toch, dat ik het goede des Heeren zal zien in het land der levenden. (Psalm 27:13) En: "Immers zullen mij het goede en de weldadigheid volgen al de dagen mijns levens; en ik zal in het Huis des Heeren blijven in lengte van dagen." (Psalm 23: 6)

Dat kan ook niet anders zijn, want er staat wederom aldus geschreven: "Zo God voor ons is, wie zal tegen ons zijn! Die ook Zijnen eigen Zoon niet gespaard heeft, maar heeft Hem voor ons allen overgegeven, hoe, zal Hij ons ook met Hem niet alle dingen schenken? Wie zal ons scheiden van de liefde van Christus?" (Rom. 8: 31-39) Daarom is het ook zulk een dierbaar woord van vertroosting: "Uw wandel zij zonder geldgierigheid, en zijt vergenoegd met het tegenwoordige; want Hij heeft gezegd: Ik zal u niet begeben, en Ik zal u niet verlaten; zodat wij vrijmoediglijk durven zeggen: De Heere is mij een Helper, en ik zal niet vrezen, wat mij een mens zal doen." (Hebr. 13: 5, 6) En dat zou ook zonderling zijn, dat die God, Die Zich Zijn Gemeente gekocht heeft met Zijn dierbaar bloed, het haar in deze wereld aan enig goed zou laten ontbreken. Hij kan dat niet doen; immers geen vader geeft aan zijn kind, dat hem om brood bidt, een steen. Bidt dan, dan hebt gij!

4. Maar wat zijn hier "oprechten"? vraagt gij. "Behoor ik tot de oprechten?" Waarom niet, mijn Geliefde? "Ach, vanwege mijn grote nood!" Hoor! De u voorgehouden waarheden, als zo vele kostbare paarden, zijn voor u! David bevond zich evenzeer in zulke nood; toen heeft hij bij God aangehouden met bidden en smeken, heeft niet opgehouden met schreeuwen en roepen; en zo is het dan eindelijk gekomen, dat hij zoovele ervaringen gemaakt heeft, waarbij hij waarheden geleerd heeft, die hij u mededeelt, en die ik u mededeel, opdat u toch maar blijft aanhouden bij God, en de moed niet verliest, veelmeer zulke troostrijke spreuken de Heere God voorhoudt en zegt: "Mijn God, ik houd mij aan uw Waarheid, of ik sterf of leef; vervul u echter ook

bij mij zulke troostrijke woorden, dat ook ik zien moge, dat zij waarachtig zijn, zo zal ik het David nazeggen; want dat ik oprecht ben, Heere, dat weet u wel!"

"Hoe, ik oprecht? een mens oprecht? Hoe zou dat?"

Hoor, en hoort het u allen, wat "oprechtheid" is. Het Hebreeuwse woord betekent eigenlijk: zich aan de dienst van God onderwerpen, Hem gehoorzaam wezen, Hem tot een dienstknecht geworden zijn, zoals de Apostel Paulus ook schrijft: "Gij zijt van de zonde vrijgemaakt en Gode dienstbaar gemaakt." (Rom. 6: 22) Vrij zijn wij van de zonde in de vrijheid, waarmee ons Christus heeft vrijgemaakt; dienstknechten Gods zijn wij geworden, om zijn troondienaren te zijn in het Rijk van Zijn genade, zoals het Lam Gods ons immers gemaakt heeft tot koningen en priesters. Dat is nu Gods Waarheid, waarheid des Evangelies. U kent dezelve. Welaan dan, daarin gewandeld, daarin volhard! Wandelt u in die waarheid, zo bent u oprecht; en er zou geen dag weer moeten aanbreken, zo God uw duisternis niet zou omzetten in licht; de boze zou niet overwonnen moeten zijn, als God, de Heere, u niet zou behouden en u tot een Schild en Rondas zou zijn; het kruis van Christus moest nooit op Golgotha gestaan hebben, zo Hij u niet genade en ere zou geven; hemel en aarde zouden in het niet moeten terugvallen, als uw brood en uw water, uw klederen en schoenen u niet zouden gegeven worden. U, die in uw ellende, in uw twijfelmoedigheid en vreze nochtans op de Naam des Heeren hoopt, u zeg ik: Zoekt het niet in het zichtbare, zoekt Zijn Aangezicht geduriglijk, geeft u aan Hem over met al uw bezwaren. *Hij is God!*

AMEN.

62. Psalm 138:8

Deze leerrede werd uitgesproken 2 Mei 1847, 's voormiddags. Gezongen: Psalm 26:1 3; Psalm 138:4. In het Nederduits vertaald zag zij het licht 1847 in het 2de Twaalfstal der eerste uitgave der "Twaalf Twaalfallen Leerredenen" No. 9. - . In het Hoogduits verschenen zij afzonderlijk in Elberfeld 1847. 52 55 (in 5 Auflagen). Des avonds behandelde Ds. K. Jesaja 24: 14-23.

Liefelijk zijn de woorden, die wij lezen in het 5de hoofdstuk van het 2de Boek van Samuël: *"En David"*, zo staat daar, *"merkte, dat de Heere hem tot een koning over Israël bevestigd had; en dat Hij zijn koninkrijk verheven had, om Zijns volks Israëls wille."* Hoe kon hij, die tot het volk Gods behoorde, ook anders dan dit volk van hart liefhebben! Welk een rust moet hij daarbij gevonden hebben; welke gevoelens van dankbaarheid en van zaligheid bij zulke genieting uit de volheid der eeuwige barmhartigheid moeten hem menigmaal doorstroomd en overweldigd hebben, zo dikwijls hij er gedachtig aan werd, welke gedachten des vredes de Heere nog over Zijn volk had, welke genade Hij, de Heere, nog voor Zijn volk bereidde, welke zegeningen in allerlei hemelse goederen Hij hun nog wilde doen toevloeien! Toen al de stammen Israëls te Hebron tot hem kwamen en zeiden: "Zie wij, uw gebeente en uw vlees zijn wij!", toen ook al de oudsten Israëls naderden en hem tot koning over Israël zalfden, toen mag dat alles, wat hij zag gebeuren, hem, de door zo menige strijd vermoedigen knecht des Heeren, nog wel wonderlijk en vreemd zijn voorgekomen, zodat hijzelf niet wist, hoe hij het had; maar juist daar, zeg ik, is het liefelijk te lezen: *"David merkte, dat hem de Heere tot een koning over Israël bevestigd had."*

Want dit: "hij merkte" is met andere woorden zoveel gezegd als: dat hem bij herhaling door de troost des Heiligen Geestes werd ingegeven dat alles, wat hij zag en ondervond, van de Heere was; dat Hij hem stuk voor stuk toonde, hoe Hij alle zijn beloftenissen bij hem in vervulling liet komen, zodat hij onophoudelijk hoorde: "Welnu, Mijn kind, ben Ik nu jegens u niet getrouwelijk nagekomen Mijn woorden?"

Geliefde Broeders en Zusters! Zo betuigt ons de Apostel Johannes in het eerste hoofdstuk van zijn Boek "de Openbaring": "Jezus Christus heeft ons liefgehad en ons van onze zonden gewassen in Zijn bloed, en heeft ons gemaakt tot koningen en priesters Gode en Zijn Vader." (Vs. 5, 6) Maar hiervan, dat Jezus Christus ons tot koningen en priesters voor God en Zijn Vader gemaakt heeft, hebben wij doorgaans evenmin bewustzijn, als dat het ons mogelijk is, om het voortdurend voor waarachtig te houden, dat Hij ons heeft liefgehad en ons van onze zonden heeft gewassen in Zijn bloed. Nochtans is het zo waarachtig; want vooreerst zegt ons dit Gods Woord, en waar God spreekt, daar moet het tegenspreken van het vlees, van het zichtbare en van de machten der duisternis ophouden; ten andere handhaaft de Heere ook wel deze waarheid voor, bij en in de harten van alle aangevochtenen, die hier de goede strijd tot de einde toe te strijden hebben, en Hij handhaaft deze waarheid op zulke wijze, dat ook zij het wel merken, dat de Heere hen tot koningen en priesters gemaakt heeft, dat zij met Hem en in Hem heersen, en in Zijn Huis voor Zijn Aangezicht staan en Hem dienen, ook Hem dienen zullen een eeuwig leven lang.

Want dat hebben wij toch wel ondervonden en ondervinden het ook, hoe hard de strijd met de zonde is, hoe gans onmogelijk het ons menigmaal is om te geloven, dat Jezus

Christus ons kan liefhebben; evenals Sara lachte, toen de Heere tot haar, de verstorvene, zeide: "Ik zal tot u wederkomen, ... Sara zal een zoon hebben." Zo zal ook thans nog menigeen onder ons het voor onmogelijk houden: ook voor mij, voor mij geldt dit woord: "Hij heeft ons gewassen in Zijn bloed", daar men immers een ieder moet toeroepen: onrein ben ik, onrein! En wat ziet men van het koningschap en priesterschap, en dat nog wel voor God en de Vader, als men zich overweldigd voelt door allerlei duistere machten, als het een logen schijnt te zijn: "De zonde zal over u niet heersen", als men te kampen heeft met allerlei ellende des lichaams en des levens, en er nauwelijks meer een zucht kan omhoog stijgen uit het beklemd hart?

Desniettemin is te midden van dit alles de God aller vertroosting toch aanwezig. Zijn woord is toch machtiger dan al ons vrezen, sidderen en twijfelen. Hij weet wel door te breken met Zijn vriendelijk licht, ons te begroeten met Zijn: "Vrees niet, u hebt genade bij God gevonden", en ons te bestralen met de verlossingen Zijns Aangezichts. Hij weet wel genade, gerechtigheid, leven, vreugde en vrede te scheppen. Hij weet het wel voor allen, die op Hem wachten, zo te maken, dat Hij het gans getrouwelijk vervult al wat Hij hun heeft gezworen, en dat juist dan, wanneer zij niets dan ondergang ontwaren. Daar merken wij dan, dat de Heere ons waarlijk heeft liefgehad, en ons van onze zonden heeft gewassen in Zijn bloed, ook ons tot koningen en priesters voor God en Zijn Vader gemaakt en bevestigd heeft, zodat wij goedsmoeds worden, dewijl ons pand (onze erfenis) bij God voor ons is weggelegd, en Hij dat ook voor ons zal bewaren en ons ook zal geven op die dag; daarbij ook, zolang wij nog in dit leven zijn, Hij ons met eer, ja koninklijk zal doorhelpen.

Wij willen in dit uur overwegen, hoe het geloof zich daaromtrent uitspreekt.

Tekst: PSALM 138: 8.

"De Heere zal het voor mij voleindigen; Uw goedertierenheid, Heere, is in eeuwigheid; en laat niet varen de werken Uwer handen."

In de Lutherse Bijbel lezen wij: *"De Heere zal er een einde aan maken mijnentwege; Heere, Uw goedheid is eeuwig, wil toch het werk Uwer handen niet verlaten."*

De koning David, wiens woorden het zijn, die ook eens gezegd had: "Hierbij; weet (merk) ik, dat u lust (een welgevallen) aan mij hebt, dat mijn vijand over mij niet zal juichen" (Psalm 41: 12), zegt in deze Psalm de Heere dank, dat Hij, de Heere, het getoond heeft, dat Hij God en een trouwe Heiland is. Hij is zo vervuld van wat de Heere vermag, Hij Die de Zijnen de trouwe houdt en Zijn ellendigen heerlijk helpt, ais alles hen verlaat, dat hij dus begint: "Ik zal U loven met mijn gehele hart; in de tegenwoordigheid der goden zal ik U psalmzingen." (Vs. 1) Dat zal ik de goden, de machtigen, bekend maken, wil hij zeggen, dat zij allen niets zijn met hun macht; dat Uw stoel boven hen verheven is, en dat u uit de kuil weet te verlossen. In uw hemel, het paleis Uwer heiligheid, zal ik mijn kroon aan uw voeten neerleggen, want u alleen zijt heilig, en hebt Uzelf rein jegens mij gehouden. Ik zal uw Naam loven, die immers maar alléén een ware toevlucht is, een vaste toren, omdat u zo goedertieren geweest zijt, dat u mij al mijn zonden hebt kwijtgescholden en ook allen nood van mij hebt afgewend, en omdat u zo getrouw zijt geweest, dat u niettegenstaande al mijn zonden, Uw woord bij mij vervuld hebt: "Vrees niet, want Ik ben met u; wees niet verbaasd (wijk niet), want Ik ben uw God; Ik sterk u, ook help Ik u, ook ondersteun Ik u door de Rechterhand Mijner gerechtigheid!" (Jesaja 41:10) Ja, dat hebt u gedaan! Want uw belofte, hoe groot, hoe groot hebt u ze gemaakt, de belofte van genade, van ontferming, van eeuwig liefde, en

dat u mijn God en mijn Doorhelper wilt zijn! Dat hebt u gedaan, om uw ganse Naam in al deszelfs volheid mij tot Mijn eeuwige troost bekend te maken. (Vs. 2)

David gaat daarop (Vs. 3) verder voort te spreken, hoe hij in zijn roepen tot de Heere in zonde en nood, waarbij dan de Heere zolang, zolang als 't u are had gezwegen, van Hem op zijn geroep: "Heere! wanneer u wilt, zo kunt u mij wel helpen!" het genadige antwoord bekomen had: "Ik wil het doen, wees genezen!"

Daarop bidt hij, gelijk wij: "Uw Koninkrijk kome!" en profeteert van het Rijk van Christus, dat het zulk een heerlijk rijk is, waarin louter genade, vergeving van zonde en gerechtigheid geschonken wordt, en hoe dit Rijk, gelijk hijzelf het had ondervonden, de nederigen helpt, die in nood en druk zitten, hoe het vertroost en de ellendigen uitredt. Deswege betuigt hij, dat het zulk een heerlijk Koninkrijk is, dat Rijk der genade, dat ook zelfs de koningen der aarde Hem, de Heere, loven en Hem daarvoor danken zullen, dat zij verwaardigd worden om ook de troost des Evangelies te vernemen. (Vs. 4)

Alles moet zich ook daarover verblijden, hoe de Heere leidt; want in Zijn wegen beleeft men enkel wonderen, en niets maakt vrolijker, dan de Heere ere te geven vanwege zijn heerlijke Majesteit (Vs. 5), die Hij juist daarin betoont, dat, ofschoon Hij hoog gezeten is, Hij evenwel de nederige aanziet, terwijl Hij niets wil weten van al wie in eigen gerechtigheid zich verheft. (Vs. 6)

Wat het nu eigenlijk was, waarvan David zo vervuld was, dat hij de Heere zo zeer loofde, dat spreekt hij in het 7de vers uit. Daar belijdt hij het voor de Heere, hoe juist dan, als alle vijanden, als zonde, dood en nood op hem aanstormen, zodat hij bijna aan alle uitredding zou wanhopen, de Heere hem verkwikt, namelijk: met Zijn Aangezicht en zijn hulp; hoe juist dan de Heere alle grimmigheid en woede van Zijn vijanden in toom houdt en hun als 't ware Zijn haak in de mond werpt, dat zij de ellendige moeten los- en vrijlaten; en hoe Hij hem verrast met Zijn heil naar de macht van Zijn genade. Zulke ervaringen maakten David goedsmoeds om er zich op te verlaten, dat de Heere, Die in zijn trouw zulks voortdurend deed, het ook nu verder zo zou leiden, dat alles een heerlijk einde voor hem zou moeten hebben. Hij toont aan, weswege hij dit vertrouwen op de Heere had, en bidt Hem, dat Hij het bij hem moge voleindigen, gelijk Hij het had begonnen. (Vs. 8)

Dat is nu een Psalm voor ons, mijn Geliefden, die ook weten wat angst, wat benauwdheid is; hetzij dan angst vanwege onze zonden, vanwege onze diepe en gruwelijke verdorvenheid, of angst, omdat wij in allerlei moeilijke omstandigheden ons bevindende op des Heeren Woord hopen, maar daarbij de ganse macht van tegenstand voor ogen hebben, die van de zijde van het zichtbare op ons aankomt, en wij deswege vol vrees zijn, dat er toch niets van zal komen, wat God heeft voorgenomen en beloofd voor ons te zullen doen, en wat wij daarom van Hem hopen. Daar verkwikt ons nu echter de Heere in het midden der benauwdheid, daar vervult ons de Heere op eens met Zijnen machtigen troost, en maakt ons levend; de vermoeide ziel vindt verkwikking; God, de Heere, stort zonden en vijanden in zee! Wij zien zijn machtige hand, de vlammen van lijden en nood zijn geblust, en wij staan ... behouden en ongedeed, in grote vrede. De Heere staat aan onze rechterhand; alles is zaligheid rondom ons. Dan heet het ook bij ons: "De Heere zal aan allen nood een einde maken en het voor mij voleindigen. Uw goedertierenheid, Heere, is in eeuwigheid; en laat niet varen de werken Uwer handen."

Met deze woorden spreken wij:

1. onze hoop uit van onze volkomen verlossing en van de heerlijkheid. De Heere zal het voor mij voleindigen;
2. geven wij de grond aan, waarop deze onze hoop rust. Uw goedertierenheid, Heere, is in eeuwigheid;

3. bidden wij op deze grond, dat de Heere bij ons met Zijn genade en trouw voortvare en Zelf Zijn werk bekrone. Laat niet varen de werken Uwer handen.

I.

1. "*De Heere zal het voor mij voleindigen.*" Met deze woorden spreken wij onze hoop uit van onze volkomen verlossing en van de heerlijkheid. Luther heeft: *een einde maken te weten aan mijn nood*; de Statenvertaling zegt: *voleindigen*, en bedoelt dan het voltooiën wat de Heere in mij begonnen heeft tegen mijn vijanden of Zijn genade jegens mij. De eeuwige God en trouwe Heiland geeft ook een eeuwige troost. Wie door Hem getroost wordt, heeft een voorsmaak van eeuwige zaligheid en wordt in waarheid goedsmoeds. Wanneer ook nog niet alles vereffend is, en nog vele dingen in de weg staan; ja, wanneer ook nog zelfs bergen van zwarigheden de mens boven het hoofd hangen, zodat hij niet eens weet, hoe hij nog door alles heen zal komen; wanneer hij ook noch moed noch lust heeft om luide te roemen, het is nochtans een opmerkelijke zaak, hoe hij menigmaal bij dit alles goedsmoeds kan zijn, en zich waarachtig in zijn God en Heiland kan verblijden en Hem in stilte loven, dat Hij zo goed, dat God GóD is! Dat komt: men is in grote benauwdheid geweest, men heeft met David moeten zeggen: "Ik ben moede van mijn zuchten, ik doe mijn bed de ganse nacht zwemmen, ik doornat mijn bedstede met mijn tranen." (Psalm 6: 7) Daar roept men dan op eens, men weet zelf niet hoe, tot God de Allerhoogste, tot God, Die aan de ellende een einde maakt. En te midden van dat roepen, ja eer men nog roept: "Troost mijn ziel in haar gewezen; wilt u dan niet naar Uw woord ook mijn Heil, alleen mijn Heil zijn? "Komt de zeer liefelijke stille, verborgene, hartverkwikkende, levendmakende, moedgevende toefluistering van Boven: "Ik zal uw Heil zijn, Ik ben uw Heil. Ik heb u van eeuwigheid liefgehad, daarom heb Ik u tot Mij getrokken uit louter goedertierenheid en barmhartigheid. Ik heb aan uw nood een einde gemaakt, en zal er een einde aan maken."
2. Ondervindt men na lang wachten op God, hoe liefelijk Hij weet te troosten, hoe gans wonderbaarlijk en verrassend Hij weet te helpen, zo geeft zulk een bevinding ook hoop, hoop op God, Die het nu ook verder maken, voleinden zal. De ziel lag in droefheid en nood terneder, zij werd van angst verteerd; zie, daar ontvangt zij een geheel onverwacht bezoek van het heil des Heeren. Hijzelf openbaarde Zich in zijn de ziel geheel innemende genade, in zijn waarheid, in zijn macht, in Zijn liefde en trouw met hartelijke ontfermingen. Daar is zulk een van de Heere ontvangen verkwikking juist overeenkomstig aan de behoefte der ziel. Naardien zij geroepen is ten eeuwige leven, ter eeuwige zaligheid, zo is het er bij haar om te doen, dat zij het einde des geloofs, hetwelk de Heere in haar gelegd heeft, haar zaligheid, moge wegdragen; maar zij is vanwege haar zonde en haar nood in zulk een aanvechting gekomen, dat zij meent verloren te gaan en niets anders verwacht dan een eeuwig omkomen. Doch nu door de Heere en door Zijn heil verkwikt, levend gemaakt zijnde, zo verwekt zulke verkwikking in haar de hoop: *De Heere zal het voleindigen*. Want het gaat haar juist om voleindiging. Bij bevinding heeft zij het geleerd, hoe nauw het er op aan komt, hoe bezwaarlijk een mens zalig wordt en er nauwelijks doorkomt, hoe dit bij de mensen een onmogelijke zaak is. De list des duivels, de macht en woede der zonde, het verschrikkelijke van de nood en de zielsangst, de arglistigheid des harten, de verleiding, zowel der fijne, vrome wereld, als der ruwe, goddeloze wereld, de schier onverbreekbare banden van het zichtbare, de strikken der hel, die onophoudelijke tegenstrijdigheden, zo geschikt om de waarheid Gods en de genade in verdenking te brengen: de ziel heeft er zoiets van

gezien, en ook genoeg er van, dat het haar als een wonder toeschijnt, dat zij niet reeds lang verslonden is. Daarbij heeft zij in al deze angst de hoop op verlossing niet geheel kunnen opgeven. Hij, Die in ons is, Hij sterkt ons onder dit alles boven verwachting, en het leven in de ziel kan niet stil blijven rusten; door alles heen worstelt het zich omhoog tot de God van alle leven, tot de eeuwige God, om van de volkomen verlossing, van de eeuwige heerlijkheid en zaligheid verzekerd te zijn, en met eigen ogen te zien, dat de Heere een Waarmaker is van Zijn woord.

3. Als wij dan nu door de Heere getroost en met Zijn heil bezocht zijn, zo is de gehele zichtbare wereld met al haar ijdele hulp voor ons verdwenen, en wij zien de Rechterhand onzes Gods; wij zien Hem, en worden Zijn genade op zulk een wijze gewaar, dat wij wel bemerken, dat het de Heere is. Daar looft men nu, maar niet als iemand die het zwaard heeft afgelegd, of als iemand die het nu verder in zijn hand heeft; men kent de kuil, waarin men lag, men kent het vreeslijk geweld van de machten der duisternis; wat een mens om zich heen ziet, dat is voor hem als 't ware nog net zo als de nieuw geschapen aarde was, toen alles nog door elkander lag. Men durft niet naar beneden zien, want dan zou men weer opnieuw benauwd worden en vrezen. Men moet alleen op de Heere zien en op Diens macht; ook daarop hoe Hij alles op Zijn tijd en om Zijns Naams wil heerlijk maakt. Maar juist deswege, omdat men zichzelf zo geheel weerloos en machteloos gevoelt, daarom zegt men, het aangezicht gericht hebbende op de Heere, Die Zijn dierbaar Woord vervuld heeft, *"De Heere zal het voleindigen!"*

Zwarigheden, zo spreekt gij, getrooste, ja zeker, die zijn er nog wel voor mij; en hoe dit, hoe dat nog zal gebeuren, hoe dit en dat nog zal uitlopen, dat kan ik niet zeggen, evenmin of ik morgen niet weder in angst en benauwdheid zal geraken, of niet morgen weer alles duister voor mij zijn zal, of morgen niet alweer oude zonde en nieuwe nood mij zullen dreigen te verstikken; maar toch, dat weet ik: Hij, Die mij getroost en geholpen heeft, is God, en zo zal Hij het dan ook voleindigen.

4. Want dat Hij mij getroost en mij geholpen heeft, dat is geen fabel; van de bergen en heuvelen is zulks niet gekomen. Geen mens was in staat mijn nood te peilen; niemand wist, hoe diep ik eigenlijk in mijn ellende verzonken lag; bij vlees kon ik geen hulp zoeken, vond ze ook niet; mezelf kon ik niet troosten, wilde het ook niet. Toen echter hielp mij de Heere; daarvandaan weet ik, dat Hij het geweest is, Hij, Die de hemel en de aarde gemaakt heeft, Hij, de alleen barmhartige God en Heiland, Die wonderen doet. Hij heeft mij getoond, hoe Hij in de ruimte kan stellen, daarom zal Hij het voleindigen. Ja, ik hoop op Hem, want Hij is de Heere. Ja, de Heere zal het doen. Hij heeft mij reeds zo veel getoond van Zijn machtige liefde, dat ik dit wel bij ervaring weet, dat mijn zonden Hem niet in de weg hebben gestaan, om mij met Zijn heil te bezoeken. Ofschoon ik het verbond, met Hem aangegaan, niet gehouden heb, en Hem in geen enkel opzicht getrouw ben gebleven, zo heeft Hij evenwel niet nagelaten, mij met Zijn eeuwig verbond te troosten, en mij eeuwige trouw te zweren; ofschoon ik niet heb kunnen geloven, en mij door mijn verdriet heb laten ten onder houden, zo heeft Hij mij nochtans weer opgericht en mij tot ere gebracht. Dat alles heeft Hij gedaan, om Zijnen ganse Naam heerlijk bij mij te maken. Aan macht ontbreekt het Hem ook in genen dele, en Hij is een vijand van de vijanden van Zijn ellendigen; en mij kussende met de kussen Zijnsmonds, heeft Hij tot mij gezegd: "Mijn vriendin"; daarom ben ik vol vertrouwen, Hij zal het ook voleindigen!

Ja, alle oude en nieuwe zonden zal Hij, Die mij al mijn zonden vergeven heeft, samenpakken en in de diepte der zee werpen, mitsgaders alle vijanden, die mijner volkomen verlossing en mijner ziele zaligheid in de weg staan. Is de vrucht des Geestes in mij nog niet geheel volkomen, Hij zal er wel voor zorgen; hetgeen mij mocht ontbreken, Hij zal het schenken. Op een duizendmaal herhaald "maar" zal Hij het antwoord niet schuldig blijven. Hij zal het vleeselijk vernuft beschamen, maar mij in eeuwigheid niet. Ja, aan alle nood, die mij nog mocht treffen, zal Hij wonderbaar heerlijk een einde weten te maken. Alle zwaarigheden, die nog in grote getale voorhanden zijn, zal Hij uit de weg ruimen, en wat nog niet recht is, zal Hij recht voor mij maken, zo waarachtig als Hij mij met de hulp Zijns Aangezichts getroost heeft. Wat mij bedreigt, dat zal niet bestaan; het zal zichzelf moeten verderven en geheel krachteloos worden, daarentegen word ik vervuld met de troost Zijns Geestes, en beroem mij in de hoop van Zijn heerlijkheid. *Ja, Hij zal het voleindigen!*

5. *Om mijnentwil zal Hij dat doen.* Merkwaardig woord van Luther! Anderen vertalen "voor mij." Wij willen beide laten staan. Maar hoe! Wat zegt u daar: om mijnentwil zal Hij dat doen? Hij doet niets om onzentwil, maar alles om Zijns Naams, om Christus' wil! Maar, vriend, ik spreek van Mijn Vader, ik spreek van Mijn Heiland, ik spreek van de Heilige Geest, door Wie de liefde is uitgestort in onze harten. Van de Vader en van de Zoon en van de Heilige Geest, van deze Heere spreek ik, en zeg dat Die het doen zal om mijnentwil. Ik ben weliswaar arm en ellendig, ik ben een zondaar en der verdoemenis waardig; maar als God ons nu eens voor altijd met zijn vrijwillige liefde liefheeft, waarom zou Hij het dan niet om mijnentwil doen? Een bruidegom, doet hij niet veel, veel ter wil van zijn bruid? En hier is nog een andere liefde! God is geen mens, dat Hij liegen zou, noch een mens, dat Hem wat berouwen zou, dat Hij iets zeggen zou en het niet doen. Zou Hij iets spreken en het niet houden? Hij heeft mij zonder vlek of rimpel voor Zich gesteld, volkomen heilig en geheel onbestraffelijk. Hij heeft Zijn lust aan mij, een wonderbaar welbehagen; zulk een God is mijn God, zulk een God is de Heere! Daarom zal Hij het ook voor mij voleindigen. Want Hij heeft gezegd: *"Ik leg Mijn heerlijkheid op U, en gij zult Mijn heerlijkheid zien! Zit maar stil, Mijn dochter!"*

II.

De zo-even uitgesproken hoop heeft een goede grond; zij berust op 's Heeren goedertierenheid; zij berust daarop, dat deze goedertierenheid in eeuwigheid is.

1. "Heere! Uw goedertierenheid is in eeuwigheid!" zegt David. Heere, zegt hij, Uw goedertierenheid. Het is een wonderbare goedertierenheid, weswege zij ook in de 136sten Psalm zes-en-twintigmaal geprezen wordt. De goedertierenheid der mensen is van zeer korten duur; zij is meest altijd afhankelijk van 's mensen luim; waar zij dikwijls wat zou willen doen, daar kan zij niet, en waar zij kan, daar wil zij menigmaal niet. Ook is zij dikwerf zeer onbarmhartig, en is meer geneigd om te verwijten, dan om te bedekken, meer om de wet voor te schrijven, dan om zonder vergelding goed te zijn; van zonden vergeving weet zij niets. Over het geheel hangt de goedertierenheid der mensen af van Gods almachtige wil en van Zijn bevel. Maar de goedertierenheid des Heeren verwijt niet. Zij zegt niet: deze is een zondaar, daarom wil Ik hem niet helpen; in tegendeel, deze is een ellendige, en hij zit in benauwdheid; hij heeft geen moed, om de ogen tot Mij op te slaan, zo drukt hem de last van Zijn schulden terneder en zijn ellende, daarom wil Ik tot hem afkomen en hem troosten, hem ook uithelpen, opdat hij door Mijn liefde overmeesterd zij, en hij, nadat Ik hem getroost heb, een hart tot Mij hebbe.

2. En zo is dan in de goedertierenheid des Heeren iets overvloeijends. Deze bron ontspringt uit zijn ingewanden en wordt een stroom, rukt zonde en nood met geweld met zich voort, stort zich op het dorre, uitgedroogde en magere land en maakt het vruchtbaar, zodat het ruist als op de Libanon; zij maakt het vet, dat het druipt van vettigheid; de landouwen staan rijk, en er golft het koren, waar kort tevoren de bodem steenachtig en onvruchtbaar was.

Des Heeren goedertierenheid is zo mild, dat zij het hart week maakt; het stenen hart wordt een vlesens hart. De trotsheid wordt gebroken door zulk een goedertierenheid; al wat aan de mens is, wordt verbrijzeld, en alles wordt gezond gemaakt, zodat het drijft in de zalfolie des Heeren HEEREN, Die Zichzelf verkocht heeft, om voor ons zulke zalf te verwerven.

De goedertierenheid des Heeren is altijd bereid en bij de hand. Dag en nacht verlaat zij niet de wieg van het zieke kind. Ja, in 't midden van de nacht, juist dan, als het op 't hevigst stormt, als niets meer overeind kan blijven staan, als het stikdonker is, zodat men geen hand voor ogen kan zien, als het daarbij door het diepst moeras gaat, waar niemand de voet weer uittrekken kan, of door diepe wateren, door nood en door dood, waar maar een ellendige is, daar is zij en openbaart haar hoge Koninklijke inborst. Met één blik heeft zij onze gehele armoede en hulpeloosheid overzien, en behandelt nu de armen en ellendigen, alsof zij vorsten waren en zij hun dienaressen; zij neemt al het werk op zich, verzacht hun smarten, ja neemt de smarten geheel weg; zij maakt, dat zij zonder hinder goed kunnen rusten, en neerliggen in allen vrede; zij maakt hun alles schoon en verzorgt hen tot in het kleinste toe van alles; zij brandt van begeerte hen altoos opnieuw en onvermoeid na te gaan en te helpen, en vraagt naar niets dan naar dit éne, dat zij haar goedertierenheid mag betonen. Zulk een goedertierenheid is de goedertierenheid des Heeren onzes God, en deze goedertierenheid zij is in eeuwigheid! Dat is de grond, waarop onze hoop, de hoop van volkomen verlossing en eeuwige heerlijkheid moet gevestigd zijn en ook gevestigd is, zodat wij mogen zeggen: "De Heere zal het voor mij voleindigen"; want immers zulk een grond kan niet wankelen.

Nu dit, dat de goedertierenheid des Heeren in eeuwigheid is, weten wij uit de ondervinding, immers daaruit kunnen wij zulks wel lichtelijk opmaken; niemand van onze toch heeft naar de Heere omgezien, toen Hij reeds naar ons omzag. Hij heeft het eerst liefgehad. Hij trok ons uit de verlorenheid uit, waarin wij lagen. Hij maakte ons met Christus Jezus levend, toen wij dood waren in onze zonden en misdaden, waarin wij wandelden naar de loop van deze wereld, en deden wat het vlees begeerde, en kenden nog niets van de liefelijkheid des Heeren, niets van de zaligheid, die daarin gelegen is, dat wij Hem dienen en voor Zijn Aangezicht wandelen met geheel onze ziel en geheel ons hart. Hij is de Eerste geweest, Die ons om Zijns Naams wil tot Zijn genade geroepen heeft, geroepen heeft tot Zijn wonderbaar licht, niet vanwege de werken van gerechtigheid, die wij zouden gedaan hebben, maar naar zijn grote barmhartigheid over ons in Christus Jezus, naar welke wij ook werden opgenomen van het vlakke veld, waar wij in ons bloed neerlagen. Hij, Die dat heeft begonnen, Die ons al onze zonden vergeven, Die onze misdaad heeft uitgedelgd, Hij is ook tot hiertoe bij ons gebleven, en heeft er voor gezorgd, dat ons geloof niet heeft opgehouden; en in al onze noden, zorgen, angsten, zonden, in ons lijden en in allerlei verdrukkingen staat Hij evenwel met Zijn goedertierenheid in alle getrouwheid op onze zijde tegen de vijanden, ja is ons nabij en ter hulpe, en is in ons gezelschap gebleven. Nee, Hij heeft ons nooit verlaten; Hij is altoos weer de Eerste geweest, Die het maakte, dat ons het hart klopte, dat wij het in de zonde niet konden uithouden, dat het tot een roepen, schreeuwen, wenen en smeken kwam, en als dan eindelijk alles verloren en het met ons een afgesneden zaak

was, dan heette het op eens: "Gij dochter Jeruzalems, zie uw Koning!" Dat is nu alles Zijn goedertierenheid, tegen welke wij elke dag en elk uur zo zwaar zondige met gedachten, woorden en werken; zijn goedertierenheid, die wij deswege volstrekt niet verdiend hebben, en welke juist daarom ook "goedertierenheid" is; en bij zulke bevindingen: welk een God de almachtige en grote Ontfermer is, hoe Hij troost en helpt, hoe Hij moede noch mat wordt, spreken wij het dan ook uit in alle goede hoop en in volle verzekerdheid, waarbij dan ook alleen het oog op de Onzichtbare en Eeuwige gericht is: Hij zal het maken; ik ben dies getroost en goedsmoeds; Hij zal het voor mij en om mijnentwil voleindigen, dat ik nochtans tot Zijn heerlijkheid door Hem zal worden geleid, hierbeneden ook een goed doorkomen zal hebben, en in de strijd op het einde niet zal onderliggen.

Zo prijst dan de getrooste en verlostte ziel haar Heere, God. Juist daarom, o God, omdat uw goedertierenheid in eeuwigheid is, heb ik goede hoop, dat ik niet de buit zal worden van nood, zonde, dood of duivel. U zult het veeleer zo maken, dat alle vijanden met verschrikking zullen vergaan, ja, dat al wat mij nog in de weg staat, ook mijn ongeloof en wantrouwen, ook al de nood van mijn lichaam en mijn ziel een einde zal moeten hebben. Maar mij aangaande, u zult mij toch eindelijk van de boze en van alle kwaad verlossen, mij met Uw heil kronen, mij uw zaligheid laten aanschouwen en dezelve eeuwiglijk laten genieten. Heere, Uw goedertierenheid is in eeuwigheid.

III.

Het is geen wonder, dat wij bij zulk een smaken van de goedertierenheid Gods, die zich in elke nieuwe nood zo onwrikbaar getrouw betoont, en die ons voor de toekomst zulk een volkomen vertrouwen inboezemt, in een ogenblik het hart zo vervuld voelen van de gewisheid in Heiligen Geest, dat deze dingen waarachtig zijn, dat wij beginnen biddende uitte roepen:

"Welnu dan, Heere, wil dat dan ook zo maken! Niet waar, o mijn getrouwe Heiland! U zult, u kunt mij niet begeven noch verlaten. Hoe machtig groot is uw liefde! Hoe kostelijk zijn mij uw gedachten, hoe machtig vele zijn haar sommen; ontwaak ik, zo ben ik nog bij U! U bent zo vriendelijk en zo goedgunstig jegens mij geweest, dat U mij weer opnieuw uitgerukt en verlost hebt uit zo grote dood, en mij te midden van benauwdheid ruimte hebt gemaakt; hebt U nu daardoor bij mij het volle vertrouwen gewekt, dat U waarachtig mijn zaligheid en mijn gehele doorkomen voor Uw rekening hebt genomen, mag ik daaruit dit opmaken en voor zeker aannemen, omdat U zo rijk, zo onvermoeid zijt in uw goedertierenheid: welnu, Heere, zo bid ik U dan, laat het werk Uwer handen niet varen; ik bid U, daar het U behaagd heeft, uit mij te maken zulk een meesterstuk Uwer almachtige genade en liefde en dat ter Uwer eer, zo wil, Heere, mij dan ook verder toebereiden en mij voor U volmaakt stellen, opdat ik geheel naar Uw wil zij, en u in waarheid allen lust moogt hebben in Uw werk. Immers ik ben het werk Uwer handen, want U hebt het gemaakt, en niet ik; U hebt ons gemaakt, en geenszins wij, tot Uw volk en tot schapen Uwer weide. Gelijk Gij dan ook gezegd hebt bij de Profet: "Dit volk heb Ik Mij geformeerd, zij zullen Mijn lof vertellen" (Jesaja 43: 21). Ik weet wel, o mijn God, dat ik U dagelijks arbeid maak met mijn zonden, en U vermoei met mijn ongerechtigheden, want ik ben een hard stuk werk, en moest ik het gereed maken, dan zou ik het reeds lang hebben opgegeven; want ik weet nimmer raad, als ik het verdorven heb, en ik kan ook niet anders denken, dan dat u mij zult in stukken slaan, omdat ik gedurig onder Uw handen zo slecht uitval. Dewijl het nu evenwel U heeft behaagd om naar uw grondeloze barmhartigheid mij daartoe te verkiezen om uit mij een vat U ter ere te maken, en u het leem in uw handen hebt genomen, om daaruit voor U een koning en

priester te formeren, zo bid ik U, Heere, wees mij genadig, wees mij genadig, en wil daarmee voortvaren, bij mij uw genade en trouw zo te verheerlijken, dat ik U prijzen mag eeuwiglijk en altoos. opdat ik door dit leven, zo vol zonden, zo vol droefenis, zo vol angst en zorgen een doorkomen moge hebben; opdat ik, waar ik val, weer moge opstaan, en dat ik, waar ik blijf liggen en niet meer voorwaarts kan, door U gedragen worde. Heere, het werk Uwer handen is weliswaar een onrein, een vuil werk, immers zo ben ik; maar nochtans is het een heerlijk werk, want dat is het in uw handen. O! Heere, hoe zal Uw ganse Naam door dit Uw werk toch eindelijk grootgemaakt, verheerlijkt worden! Hoe zult Gij alleen alle roem er van hebben, dat u zo genadig zijt, dat u dat hebt vermocht, als ik U eenmaal zal aanschouwen van aangezicht tot aangezicht, en verzadigd zal worden met Uw Beeld, als ik zal opwaken! Het is U bekend! hoe al hetgeen buiten U er op uit is, Uw werk te verstoren. Al wat van de wereld is, haat Uw werk; duivel en dood willen het verbrijzelen; de zonde wil het aanhoudend verderven; het loopt op alle wijze gevaar nog eens in stukken gebroken te worden; het is op zichzelf beschouwd een aarden en daarom een heel zwak vat, dat geen enkelen stoot lijden kan; daarom bid ik U, getrouwe God, dat het aan uw genade moge behagen het te beschermen en dag en nacht te bewaren, opdat het niet verdorven worde, maar eeuwiglijk voor uw troon prijke, gelijk u het daartoe tevoren bereid hebt. Het kan zichzelf in geen dele bewaren, want het heeft noch wijsheid, noch verstand, ook daarvoor niet eens een waarachtig harte; het heeft ook geen ogen om te zien wat voor hetzelfde goed of niet goed is, heeft het ook volstrekt niet in de hand. Uw vat is gelijk aan een plant, die bladeren en bloemen laat hangen en weldra verwelkt en sterft, zo u haar niet genadiglijk in uw handen houdt, opdat zij levend blijve en bloeie, en niet van allerlei gewormte worde opgegeten. Het werk Uwer handen is, als het glas, spoedig aan stukken, zo u het niet bewaart. Het bederft in één ogenblik, als Gij; er U niet dagelijks mee wilt bezighouden, om het te reinigen en te volmaken. Het staat in uw handen, en in uw handen beveel ik mij, Gij getrouwe, lankmoedige, genadige God en enige Verlosser. Uw Amen zij de verhoring mijner gebeden, de vervulling Uwer beloften, de kroon op hetgeen Uw handen Zelf hebben geformeerd. Zo zij het!"

Mijn Geliefden! Hij die meent, dat hij met het werk van Gods hand naar zijn believen kan handelen, die verbeeldt zich wat, en maakt zich der wereld, die in het boze ligt, gelijkvormig; die zoekt het voor zich en de zijnen ook in de wereld, ofschoon hij wel beter weet; maar indien de zodanige zich niet bekeert, dan zal God hem waarachtig laten varen. Hij daarentegen, die voor zichzelf vreest, wandelt zeker en is ook teer in de dingen Gods, want hij weet hoe nauw het er op aankomt. Welgelukzalig hij, want de getrouwe Heere zal wel van Zijn werk én zonde én dood én duivel én hel, ja, allen tegenstand weten te weren, en zal het voleindigen, zo waarachtig als de Borg van het beter verbond Jezus heet.

AMEN.

63. Ezechiël 36:27

Gehouden 30 Mei 1847 's voormiddags. Gezongen: Psalm 19:4-6; Psalm 25: 2; Psalm 18: 9. Deze leerrede verscheen, in het Nederduits vertaald, in de eerste uitgave der "Twaalf Twaalfallen Leerredenen" als No. 11 in het 4de Twaalfstal. In het Hoogduits zag zij het licht 1899 in "Licht und Recht", 12. Heft, 2. Predigt. Des avonds preekte K., over Jesaja 25: 7 en 8. Gezongen: Lied 30:1 3; Psalm 25: 2; Psalm 118:8.

De handhaving van Gods Wet en van Zijnen alleen heiligen en heerlijken Naam heeft op het einde toch deze vrucht, dat God gerechtvaardigd wordt in de gewetens der mensen. Men zal Weliswaar, zolang de wereld staan zal, niet ophouden met de handhavers van deze Wet en van Gods Naam te beschuldigen, dat zij tegen de Wet zijn en dat zij met een vreemde naam komen. maar in de grond des harten zullen zich de mensen nochtans van de bestraffing des Heiligen Geestes niet kunnen ontdoen, dat zij lasteren wat zij niet verstaan, en dat zij bij al het miskennen van hetgeen Gods is, geen rust hebben. Wie in waarheid voor Gods Aangezicht wil wandelen en bij de leer van Christus wil blijven, die zal altoos van deze leer moeten vernemen, wat ook de Joden te Rome tot Paulus zeiden: "Wat deze sekte aangaat, ons is bekend, dat zij overal tegengesproken wordt, maar", zo zeiden zij tot Paulus, "wij begeren wel van u te horen wat u gevoelt" (Handel. 28: 22); en zo willen velen het nog wel horen. Maar wordt nu het Koninkrijk Gods verkondigd en betuigd, wordt uit de Wet van Mozes en uit de Profeten van Jezus gepredikt, dan geschiedt er altoos weer, wat wij in de Handelingen der Apostelen lezen (Hoofdstuk 28: 24): "En sommigen geloofden wel hetgeen van Paulus gezegd werd, maar sommigen geloofden niet." Die nu echter niet geloven, zijn zodanigen, die een ander Koninkrijk willen dan hetwelk de Heere en Zijn discipelen prediken, en een anderen Jezus hebben, dan Dien, van wie in de Wet van Mozes en de Profeten geschreven staat. Zij willen een Rijk van genade in de hemel en een rijk der zonde op de aarde, maar niet een rijk der zonde in de hemel, en een Rijk van genade en van gerechtigheid en van de heerschappij des Heiligen Geestes op de aarde. Zij willen een Jezus, die de ongerechtigheid laat blijven, en bij wie zij, ondanks al wat zij van wet en geboden voorgeven, zonder Wet kunnen leven. Zij kunnen het niet lijden, dat zij van de ongerechtigheid in waarheid vrijgemaakt zijn; zij willen een Jezus, die hen vroom laat zijn, ofschoon zij gedurig in letterlijke overtreding der geboden Gods gevonden worden. Voor al wie vleselijk gezind zijn, is het een aangename prediking: "Gij zijt verlost, u hebt vergeving uwer zonden, maar nu moet gij u op de heiligmaking toeleggen." Of ook: "Gij behoeft niet heilig te zijn, u bent heilig in Christus"!

Het lieve IK des mensen blijft bij dit alles gehandhaafd, en men kan daarbij altoos zichzelf zoeken, men kan stelen, echtbreken, doodslaan en begeren wat van de naasten is, ook de ouders en allen, die boven ons gezet zijn, ongehoorzaam zijn, ook de Sabbat Gods schenden, Zijn Naam verachten en zich aan allerlei afgoderij overgeven, en tegelijk zich in zijn hart zegenen, als ware men iets.

Degene echter, die der Waarheid hulde doen, of liever de Waarheid Gods van ganser hart zoeken, hebben een anderen Geest; zij begeren een ander Koninkrijk, en zij willen die Jezus, Die, nadat Hij voor onze zonden gekruisigd en gestorven is, ook van de doden is opgestaan, Die Zich ook ter Rechterhand des Vaders heeft gezet, en van daar Zijn Geest neerzendt, opdat Hij bij hen blijve in eeuwigheid. Zij willen een Jezus, Die hen

waarachtig van elke ongerechtigheid verlost heeft. Het is er hun om te doen, om in waarheid een levende en genadige God te hebben, en die lief te hebben boven alles en hun naaste als zichzelf. Het gaat er bij hen om, dat het recht der Wet in waarheid in hen vervuld zij, dat de vrucht des Geestes bij hen aanwezig zij, en bijgevolg alle dierbare beloften Gods, zoals die in Christus Jezus, Gode ter heerlijkheid, ja en amen zijn, bij hen vervuld zijn. Maar het hoe, hoe daartoe te geraken, is hun nog niet zo duidelijk; en wij allen hebben nodig, dat wij dit hoe tot onze lering, vertroosting en versterking goed verstaan. Moge daartoe onze prediking van heden dienstbaar zijn.

Tekst: Ezechiël 36: 27.

"Ik zal maken, dat gij in Mijn inzettingen zult wandelen en Mijn rechten zult bewaren en doen."

De vertaling van Dr. M. LUTHER luidt: *"Ik wil zulke mensen uit u maken, die in Mijn geboden wandelen en Mijn rechten onderhouden en daarnaar doen,"* maar woordelijk naar de grondtekst, zoals het ook in de Statenbijbel heet, zegt de Heere: *"Ik zal maken, dat gij in Mijn geboden wandelen zult, en Mijn rechten bewaren en naar dezelve doen zult."*

Naar aanleiding der voorgelezen woorden willen wij de volgende vier stellingen behandelen:

1. Het ligt in het Woord Gods, en dientengevolge in het geweten en in het hart van een ieder mens uitgesproken, dat wij in Gods geboden moeten wandelen, zijn rechten moeten bewaren en daarnaar doen; maar het hoe wordt ons door vlees en bloed niet geopenbaard.
2. Wat nu dit hoe aangaat, zo leert ons de mond Gods, dat zulks ons uit de hand genomen is, en dat Hijzelf het is, Die het bij ons daarstelt.
3. Daarom hebben wij ons, opdat wij in Zijn geboden wandelen, zijn rechten bewaren en dezelve doen, aan zijn belofte te houden.
4. Waar wij ons aan zijn belofte houden, daar zullen wij wel ervaren, dat Hij ook doet, wat Hij ons hier belooft.

I.

Het ligt in het Woord Gods en dientengevolge in het geweten en in het hart van een ieder mens uitgesproken, dat wij in Gods geboden moeten wandelen, Zijne rechten moeten bewaren en naar dezelve doen maar het "hoe" wordt ons door vlees en bloed niet geopenbaard.

Als God zegt: *"Ik zal maken, dat gij in Mijn geboden wandelen zult, en Mijn rechten bewaren en daarnaar doen zult"*, dan is het uitgemaakt, dat het volstrekt noodzakelijk is, dat wij in Gods geboden gewandeld, zijn rechten bewaard en daarnaar gedaan hebben. Want God zal toch wel niet iets zeggen, en ook niet iets op Zich nemen om het te doen, wat evengoed zou kunnen nagelaten worden. Hoe noodzakelijk dat is, daarvoor strekt ons het ganse Woord Gods tot bewijs. Overal in de Heilige Schrift, zowel bij Mozes als bij de Profeten, zowel uit de mond van onze Heere Jezus, als van Zijn Apostelen horen wij gedurig bevelen, die in de grond hetzelfde zeggen, wat de Tien Geboden inhouden. Liefde van God en des naasten, alsmede ongeveinsde heiligheid worden overal nadrukkelijk bevolen en ingescherpt. Geweest dan daarom gijlieden volmaakt, gelijk uw Vader, Die in de hemelen is, volmaakt is", is het bevel van onze Heere Jezus. (Matth. 5:48) En wederom: "Niet een ieder, die tot Mij zegt: Heere, Heere! zal ingaan in het Koninkrijk der hemelen, maar die daar doet de wil Mijns Vaders, Die in de hemelen is." (Matth. 7:21) En wederom: "Alle dingen dan, die u wilt, dat gij de mensen zouden doen,

doet gij hun ook alzo, want dat is de Wet en de Profeten." (Matth. 7:12) En zo schrijft de Apostel Paulus aan de Galatiërs: "De werken des vleses nu zijn openbaar, welke zijn overspel, hoererij, onreinheid, ontuchtigheid, afgoderij, venijngeving, vijandschappen, twisten, afgunstigheden, toorn, gekijf, tweedracht, ketterijen, nijd, moord, dronkenschappen, brasserijen en dergelijke; van dewelke ik u tevoren zeg, gelijk ik ook tevoren gezegd heb, dat die zulke dingen doen, het Koninkrijk Gods niet zullen beërven." (Gal. 5:19-21) En wederom aan die van Korinthe: "Of weet u niet, dat de onrechtvaardigen het Koninkrijk Gods niet zullen beërven? Dwaalt niet: noch hoereerders, noch afgodendienaars, noch overspelers, noch ontuchtigen, noch die bij mannen liggen, noch dieven, noch gierigaards, noch dronkaards, geen lasteraars, geen rovers zullen het Koninkrijk Gods beërven." (1 Kor. 6: 9-10) En zo schrijft de Apostel aan de Thessalonicensen: "Want u weet wat bevelen wij u gegeven hebben door de Heere Jezus. Want dit is de wil van God: uw heiligmaking, dat gij u onthoudt van de hoererij; dat een ieder van u wete zijn vat te bezitten in heiligmaking en ere; niet in kwade beweging der begeerlijkheid, gelijk als de heidenen, die God niet kennen. Dat niemand zijnen broeder vertrede, noch bedriege in zijn handeling; want de Heere is een wreker over dit alles." (1 Thessal. 4: 2-6) En hoe dit nog meer van de geestelijke overtreding der geboden Gods geldt, daarvan lezen wij in het Boek der Openbaring van Johannes: "Buiten zullen zijn de honden en de tovenaars, en de hoereerders en de doodslagers en de afgodendienaars en een ieder, die de leugen liefheeft en doet." (Openb. 22:15)

Dientengevolge, omdat zulks in het Woord Gods is uitgesproken, ligt het ook in het geweten en het hart van een iegelijk mens uitgesproken, dat wij in Gods geboden hebben te wandelend zijn in zettingen hebben te houden en daarnaar te doen. Het is een erkende waarheid, dat in de grond der zaak een ieder mens steunt op zijn werken, op zijn doen van de wil Gods, op het bewaren van Zijn geboden, wat wel niemand doen zou, indien hij niet daarvan overtuigd ware, hoe volstrekt noodzakelijk het is tot de zaligheid, dat hij in Gods geboden gewandeld hebbe. Meer nog: bijna ieder mens staat onthutsten verlegen, zo al niet vertoornd, als hem dit uit de hand wordt genomen, en hij zowel van Zijn innerlijke als uiterlijke goddeloosheid overtuigd wordt. Dat "volstrekt vroom-, heilig- en goed-willen-zijn" zou niemand in de gedachten komen, zo het hem niet in het hart was geschreven, wat de Wet Gods zegt. Dat het in der mensen consciënties en harten ligt uitgesproken, dat de mens Gods geboden moet nakomen, komt verder genoegzaam uit in die zo sterk ontwikkelde kunst van veinzen en huichelen der eigengerechtigheid, als ook in het streven om onder de schonen naam van "evangelische heiligmaking" door werken rechtvaardig te zijn. Verder blijkt het daaruit, dat men altoos zoveel op zijnen naaste heeft aan te merken; want immers als ik een ander oordeel, omdat hij Gods geboden niet bewaart, zo betuig ik daarmee, dat hij Gods geboden moest bewaard hebben. Daarenboven is schier niemand zo verstokt in de zonde, dat hij niet in het een of ander nog een goede dunk van zichzelf zou hebben; een ieder wil zichzelf verontschuldigen en zichzelf rechtvaardigen, het mettertijd ook verbeteren, en zo betuigt ieder mens, hetzij dat hij zichzelf verontschuldigt, hetzij hij anderen oordeelt en over de naaste de staf breekt: "Wij mensen zijn verplicht te doen hetgeen Gods geboden zeggen", en niemand zal in de grond der zaak de leer willen verdedigen, dat men Gods geboden overtreden mag, zoveel men maar wil, indien men slechts gelooft; ten minste is er niemand, die zulk een leer zal laten gelden, wanneer daardoor hemzelf van anderen schade wordt toegebracht.

Hoe nu echter Gods geboden bij ons vervuld worden, dat wordt ons door vlees en bloed niet geopenbaard. Vlees en bloed stelt tot dat einde wel een leer op, welke "heiligmaking" moet heten, en doet de natuurlijke mens er zich ook veel op te goed, dat hij naar het uiterlijke der zonde vijand is en tegen dezelve strijdt. Daar heet het dan: Wij moeten ons vlees, onze zondige natuur met haar begeerten en neigingen zo trachten te onderdrukken, dat zij in het geheel geen macht meer over ons hebben. Daar voegt dan de een aan toe, dat wij zulks door hulp van Christus moeten tot stand brengen; een ander, dat wij zulks door hulp des Heiligen Geestes moeten; maar op stuk van zaken blijft het bij het "moeten"; van het doen zelf komt nooit iets. Men denkt Weliswaar voor een wijle, dat men der zonde meester is, dat men haar van ganser hart haat, schuwt en vliedt; men meent daarin het kenteken van zijnen genadestand te kunnen aanwijzen en zich van het eeuwige leven te verzekeren, tot men op het einde niet meer weet, hoe men staat. Dan zweeft men als het ware tussen hemel en hel, tussen geloof en werken; men heeft noch aan het een noch aan het ander een houvast.

Op de vraag naar een goede consciëntie voor God ontvangt men geen antwoord; men gevoelt zich in zonden gevangen en mist de vroegere troost. Moge de een helft der woorden Gods die mens ook rust geven, de andere helft verwekt even zo veel onrust. Men zou nog veel kunnen verhalen van vroeger dagen, maar men voelt zich op heden en voor de toekomst in zulk een toestand, dat het alles "bestrafing" is en gans "geen vrede."

Moet men nu in Gods geboden gewandeld hebben, ja of nee? Dat is de vraag. De Geest, Die de mens bestraft, en het geweten, dat zich van de daadwerkelijke overtreding bewust is, zeggen "ja", en daarbij worstelt dan het verstand van de mens om oplossing van omtrent honderd vragen, die alle in het verborgen tot zelfverdediging worden opgeworpen; maar de levende God laat Zich niet bespotten; Hij handhaaft zijn waarheid met macht. Alle valse bedriegelijke Godgeleerdheid laat op het einde de mens ledig en troosteloos; hij voelt, dat hij in overeenstemming moet zijn met Gods geboden, om rust te hebben; maar het hoe, hoe daartoe te geraken, openbaart vlees en bloed ons niet, en ieder oprechte, die het ernstig heeft beproefd, weet het, dat alle middelen, welke vlees en bloed uitgedacht en aan de hand gedaan hebben, om in Gods geboden te wandelen, altoos mislukken, en dat het hoe, hoe een mens in Gods geboden wandelen kan en ook werkelijk wandelt, door vlees en bloed nimmer is aangewezen.

Wat nu dit hoe aangaat, *hoe* een mens daartoe komt, dat hij in Gods geboden wandelt, zo onderwijst ons Gods mond, dat zulks ons uit de handen genomen is, en dat Hij, God, Zelf het is, Die het bij ons daarstelt. Vlees en bloed openbaart ons het *hoe* niet, omdat vlees en bloed veel liever alles doorstaat en alles verdraagt, dan dat het tot dit hoe zou willen komen; want het weet al te goed, dat, waar dit hoe zal gelden, het daar met vlees en bloed, met zijn drijven, zijn begeren, zijn willen, zijn streven en zijn zelfhandhaving een einde heeft. Maar als God zegt: "Ik zal maken, dat u in Mijn geboden wandelen zult", zo is het toch wel openbaar, dat het uit onze handen genomen is, anders zou God niet zeggen: "Ik zal het maken", maar Hij zou gezegd hebben: "Gij zult het maken." Nu Hij evenwel zegt: "Ik zal het doen", zo heeft vlees en bloed niets meer in te brengen, alsof het ook nog maar in iets zou gelden met zijn streven; veelmeer God verklaart daarmee, dat wij, wat ons aangaat, geenszins in Zijn geboden wandelen, zijn rechten in geen dele bewaren, en volstrekt niet naar dezelve doen.

Het was ten tijde van Ezechiël een harde prediking voor de kinderen Israëls, dat God, omdat Hij hen liet zeggen: "Ik zal het maken, dat u in Mijn geboden zult wandelen", alle

hun vroomheid, heiligheid en goede werken overhoop wierp, en hen allen tot goddelozen maakte; want met Zijn: "Ik zal het maken", zegt Hij het hun aan, dat zij, hoe stellig zij het ook mochten gemeend hebben, tot hiertoe geenszins in Zijn geboden gewandeld hadden. En zo mag het ook voor menigeen van onze een harde prediking zijn, dat hem al dat goede, waarop hij zich verlaat, zo met één slag uit de hand genomen wordt, terwijl hij in de waan verkeert, dat hij een goed Christen is en goede werken doet, omdat hij gelooft.

Ook kan het menigeen tot nu toe wel niet in de gedachten gekomen zijn, dat het wandelen in de geboden Gods alleen zake Gods en niet eens mensen zaak is. Wij mensen denken gewoonlijk zo: Wanneer ik eerst eens recht bekeerd zal zijn, wanneer ik in waarheid wedergeboren zal wezen, als ik eerst eens het rechte geloof zal gevonden hebben, of eenmaal recht in dit geloof zal bevestigd zijn, als ik eens in waarheid de Geest van God zal hebben ontvangen, dan zal ik met hulp van die genade bekwaam gemaakt worden en in staat zijn, om in Gods geboden te wandelen. Maar dan geven wij geen acht op het woord Gods. Immers God heeft niet gezegd: "Ik zal Mijn Geest in u geven, en dan zult u zulke mensen zijn, die bekwaam gemaakt zijt of in staat, om in Mijn geboden te wandelen", maar Hij heeft gezegd: "Ik zal Mijn Geest in u geven, en Ik zal het maken, dat u in Mijn geboden zult gewandeld hebben." Daar is het uit 's mensen handen uit, en niet alleen uit de handen van de onbekeerde mens, maar juist van de mens, in welke God Zijn Geest gegeven heeft. Deze waarheid mag menigeen vreemd voorkomen, ja hij mag haar betwijfelen, nochtans is zij waarheid en zal ook wel waarheid blijven. Wanneer men het uit zijn eigen bevinding niet weten wil, dan moest men ten minste het zevende hoofdstuk van Paulus' Zendbrief aan de Romeinen geloven, waar toch de Apostel niet van zich spreekt, zoals hij eertijds was, maar zoals hij zich toenmaals kende, toen hij de Romeinen onderrichtte.

Voorzeker, er is een onderscheid tussen dat, wat wij voor de geboden Gods en Zijn rechten houden, en wat werkelijk Gods geboden en rechten zijn. Als God gezegd heeft: "Ik zal maken, dat u in Mijn geboden zult gewandeld en Mijn rechten zult gehouden hebben", dan moeten wij niet menen, dat wij ook maar enigszins er verstand van hebben; want al was het, dat wij ook alle geboden en rechten Gods kennen, het gaat nochtans daarom, dat wij in waarheid in dezelve wandelen, dat wij dezelve houden en er naar gedaan hebben, en zulks daarom, omdat het in waarheid Gods geboden zijn. Het gaat dus om het "hoe." Wanneer vlees en bloed van geboden Gods leest, dan maakt het zich straks op, en denkt: de Heere heeft het geboden, dus moet ik dit en dat doen. Zo heeft echter Petrus niet gedacht, ofschoon de Heere tot hem gezegd had: "Ik zal u de sleutelen des Hemelrijks geven", en ook gezegd had: "Ga in de gehele wereld", hij is toch nooit uit zichzelf gelopen; integendeel, het beviel hem en de anderen broederen in het geheel niet, toen hij voor de eerste maal tot een heidens man gaan moest, om hem de woorden der zaligheid te brengen.

Wie nu zichzelf heeft leren kennen die weet wel, met welke tegenzin en hoe onwillig hij zich der gehoorzaamheid des geloofs onderwerpt, en hoe de leidingen Gods, die slechts dat éne bedoelen, dat de mens de wil van God gedaan hebbe en overeenkomstig de wil van God zij, hem in 't geheel niet bevallen, terwijl hij de weg der heiligheid juist voor een zondige weg houdt, en de weg, die in de ogen Gods niet goed is, voor een weg der heiligheid.

Dat het geheel uit des mensen handen genomen is en alleen Gods zaak is, dat wij in Zijn geboden gewandeld, zijn rechten gehouden, en daarnaar gedaan hebben, zegt ook David, wanneer hij in de 51sten Psalm uitroept: "Tegen U, U alleen heb ik gezondigd,

en gedaan dat kwaad is in uw ogen, opdat u rechtvaardig zijt in Uw spreken en rein. zijt in Uw richten. Zie, ik ben in ongerechtigheid geboren, en in zonde heeft mij mijn moeder ontvangen." Wanneer hij belijdt: "Zie, ik ben in ongerechtigheid geboren", zo belijdt hij daarmee voor God, dat hij van de beginne af aan een verdraaid wezen is, en derhalve bij de Wet Gods volstrekt niet deugt. In deze zin zegt ook de Apostel Paulus: "Ik heb een vermaak in de Wet Gods naar den inwendigen mens, maar ik zie een andere wet in mijn leden, welke strijdt tegen de Wet mijns gemoeds, en mij gevangen neemt onder de wet der zonde, die in mijn leden is." (Rom. 7: 22, 23)

Dat het daarentegen God is, Die zulks alleen bij ons daarstelt, dat wij in Zijn geboden wandelen, is genoegzaam openbaar uit de eigen woorden Gods: "Ik zal het maken"; en derhalve besluit ook de Apostel Paulus bijna alle zijn Brieven met de bede: God moge het doen, de Heere moge het bij ons daarstellen; want zo eindigt meest iedere Brief: "De genade onzes Heeren Jezus Christus zij met u allen!" En wie denkt daarbij niet aan de 119de Psalm?

III.

Daarom hebben wij ons, opdat wij in Gods geboden wandelen, Zijn rechten bewaren en dezelve doen, aan Zijn belofte te houden.

Hoe wij daartoe geraken, dat wij in Gods geboden wandelen, kunnen wij moeilijk in gedachtenis houden. Als wij van Gods geboden lezen, dan denken wij altoos aan onszelf en aan die geboden, en geraken dus nooit aan het hoe van derzelfver vervulling. Moesten wij toch altoos in gedachtenis houden, dat wij mensen zijn. De hoogmoed, ons van nature eigen, maakt, dat wij het zo moeilijk geloven, zonanigen te zijn, dat er in ons, dat is in ons vlees, geen goed woont. Wij menen altoos, dat er toch in ons vlees nog iets goeds woont; daarbij noemen wij evenwel "Geest", wat de Waarheid "vlees" noemt. Wat baat het ons, wat goede voornemens of bedoelingen wij ook bij ons mogen hebben, als wij het volbrengen niet vinden? Juist om het volbrengen gaat het! Want God heeft niet gezegd: "Ik zal maken, dat u lust hebben zult tot Mijn geboden en rechten"; maar: "dat u daarin gewandeld, dezelve gehouden en daarnaar gedaan zult hebben."

Waarom zoeken wij een Evangelie, waarbij wij altoos angstvallig en verlegen worden, en ons met allerlei uitvluchten moeten behelpen, als tot ons de vraag komt: "Wandelt u in Gods geboden? Houdt u Zijn rechten? Doet u daarnaar?" Waarom is 't dan gewoonlijk: "Wat? Ik? Ik ben een arm zondaar; maar ik geloof, ik heb vergeving mijner zonden, daarop leef ik, en daarop sterf ik, spreek mij niet van Gods geboden." Ziet u dan niet in, o mens, dat u daarom zo spreekt, omdat u nog steeds uzelf en Gode in de weg staat? Omdat u aan uzelf denkt en aan geboden, en altoos nog meent, dat u de man zijt, die het hebt uit te voeren, daarom spreekt u op deze wijze. U moest evenwel op geen andere wijze aan uzelf denken, dan naar welke God in ditzelfde hoofdstuk spreekt: "Dan zult u gedenken aan uw boze wegen en uw handelingen, die niet goed waren, en u zult een walging van uzelf hebben over uw ongerechtigheden en over uw gruwelen. Ik doe het niet om uwentwil, spreekt de Heere HEERE, het zij u bekend. Schaamt u en wordt schaamrood van Uw wegen, u huis Israëls." (Ezech. 36:31, 32)

En wederom spreekt de Heere: "Ik zal Mijn verbond met u oprichten, en gij zult weten, dat Ik de HEERE ben; opdat gij het gedachtig zijt en u schaamt, en niet meer uw mond opent vanwege uw schande, wanneer Ik voor u verzoening doen zal over al hetgeen, dat u gedaan hebt, spreekt de Heere HEERE." (Ezech. 16: 62, 63)

Derhalve moeten wij, waar wij van geboden en rechten lezen, in geen dele aan onszelf denken, als waren wij de mensen, die daartoe bekwaam moesten gemaakt zijn, maar wij moeten bij al onze ongeschiktheid en onbekwaamheid aan God denken, aan de levenden, trouwen God. Wij moeten ook daarop niet denken, dat eerst onze ongeschiktheid en onbekwaamheid moet weggedaan zijn; maar wij moeten ons, trots deze onbekwaamheid en te midden van die onbekwaamheid, aan zijn belofte houden, dat Hij zulks gezegd en beloofd heeft, te weten dat Hij het Zelf zal maken, dat wij in Zijn geboden wandelen, zijn rechten houden en daarnaar doen. Want moest eerst de onbekwaamheid weggenomen zijn, dan waren wij God, en konden het zelf tot stand brengen, en wanneer dan ook al niet geheel door onszelf, dan toch ten minste half door onszelf en half door zijn hulp.

Hebben wij in waarheid bij het licht van het Woord Gods gezien en erkend, dat wij arme zondaren, dat wij tot alle goed onbekwaam zijn, dan zullen wij des te meer van de noodzakelijkheid overtuigd zijn, dat wij in de geboden Gods moeten gewandeld hebben, en zullen ons te meer schamen, dat wij ons tot alles onbekwaam gemaakt hebben; maar zullen ook te hartelijker verlangen, trots al onze onbekwaamheid in Zijn geboden te mogen gewandeld hebben en die te mogen hebben gehouden, opdat wij vrijmoedigheid tot Hem hebben. Daarom zullen wij daarbij te meer zijn belofte in het oog houden: "Ik zal het maken" en bij deze belofte volharden met alle smekingen, dat de almachtige Ontfermer ze Zelf bij ons vervuld hebbe. Maar dan geven wij onszelf, zoals wij zijn en ons bevinden, mét Zijn geboden en rechten en het doen daarnaar in zijn handen over, en klemmen ons te meer vast aan onze God en trouwen Heiland, houden ons aan Zijn genade en ontferming, en beroemen ons 't liefst in onze zwakheid, opdat de macht van Christus als een tent over ons heen zij. (2 Kor. 12: 9 naar het Grieks)

IV.

Waar wij ons nu aan zijn belofte houden, daar zullen wij wel ervaren, dat Hij ook doet wat Hij ons hier belooft.

Hierin blijft het waarheid, hetgeen de Apostel Paulus aan de Korinthiërs schrijft: "Wij hebben niet ontvangen de geest der wereld, maar de Geest, Die uit God is, opdat wij zouden weten de dingen, die ons van God geschonken zijn." (1 Kor. 2:12) Alle heiligen Gods hebben het ervaren, dat de Heere hen zeer getrouwelijk heeft geleid. Arme zondaars zijn zij geweest; zij zelf hebben steeds gans andere wegen willen inslaan, dan die welke God hen geleid heeft; zij zelf zijn altoos bezig geweest naar hun eigen wil te wandelen, hebben de zaak Gods gedurig verkeerd aangezien; bij hen is het altoos een bedorven zaak geweest. De bewijzen daarvoor liggen in het leven van allen voor de hand; nochtans heeft God hen allen zo geleid, en heeft Hij het zo gemaakt, dat zij allen getuigenis hebben bekomen, dat zij in Zijn geboden gewandeld, zijn rechten gehouden en daarnaar gedaan hebben. En wanneer wij van hart geloven, dat Gods geboden de geboden Gods zijn, wij mogen ook al ervaringen gemaakt hebben, dat het bij ons weinig vrucht gehad heeft, dat wij gepoogd hebben met de zonde de strijd te voeren; eveneens, dat wij gemeend hebben, nu in staat gesteld te zijn, Gods geboden te vervullen; gaat het ons nochtans om Gods geboden, dan zullen wij bij dat alles ook deze ervaringen gemaakt hebben of nog maken, dat Gods belofte waarlijk belofte Gods is, dat wil zeggen, dat Hij dezelve ook zeer getrouw vervult.

En hoe zou God ook anders kunnen? Er staat geschreven: "Die Zijn eigen Zoon niet gespaard heeft, maar heeft Hem voor ons allen overgegeven, hoe, zou Hij ons dan met Hem niet alle dingen schenken?"

Bij ons zij maar de erkenning, dat wij stof, aarde en as zijn, en dat God Gód is. Wenden wij ons bij alle gevoel van datgene, wat wij zijn, tot onze God en trouw Ontfermer,

houden wij ons, bij alle beven voor Zijn woord, aan zijn hartelijke ontferming, aan de genade van Christus, zo zullen wij wel ervaren, hoe zijn zalving ons van alle dingen leert, dat wij weten voorzichtig te wandelen in het midden van een verkeerd en verdraaid geslacht. Wie honger en dorst heeft naar het Woord van Zijn genade, naar de gerechtigheid van het Koninkrijk der hemelen, zal zich wel vervuld vinden van de Geest des zuchtens tot God om elke verlossing van alle kwaad; vervuld van de Geest der genade en der gebeden, der genade, om te ontvangen genade voor genade, en der gebeden, opdat hij met zijn God door een wereld doorkome, die geheel in het boze ligt. Ook zal God alle zijn gebeden: "Leid mij in uw Waarheid", "bewaar mij in uw wegen, in de paden Uwer gerechtigheid", genadiglijk verhoren, en het zo maken, dat hij in Gods geboden gewandeld en zijn rechten gehouden en daarnaar gedaan zal hebben, zodat geen satan iets met recht op hem zal weten aan te merken; want God brengt de Zijnen wel tot ere en verlost hen uit de muil van het beest, dat uit de afgrond is.

Waar wij evenwel van geboden en rechten Gods lezen, daar moeten wij zulks niet naar een monnikengeloof verstaan, maar geheel eenvoudig, dat er geen hinken bedoeld is op twee zijden, geen verdeeld bestaan, maar de volkomen wandel des geloofs of het geloof geheel. Want waar de Schrift van geboden, bevelen en rechten spreekt, daar spreekt zij niet van dingen, die eerst na het geloof komen zullen, maar van het ganse geloof, wat dat in heeft, van een rechtschapen wandel in Jezus, zodat deze Jezus ons een Verlosser en een machtige trouwe overste Leidsman van onze zaligheid is, niet om aan ons nog iets over te laten wat nog te doen ware, om onze zaligheid daardoor volkomen te maken, maar dat Hij Zichzelf een volk geformeerd heeft ijverig en bereid van rondom in Zijn bloed, opdat het Hem diene in Zijn Geest. *Voor Hem zij in Zijn heerlijkheid eeuwiglijk, de Vader tot eer!*
AMEN.

64. Efeze 2:10

Deze leerrede is uitgesproken te Elberfeld 6 Juni 1847, 's voormiddags. Gezongen: Psalm 103:5-7; Psalm 107: 22; Psalm 100: 2, 3. In het Nederduits vertaald verschenen zij als No. 2 Van het 3de Twaalfstal der "Twaalf Twaalfallen Leerredenen" 1848. - In het Hoogduits zag zij het licht 1899 in "Licht und Recht." 12. Heft, 3. Predigt. Des avonds preekte Ds. K. over Jesaja 25: 9 12. Gezongen werd: Psalm 125; Psalm 118: 14.

Kan wel iemand zijnen naaste leren, of iemand zijnen broeder, zeggende: "Ken de Heere"? Waar het woord vervuld wordt: "Ik zal hun ongerechtigheid genadig zijn (vergeven), en hun zonden niet meer gedenken", daar wordt ook vervuld wat de mond des Heeren beloofd heeft: "Zij zullen Mij allen kennen, van hun kleinste af tot hun grootste toe." (Jer. 31: 34) Zijn wij deze waarheid wel indachtig, dat de kennis des Heeren daarin bestaat, dat Hij ook doet, wat Hij gezegd heeft: "Ik zal uw ongerechtigheid genadig zijn, en uw zonden en overtredingen zal Ik geenszins meer gedenken"? O, zo wij die waarheid indachtig zijn, dan leeft en speelt dit in onze harten: Wat zal ik de Heere ter vergelding wederbrengen?" Al de schone gaven, waarmee Hij mij zo heerlijk maakt, breng ik Hem weer en zeg, dat die zijn gaven zijn. de drinkbeker der veelvuldige verlossing neem ik op en zing de lof van Zijn Naam.

Waarom leeft en speelt zulks niet altijd in onze harten? Daarom niet, dewijl wij de belofte van onze Heere als met koeienogen lezen, alsof er geschreven stond: "uw gerechtigheid zal Ik genadig zijn, maar uw zonden en overtredingen, die zal Ik gedenken." En vanwaar komt dit? Daarvan, dat wij altijd gerechtigheid willen hebben, maar geen zonden, geen ongerechtigheden. Ik bedoel: waar wij gerechtigheid hebben moeten, daar willen wij die niet beoefenen; en waar wij die niet hebben moeten, dat is bij God, daar willen wij ze volstrekt hebben. Arme zondaars willen wij zijn en blijven daar, waar wij het Ik er aan moesten geven en jegens onze naaste rechtvaardig behoorden te zijn; en waar wij arme zondaars zijn moesten, die niets van gerechtigheid weten, dat is, voor God, daar willen wij christelijk, vroom en rechtvaardig zijn, welbeproefde dienstknechten en dienstmaagden, die Hem getrouw gediend hebben. Ziet, zo ziet het er uit in de harten der mensen, welke de duivel zo graag vroom maakt, opdat hij zijn spel van ongeloof en weerspanning tegen de eeuwige genade met hen drijve, en hen in het eeuwige verderf stort, in hetzelfde ogenblik waarin zij menen God te zullen aanschouwen.

Als God zegt: "Uwe ongerechtigheid zal Ik genadig zijn", zo is de ongerechtigheid niet weg, maar zij is aanwezig; maar de genade is er ook, en die is over zulke ongerechtigheid genadig en bedekt ze. Waar God zegt: "Hunner zonden en overtredingen zal Ik niet meer gedenken", daar zijn de zonden niet weg, de overtredingen evenmin, integendeel zij zijn er nog; maar dat is er ook, dat de Heere ze niet meer gedenkt. En dat moet u in gedachten houden, dat de ongerechtigheid nog daar is, dat de zonden en overtredingen nog daar zijn, maar dat ook de genade daar is, en deze die ongerechtigheid genadig is, en dat de Heere God daar is, Die deze zonden en overtredingen niet meer gedenkt.

Zullen wij nu Gods Woord verdraaien en zeggen: omdat ik ongerechtigheid heb, kan God mij niet genadig zijn; als eerst de ongerechtigheid uit de weg is, heb ik op genade te hopen? Of zal ik Gods Woord eenvoudig geloven? geloven, zoals het daar geschreven staat? Voorzeker, het laatste, zult u zeggen. Indien dan het laatste, zo moest het ons toch duidelijk zijn, hoe dit waar zijn kan: dat men tot alle goed onbekwaam is en nochtans een mens Gods is, tot alle goed werk volmaakt toegerust (2 Tim. 3: 17); hoe men enkel ongerechtigheid, zonden en overtredingen bij zichzelf erkennen en waarnemen kan, en nochtans ervaren, hoe God de Heere Zijn woord waarmaakt: "Ik zal maken, dat u in Mijn geboden zult gewandeld hebben"; hoe men in een en hetzelfde ogenblik uitroepen kan: "Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezès doods?" en tevens: "Ik dank God door Jezus Christus onze Heere"; hoe men belijden kan: "Ik ben vleselijk, verkocht onder de zonde" en nochtans met een goede consciëntie wandelen kan voor God en mensen, en bij anderen er op kan aandringen: "Weest onze navolgers, gelijk ook wij Christi." (1 Kor. 11:1) Maar nee, de eigen gerechtigheid houdt de mens de ogen gesloten, zodat hij, als hij van Gods geboden leest, al verneemt hij het ook: "Ik zal maken, dat u in Mijn geboden zult gewandeld hebben", gedurig aan iets anders denkt, dan aan "genade", dan daaraan: "bij de genade te volharden", bij de Heere te blijven, en Hem te geloven." Aan zulk een eigengerechtigheid moet echter geen rust gelaten worden; zij moet met wortel en tak worden uitgeroeid. Daartoe verlene de Heere ons ook nu een prediking, en schenke ons oren, die horen, en harten, die acht geven op het Woord!

Tekst: EFEZE 2:10:

Want wij zijn Zijn maaksel, geschapen in Christus Jezus tot goede werken, welke God voorbereid heeft, opdat wij in dezelve zouden wandelen."

Woordelijk naar het Grieks luidt onze tekst aldus: "Want wij zijn Zijn maaksel, geschapen in Christus Jezus in goede werken, welke God tevoren bereid heeft, opdat wij in dezelve zouden gewandeld hebben."

Overeenkomstig de voorgelezen woorden handelen wij over de volgende vier waarheden:

1. Gods maaksel zijn wij; bijgevolg zijn wij in zijn ogen zeer goed, en hebben niet naar werken te zoeken, om goed te worden.
2. Wij zijn geschapen in Christus Jezus in goede werken; daarom hebben wij enig en alleen zulks voor waarachtig te houden.
3. God heeft goede werken tevoren bereid; dus kan het ons, indien wij Gode geloven, aan geen goede werken ontbreken.
4. Dewijl God de goede werken tevoren bereid heeft, opdat wij in dezelve zouden gewandeld hebben, zo zullen wij op de dag van Christus ook wel bevonden worden als dezulken, die in dezelve gewandeld hebben.

Wij zullen voorts onze rede met enige opmerkingen besluiten.

I.

Gods maaksel zijn wij; bijgevolg zijn wij in zijn ogen zeer goed, en hebben niet naar werken te zoeken, om goed te worden.

U gevoelt het aan de woorden van de Apostel, mijn Geliefden, dat hij de Brief, waaraan onze tekstwoorden ontleend zijn, van de Heere ontvangen heeft, om de Efeziërs tot de eenvoudigheid, die in Christus is, terug te brengen. Nu weet gij, dat de arglistigheid van de satan er op uit is, om ons door werken, welke "goed" moeten heten, van het heilig gebod des geloofs in Christus af te brengen, omdat hij ons andere geboden voorhoudt,

welke op hetzelfde uitlopen, wat ook de slang aan de vrouw beloofde in het paradijs, zeggende tot haar: "als u dit doet, als u zo en zo handelt, dan zult u als God wezen." Dat de satan met dat doel het Evangelie van de genade verdraait, om ons met het Evangelie op de Wet te werpen, spreekt vanzelf; want daarmee maakt hij de genade ledig en onvruchtbaar, als de mensen niet geloven, maar het in de hand willen hebben.

Daar nu de Efeziërs ook van de genade, zoals die in Christus is, afgebracht werden, door prediking van werk, van heiligheid en van geboden, die na het geloof nu van de zijde des mensen moeten vervuld worden, Zo voert de Apostel hen tot de oorsprong terug, vanwaar zij door het Evangelie waren gekomen. Daarom schrijft hij: Gods werk zijn wij, dat is: Zijn schepsel, Zijn maaksel. Daarbij staan de Apostel de woorden voor de geest, die wij in het eerste hoofdstuk van het eerste Boek van Mozes lezen: "En God zeide: laat Ons mensen maken, naar Ons Beeld, naar Onze gelijkenis." (Gen. 1: 26) Nu staat echter verder in het tweede hoofdstuk: "Van allen boom dezès hofs zult gij vrijelijk eten, maar van de boom der kennis des goeds en des kwaads, daarvan zult gij niet eten; want ten dage, als gij daarvan eet, zult gij de dood sterven" (Gen. 2:16, 17); en vervolgens staat er in het derde hoofdstuk: " En de vrouw nam van de vrucht en at; en zij gaf ook haar man met haar, en hij at. Toen werden hun beider ogen geopend, en zij werden gewaar, dat zij naakt waren." (Gen. 3: 6, 7)

Welke betekenis deze woorden hebben, dat had de Apostel aan zichzelf ondervonden; met droefheid naar God in zijn ziel, had hij ter aarde gelegen, toen hij de stem hoorde: "Ik ben Jezus, die u vervolgt!", en hij gevoelde zich als een verlorene in Adam, als een dode, als een, die van het leven Gods geheel ontledigd was, uit de gemeenschap Gods geheel uit, een kind des doods, des verderfs en der hel. Toen het hem echter gelijk als schellen van de ogen gevallen was, zag hij terstond een nieuwe schepping: de oude Adam was weg, een nieuwe mens stond er, en de woorden: "Laat Ons mensen maken", had hij opnieuw gehoord, ook aan zichzelf ervaren; want immers hijzelf was nieuw, als een pasgeboren kind, en al wat rondom hem was, was nieuw, hij had een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, waarin gerechtigheid woonde.

Wat hijzelf ondervonden had, dat had hij overeenkomstig de roeping, waarmee hij van de Heere Jezus geroepen was, ook aan anderen gepredikt: de oude schepping is verzoend, een nieuwe schepping is er, een nieuwe mens; dat zijn wij. En gelijk hij aangevangen heeft dit Evangelie te prediken, zo is hij ook daarbij gebleven, zoals het dan ook trouwens niet anders kan bij al wie uit het geloof van Jezus is.

Wat toen waarheid was, is ook heden nog waarheid; immers het is Gods waarheid: Wij die geloven, zijn Gods maaksel. Staat er nu van de eerste schepping geschreven: "God zag al wat Hij gemaakt had, en zie, het was zeer goed" (Gen. 1: 31), zo zal het des te meer van de nieuwe schepping Gods waar zijn. God heeft alles aangezien wat Hij gemaakt heeft, en ziet: het is zeer goed. Daaruit volgt dus vanzelf, dat wij, die geloven, omdat wij Gods maaksel zijn, ook in Zijn ogen goed zijn.

Daarom zeg ik, dat wij niet naar werken hebben te zoeken, om goed te worden. Deze waarheid is duidelijk uitgesproken in de Apostolische woorden, anders zou Paulus niet geschreven hebben: "Zijn", dat is "Gods maaksel zijn wij"; want als hij schrijft: "Gods maaksel zijn wij. Zo wil hij daarmee toch zeggen, dat wij het uit onze werken nooit of nimmer worden of geworden zijn, wat wij geworden zijn, maar dat het geheel en al een *scheppende daad* Gods is. De Apostel bedient zich daartoe van een krachtige uitdrukking, waarmee hij schier hetzelfde zegt, wat hij in het 8ste vers schrijft: "Uit

genade bent u zalig (verlost) geworden door het geloof; en dat niet uit u, Gods geschenk is het."

Wat "verlost-geworden" of "zalig-gemaakt" is, dat is niet half verlost of zalig-gemaakt, zodat er nog iets voor de mens zou overblijven, om deze verlossing of zaligheid nog meer te ontwikkelen en te volmaken, maar het is, wat het is, namelijk verlost, volkomen verlost, volkom en zalig-gemaakt. Wat door zodanige genade verlost is, waarvan de Apostel in het 7de vers schrijft, waar wij lezen: "Opdat Hij zou betonen de uitnemenden rijkdom van Zijn genade, door de (Zijn) goedertierenheid over ons in Christus Jezus, " dat moet ook door zulk een genade verlost blijven, en mag daarom van niets dan van deze genade willen weten.

Wat door het geloof verlost is geworden, dat mag om zijns levens en om van Zijn zaligheid wil dit geloof niet voor werken verwisselen, maar moet bij dit geloof volharden. Wat Gods geschenk, Zijn gave is, en bijgevolg niet iets uit ons, dat zal nooit iets uit ons kunnen worden; want een gave blijft een gave. Wat niet uit werken is tot stand gebracht, maar Gods volkomen schepping is, dat kan uit werken geen volmaking ontvangen, maar moet geheel en al een scheepsel van Gods hand blijven.

En daar hier van een scheepsel der genade sprake is, zo hebben wij hier niet aan zulk een scheepsel te denken, dat later aan zichzelf overgelaten blijft, nadat het uit Gods hand is voortgekomen, maar aan zulk een scheepsel, welks leven, denken en doen, welks beweging en wandel tegelijk zo geregeld is, dat het geheel en al een scheepsel der genade is. Het is een scheepsel in zaligheid geschapen, om in zaligheid te blijven. Gods scheepsel en maaksel blijft geheel afhankelijk van God, zodat al deszelfs doen en laten, denken, willen en zich bewegen geheel en al van God is, en niet van het scheepsel zelf. Wij hebben dus niet naar werken te zoeken, om goed te worden, maar in alles en voor alles naar God, Die ons goed geschapen heeft in deze nieuwe schepping. Al staan wij ook allen bij zulk een waarheid verbaasd, en al verzet de gehele wereld zich er tegen, zo staat het evenwel geschreven, en zal men het zo moeten laten staan.

Tot wederlegging van bedenkingen, welke daartegen in het hart opkomen, diene de tweede waarheid, die wij in de Apostolische woorden uitgesproken vinden.

II.

Geschapen zijn wij in Christus Jezus in goede werken; bijgevolg hebben wij dit enig en alleen voor waarachtig te houden.

Eertijds waren wij ook Gods maaksel, maar niet zo Gods maaksel, als wij het thans zijn. Toen waren wij Gods maaksel onder voorwaarde, dat wij het leven, hetwelk wij in God hadden, zelf moesten bewaren, en wel door gehoorzaamheid der werken. Toen waren de goede werken er nog niet, maar wij waren Gods werk, om goede werken te doen en zo goed te blijven; toen waren wij geschapen in Adam, want toen Adam werd geschapen, waren wij in zijn lendenen, geschapen in Adam, om niet te eten van de boom der kennis des goeds en des kwaads. Toen was aan het werk van God het beding gesteld: "Gij blijft de Mijne, zolang u Mijn gebod niet overtreedt, maar in de gehoorzaamheid blijft en de goede werken, die Ik u geboden heb, voortbrengt."

Nu kwam echter de ongehoorzaamheid tussen beide en daardoor de dood, het volkomen gescheiden-zijn van God. Zo was de oude schepping teloor, en wij geraakten onder de heerschappij des duivels, der zonde en des doods; het gebod evenwel, dat wij goede werken moesten voortbrengen, bleef. Er is intussen sedert die tijd niet aan te denken, dat wij dit bevel zouden kunnen nakomen, want het gescheiden-zijn van God, de dood, was er. Het is met de mens zelven een geheel verdorven zaak geworden, hij is dood; hij deugt zelf niet, hoe zou hij goede werken kunnen doen?

Maar God heeft Zich over ons ontfermd: Hij heeft ons in een ander Stamhoofd ingelijfd; Hij heeft een nieuwe mens geschapen. Deze is de tweede Adam, de Heere uit de hemel. (Vergelijk 1 Kor. 15: 45-47) Deze Jezus, onze Heiland, is ons niet van God gegeven, opdat Hij voor Zichzelf daar staan zonde als een voorbeeld, om als het ware te tonen wat uit de dengene wordt, die God gelooft, zodat wij slechts Zijn voorbeeld hadden na te volgen, om evangelijke uitredding te ervaren. Deze heeft niet goede werken voor Zichzelf gedaan, opdat wij met zijn hulp nu goede werken zouden doen, om ook zo goed te worden als Hij, maar toen ons Jezus Christus van God tot tweede Adam gemaakt werd, toen werd Hij ons tot zulk een Adam gemaakt, die het niet van ons liet afhangen, hoeveel of hoe weinig goede werken wij zouden doen, opdat daarnaar onze zaligheid zou bepaald worden, maar tot zulk een Adam, Die in onze plaats dat alles voortbrengen zou, wat de Schrift "goede werken" noemt; en dat niet alleen, maar ook tot zulk Een, Die ook onze dood, ons gescheiden-zijn van God, door Zijn dood teniet deed. Dat Hij echter al datgene, wat de Schrift "goede werken" noemt, in onze plaats daargesteld heeft, betuigt de Apostel ook op een andere plaats, waar hij schrijft: "Het woord der eedzwering, die na de Wet is gevolgd, stelt de Zoon, Die in der eeuwigheid geheiligd is" (Hebr. 7: 28); en wederom: "Komende in de wereld zegt Hij (Christus): slachtoffer en wat voor de zonde is hebt Gij niet gewild, maar Gij hebt Mij het lichaam toebereid. Zie Ik kom, om uw wil te doen, o God! In welke wil wij geheiligd zijn, eens voor altijd, door de offerande des lichaams van Jezus Christus." (Hebr. 10:10)

Voorts heeft God ons Christus Jezus niet tot een tweede Adam gemaakt, opdat Hij in die zin de goede werken voor ons in onze plaats daarstelde, dat wij volstrekt geen goede werken zouden doen en naar eigen lust en het welgevallen van ons boze hart zouden leven, nee, maar juist omdat wij boos zijn en tot niets deugen, heeft Hij alle goede werken in onze plaats zó daargesteld, dat wij, die tot niets deugen, nochtans in Zijn geboden zouden gewandeld hebben en gedaan hebben wat goed is in de ogen Gods. Daarom schrijft de Apostel: "Wij zijn geschapen in Christus Jezus in goede werken." Alle goede werken, al wat goed is in Gods ogen, heeft Hij, Christus Jezus, voor ons gedaan; nu is Hij de Man, Die vol goede werken is, en nu is alles, wat Hem omringt, "goed werk"; Hij is als het ware van het hoofd tot de voeten met goede werken bekleed, en Hij wandelt geheel in goede werken. En nu in deze Man en tweede Adam zijn wij geschapen; zo zijn wij dan in alle goede werken, omdat wij in deze Man zijn; en omdat God ons in deze Man geschapen heeft, zo wil Hij ons ook in geen anderen, dan in deze Man aanzien, en zijn wij alleen in Hem in de goede werken.

Nu hebben wij dit enkel en alleen voor waarachtig en zeker te houden, dat wij in alle goede werken zijn, omdat God ons in deze Man geschapen heeft, Die vol goede werken is en alleen in goede werken wandelt. Zo luidt de prediking des Evangelies, en dit is een getrouwe prediking, waarop men zich kan verlaten. Wil iemand uwer dus goede werken hebben en in goede werken gevonden zijn, zo zie hij niet op zichzelf, ook niet op zijn ongerechtigheid en onbekwaamheid; want wat heb ik daarop te zien, terwijl God mijn ongerechtigheid genadig is? Zo gedenke hij ook niet aan zijn zonden en overtredingen, terwijl God die niet meer gedenken wil? Hij zie veeleer de rechte Man aan, de Tweede Adam, Christus!

En als u nu de duivel en het kwade geweten in 't oor blaast: "Gij wordt niet zalig, want u hebt wel het geloof, maar u hebt geen goede werken", zo zeg als het u waarachtig er om te doen is, om goede werken te hebben goedsmoeds: "Wat vraag ik naar goed en kwaad, hier heb ik de waren Levensboom, en aan die groeit mijn vrucht en vind ik mijn vrucht!" Daar moeten wij niet vragen naar hetgeen wij zien of gewaar worden, ook niet

daarnaar, wat vlees ons wil voorhuichelen, maar wij moeten vragen wat Gods Woord zegt. De vraag kan hier niet zijn: wat zeg *ik*? Maar wat zegt God. En wat heeft Hij gedaan? Kan iemand dit raadsel niet oplossen: "een zondaar en nochtans heilig; midden in zonden en zwakheden, nochtans midden in goede werken", zo neme hij zich Simson tot een uitlegger; dan zal hij het wel te verstaan krijgen en ook ondervinden, hoe eenvoudig het toegaat, dat God de dingen, die niet zijn, roept alsof zij er waren; en hoe waarachtig het is, dat Hij ons, die niets zijn, ook niets hebben, juist zo geschapen heeft in al de volheid. Want de goede werken zijn er, en wij behoeven ze niet daar te stellen.

III.

God heeft goede werken tevoren bereid; daarom kan het ons, indien wij Gode geloven, aan geen goede werken ontbreken.

Dat is een waarheid, waartegen de satan altijd gewoed heeft, en hij houdt de zielen verstrikt en gevangen, opdat het niet verstaan worde. De mens wil geen dode hond zijn, ofschoon hij in Goddelijke dingen is, als de beesten, die geen verstand hebben. Dat heeft Asaf wel bekend, zeggende: "Ik was onvernünftig en wist niets; ik was een groot beest bij U." (Psalm 73) Ook was het de belijdenis van Salomo: "Ik ben onvernünftiger dan iemand, en ik heb geen menserverstand." (Spr. 30: 2) Op zijn sterfbed wil de mens van alles afstand doen, waarom dan niet in gezonde dagen? Wat weet de mens, wat er van al zijn doen in Gods ogen goed is? Er is immers alles ijdelheid onder de zon, én elke daad en elke gezindheid slechts in zoverre goed, als zij goed is naar de Raad Gods, naar de Wet des Geestes des levens in Christus Jezus! Wij weten niet, of iets goed of kwaad is, of beide tegelijk. Ofschoon wij echter volstrekt geen verstand van Goddelijke dingen hebben, ook als wij menen, dat wij in alles naar de uitgedrukte wil van God handelen, veeleer het goede voor kwaad, en wat in de ogen Gods kwaad is, voor goed houden, zo zullen wij evenwel de wil van God moeten gedaan hebben, en zal op de dag van Christus een ieder zo moeten bevonden zijn, dat de Wet niets tegen hem heeft.

Kunnen wij dat tot stand brengen? Moeten wij dan niet des te meer de barmhartigheid Gods roemen, dat het Hem naar zijn grote goedertierenheid over ons in Christus Jezus behaagd heeft, zulk een weg ter zaligheid voor ons te bereiden, in welke wij rijkelijk worden voorzien met al datgene wat recht en goed is in zijn ogen? Daar de Wet geestelijk is, en het van ons niet minder waar zal moeten zijn, wat wij van alle heiligen lezen, dat wij in alle de geboden Gods onstraffelijk gewandeld en de wil van God gedaan hebben, moeten wij dan niet de eeuwige wijsheid, de rijke genade Gods roemen, dat Hijzelf alle goede werken tevoren bereid heeft, opdat het waar zij: "Dit volk heb Ik Mij geformeerd, zij zullen Mijn lof verkondigen"? ja, opdat het waar worde, dat wij in waarheid geheel overeenkomstig de Wet Gods bevonden worden ten dage, als God de wereld oordelen zal?

"God heeft de goede werken tevoren bereid", zo betuigt de Apostel; want Hij heeft het in Zijn raad bepaald, hoe Zijn uitverkoren volk zijn zou. God heeft in Zijn raad zijn Wet, Zijn geboden volstrekt niet afgeschaft; eeuwig is zijn Wet, en wij moeten overeenkomstig die Wet bevonden zijn, want Hij handhaaft hetgeen de uitdrukking van Zijn Wezen is. Hij kan niet anders dan voor de heiligheid ijveren, want Hij is een heilig God. Op zodanige wijze heeft Hij echter voor deze heiligheid geijverd, dat Hij Zich een volk geschapen heeft in Christus Jezus, dat Hij voor dit volk Diens heiligheid bereidde, opdat het in Zijn heiligheid zou gevonden worden, om zich eeuwig bij Hem in Zijn heiligheid en in de heerlijkheid van Zijn Beeld te verheugen. Daarom, opdat het hun aan

niets ontbreken zou, en er geen verdoemenis meer voor hen ware, heeft Hij voor hen de goede werken tevoren bereid.

Zo zijn dan alle goede werken daar, zij liggen bij God alle gereed; en wij hebben dus geen goede werken meer daar te stellen of te bereiden. Want gelijk een goede en getrouwelijk liefhebbende vader in alles voor zijn kinderen zorgt, zo heeft ook de eeuwige liefde van God in Christus Jezus over ons zorg gedragen voor ons, dat Hij alles voor ons bereid heeft in Zijnen eeuwige Raad, in Christus Jezus, Zijn Zoon, daar aan het kruishout, in Christus' dood, in zijn opstanding, opdat het ons toch maar aan niets mocht ontbreken, wat goed en aangenaam is in zijn ogen, maar dat wij veelmeer in Gods volkomen heiligheid en zaligheid geheel en in waarheid in samenstemming en overeenkomst met zijn Wet, zoals zij geestelijk oordeelt, gevonden zouden worden voor Hem.

Daarom zeg ik, dat het ons aan geen goede werken ontbreken zal, indien wij Go de geloven; wie echter Gode geloven wil, die hebbe opgehouden om zichzelf, zijn hart, zijn verstand, de duivel en zijn helpers te geloven. Want wie goede werken wil hebben, die zoeke ze bij God en niet bij zichzelf, die gelove God en niet datgene, wat hij ziet. Of hij al zegt: "Ik kan het niet zien", het zal niet gelden, wat hij zien kan of niet zien kan; het zal evenmin gelden, of hij ook juist het tegendeel ziet. Indien wij ons achter de bomen verbergen, omdat wij naakt zijn en gezondigd hebben, ja, dan zien wij zeker niets. Maar van achter de bomen vandaan, naar God. toe, zo naakt als wij zijn! (God heeft het op het open veld van Zijn genade staan, aldaar golft het, aldaar is overvloed.

IV.

Dewijl God de goede werken tevoren bereid heeft, opdat wij in dezelve zouden gewandeld hebben, zo zullen wij op de dag van Christus, indien wij geloven, ook wel als dezulken bevonden worden, die in dezelve gewandeld hebben.

Ik schrijf, zoals de Apostel schreef: "Opdat wij in dezelve zouden gewandeld hebben"; evenals ik ook vertaald heb "Ik zal maken, dat u in Mijn geboden zult gewandeld hebben, Mijn rechten zult bewaard en naar dezelve zult gedaan hebben." Want wat gaat mij in dit opzicht het "heden" aan? Ik moet voor de toekomst gerustgesteld zijn. Ik weet, dat er een dag komt, waarop aan alle begoocheling des verstands een einde zal komen. In die dag, die komen zal als een dief in de nacht, in de dag, wanneer Christus komen zal op de wolken des hemels, als het heten zal: "Staat op, gij doden, komt uit de graven ten oordeel!" Wanneer dan de boeken voor al de heilige engelen en voor de gehele wereld worden geopend, als de duivelen zullen optreden als zo vele aanklagers, en duizenden en duizenden voor zich heen zullen voortdrijven in het eeuwige vuur: zal ik dan kunnen bestaan voor Mijn Koning en Rechter?

Het gaat dan om de werken; zal ik dan de kroon der gerechtigheid uit Zijn hand ontvangen? Zal ik dan als zulk een bevonden worden, die Gods wil zal gedaan hebben, die in Gods wegen zal gewandeld hebben? Dat is de ernstige vraag. Zal ik aldaar met een goed geweten voor alle heilige engelen Gods staan? Zal ik mij in waarheid verheugen, als ik mijn Koning, mijn God en Heiland, mijn Verlosser, mijn lieve, trouwe Jezus zien zal met deze mijn ogen, opgewekt zijnde uit het stof? Dat zij onze vraag.

Daarop moet ik hierbeneden het antwoord hebben, zo goed als de misdadiger aan het kruis, die alle goede werken in één ogenblik had. Hier moet ik het weten, voordat de dag, de grote, de vreselijke en heerlijke dag des Heeren komt. Dan zal ik in goede werken moeten gewandeld hebben, hetzij een geheel leven lang, hetzij een minuut, maar ik moet er in gewandeld hebben. Wie geeft mij antwoord op deze vraag? Gods Woord

geeft mij antwoord. God heeft daarvoor zorg gedragen, Hij heeft de goede werken tevoren bereid, opdat ik in dezelve zou gewandeld hebben.

Daar hebt u nu nog een nader antwoord op het hoe. Hoe wij dan in Gods geboden wandelen, aangezien wij toch arme, tot alle goed onbekwame zondaren zijn. God heeft het Zelf daargesteld door Zijn Christus; Hij heeft het tevoren bereid; daarom kan het ons aan geen goede werken ontbreken, indien wij *geloven*.

In het oude paradijs zijn wij niet gebleven, daar zijn wij uit, en elke poging om de oude levensboom weer te bereiken, moet mislukken. Wij hebben een nieuw paradijs, daarin is geen boom des doods meer; God de Heere heeft het Zelf geplant met de hand van Zijn genade in eeuwig verbondsbloed; Zijn hand heeft Zelf daarin de boom des levens geplant, aan beide zijden der rivier van Zijn eeuwige liefde en des eeuwige levens uit Hem. Deze boom draagt twaalfderlei vruchten en geeft elke maand zijn vrucht, en de bladeren van die boom zijn tot genezing van ons heidenen. Alle paden en lanen van deze hof, alle straten van deze hemelstad heeft God Zelf aangelegd, en alle ingangen, die Zijn Raad geschapen heeft, leiden heen tot één uitgang, te weten tot de Troon, die daarin staat, tot de Troon Gods en des Lams.

Zal ik nu goede werken opzoeken? Zal ik mijn zwakke hart geloven, of zal ik de verleiders geloven, die mij prediken: "Zo gij u tot geen goede werken bereidt, dan wordt u niet zalig"? Ik heb het Evangelie te geloven, ik heb mij aan God, aan Zijn ontferming en Zijn genade te houden, hoe ik mezelf ook bevind; ik heb, omdat het Woord, dat niet falen kan, mij dit leert, het voor waarachtig te houden, dat ik Gods maaksel ben, geschapen in Christus Jezus *in* goede werken. Al mogen alle zichtbare en onzichtbare machten zeggen, dat ik zwart ben als de hel, en zij mij mijn bloedrode zonden voorhouden, nochtans zal God het wel waarmaken, dat Hij mij geschapen heeft wit als sneeuw, dat Hij mij zo geschapen heeft, dat ik zal gewandeld hebben in alle goede werken, welke in Gods ogen goed zijn.

- Gevaarlijke leer! Zal menigeen denken. Zeker, voor de duivel is zij zeer gevaarlijk; want hoe zuiverder zij gepredikt wordt, des te meer onderdanen zal hij verliezen en voor de hel niet meer zo velen verkrijgen, als anders.
- Gevaarlijk is zij zeker ook voor die mens, die zulk een leer met een onderbroken hart kan aanhoren; want zulk een leer van Gods ontferming en geweldige liefde, dat Hij zo in alles voor ons gezorgd heeft, dat wij de volkomen zekerheid der erfenis van eeuwige zaligheid in Christus Jezus in Heiligen Geest hebben mogen, moest stenen harten verbrijzelen.
- Gevaarlijk is zij voor die mens, die meent iets te zijn, en daarbij gelooft, dat het er met de Wet Gods zo nauw niet op aankomt.
- Gevaarlijk noemt de mens deze leer, omdat hij wel voelt, dat hem daarbij hoofd, vet en ingewanden verbrand worden, en er van hemzelf niets overblijft dan as, die uitgestort wordt.
- Gevaarlijk noemt de mens deze leer, omdat zij hem uitdrijft uit zichzelf, uit zijn zelfbehagen, uit zijn vermeende vroomheid, uit het paradijsje van Zijn goede werken; want wie is er, die, zoals hij is, tot God wil gaan? Wie wil de vijgenbladeren verliezen, waarmee hij zichzelf bedekt houdt?

Nochtans is deze leer waarachtig en getrouw, en wordt daartoe gepredikt, opdat een ieder uwer, die voor Gods Woord beeft, van deze honig neme, al is het ook maar een weinig, op het uiterste van zijn staf, opdat zijn ogen verlicht worden, als hij moe en mat

is van het strijden met de Filistijnen. Al moge dan ook een Saul zeggen: "Zo waarachtig als de Heere leeft, u zult sterven" (Vergelijk 1 Sam. 14) Zo zal nochtans al de menigte der myriaden engelen Gods op de dag, die nadert, uitroepen: *"hij zal leven"*
AMEN.

65. Johannes 6:40

Deze leerrede is gehouden te Elberfeld de 13. Juni 1847 's voormiddags. Gezongen: Psalm 34: 1 3; Lied 82:4. Lied 83: 17. Zij verschenen, in het Nederduits vertaald, 1852 als No. o in het 7 de Twaalfstal der "Twaalf Twaalfallen Leerredenen" In het Hoogduits zag zij het licht 1899 in "Licht und Recht", 12. Heft, 6. Predigt. Des avonds preekte K. over Jesaja 26: 1. Gezongen: Psalm 87:1 4; Lied 82:5.

Mijn Geliefden!

God schenke u te van deze ure allerlei vrede van Hem!

Aldus staat er geschreven in het 10de hoofdstuk van de Brief van Paulus aan de Hebreëen (Vs. 26): "Want zo wij willens zondigen, nadat wij de kennis der waarheid ontvangen hebben, zo blijft daar geen slachtoffer meer over voor de zonden." Ontzettend luiden deze woorden, zij gaan door alles heen, zij treffen diep in het binnenste. Woorden zijn het van de ernst Gods, maar ook woorden van de macht van Zijn liefde; want zij zeggen ons, wat wel het troostrijkste is, dat er een offer voor de zonde is, namelijk Christus, Die Zichzelf Gode onstraffelijk opgeofferd heeft, en Wiens bloed ons geweten van dode werken reinigt, opdat wij een levenden God gediend hebben. Edoch die woorden zeggen nog iets, wat wij bij de eerste blik er wel zo niet in zoeken; zij zeggen ons, dat wij ons aan dit offer te houden hebben, dat wij naar geen ander moeten omzien, naar geen ander moeten trachten. Want daarom schrijft de Apostel: "Zo wij willens zondigen, nadat wij de kennis der waarheid ontvangen hebben." Voor dit "willens", dat is moedwillig of vrijwillig, zondige is het gevaar bij ons allen zeer groot.

Mijn Geliefden! het zit in van onze aller harten; wij willen ons telkens op iets anders verlaten; het hart hoereert de duivelen na; maar God zegt ons in dit woord, dat wij de duivelen niet zullen offeren, maar ons alleen daaraan te houden hebben, dat Christus Zichzelf opgeofferd heeft voor onze zonden, en dat, zo wij ons niet daaraan alleen houden, er voor ons geen andere offerande bestaat die Gode aangenaam zou kunnen zijn en onze zonde zou kunnen wegnemen. Want dit is "het moedwillig of vrijwillig zondigen", waarvan de Apostel hier spreekt, dat wij de leer van Christus laten varen, om het ergens anders te zoeken

De Apostel wil de woorden "willens zondigen" niet zo verstaan hebben, zoals wij ze ons wel door de duivel laten uitleggen: "Gij hebt de kennis der waarheid ontvangen, u bent reeds lang bekeerd, u hebt vergeving uwer zonden bekomen; en nu hebt u dit of dat kwaad bedreven, hetzij met gedachten of metterdaad; dat hebt u moedwillig, vrijwillig gedaan; tegen alle licht, tegen de waarschuwing en bestraffing des Heiligen Geestes in uw binnenste in hebt u het gedaan, en draagt zulke dingen in uw hart om; nu is er geen vergeef ing. nu is er geen offer meer voor u aanwezig." Met dusdanige uitleg houdt de duivel wel menige ziel langer tijd in zijn gevangenis en in de handen der zonden gekneld en veroorzaakt haar allerlei angst en nood; evenwel de Heere weet te verlossen uit zulk een moordenaarskuil.

Bedoeld heeft de Apostel, dat, waar wij de kennis der waarheid ontvangen hebben: dat het gans en al genade is, wij bij zulk een genade hebben te volharden, want alleen in de genade is bedekking en de volheid; waar wij daarentegen deze genade laten varen, daar zou dit een moedwillig zondige zijn. Wanneer wij de genade prijsgeven, dan hebben wij verder geen bedekking meer, dan hebben wij niets.

De satan brengt een andere leer; hij weet wel, dat de mens zich behaaglijk voelt, wanneer hij iets doen kan. of iets gedaan heeft. De mens kan in zijn eigen gerechtigheid, een tijd lang, goed voorwaarts komen; hij kan veel bidden, zoals hij meent, veel spreken en in bijzonder aanzien staan bij anderen, vele goede werken hebben; hij kan, zolang hij nog met alle vezels aan de oude stam is verbonden gebleven, zichzelf wijsmaken, dat hij bij uitstek godvruchtig is, en dat hij de liefde heeft; ja, wee dien, die daaraan zou durven twifelen! Bovendien vindt hij bij zijn leer altijd nog een stuk geld en eer en een goede naam. Maar waar de navel afgesneden wordt (Ezech. 16:4), daar wordt men ook met zout gewreven; daar ligt ook al het inwendige en uitwendige versneden, en er blijft niets over dan een naakte zondaar en een God, die men te geloven heeft naar de uitspraken van Zijn woord.

Zulk een leven wil menigeeen niet behagen; hij weet zeer goed, hoe het met de genade gesteld is, en desniettemin zoekt hij het in de werken, in de gestalten zijns harten en in het uiterlijk doorkomen, in plaats van in het geloof bij de genade te blijven. Hij meent in de weg der eigengerechtigheid de zonde en de nood meester te zullen worden, en gelooft de duivel, die hem op allerlei wijze influistert: "Als gij u zo alleen aan de genade houdt, dan bent u verloren." Wij moeten nu evenwel dit goed leren verstaan, dat wij juist dan verloren zijn, wanneer wij ons niet in onze verlorenheid uitsluitend aan de genade houden; vervolgens, dat juist dit een vrijwillig zondige is, wanneer wij ons niet, midden in onze onreinheden, aan de enige reiniging door het bloed en de Geest van Christus houden, om in waarheid gereinigd te zijn. Hierbij vragen wij: Is dan zulks Gode welbehaaglijk? En het antwoord daarop is: Ja gewis, zo is het Gode welbehaaglijk. Dat wil ik u heden prediken.

Tekst: JOHANNES 6:40.

"En dit is de wil Desgenen, Die Mij gezonden heeft, dat een ieder, die de Zoon aanschouwt en in Hem gelooft, het eeuwige leven hebbe."

Naar aanleiding der voorgelezen woorden bemoedigen wij elkander:

1. de Zoon te aanschouwen;
2. ons op Hem te verlaten; en
3. onderzoeken wij, hoe zulks in de hemel opgenomen wordt.

1.

Bemoedigen wij elkander, de Zoon te aanschouwen.

Hebben wij er moed toe nodig, om de Zoon te aanschouwen, Mijn Geliefden? Ja, gewis; geloofsmoed hebben wij daartoe nodig. Dat gaat zo gemakkelijk niet, om vrolijk te belijden: "Ik ben zwart, nochtans liefelijk, gij dochters van Jeruzalem!" (Hoogl. 1: 5) Waar vestigen wij ons oog op, wat nemen wij in overweging? Wij letten op onszelf; en al naardat wij onszelf bevinden, beschouwen wij onze Heere. Zijn wij goed, dan is de Zoon ook goed; zijn wij bekwaam, dan is de Heere het ook; zijn wij bruikbaar, dan ook onze Heiland; maar zijn wij zwart, dan is de Heere ook zwart; heeft de nacht der zonde en des ongeloofs ons omgeven, dan is het ons, alsof de Heere heinde noch verre te vinden ware. Een "Heiland van zondaren", een "Helper uit de nood", zo noemen wij Hem; maar als zonde en nood er werkelijk zijn, dan willen wij niets van Hem zien; dan zien wij niets dan straf, veroordeling en ondergang. Als wij het leven in onze hand vinden, dan zingen wij: "*De Koning leve!*" Maar worden wij gewaar, dat er in ons niets dan dood te vinden is, en wij een doden hond gelijk zijn (2 Sam. 9: 8), dan laten wij weldra het hoofd hangen, en het is alsof onze grote God en Heiland ook dood ware.

Hebben wij in ons huis en in ons hart geen bijzondere dingen, die ons in de weg zijn, o dan is de Heere Jezus zo een lieve Heiland, en o, hoe heerlijk gaat het dan alles toe! Hoe goed heeft men het! Hoe vredig kan men inslapen! Doen zich evenwel in ons huis of in ons hart gevallen voor, die ons in de weg zijn, hetzij met vrouw en kind, of met man en kind, of andere zaken gedaan is het dan met de vorige heerlijkheid, en wie nog gisteren een held was, die ligt heden ter aarde neer; gedaan is het met alle sieraad, men ziet niets dan zonde en nood, men ziet op zichzelf of op vlees, maar van de Zoon ziet men niets. Het gaat ons in velerlei opzicht, als het Petrus ging; toen deze de Heere op de zee zag wandelen, zeide hij: "Heere, indien u het zijt, zo gebied mij tot U te komen op het water!" Maar zodra hij een sterke wind zag, werd hij bevreesd en begon te zinken. (Matth. 14:28 vv) Daarom zeg ik, dat wij *geloofsmoed* nodig hebben om de Zoon te aanschouwen.

Maar geloofsmoed, wat is dat voor een ding? Ja, dat is nooit wat wij er ons van voorstellen. Wij stellen ons het geloof graag voor als een hand, waarmee wij de genade, de weldaad van Christus aannemen, en de geloofsmoed als een blijmoedigheid, om dezelve aan te nemen. Maar bij zodanige voorstelling kan men het lange tijd over "aannemen en niet aannemen" onder elkander en ook bij zichzelf oneens zijn. Waar wordt echter het aannemen zelf gevonden?

Ik denk, dat tot geloofsmoed iets behoort, wat in het algemeen tot moed behoort, dat is: een diep gevoel van de rampzaligen toestand, waarin ik mij op het ogenblik bevind, van "verloren te zijn", en een snel besluit om juist dat middel aan te grijpen, dat in dit ogenblik mij alleen helpen, mij alleen redden kan, en zonder hetwelk ik gewis moet omkomen.

Uit de Wet is de kennis der zonde. Wie derhalve een diep besef er van heeft, dat de Wet haar eeuwige geldigheid handhaaft, dat dezelve door ons in generlei opzicht mag geschonden worden, ja dat zij, zoals zij geestelijk is, ook alles geestelijk oordeelt, die heeft ook een diep gevoel van Zijn verlorenheid; want bij de zodanige is het alles uit en voorbij, is het een volstrekt afgesneden zaak; hij heeft niets meer in te brengen in de dingen Gods, hij kan er zich ook niets van aanmatigen. Zulk een kan zich met de vraag niet ophouden, of hij geloven kan; hij moet, want hij voelt zich gans en al verloren; daarom grijpt hij dat enige middel aan, dat hem in zulk een ogenblik van nood en angst redden kan; hij neemt zijn toevlucht tot een Ontfermer; hij maakt zich, met de tollenaar, tot de Heere op, slaat op zijn borst en zegt: *O God, wees mij, de zondaar, genadig!*

Dat noem ik geloofsmoed, zo iets te zeggen, al is het met neergeslagen ogen. Het middel, waarin alleen onze hulpe is, aangegrepen. De mens heeft zijnen eigen wil niet opgevolgd, om zelf te verbeteren wat hij verdorven heeft; en de duivel heeft Zijn wil niet verkregen, die de mens van het toevluchtnemen tot de genade zo graag afhoudt door de voorstelling, dat zijn nood en zijn zonde te groot zijn. Wie nu met zulk een moed de Zoon aanschouwt, bij die zal, onder dit aanschouwen, de moed toenemen, zodat ten laatste elke vrees door de liefde uitgedreven wordt. (1 Joh. 4: 18)

De Joden zagen toenmaals Jezus, toen de Heere zeide: "Wie de Zoon aanschouwt", maar zij zagen niet, wat in deze Jezus verborgen lag. Zij aanschouwden Hem met vleselijke ogen; deswege zeiden zij van Hem: "Is deze niet Jezus, de zoon van Jozef, wiens vader en moeder wij kennen? Hoe zegt deze dan: Ik ben uit de hemel neergedaald?" (Joh. 6:42) Van zulk zien met vleselijke ogen sprak echter de Heere niet; Hij sprak van zulk een aanschouwen, waarbij Hij erkend werd voor hetgeen Hij is.

Dit was derhalve niet een bloot zien op Hem, maar veelmeer een aanschouwen van Hem en een betrachten met het gemoed, welk een zaligheid er in Hem lag, wat Hij eigenlijk was, en waartoe Hij van de Vader gezonden was.

Zo zag Nathanaël Hem eens, en Hem ziende, riep hij uit: "Rabbi, Gij zijt de Zoon van God, Gij zijt de Koning Israëls." (Joh. 1: 50) Bij zulk een aanschouwen en betrachten komt het uit het hart uit: "Al wat aan Hem is, is gans begerlijk; zulk een is mijn Liefste." (Hoogl. 5:16) "Uw ogen zullen de Koning zien in Zijne schoonheid, zodat uw hart zich verwonderen zal", zo luidt de voorzegging aan de Gemeente. De Gemeente heeft Hem aanschouwd, zij aanschouwt Hem, en ook wij moeten Hem aanschouwen.

Wie is Hij?

Hij noemt Zich hier de Zoon. Als ik weg noch steg weet, dan verheug ik mij iemand in het oog te krijgen, van wie ik vertrouwen kan, dat hij met de weg goed bekend is; als ik in ogenblikkelijk gevaar en nood verkeer, dan springt het hart in mij op van blijdschap, wanneer ik een machtige vriend zie, die het verstaat mij te redden. En waarheen zullen wij zien bij al de nood der zonde, bij al het gevoel van ellende en verlorenheid? Waarheen zullen wij zien, als ons het geweten aanklaagt, dat wij tegen alle geboden Gods gezondigd en geen van dezelve gehouden hebben? Waarheen zullen wij zien, als de gedachte rijst: Hoe! U wilt God aanschouwen, u hebt immers niets dan zonde? Waarheen, als de ernstige vraag op ons aankomt: Hoe bent u dan echter rechtvaardig voor God? U hebt immers niets aan te wijzen, waarmee u voor God zoudt kunnen bestaan? Wij hebben de Zoon te aanschouwen, op de Zoon te zien; dit is het wat Hijzelf uitspreekt.

Welke kracht ligt dan in het woord "Zoon"? Wel, deze kracht, dat Hij des Vaders ingewanden is, Zijn hart, Zijn enig en ander Ik, hetwelk de Vader uit Zichzelf gegeneerd heeft, om Zichzelf door Hem aan ons te openbaren, zodat wie Hem ziet, ook de Vader gezien heeft. God heeft Zich met ons niet kunnen inlaten; toen heeft Hij echter de Zoon gezonden, en Hem ons gegeven tot onze Profeet, Hogepriester en Koning. Door Hem kunnen wij weten, of God gedachten des vredes over ons heeft of niet.

- Wie nu de Zoon aanschouwt, betracht, die aanschouwt en betracht te gelijktijd de Vader, want de Zoon is uit de ingewanden des Vaders voortgekomen. Ziet hij echter hier de Zoon, dan ziet hij Hem hier in Zijn woord; hij aanschouwt de Zoon, zoals eertijds Israël de rode koe aanschouwde, het lam, dat geslacht werd het rund, dat zonde werd voor hem, of de zondebok, die op het altaar in de vlammen opvoer.
- Wie nu de Zoon hier zo aanschouwt, zoals Deze alles voor ons geworden is, die aanschouwt ook de Vader in de hemelen, de God en Vader van onze Heere Jezus Christus, als zodanig, dat Hij geheel is, zoals de Zoon.
- Als wij de Zoon aanschouwen en betrachten, zoals Hij hier op aarde was, dan zien wij Een, Die in het vlees gekomen is; dan zien wij Hem, hoewel op zichzelf beschouwd zonder zonde en de HEERE uit de hemel, daarheen gaan als zijnde nochtans zonde voor ons gemaakt. Hij gaat daarheen in de ellendige toestand, waarin wij ons bevinden door onze afval van God, in ons van-God-vervreemd zijn; Hij draagt al onze zonden; geen zonde kan er zijn, die Hij niet op Zich genomen had, en Hij laat Zich tot zonde maken, opdat wij zouden Zijn gerechtigheid Gods in Hem. (2 Kor. 5: 21) Hij gaat daarheen in al onze zwakheden, in onze gehele onbekwaamheid, in onze schande en smaadheid, een Zoon des mensen. een vloek voor ons. (Gal. 3: 13) Hij gaat daarheen, in alle dingen verzocht zijnde (Hebr. 4: 15); Hij leert gehoorzaamheid, hoewel Hij de Zoon is, uit hetgeen Hij lijdt (Hebr. 5:

8), is gehoorzaam tot de dood toe (Fil. 2: 8), en laat Zich in onze plaats van af het begin tot aan het einde Zijns levens op aarde geheel teniet doen, nadat Hij evenals de kinderen des vlees en des bloeds was deelachtig geworden. (Hebr. 2: 14)

Om Hem evenwel zó te aanschouwen, zo te betrachten, hebben wij te erkennen, dat wij vlees zijn; dat het voor het vlees onmogelijk is, Gods wil te doen en Zijn geboden te bewaren; dat het met het vlees ten aanzien van de Wet uit en voorbij is, terwijl het nochtans schuldig is zich weer tot Geest te maken en de Wet geheel en in al haar delen te volbrengen, en zulks te doen met geheel het hart, met geheel de ziel, en met alle krachten, zoals zij geestelijk oordeelt.

Wanneer echter de Israëliet gezondigd had, zo moest hij Gode een lam brengen; op dit lam moest hij zijn zonde leggen, op dit lam steunen; dit lam, dit onschuldige lam, was zijn zonde; dit lam moest hij laten slachten; dit lam, dat is zijn zonde ging in vlammen op, dat was de Heere een liefelijke reuk; de zondaar zag het, geloofde het, en ging gerechtvaardigd naar zijn huis. Het lam was "*zijn zonde*", en hij had "de gerechtigheid" van het onschuldige lam; daarmee was hij bedekt. Zo wilde het God. (Vergelijk Levit. 1)

Als iemand van onze zonde heeft, gelijk wij immers allen ook voortdurend zonde hebben en zondaren zijn, Zo heeft hij met zijn zonde in de hemel te komen, dat is: hij heeft met Christus, het Lam Gods, voor de Troon te komen, op Hem als 't ware op Zijn hoofd moet hij steunen en op Hem zijn zonde leggen; daarmee moet hij erkennen, dat hijzelf met zijn zonde de slachting van dit Lam veroorzaakt heeft, erkennen, dat hijzelf met zijn zonde het Lam op het altaar gebracht, aan het kruis geklonken heeft, maar ook erkennen, dat juist dit alles naar de tevoren bepaalde Raad Gods zo geschied is, opdat hij, de zondaar, gerechtvaardigd zou gaan naar zijn huis.

Hij aanschouwd, hij betrachte de Zoon als zijn zonde, voor hem "in de vuurgloed der liefde" gebraden, en hij zie zichzelf aan als de gerechtvaardigde in des Zoons gerechtigheid, bedekt met de onschuld onvolkomen heiligheid des Zoons.

Al wie de Zoon als zodanig aanschouwt, die aanschouwt in de Zoon de Vader des Zoons én Zijn Vader, want immers tot zulk een doel heeft Hem de Vader gegeven.

Intussen om de Zoon als zulk een te betrachten, Die van de Vader is gegeven, om zonde weg te nemen en gerechtigheid aan te brengen, moet men inderdaad zonde hebben, en niet kleine, ook niet weinige zonden, nee, daar moet alles zonde zijn, wat in en aan ons is, anders aanschouwen wij Hem niet recht.

Ja, alleen dan aanschouwen wij de Zoon recht, wanneer wij Hem geheel aanschouwen als Dien, Die onze zonden op Zich genomen en weggedragen heeft aan het vervloekte hout des kruises, Die ze in Zijn lichaam uit het midden heeft weggedaan en een eeuwige gerechtigheid heeft aangebracht in Zijn bloed, zodat in Gods ogen aan Zijn volk geen zonde meer is, maar enkel gerechtigheid, zegen en leven.

II.

Een wonderspreuk is het uit de mond onzes Heeren: "Wie de Zoon aanschouwt." Daarmee is zo veel gezegd als: Indien wij op de Zoon zien, dan zijn wij genezen. Hoe ook door de slang gebeten, zo wij Hem aanzien, dan zijn wij genezen; gelijk ook de kinderen Israëls, die van de slang gebeten waren, niet stierven, wanneer zij de koperen slang, die Mozes in de woestijn had opgericht, aanzagen. Zo mogen wij ons echter ook op Hem verlaten. Daarom zegt de Heere: "Wie de Zoon aanschouwt en in Hem gelooft, dat is met andere woorden: zich op Hem verlaat.

Twee dingen hebben wij hier, waarop alles aankomt.

- Het eerste is: dat wij de Zoon aanschouwen, betrachten;
 - het tweede: dat wij, Hem aanschouwende, Hem betrachtende, ons op Hem verlaten.
- Menigeen denkt, wat ik ook wel gedacht heb: Ja, dat aanschouwen is niets, maar het "in Hem geloven", dat is juist de hoofdzaak. Hoe kom ik nu aan het geloof?

Maar zo te denken is geheel verkeerd van ons, want daardoor maken wij het geloof tot iets, wat nog groter zou zijn, dan de Zoon te aanschouwen. Indien wij evenwel de Zoon goed aanschouwen, dan is het geloof er weldra vanzelf aanwezig; want als wij onze Heere goed in het oog krijgen, dan wordt, als de bliksem zo snel, de liefde wakker en zij omvat zulk een getrouwe Heiland met beide armen, laat Hem ook in het geheel niet meer los, totdat men de zegen heeft.

Ik weet verscheiden zaken uit het dagelijks leven te noemen, waarvan men volstrekt moet weten, of er op te vertrouwen is, bijvoorbeeld : de grond en bodem moet kunnen houden, waarop ik mij met zware voorwerpen bevind; een schip moet goed gebouwd zijn, zo ik mij daarmee op de wereldzee begeven zal; van de geneesheer wil ik volstrekt weten, wat hij aangaande de zekerheid der herstelling van mijn ziel denkt. En zolang ik niet weet, of de nagel, waaraan ik gezondheid, leven, doorkomen vermogen en wat mij verder het dierbaarst is moet hangen vastzit en zal blijven vastzitten, heb ik geen rust of duur, totdat de nagel diep in de muur is ingeslagen, of totdat de deskundige mij gezegd heeft: Hier is geen gevaar, hechte balken liggen onder deze grond.

Wie het er om gaat te weten, waar de Wet en waar zijn zonde gebleven zijn, die kan rust noch duur hebben, totdat hij weet, dat God Zelf de Wet voor hem begraven heeft (Deuter. 34), opdat hij niet verder hoerij er mede bedrijve, en dat ook voor hem het verbond geldt: niet Mozes zal het doen, maar IK zal maken, dat gij in Mijn geboden zult gewandeld hebben. Hij kan rust noch duur hebben, totdat hij weet en er ook de verzegeling van heeft: de zonde is van u weggenomen, uw misdaad is bedekt, het verbond Mijns vredes zal niet wankelen, Ik heb voor u een eeuwig genadejaar doen komen.

O, welk een vreselijke helleangst kan menigmaal een ziel overvallen bij de ernstige vraag: Zult u waarachtig God in gerechtigheid aanschouwen?

Van boven is alles zwart, voor de voeten is een afgrond; van boven dreigen verterende vuurvlammen, beneden worden gehoord donderslagen; van Boven volstrekt geen antwoord, beneden niet het minste houvast. Het van God gescheiden-zijn ervaart men in al zijn verschrikkingen; men gevoelt de last der zonde zwaar op zich drukken; allerwege is dood en wederom dood; en schijnbaar niet de minste doorbreking van het licht Gods om ons te verlichten, evenmin enige toenadering van ons tot het licht; er gaapt veelmeer een duistere kloof; stort men daarin, dan is het voor eeuwig gedaan, dan is men voor eeuwig verpletterd. Spreekt u mij in die toestand van geloof: ach, ik weet in zulk een nood niet wat geloof is; ik kan niet geloven, ik kan mij niet op iets verlaten, waarvan ik niet weet of het wel voor mij zeker, of het wel voor mij te vertrouwen is.

Nu, gij aangevochtene ziel, de kloof, waarvoor u siddert, is geen kloof; aarde en hemel zijn voor u vergaan, opdat u het Lam aanschouwt, het Lam Gods, Dat ter Rechterhand der Majesteit Gods gezeten is in de Troon met genade en genezing.

Is er dan ook nog genade voor mij? "Een ieder, die de Zoon aanschouwt en zich op Hem verlaat", zo luiden de woorden onzes Heeren.

Liefelijk Evangelie: "Een ieder, die de Zoon aanschouwt." Immers de Heere spreekt hier niet van werken der gerechtigheid, die wij zouden gedaan hebben; daarvan spreekt Hij, dat wij Hem aanschouwen, betrachten zullen, en sluit niemand van onze buiten.

Wat voor werken had Israël, toen het door de vurige slangen gebeten was? Het volk had zonde; maar toen luidde het bevel Gods: "Maak u een vurige koperen slang en stel ze op een stang; en het zal geschieden, dat al wie gebeten is, als hij ze aanziet, zo zal hij leven." (Num. 21:8)

Ja, dat zal ook wel waar zijn, dat al wie de Zoon aanschouwt, zal leven en zeggen: "Ik ben genezen, want ik heb vergeving mijner zonden." Daarom vatten wij ook moed, om ons op Hem te verlaten, want waarachtig en getrouw is Hij. Zo wij maar de rechte Heere Jezus aanschouwen; niet de Heere Jezus, die de wereld heeft, en die degene veel in de mond hebben, die met werken omgaan en nochtans voor elk goed werk onbekwaam zijn. De zodanigen behagen God niet, want zij willen met hun Heere Jezus Hem van de troon stoten, om zichzelf te handhaven, zij zijn ook allen mensen tegen. Evenwel op die Jezus, Die de Zoon is, kunnen wij ons verlaten voor de tijd en voor de eeuwigheid.

De rechte Jezus heeft evenwel een gedaante, evenals de slang in de woestijn had; daarom kan Hij ook aan menigeen niet behagen, ja, wil ook aan niemand van onze behagen, tenzij wij, door de verschrikkelijkste nood gedreven, wel bekennen moeten, dat juist Hij de rechte Heiland en de overste Leidsman en Voleinder van onze zaligheid is. De rechte Jezus is geen heilige, zoals het roomsgezinde vlees Zijn heiligen heeft, maar zulk een, welke God "zonde voor ons gemaakt heeft", opdat wij zouden geworden zijn "rechtvaardigheid Gods in Hem."

In het vlees van Hem, Die in het vlees gekomen is, Die zonde niet heeft gekend, heeft de zonde uitgewoed en zichzelf teniet gemaakt, daar zij Hem wel kon doden, maar niet overwinnen. Zo is dan onze zonde uit het midden weggedaan; en hoe zij ook in ons binnenste woede, wij hebben Hem aan te zien als de Drager der zonde en als de Overwinnaar der zonde, en onszelf als vlees van Zijn vlees en been van Zijn benen, en hebben het daarvoor te houden, dat de zonde ook in ons vlees uitgewoed heeft, omdat wij in Hem zijn, één lichaam met Hem. Daar zal de zonde Weliswaar te meer bij ons beginnen haar macht te tonen en te woeden, opdat wij de waren Jezus maar niet als de Overwinnaar der zonde betrachten en aan Hem vasthouden, veelmeer aan Hem geërgerd worden; dan zullen wij ons evenwel door de zonde niet laten verbijsteren, maar te meer onverzwakt op Hem blijven zien; dan zal wel de zonde ten laatste moeten ervaren, dat het bij zulk een volstandig blijven bij de genade van Jezus met haar heerschappij gedaan is.

Indien wij op deze wijze de Zoon aanschouwen, dan zullen wij wel ondervinden, dat wij ons op Hem kunnen verlaten.

Harten en hoofden dan naar Boven! Ziet vrolijk opwaarts tot God! U gevoelt u Weliswaar ras neergeworpen, God wordt niet gezien, Gods heiligheid echter wordt erkend; aanklachten van allerlei aard legeren zich als zo vele wolken rondom de Troon, pijlen van de bozen aanklager verwonden het hart midden in zijn opvaart; duizend "jamaars" houden ons ten onder. Wij zijn immers stof, aarde en as, mensen, zondaars! Hoe, wij tot God heen? Hoe, wij eeuwig bij God wonen? eeuwig, eeuwig zijn zaligheid genieten? Zal dat geen droom zijn? Is het ook wellicht verbeelding? Zal het waar zijn? Het Woord, ja, dat zegt' het; maar: is het wel voor mij? Zal ik mij niet in mijn verwachting bedrogen hebben? O, het is haast te veel, ik durf het nauwelijks hopen! Is er dan geen verdoemenis meer voor mij? Is dan God mij waarlijk genegen? Ik heb toch niets dan zonde, ik had gisteren ook niets dan zonde, en wat zal het morgen zijn? En wat

zegt de Wet? En o, ik lees toch allerwege in de Schrift, dat zonde en God elkander niet verdragen. In de hemel is alles heilig, heilig! En hoe kan dan daar een zondaar binnen komen?

O, beangste ziel! aanschouw uw Heere en Verlosser! Wanneer gij uzelf aftobt en plaagt om van de zonde vrij en los te komen, en u ervaart het: nee, het is alles te vergeefs; nee, het wil u niet gelukken; waarover u heden hete tranen stort, zie, dat zoekt u morgen zelf weer op; o, aanschouw de Zoon en verlaat u op Hem.

Laat toch de gedachte varen van tegen de zonde bestand te zijn, en haar te kunnen overwinnen, zij is u te machtig. Zoek geen grond der zaligheid in werken of in een met veel strijd verkregen heiligheid; u zult die geenzins vinden. Verlaat u op Hem, zoals de Israëliet zich verliet op het rund of op het lam, waarop hij zijn zonde wierp. Zo is het overeenkomstig Gods gebod, Wet en bevelen, en u zult wel ondervinden, wat Zijn Geest vermag.

III.

Of zal men er bedrogen bij uitkomen, als men zich op Hem verlaat? Als men zich daarop verlaat, dat Hij onze zonde gedragen heeft, dat Hij onze zonde is, en wij zijn heiligheid zijn? Zal men daarbij ten laatste evenwel nog de dood vinden? Zo spreekt de Heere: "Dit is de wil Desgenen, Die Mij gezonden heeft, dat een ieder, die de Zoon aanschouwt, en in Hem gelooft, het eeuwige leven hebbe."

Wat vraagt u naar Gods wil, of u overeenkomstig denzelven zijt of niet? Wat vraagt u naar Gods Wet en geboden, of u dezelve gehouden hebt of niet? Vraagt naar de Wet van het Rijk van Zijn genade! Ziet, dit is de rijkswet van onze God, dit is Zijn wil: eeuwig leven. Voor wien? Voor een ieder, die de Zoon aanschouwt en zich op Hem verlaat. Daaraan kunt u nu weten, hoe het in de hemel, in de hemel der heerlijkheid en der heiligheid, opgenomen wordt, wanneer gij u op de Zoon verlaat, te weten: dat zulks aldaar goed opgenomen wordt en aldaar dit woord des welbehagens vernomen wordt: die arme worm Jakobs daarbeneden wandelt zeer heerlijk in Mijn geboden en laat volstrekt niet af van Mijn rechten, maar hij doet naar dezelve; want hij aanschouwt de Zoon en verlaat zich op Hem; daarom zal hij, zo waarachtig als Ik God ben, eeuwig leven hebben, en niemand zal hem uit Mijn hand rukken; ook niets in de hemel noch op de aarde zal het daarheen brengen, dat deze wil veranderd worde; dit zweer Ik bij Mezelf, en het zal Mij niet berouwen.

Nu zou ik toch wel willen weten, of zonde, dood, duivel en wereld machtiger zijn, dan zulk een wil Gods? God is toch de allerhoogste Rechter, en bij Hem wordt alles beslist als bij de hoogste rechtbank. Als Hij Zijn vonnis heeft geveld, dan is er geen hoger beroep meer; als van Zijnen Troon de uitspraak luidt: "De Heere scheidt u, u satan! Ja, de Heere schelde u, Die Jeruzalem verkiest! Is deze niet een vuurbrand, uit het vuur gerukt?" (Zacharia 3: 2) Dan moet de aanklager der broederen verstommen en met zijn eigengerechtigte en huichelachtige helpers in de hel wegkruipen; maar het wormpje Jakobs krijgt hij niet in zijn macht; dat moet hij voor de Troon laten, en het zien, dat het vrijgesproken is en hem de kroon der gerechtigheid geschonken wordt, dewijl het de Zoon aanschouwd en zich op Hem verlaten heeft.

Daarom dan gij, die de Zoon aanschouwt en u op Hem verlaat, u hebt er volstrekt niet aan te twijfelen, of dit uw doen in de hemel goed opgenomen wordt; want hier, in deze woorden, verneemt u de verzekering uws Heeren, dat juist dit Gods wil is, en u daarin naar Gods hart zijt, dat u de Zoon aanschouwt; en u hebt daarvan niet alleen de

verzekering, dat zulks Gode welgevallig is, maar bovendien, dat het Gods wil is, dat u op deze wijze eeuwig leven zult hebben; zodat het de vijandige machten, der zonde, de duivel, de dood niet zal gelukken u in hun macht te houden of u weer in hun macht te bekomen. Want in de hemel wordt niet boekgehouden naar de wijze der mensen, zodat ook daar zou gezegd worden: zo en zoveel schuld heeft hij, maar ook zo en zoveel heeft hij te vorderen. In de hemel heet het niet: hij heeft zo en zoveel zonden, maar daarentegen ook zo en zoveel goede werken, als honden die tegen elkander in de weegschaal gelegd worden; nee, in de hemel heet het: *Deze mens heeft vele grote en zware zonden en ontelbare schulden, maar hij aanschouwt de Zoon en verlaat zich op Hem, derhalve zal hij niet in het verderf neerdalen en geen verdoemenis zien.*

Want juist daartoe is de Zoon in de wereld gezonden, om de ganse zonden- en schuldenlast op Zich te nemen. Zo heeft dan de Zoon de zonde en de schuld. En als nu deze mens Hem aanschouwt als zulk een en zich op Hem verlaat, zo handelt hij daarin juist naar Mijn Wet en Mijn geboden; zo hebbe hij dan ook het leven, hetwelk is in Mijn Zoon! Zo hebbe hij het eeuwiglijk! Dat zal geen duivel hem ontroven, want hij doet Mijn wil en houdt zich daaraan; en daarom wil Ik ook in hem geen schuld of zonde zien, integendeel, daar hij Mijn Zoon aanschouwt en zich op Hem verlaat, zo zal hij ook niet beschaamd uitkomen, Ik zal hem er wel doorhelpen, dat hij de buit van Zijn vijanden niet worden zal; immers daartoe heb Ik Mijn Zoon gezonden, opdat Hij een Verlosser zij van wat verloren is, en opdat voor eeuwig zalig zijn allen, die Zijn Naam aanroepen.

Derhalve, Mijn Broeder of Zuster, u moet goedsmoeds zijn, waar het u om Gods wil te doen is, en u moet weten, dat Gods wil dan door u gedaan wordt, wanneer u te midden uwer verlorenheid, wegzinkende voor het Woord Gods, de Zoon aanschouwt en u op Hem verlaat. Uw hart, de wereld, de duivel en uw geweten mogen u al voorhouden: "Indien u dat doet, dan bent u verloren, want dat is niet naar de wil Gods; eerst moet u heilig zijn en dan geloven; eerst de zonde verlaten en overwonnen hebben, en dan tot de Heere opzien"; de Mond der Waarheid zegt tot u: "Een iegelijk" het spreekt vanzelf: een ieder, die verloren is, aanschouwe de Zoon, en verlate zich op Hem, zo doet hij Gods wil, en zal het eeuwige leven hebben. Zo wil God het.

Trouwens, de Zoon kwam niet uit Zichzelf: de Vader heeft Hem gezonden. Daarin ligt juist de kracht. De Vader heeft Hem zo gezonden, dat Hij geworden is onder de Wet, en zo een vloek werd voor ons; de Vader heeft Hem zo gegeven, gelijk Hij aan Israël een lam gaf, dat het zonde werd voor zonde, terwijl het de zonde op zich nam en zo de zonde wegdroeg. De Israëliet aanschouwde dit lam, zoals het in het vuur der liefde opgenomen werd in de hemel; het lam voer met zijn zonde op, en hij ging naar huis zonder zonde en had leven, blijdschap en vrede. omdat de Vader de Zoon als zodanig gezonden, Hem ook in onze plaats op het altaar des kruises heeft laten sterven, zo kan het niet mogelijk zijn, dat Hij, de Zoon, aan het kruis vergeefs zou gestorven zijn; niet mogelijk, dat de Vader Zijn doel niet zou bereiken. In zulk een Goddelijk bestel en uitwisselen der dingen ligt juist de vervulling van de Wet en van alle geboden, alsmede de waarborg van het eeuwige leven. te weten daarin. dat een ieder uwer aanschouwd hebbe zijnen in het vlees gekomen Verlosser en ook op Hem zich verlaten hebbe. Wie op Hem ziet en niet op zijn zonde, wie zich op Hem verlaat en niet op eigen werken, die zal ook wel gewaar worden, dat er een weg der heiligheid is, welke toch niet dan zonde is, en dat iemand menen kan, geheel en al vol zonden te zijn, en dat ook belijdt, en de zodanige nochtans een heilige man of een heilige vrouw is.

Wie de Zoon aanschouwt en daarbij volhardt, die zal zich ook wel spoedig van allen verlaten zien; hij zal wel ondervinden, dat de zonde zelve, uit spijt van niet met hem voorwaarts te kunnen komen, hem de scheidbrief geven zal. Het vriendelijk Aangezicht Desgenen, Die voor ons aan het kruis heeft gebloed, het Aangezicht van Hem, Die alles heeft overwonnen, omringt dengene, die aan het aanschouwen blijft, met allerlei vrucht der gerechtigheid en met allerlei vrede in de Heilige Geest, met volkomen verzekerdheid; en eer hij het vermoedt, is hij binnen, bij Hem in de hemel voor altoos, om in eeuwigheid te prijzen en te loven zulk een wil, die hem heeft zalig gemaakt.
AMEN.

66. Galaten 4:30b

Deze leerrede is uitgesproken te Elberfeld 20 Juni 1847 's voormiddags. Gezongen: Psalm 81: 6-12; Psalm 50:3; Lied 48:9 Zij verschenen in 1852, in het Nederduits vertaald, als No. 10 in het 2de Twaalfstal der "Twaalf Twaalfallen Leerredenen." In het Hoogduits zag zij het licht 1888 in "Licht und Recht", 2. Heft, 2. Predigt. Vermoedelijk preekte K. 's avonds over Jesaja 26: 2.

Mijn Geliefden!

Er staat geschreven in het derde Boek van Mozes, hoofdstuk 23:26, 27: "De Heere sprak tot Mozes, zeggende: Op de tienden van deze zevende maand zal de verzoendag zijn, een heilige samenroeping zult u hebben; dan zult u uw zielen verootmoedigen en zult de Heere een vuuroffer offeren. En op die dag zult u geen werk doen enz." Dit zijn nu weer zeer liefelijke en troostrijke woorden uit de mond des Heeren, wanneer wij letten op de tijd, waarin de Heere deze dag liet komen, op het bevel, waarvoor men die dag te houden had, alsmede op het bevel, wat men op die dag te doen en te laten had. Het moest immers de tiende dag zijn, opdat ons daardoor ontdekt zou worden, dat wij ons dag aan dag schuldig maken aan deze of gene overtreding der Tien Geboden onzes Gods; de tiende dag, opdat ons tegelijk zou geopenbaard worden, dat, waar de maat der zonde overlopende was, de genade nog veel overvloediger was, om elke wond, die de zonde geslagen had, te helen en volkomen te genezen door het bloed van het eeuwig verbond, en om daardoor een gerechtigheid aan te brengen, volkomen naar de maat en het getal der Wet. In de zevende maand moest de verzoendag zijn, zoals ook de Apostel Paulus geschreven heeft: "Wanneer de volheid des tijds gekomen is, heeft God Zijn Zoon uitgezonden, geworden uit een vrouw, geworden onder de Wet." (Gal. 4: 4) Want dat is Gods tijd, als het met de in eigenwaan machtigen mens ten enenmaal gedaan is; want juist dan komt de albarmhartige God met Zijn belofte, zoals Hij dan ook altijd aan Zijn eed gedachtig blijft.

Wij beleven thans deze verzoendag, welke de kinderen Israëls jaarlijks in een beeld moesten vieren. Die is voor ons thans één dag, een eeuwige dag, waarop geen nacht meer volgen kan, de dag ener nieuwe schepping, van een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, waarin gerechtigheid woont, en van een wonderbaar licht, waartoe wij geroepen zijn; van een licht, waarin de volzalige en Drie-enige God Zijnen troon gevestigd heeft, opdat Hem zien, Hem aanbidden en zich eeuwig in Hem verblijden allen, die uit de synagoge geworpen worden, omdat de Mens Jezus hen ziende gemaakt heeft.

Het bevel, aan de kinderen Israëls gegeven: "de verzoendag zal bij u heilig heten, dat u dan samenkomt, dan zult u uw zielen verootmoedigen, en de Heere een vuuroffer offeren, en u zult geen werk doen op die dag", geldt ook nu nog voor de ongehoorzamen en ongelovigen, opdat zij veroordeeld worden met al hun overige bevelen van: "hier een weinig, en daar een weinig", van: "regel op regel", van: "gebod op gebod"; het geldt ook nu nog voor alle kinderen Gods, voor de uitverkorenen en gelovigen als een voorrecht, als een schat- en tuigkamer; het geldt ook nu nog voor alle vermoeiden en belasten als een liefelijke troost, opdat zij zich alleen aan dit bevel houden, in hetwelk de vervulling van alle bevelen is.

Zal de verzoendag heilig bij ons heten, en wij dan samenkomen, dan mogen wij ons door niets van de verzoendag laten afhouden; wij mogen er dan niet naar vragen, of wij heilig of onheilig zijn; wij hebben daarnaar te vragen, wat deze dag naar het bevel van de volzalige God, de machtige Uitdeler aller genade, ons is. Is mij enig ding heilig, dan laat ik alle andere dingen varen, om dit heilige alléén te heiligen, dat is niet te laten varen.

De verzoendag moet ons heilig zijn, dat wij samenkomen. Ik mag derhalve niet thuisblijven, op mijzelf blijven zitten en mij opsluiten, mij aan zwaarmoedig gepeins overgeven en denken bijvoorbeeld: Ik ben een zondaar, een melaatse; hoe hangt dit nu alles samen? moet ik dan niet nog eerst deze of gene bevelen volbrengen? moet ik niet eerst dit en dat doorwerken, zodat ik het werk gereed heb, voordat ik zou durven besluiten, om met mijn hand te schrijven: *"Ik ben des Heeren"*, om mij te laten opschrijven met degenen, die zaliggemaakt worden? Nee, veelmeer is dit het genadig bevel: "Roep hen samen, o Mijn hogepriester, uit de wegen en de heggen, en komt herwaarts, o allen, die zonden hebt; ziet, hoe Ik ze verzoen; en laat u dit "heiligheid" zijn. Niet langer gewerkt! Komt herwaarts en ziet, hoe Ik in de arbeid Mijner ziel ulieden gereed gemaakt heb, zodat u een voleindigd meesterstuk Mijner ontferming zijt."

Deze dag zij ulieden heilig, zodat u die alleen in ere houdt, en laat u niet in met al dat gezocht naar iets, dat gijlieden voor heilig houdt. Komt hier, waar alles voor u bereid is, waar u met alle uw zonden aangenaam gemaakt zijt in Mijn ogen; en wat ook het lichaam daartegen inbrengt, *kastijdt uw lichamen*, (volgens de Duitse tekst) brengt uw zielen tot verootmoediging.

Willen wij dat, mijn Geliefden? Onze lichamen kastijden? De ondervinding heeft mij geleerd, dat wij het lichaam liever tooien, het liever voeden, om er een hoogwaardig paus van te maken, die de engelen gelijk moet zijn, dan dat wij hetzelfde kastijden. Nu geve de Heere ons in dit uur een prediking, waardoor wij mogen onderwezen worden, ons lichaam zo te kastijden, dat het in waarheid gekastijd zij en zich niet weer kan verheffen.

Tekst: GALATEN 4: 30b.

"Werp de dienstmaagd uit en haar zoon."

"Werp de dienstmaagd uit en haar zoon," zo luidt het bevel, dat wij te gehoorzamen hebben. Als ik dit een bevel noemt, zo volg ik daarin de Apostel Paulus na, die het gehele Evangelie een Wet heet, o. a. in de bekende woorden: "De Wet des Geestes des levens in Christus Jezus heeft mij vrijgemaakt van de wet der zonde en des doods." (Rom. 8: 2) Daar noemt de Apostel niet zonder reden het Evangelie een Wet, zoals ik dan ook niet zonder reden de woorden: "Werp de dienstmaagd uit en haar zoon", een bevel noem, dat wij te gehoorzamen hebben. Want het "moeten" en het "zullen", het "werken" zit in het menselijk hart; van wet en bevel wil de mens niet aflat. Wet en gebod maken hem angstig en bevreesd, zodat hij niet met vrijmoedigheid tot God gaat in die open weg, welke gelegd is in het bloed van Christus. De mens heeft en ziet ook niets dan zonde, hij leest en kent daarentegen de Wet, de geboden, de bevelen, die het hem voorhouden, hoe hij zijn moet. Daar ligt dan in het hart: "Ik moet toch zo en zo zijn, immers zo lees ik in de Wet, zo luiden de bevelen Gods. Zolang ik nu nog niet zulk een bestaan heb, als ik in Gods Woord lees, en zoals het mij ook hier en daar voorgehouden wordt, Zolang mag ik toch niet geloven! Ik zie en voel mij niet in

overeenstemming met de Wet Gods, Zo moet ik dan toch eerst nog dit en dat doen, verworven of verkregen hebben, eer ik met zekerheid mij op de genade durf verlaten!

Zo is het ook in het hart van de Apostel toegegaan, en zulke gedachten komen gedurig op in de harten van alle degenen, wie het er juist om te doen is, in overeenstemming te zijn met Gods Wet. Daar wordt men dan eindelijk in de uitersten nood des harten door de Heere Zelf geleerd, dat men als het ware op een andere Wet, een ander bevel het oog gevestigd krijgt, zodat het in het hart heet: "Ik moet Weliswaar heilig zijn, dat zegt mij Gods bevel; ik wil ook heilig zijn, maar uit het vlees kan de Geest niet voortkomen. Daarbij zie ik nog een andere Wet, een ander bevel, en die zeggen mij: "Gij hebt uw zonde en ongerechtigheid zonder uitstel op het Lam te leggen en dat Lam voor uw heiligheid te houden; aan deze genade hebt gij u onvoorwaardelijk te onderwerpen."

In het eerst weet men niet, hoe zich zulk een bevel met de overige bevelen en wetten Gods laat overeenbrengen, en menigmaal blijft men ook lange tijd daarover in het onzeker. Waar intussen de nood dringt en er ook maar enigszins vreze Gods is, daar verheugt men zich over zulk een vondst, dat men als het ware een andere Wet, een ander bevel heeft gevonden, waaraan men te gehoorzamen heeft. Daar moet men Weliswaar heilig zijn, maar wederom, men moet zich alleen aan Christus houden en die als zijn heiligheid en gerechtigheid erkennen en belijden; en zulk een andere Wet wordt die mens zodanig tot wet dat hij sidderen en beven zou, indien hij zich daaraan niet alleen zou kunnen houden; alle overige wetten en bevelen moet hij Gode in handen geven. Zulks moet hij doen vanwege zijnen geweldigen zondenood.

Nu is in de grond der zaak die andere Wet, waaraan de mens zich te houden heeft, ik meen de Wet van geloof, geen andere Wet, dan die, welke de Heere op Sinaï geboden heeft. Want als wij Leviticus 26: 46 lezen: "Dit zijn die inzettingen en die rechten en die wetten, welke de Heere gegeven heeft tussen Zich en tussen de kinderen Israëls, op de berg Sinaï, door de hand van Mozes"; of hoofdstuk 27:34: "Dit zijn de geboden, die de Heere Mozes geboden heeft aan de kinderen Israëls op de berg Sinaï", zo weten wij, dat tot deze geboden ook alle de voorschriften behoorden tot de opbouw van de tabernakel en deszelfs inwendige inrichting, alle de voorschriften van het hogepriesterschap en van de reiniging van zonden door bloed, de voorschriften van het Pascha, van het Pinksteren Loofhuttenfeest, de Verzoendag, de Sabbat en het Grote Jubeljaar (of het jaar der vrijlating), in één woord: dat aan Mozes op Sinaï geboden werd, alles te maken naar het beeld, dat hem op de berg getoond werd; zodat alle geboden alleen Christus bedoelden, en derhalve de Wet in haar ganse omvang een prediking van Christus was. Intussen ligt het in onze werkheilige harten zo, dat wij niet alleen een onderscheid maken tussen Wet en Evangelie, maar dat ook de voorstelling, die in de Schrift van deze dingen gegeven wordt, een zodanige is, dat het voor ons het aanzien heeft, alsof het aan de Wet lag, terwijl het toch in de grond der zaak aan een ieder duidelijk moest zijn, dat de Schrift daarmee onze gezindheid aangaande de Wet bedoeld heeft, zoals die tegen God en voor de zonde is, en dat juist daar, waar het de schijn heeft, alsof wij voor de Wet waren; terwijl deze zelfde Wet in de hand Gods voor de armen en ellendigen in de Schrift "Evangelie" heet.

Aangezien wij nu echter tegenover de Wet ten enenmale zo gezind zijn, dat wij, naar de schijn, voorde Wet zijn, maar in de grond des harten voor de zonde en tegen God en Christus, zo moeten wij wel onderricht zijn, hoe wij dan zulk een wet, die wij ons beijveren te volbrengen, te beschouwen hebben, dat er namelijk een andere Wet is, een

ander bevel, en dat wij diensvolgens onze lichamen te kastijden hebben, dat wil zeggen, ons alleen aan het geloof te houden hebben en afstand te doen van al wat uit ons is, en ons alleen aan de belofte zullen overgeven, die het alles daarstelt; ja, dat wij met onze zonden zullen komen en ons niet laten afhouden van onze roeping in de genade van Christus (Gal. 1: 6), maar enkel en alleen zullen heiligen de eeuwige verzoendag, die de Heere besteld heeft. Zo hebben wij dan hier een bevel tegen een bevel, zodat, al zou het ook duizendmaal in onze harten heten: "Ik ben niet overeenkomstig de bevelen Gods, ik heb deze en gene bevelen nog eerst op te volgen, ik moet daarmee eerst in overeenstemming zijn, eer ik van mijn eeuwige zaligheid mag verzekerd zijn", wij het andere bevel hebben aan te grijpen en daaraan ons hebben te houden, hetwelk ons beveelt: "Werp alle bevelen over boord en houd u aan Mij alléén."

Zo'n bevel is nu echter eensluidend met het bevel, dat wij bij Mozes lezen: "Gij zult uw lichamen kastijden." Want dat is een wezenlijke kastijding voor het lichaam, dat het volstrekt niets meer zal te zeggen en te betekenen hebben in de dingen Gods, zodat aan hetzelfde alle bekwaamheid en geschiktheid daartoe ontzegd is, en dat het zich niet langer kan te goed doen aan die eigendunk en hoogmoed, alsof het iets ware en iets vermocht, alsof het toch een goed hart had, goede ogen, willige voeten, heilige knieën, sterke armen, en een goed hoofd voor de zaligheid Gods, dat het veelmeer gelijk geacht wordt aan een doden hond, en niets is dan as, die uitgestort wordt aan de voet van het altaar, niets dan een lijk, dat men ten spoedigste moet begraven, opdat vanwege de stank Gods heilige toorn niet over hetzelfde ontbrande.

U allen verstaat, naar ik hoop, dat hier niet van het eigenlijke lichaam gesproken wordt, maar van ons binnenste Ik, dat wij dat te kastijden, dat is, te verootmoedigen en als het ware te doden hebben, zodat dat Ik, dat vrome, machtige Ik, met zijn inbeelding, waarin het tot God wil naderen, niets meer te zeggen of te betekenen heeft, en het niet meer is: "IK", niet meer "wij", maar "God en Zijn Gezalfde."

Daarom staat er in onze tekstwoorden: *Werp de dienstmaagd uit en haar zoon.*

Er is een tijd, waarin wij deze woorden volstrekt niet verstaan, als zij tot ons komen; een tijd, waarin zij, als het om de toepassing gaat aan ons even verwerpelijk voorkomen, als zij aan Abraham zelve verwerpelijk voorkwamen; ook een tijd, waarin wij ons aan dezelve onderworpen hebben, én omdat wij moeten, én omdat wij zelf ook niet anders willen, daarin Gods wegen ziende. Overigens zijn het woorden, welke alle vlees ten allen tijde voor gevaarlijk, schadelijk, ketters, ja voor godslasterlijk gehouden heeft, waar immers de Heilige Geest met zulke woorden gekomen is, want het vlees houdt altijd de dienstmaagd voor de vrije, en derzelve zoon voor Izak.

Wat betekent hier de "dienstmaagd" en wat "haar zoon"?

God had aan Abram herhaalde malen de belofte van de Christus gegeven, dat Deze uit hem zou voortkomen. Het sprak vanzelf, dat zodanige belofte uit zijn vrouw, uit de vrije, uit Sara, moest voortkomen, en wel, naar de aard der belofte, uit geloof, zodat daarbij al datgene, wat van de zijde des vleses als kracht, bekwaamheid en mogelijkheid werd aangezien, eerst in de dood gaan moest. Zo iets gaat echter boven alle menselijke begrippen, en ging ook het begrip van Abram en Sara te boven. Sara meende, dat er toch een menselijk middel moest aanwezig zijn, waardoor de belofte in vervulling kwam; nu was zij onvruchtbaar, en daar zij niet op Hem zag, Die de baarmoeder opent en Die uit doden te voorschijn roept, voegde zij Abram haar dienstmaagd toe, in de mening, dat uit haar de belofte op zulk een wijze zonde voortkomen; en Abram gehoorzaamde daarin de stem van Sara, want vlees volgt het vlees. Later kwam de

belofte nochtans uit de verstorven Sara en uit de verstorven Abraham. De vrucht heette: Izak, dat is, *gelach*, dwaasheid. De zoon des ongeloofts, Ismaël, kon zulk een vrucht niet uitstaan, maar dreef er de spot mee; hij vervolgde ze met zijn vrome spotternijen en met allerlei aanmatiging. Dat was in de ogen van Sara niet recht; daarom sprak zij uit Heiligen Geest tot Abraham: "Drijf deze dienstmaagd uit mét haar zoon; want van deze dienstmaagd zoon zal met mijn zoon, met Izak, niet erven." (Genesis, hoofdstuk 21: 10)

Uit deze eenvoudige geschiedenis blijkt, dat de Apostel onder "dienstmaagd" onze verkeerde gezindheid ten aanzien van de Wet Gods wil verstaan hebben, en onder "haren zoon" de vrucht, welke uit zulk een gezindheid voortkomt. Met andere woorden: De "dienstmaagd" beduidt de wet; en "haar zoon" de werken der wet; niet de Wet op zichzelf beschouwd, noch ook de werken der Wet op zichzelf beschouwd, maar deze in verband met de gezindheid, die wij hebben tegenover de Wet.

Hadden Abram en Sarai, toen zij de belofte ontvangen hadden, zo gedacht: De Heere, Die de hemel en de aarde gemaakt heeft, heeft zulks beloofd, daarom zal het gewis komen, alhoewel niets dan onvruchtbaarheid en volslagen onbekwaamheid voor ogen is; ja, het is er, het beloofde, want de Heere heeft het gezegd; maar wat ons aangaat, wij richten met ons doen, met onze werken en onze bemoeiingen niets uit, daarom houden wij er de handen af, wij wachten het af en laten het aan Hem over, Die de hemel en de aarde gemaakt heeft, zo ware het goed geweest. Daar zouden zij het voeglijk of Evangelie of Wet kunnen genoemd hebben; Evangelie, voorzover zij daardoor, schoon zij nog geen zoon hadden, uit hun kinderloze staat uitgezet waren; Wet, voorzover zij zich zouden verheugd hebben, dat zulk een belofte door Gods eedzwering kracht van wet gekregen had. Immers als ik mij in een ellendige toestand bevind, dan verblijd ik er mij over, dat een koning het woord, dat tot mijn verlossing uit Zijn mond is uitgegaan, ook tot een wet mij ten goede gemaakt heeft, want dan heb ik grond en vastheid onder mijn voeten tegen alle wederpartijders.

In zulk een zin zingt ook David in zijn Psalmen, o. a. in de 119de, van de gehele heilsorde der genade, daarvan gewagende als van wetten, geboden en rechten, en zegt meermalen tot de Heere: "*Hoe lief heb ik Uw Wet.*"

Zodra Abram zich echter door zijn vrouw, evenals Adam door Eva, tot die leer liet brengen: "God heeft het beloofd, zo hebben wij dan nu het dierbare Evangelie, en nu moet het komen, wat daarin beloofd is, maar wij zien het nog niet; daar het er nu echter wezen moet, zo moeten wij het ten uitvoer brengen", wel, toen was het volstrekt geen evangelie, volstrekt geen belofte meer. Immers als iemand mij een huis belooft, en ik nu, omdat die belofte wat lang uitblijft, balken en stenen laat bijeenbrengen, dan mag het gebeuren, dat ik een huis gereed krijg, intussen het beloofde huis zal het niet zijn, de belofte heeft met zulk een huis niets gemeen. Zo bestond dan ook voor Abram deze Wet niet meer: "Hij zal de belofte hebben, omdat Ik ze hem als Koning, naar Mijn vrijmacht, toegezegd heb", veelmeer was hem nog de gehele zaak een "wet", namelijk, als een staf des drijvers, als een juk op zijnen schouder: "Het is uit Gods mond uitgegaan, het moet er wezen, derhalve moet ik het voortbrengen." Toen was er voor hem in de gehele belofte niets liefelijke meer, maar het was alles moeite en verdriet, nood en pijn, angst en benauwdheid, onweder en donkerheid, een gestadig "moeten" en "zullen", waarvan de vrede ver verwijderd bleef.

Van de vrucht, die daaruit voortgekomen is, hebben Abraham en Sara nog lang genoeg kommer en verdriet ondervonden, ook nadat zij de belofte in werkelijkheid vervuld voor zich hadden. Hoe meer Abraham echter bij zichzelf overlegde: "Wat moet dan deze vrucht, Ismaël, dat is "God heeft gehoord" des te meer werd de zwakke vrouw

bekrachtigd, om ten laatste in de Heilige Geest aan datgene, wat naar de belofte was, hoe belachelijk het ook mocht schijnen, de voorkeur te geven, juist deswege, omdat het de vrucht des Geestes was; daarentegen van de andere vrucht tot Abraham te zeggen: *"Werp ze uit, deze vrucht, mét haar moeder!"*

Zo'n prediking beviel Abraham dermate slecht, als de vorige: "Zoek het bij het vlees" hem goed bevallen was, maar God kwam tussen beide, zodat Abraham, hoe weinig die prediking hem ook aanstond, nochtans de gezindheid des vleses overgaf voor de gezindheid des Geestes, met andere woorden, dat Abraham tot de gehoorzaamheid des geloofs kwam.

Deze geschiedenis van Abraham is ook onze geschiedenis, en gelijk dit woord: "Werp de dienstmaagd uit met haar zoon" hem gold, zo gold het ook der Gemeente der Galaten, zo geldt het allen Gemeenten, zo ook ons. Wij moeten toch geenszins wanen, dat het bij ons beter staat, dan het bij Abraham stond; in het binnenste des harten bevalt dit woord schier aan ons allen even slecht, als het Abraham slecht beviel.

Moet ik het u bewijzen, dat wij de dienstmaagd met haar zoon liever bij ons behouden? Menigeen uwer zal in zijn hart denken: "O, dat niet; wij willen van de wet en haar werken niets weten; wij hebben het dierbare Evangelie, daar houden wij ons aan."

Ik antwoord: "Het dierbare Evangelie had Abraham ook; van hem staat geschreven: "Abraham geloofde God, en het werd hem gerekend tot gerechtigheid"; maar juist van hem staat in het volgende hoofdstuk dit geschreven, dat hij aan Sara gehoorzaamde, toen deze tot hem zeide: "De Heere heeft mij toegesloten, ga toch in tot mijn dienstmaagd, misschien zal ik uit haar gebouwd worden." Van hem staat er geschreven, dat hij, honderd jaar oud zijnde, de zoon der belofte ontving, maar nog zo vol onverstand was, ofschoon hij nu meer dan honderd jaren telde, dat hij vlees en Geest, Ismaël en Izak tegelijk in zijn testament wilde opnemen.

Juist dit, dat schier geheel de Christenheid voor zoiets geen ogen heeft, en een ieder meent, dat hij zich aan het zuivere Evangelie houdt; dat hij niet is zoals de Galaten of zoals de Romeinen; dat hij niet is, wat men "wettisch" noemt, dat hij "evangelisch" gezind is; dat hij niet tot die mensen behoort, die met de wet en haar werken omgaan, juist dit maakt het openbaar, hoe een ieder er op uit is, God te logenstraffen, Hem, Die het toch aan Zijnen trouwen en gelovigen Abraham ons tot lering getoond heeft, wat er in het binnenste des mensen huisvest, ja ook dan nog, als er in waarheid van die mens kan betuigd worden: "Hij heeft God geloofd, en dat heeft God hem tot gerechtigheid gerekend."

Ik wil echter in deze ure er geen enkel woord over verliezen, om aan te tonen, hoe een mens kan menen, het Evangelie lief te hebben en er aan te geloven, volstrekt niet onder wet te zijn, en nochtans, als het woord des Evangelies: *"Werp de dienstmaagd uit met haar zoon"* tot hem komt, diezelfde mens met even bittere vijandschap optreedt, als waarmee de Joden tegen de Heere en tegen zijn Profeten en Apostelen zijn opgetreden.

Ik wil hier ook niet verder over uitweiden, hoe aan menigeen, die toch meent, dat hij geheel en al in het Evangelie leeft en zich beweegt, juist dit Evangelie zo weinig behaagt, dat hij er zich liever van afmaakt met een opmerking, als: "Dat zegt de goede Jeremia niet, maar dat zegt Baruch, die heeft hem opgehitst, om zo iets te zeggen en mij zo te beoordelen." (Vergelijk Jer. 43: 2, 3)

Ik wil tot troost dergenen prediken, die in hun harten erkennen, dat de dienstmaagd met haar zoon nog daarbinnen, in het huis huns harten, woont; die ook bekennen, dat hun het

bevel, om deze uit te werpen, geenszins behaagt; die nochtans zulk een bevel als de stem des Evangelies hoogachten, ook daaraan graag zouden willen gehoorzamen, maar er is bij hen noch moed noch kracht, en zij weten niet hoe het aan te vangen.

Ulieden dan predik ik, u, die wegzinkt voor het Woord Gods, u, de schapen der weide des Heeren, hoe weinig u zulks ook moge behagen: "Werpt uit uw hart uit de gehele wet met alle haar geboden, bevelen, en hoe het anders heten mag."

U zult vragen: Zal dan de Wet niet eeuwig blijven? Moeten dan de geboden en bevelen niet gedaan worden? Spreken dan de Apostelen daarvan niet overal? Scherpen zij de Wet niet overal in? Bevelen zij niet overal in de Naam Gods een Godzalige en heilige wandel?

Ja, voorzeker; en vervloekt is degene, die daar iets van afdoet of iets daartoe doet. Maar er is een verschil in, of de duivel zich aan uw zijde zet en u de Schrift uitlegt, dan of het de Heere Christus doet. De duivel nu gaat aldus te werk: zodra u het een of andere woord hebt, waarbij u blijdschap en troost 'bespeurt en u de borst verruimd wordt, dan heeft hij honderd andere spreuken uit de Schrift daartegen bij de hand, en komt op u af met een duizendmaal herhaald "ja-maar": ja-maar dan moest u ook zo zijn, ook dit, ook dat hebben! En dan legt hij het gehele Woord uit naar de mening des vleses en predikt u van doding van het lichaam in letterlijken zin, waartoe het evenwel nimmer bij u komt; en dat doet hij alleen deswege, opdat hij u in angst en vreze houde en u voorts vermoorde met zijn "moeten" en "zullen." Zonderling genoeg, dat wij zulk een theologie des satans liever geloven, dan de prediking van Christus; dat wij ons bij de theologie des satans zo behaaglijk kunnen voelen, in weerwil van alle onrust in het binnenste; en dat wij terugdeinzen voor het heilige Evangelie, voor de Wet des Geestes des levens in Christus Jezus, zodat wij menen daarbij te zullen omkomen. Dat komt daarvan, dat wij niet zalig willen zijn in de zaligheid Gods, volstrekt niet; wij willen Geest en vlees, Ismaël en Izak tezamen in het huis behouden. God echter maakt alleen zalig naar de Raad Zijns welbehagens in Christus Jezus.

Daar is nu dit Gods prediking en bevel, daar is nu dit Christus' uitleg der Schrift: Werp alle "moeten" en "zullen" het huis uit, het blijve waar het blijven kan; en gij, houd u aan Mij, aan de belofte, aan de Wet des geloofs, zodat gij, als de duivel komt met zijn wet en Zijn bevelen, hem de deur niet eens opendoet, maar aldus bij uzelf spreekt: "Hier heb ik een andere Wet en andere bevelen, zodat u mij met uw wet ver weg blijven zult. Ik moet deze Wet van mijn getrouwe Koning en allerbeminnelijkste Bruidegom mijner ziel behartigen: dat ik op Hem zie en mij op Hem verlaat."

Komt er dan in het binnenste de vraag op: *"Maar hoe dan, als ik geen liefde heb? Als ik niet vroom, niet heilig, niet kuis ben? Als gij uzelf niet kunt laten verbranden omwille van de Heere Jezus? Of rijst de bedenking: "Dan heb ik dit niet of dat niet; wat moet er dan van de Wet worden? U bent een Antinomiaan!" Wat dan?*

Antwoord. Laat u door dergelijke innerlijke aanvechting en bestrijding, door al zulke verschrikkelijke twijfelingen, of u dan ook wel de rechten, waren en levenden God en Heiland hebt, niet in de war brengen; laat u door al zulk getier des duivels niet vervreemden van uw Leidsman, in tegendeel, houd u moedig aan deze Wet en aan dit bevel: *"Werp de dienstmaagd uit."*

Daarbij moge het uw ziel in de beginne ontroeren, ja, het moge voor uw ogen stikdonker worden, zodat u alle grond onder de voeten wegzinkt, nochtans zal u in zulk een weg het licht geduriglijk opgaan, zodat u niet zult behoeven te vragen: "Waar is de Wet gebleven, wat moet ik dan met de geboden doen?" U zult ten laatste wel inzien, dat gij, gij, bij alles overschiet, en dat Hij, Die het beloofd heeft, ook machtig en trouw zal

zijn, om u de volheid te laten toekomen tot alle genoegzaamheid, en dat Hij ook bij u en in u al datgene zal voortbrengen, wat Hij volgens zijn Wet bij u en in u hebben wil. Daarvan behoeft u evenwel niets te zien; gij, zie op Hem, Die uw gezalfde Hoofd is, en u zult bij alle armoede rijk genoeg zijn, en, hoe naakt ook in uzelf, nochtans geheel omkleed zijn met Zijn koninklijk gewaad en prijken in Zijn heilig sieraad.

Vraagt gij: *Waarom hebben dan de Apostelen zo op Wet en bevelen aangedrongen?*

Antwoord: Omdat zij met de zulke te doen hadden, die de dienstmaagd met haar zoon in huis hielden, of deze weer binnenhaalden; want dan is er ras weer alles onderst boven, en de gehele handel en wandel weer verkeerd. Ik zal u echter zeggen, waarom men de dienstmaagd niet graag uitwerpt; men doet het daarom niet graag, omdat er staat "en haar zoon." De dienstmaagd had Abraham misschien nog wel weggezonden, maar zijnen Ismaël, de zoon, wiens naam zegt: "God heeft gehoord", wilde hij ongraag uit het huisstoten; hij was immers een vrucht van Zijn eigen lichaam. Om de Wet zouden wij ons ook weinig bekreunen, en al degenen, die ijveraars voor de wet zijn, die ook "wettisch" heten, zijn in de grond der zaak niet wettisch; och, of zij het waren, dan waren zij spoedig geholpen. Zij vragen ook in de grond der zaak volstrekt niet naar Gods Wet, maar draaien of wringen haar naar eigen believen, al naar zij verkiezen te wandelen; een ieder doet er mee naar hij wil. Maar dat wij de zoon der dienstmaagd, de werken der wet, uit te werpen hebben, juist dat bevalt ons zo slecht; immers de werken der wet zijn, naar de schijn, louter vrome, deugdzaame en Godzalige werken, waarin een mens zich verlustigen kan, waarop hij steunen kan, die hij ook zelfs met het Evangelie pleistert, als uit en naar het Woord, en in Gods wegen voortgebracht. En wie bemint niet als zijn ander ik, wat hijzelf geschapen heeft? Daar komen dan allerlei zonden op, en zijn te talrijker, te machtiger, te woedender, naarmate het iemand meer er om te doen is, dat hij in waarheid heilig zij. Tegen deze zonden hebben wij dan veel, waarmee wij ons, naar wij menen, zouden kunnen geruststellen, waarop wij ons zouden kunnen verlaten, als wij er de zonde maar recht mee mochten doden. Zo blijven wij daarbij met de hoop vervuld, dat het geestelijke in ons van dag tot dag krachtiger zal worden, en dan, dan zullen wij de kamp met de zonde wel strijden en haar onder de voet krijgen, Daarom bidden wij dan ook tot God, dat Hij die gewaande geestelijke mens in ons tot een reus moge maken, opdat wij over de zonde mogen zegevieren. Dat nu deze gewaande geestelijke mens, van welke wij zo veel dank zij der genade Gods, menen te mogen roemen, de zoon der dienstmaagd zou zijn, die wij uit te werpen hebben, dat kan ons volstrekt niet behagen. Want waaruit maakt zich de mens niet al een Christus! En wat zou hij niet wel naast Christus willen laten staan! Ach, niets dan hetgeen vrucht van de eigen akker is, maar geenszins vrucht der belofte.

Ulieden echter, die in weerwil van die geestelijke mens, niet tot vrede, niet tot de rust kunt komen, ulieden predik ik: Werp deze mens uit, want hij zal geen gemeenschap hebben met de mens Christus Jezus, Die Zich voor onze zonden overgegeven heeft. Wat vraagt u naar zonden, naar beschuldigingen? Wat naar al hetgeen u wordt verweten, of daarnaar, hoe gij u bevindt? Juist dat, wat u zoekt en begeert te hebben, en weswege gij u zo verlegen laat maken, omdat u het niet bij u vindt, juist dat is aller zonde bron, wortel en voedsel. Dit gewaande geestelijke bestaan, dat de mens zo graag heeft. dat hij zich met tranen en boetedoeningen van allerlei aard zo graag zou willen kopen, en dat men elkaar onder de naam van "heiligheid!" of onder de naam van "verborgen leven met Christus" aanprijst, juist dat is het, waarvan de Schrift zegt: *Werp het uit.*

Moet men dan niet vroom, niet heilig zijn? Voorwaar, zeer zeker moet men dat.

Of mag men ook wel aan de zonde toegeven?

Dat zij verre! Maar wees vroom en heilig jegens uzelf en jegens uw naaste; maar kom niet met een vrome schijn voor God. Hetzij u waarachtig om verlossing te doen van elke zonde, maar meen niet, dat u Gode gelijkvormig zijn zult door uw heiligheid, ook dan niet, als u zo rein waart als een engel Gods. Al wat uit ons is, heeft niets gemeen met de belofte, en de belofte heeft niets gemeen met al datgene, wat wij zouden willen zijn of wat wij zouden hebben voortgebracht. De belofte luidt: *"Ik ben het, en Ik zal het doen, zo waarachtig als Ik leef."*

Daarom, wilt u rust en vrede hebben, zo werp uit: wet, bevelen, vroomheid, heiligheid, al wat u hebt of niet hebt, wat u bent of niet zijt, want noch heden, noch op ons sterfbed kunnen wij daarmee voor God komen, dat wij zeggen: "Ik ben vroom geweest, laat daarom mij binnen; ik heb uw Wet opgevolgd, maak mij daarom zalig; u hebt mij bekeerd, daarom moet ik binnenkomen; u hebt mij wedergeboren, daarom kunt u mij niet laten verloren gaan; u hebt mij de vergeving der zonden deelachtig gemaakt, daarom kunt u mij niet buitensluiten." Maar dit geeft rust en vrede in de Heilige Geest, ook blijdschap, ja een voorsmaak van eeuwige zaligheid, en de zekerheid er van, waar in het hart dit leeft: Of ik blind ben of dat ik zie, of ik een zondaar ben of een heilige, of ik een verkeerde ben of een bekeerde, of ik een wedergeborene ben of een verlorene, of ik zondevergeving heb of vol zonden ben, daar kan ik niet naar vragen; is het goed, daar hebt u het; deugt het niet, daar hebt u het ook. Ik ben een arm mens, zwak en een zondaar, er woont in mij niets goeds; Gij, Heere Christus, zijt het alléén, zoals u mij van de Vader geschonken zijt; dat weet ik in de Heilige Geest; ik vermag niet eens Mijn geest te bevelen in uw handen; maar dewijl u het alléén zijt, zo doe u het, Heere, en heb mij ook van deze dood gered! Henen uit met al het overige, opdat ik als erfgenaam binnenkome bij Mijn getrouwe God en Heiland, Wiens alleen de zaligheid is, Die ook alleen wonderen doet. Hem zal ik loven! *Zijn Naam alleen zij verhoogd!*
AMEN.

67. Galaten 4:27

Deze leerrede is gehouden te Elberfeld op 27 Juni 1847 voorm. Gezongen: Psalm 89: 7 9: Psalm 85: 1; Psalm 45: 7 Zij zag, in het Nederduits vertaald, het licht 1848 in de eerste uitgave der "Twaalf Twaalfallen Leerredenen" en wel in het 2. Twaalfstal als No. 11. In het Hoogduits verschenen zij 1888 in "Licht und Recht, " 2. Heft, 3. Predigt. Des avonds behandelde K. Jesaja 26: 3 6. Gezongen: Psalm 113:3 5 en Psalm 138:4.

Het is een ernstig Apostolisch woord, dat wij in het 8ste hoofdstuk van de Brief van Paulus aan de Romeinen lezen: "Indien gij naar het vlees leeft, zo zult u sterven; maar indien gij door de Geest de werkingen des lichaams doodt, zo zult gij leven".³ (Rom. 8:13)

Hoe ernstig en waar dit woord ook is, nochtans is het ons aangenamer om naar het vlees te leven en voor de werkingen des lichaams om behoud, om versterking en kracht te bidden. Wij zijn derhalve zeer verlegen, ja ten hoogste bekommerd, als wij met de werkingen des lichaams niet naar wens voort kunnen. Wat wij doden, dat is ter dood veroordelen moesten, dat willen wij in het leven behouden, evenals Abraham God bad: "Och, dat Ismaël mocht leven voor Uw Aangezicht" (Gen. 17: 18) En wij zijn steeds bezig, om een Heere Jezus, een kracht des Geestes uit te denken, die des lichaams werkingen voor dood en ondergang bewaren. Kunnen wij, zo recht naar de lust onzes harten, naar vlees leven, dan zijn wij goedsmoeds en verklaren: "het gaat goed"; is het daarentegen, dat God ons de wegen verspert, zodat wij niet meer naar vlees kunnen wandelen, opdat wij niet sterven, maar opdat het waarheid bij ons zij: "Ik leef, doch niet meer ik, maar Christus leeft in mij" (Gal. 2:20), dan menen wij, dat God ons verlaten heeft, en dat wij nu der hel en der verwerping buit zijn.

Raadselachtige woorden spreek ik uit, naar het schijnt, nochtans zijn het waarachtige woorden. Als de Apostel schrijft: "Indien u naar het vlees leeft, zo zult u sterven", dan wil hij daarmee zeggen: "Gij denkt alzo: wij hebben Weliswaar het rechte geloof, dan waren Jezus, de goede Geest, de levenden God; van zulk een geloof laten wij ook niet af, evenwel ... nu komen er zo vele geboden in de Schrift voor, die alle doelen op heiligmaking en reiniging, en wij zien, dat zulke woorden toch ook Gods woorden zijn; nu spreekt het wel vanzelf, dat wij zulke geboden noodwendig hebben op te volgen, en die stellig nog in ons moeten vervuld zien, zullen wij ooit Gode welgevallig zijn. Zodanige gezindheid nu, Mijn Geliefden, wordt u ingegeven door het vlees, dat der genade Gods vijandig is; zulk een gezindheid komt voort uit uw vorigen toestand, toen u, zonder God in de wereld zijnde, Hem nochtans wilde gelijk zijn. Indien u aan zo'n gezindheid toegeeft, daarnaar handelt en wandelt, zo zult u allengskens het leven des Geestes, dat u in het Woord der genade van Jezus Christus hebt, verliezen en ter helle varen in hetzelfde ogenblik, als u meent, dat het met u hemelwaarts ga.

Bij zo'n gezindheid wil het lichaam altijd voorwaarts, het kan rust noch duur hebben; het vermeent geloof te hebben, geestelijk verstand van de wil van God; het waant liefde

³ Woordelijk: "Indien gij naar vlees leeft, zult gij moeten sterven; maar indien gij aan Geest de handelingen des lichaams aan de dood overgeeft (ten dode verdoemt), zo zult u leven." (Vergelijk ten opzichte van "leven" Jesaja 57: 10)) Zie ook KOHLBRÜGGE Vragen en Antwoorden tot opheldering en bevestiging van de Heidelb. Catechismus, op Vraag en Antwoord 43. (5. druk, blz. 98)

in zich te hebben, ja ook door God tot het goede toegerust te zijn; en het wil en het moet zich aan God toewijden en opofferen; het heeft een hoofd en een hart, ook ogen in het hoofd, ook handen en voeten, en zo verzint het lichaam allerlei werkzaamheid en kwelt zich met allerlei bezigheid, natuurlijk alles ter ere Gods. Het moet dit doen en dat doen; anderen moeten helpen en ook hun kracht, hun penningske daartoe bijdragen." Al wat de Heere gezegd heeft, dat zullen wij doen", dat zit in het lichaam, daarom is het zo bedrijvig.

Wanneer wij echter aan Geest (door de Geest) zulke werkingen des lichaams doden, dat is, ze ter dood veroordelen, zo zullen wij leven, dat betuigt de Apostel; dat is met andere woorden, als wij tot zo'n drang of aandrift, om zelf zaad te geven, om zelf iets te willen voortbrengen, ten einde daarmee Christus en zijn zaligheid tegen te werken, blijmoedig zeggen: weg met u, ga daarheen, vanwaar u gekomen zijt; u bent uit de dood, u behoort de dood toe; ik heb een rijke, trouwe Bruidegom, Die mij van alles voorzien heeft, Die ook wel maakt, dat ik in Zijn wegen wandel en Zijn wil doe, al word ik ook niets daarvan gewaar; aan Geest (in de Geest) verwacht ik uit geloof een hoop van gerechtigheid, die van Boven is (Gal. 5: 5). Zo hebben wij het ware leven, hetwelk vol blijdschap, ruste Gods en vrede des Geestes is, derhalve een eeuwig leven is, dat wij gewis beërven zullen.

Waar wij zulke Apostolische woorden voor ons hebben, volgens welke wij van het eeuwige leven verzekerd kunnen zijn, indien wij de werkingen des lichaams doden. Zo late de Heere God in de hemel ook in dit uur Zijn woord met macht tot ons komen, opdat wij in waarheid de werkingen des lichaams mogen gedood hebben.

Tekst: GALATEN 4: 27.

"Wees vrolijk, gij onvruchtbare; breek uit en roep, gij die geen barensood hebt; want de kinderen der eenzame zijn veel meer dan dergenen, die de man heeft."

U bemerkt het aan de klank der woorden, mijn Geliefden, dat deze enkel uit tegenstrijdigheden bestaan, ja dat schijnbaar nooit groter onwaarheid kon geschreven en gedrukt zijn geworden, dan juist zo'n gezegde.

- Want vooreerst kan een onvruchtbare, vooral als zij daarenboven nog de belofte van vermeerdering en vruchtbaarheid heeft, onmogelijk vrolijk zijn.
- Ten andere is het een uitgemaakte dwaasheid, dat een vrouw, die niet zwanger is, zou uitbreken en roepen, als een die in barensood is.
- Ten derde is het letterlijk onwaar, dat een eenzame jonkvrouw of kinderloze weduwe meer kinderen zou hebben, dan degene die de man heeft.

Maar zo is de dwaasheid Gods; zij is wijzer dan de mensen. Gods leugen is alleen waarheid, en Gods ketterij alleen rechtzinnigheid. De Heilige Geest heeft Zich opzettelijk van zulke tegenstrijdigheden willen bedienen, ook hebben zij aan de Apostel Paulus en de Gemeenten des Heeren van oudsher zo zeer behaagd, omdat juist daarin waarheden uitgesproken worden, welke alleen zo, als zij daar zijn neergeschreven, in staat zijn, heilbehoefigen te troosten.

Wij maken uit de voorgelezen tekstwoorden deze gevolgtrekkingen:

- I. De ware gelovige kan geen werken voortbrengen.
- II. De ware gelovige voelt daartoe ook geen drang.
- III. De ware gelovige heeft in het geheel geen werken.
- IV. Daar de ware gelovige in het geheel geen werken voortbrengen kan, ook daartoe geen drang voelt, en in het geheel geen werken heeft, zo gevoelt hij zich verschrikkelijk aangevochten.

- V. Het Woord predikt hem, dat hij zich aan dergelijke aanvechtingen volstrekt niet moet storen, maar dat hij vrolijk zijn, uitbreken en roepen moet.
- VI. Het Woord geeft hem de grond aan, waarom hij vrolijk zijn, uitbreken en roepen moet, namelijk, omdat hij veel meer werken heeft, dan hij, die in staat is werken voort te brengen, die daartoe ook grote drang heeft en door deze drang vele werken voortbrengt.

I.

De ware gelovige kan geen werken voortbrengen, want zo spreekt de Schrift: " Gij onvruchtbare, die niet baart."

Onze tekstwoorden staan ook in het 54ste hoofdstuk der profetieën van Jesaja. U gevoelt het, mijn Geliefden, dat de Profeet en na hem de Apostel in een beeld spreekt. De Profeet en de Apostel hebben de ware Gemeente, de Gemeente van Jezus Christus, voor zich en vergelijken dezelve met een onvruchtbare vrouw, en dat doen de Profeet en de Apostel niet uit zichzelf, maar zij spreken zo in de Heilige Geest. Zo noemt dan de Heere Zelf hier zijn lieve, trouwe, uitverkorene Kerkbruid, mitsdien ook iedere ziel die daartoe behoort, is een onvruchtbare. Niet dat Hij haar onvruchtbaar heet, maar zijzelf jammert, klaagt en weent, dat zij onvruchtbaar is; en nu noemt haar liefhebbende Man en Hemelse Bruidegom haar zo, niet om haar iets te verwijten, integendeel om haar te troosten, als wilde Hij zeggen: "Gij, die zegt, dat u onvruchtbaar zilt." Ook zegt Hij tot haar, om haar te troosten: "Gij, die niet baart." Immers de Kerkbruid klaagt daarover, dat zij onvruchtbaar is, dat zij niet baart. Met zo'n uitspraak is zij voorzeker te ver gegaan; want immers het is nog niet altijd waar, dat iemand nimmer op enigerlei wijze iets zou kunnen voortbrengen, omdat hij tot hiertoe niets voortbrengt. Daar dit nu echter in een beeld gesproken is, zo noem ik duidelijkheidshalve en met een eigenlijke uitdrukking de Kerkbruid: de waren gelovige; want dat de Kerkbruid, of zij al klaagt, jammert en weent vanwege haar onvruchtbaarheid, het ware, oprechte, zaligmakende geloof heeft, kan niemand ontkennen; en of zij het ook zelf ontkennen mocht, wat doet dit aan de waarheid, dat zij evenwél het ware, oprechte geloof heeft; zij is alléén de ware gelovige, en een waar gelovige is hij, die met haar zo klaagt, jammert en weent,

Wordt er nu geklaagd wegens onvruchtbaarheid, zo wordt, in eigenlijke zin, deswege geklaagd, omdat men geen werken voortbrengen kan; en het is in deze zin, dat ik zeg: Een waar gelovige kan geen werken voortbrengen; met andere woorden: De ware gelovige spreekt het uit met een verbijzeld hart, dat hij geen werken voortbrengen kan; want hij ziet, dat hij niet baart, dat is, hij ziet niet, dat hij werken voortbrengt.

Onwaarheid schijn ik te spreken, als ik predik, dat de ware gelovige geen werken voortbrengen kan; en toch is dit waarheid Gods en de troost des Heiligen Geestes voor alle aangevochten zielen. Immers van ons geestelijk onvermogen willen wij volstrekt niet weten! wij menen altijd, indien wij maar het rechte, ware, sterke geloof hebben, wel zo vele werken te zullen kunnen doen, als wij maar willen; doch het rechte, ware, sterke geloof heeft wel wat anders te doen, dan zich te verbeelden, in staat te zijn werken te kunnen voortbrengen. De ware, sterke, rechte gelovige heeft er dagelijks genoeg werk mede, om naar Boven te zien en onafgebroken het oog op Christus gericht te houden, op Hem, Die aan de Rechterhand der Majesteit is gezeten, en om het voor waarachtig te houden, wat geschreven staat: "In Hem zijt gij volmaakt", ook om elk werk en elke arbeid van zich af te wijzen, alsmede de waan van tot iets in staat te zijn. Daaraan kunt u het dus allereerst beproeven, of u ware gelovigen zijt, zo u namelijk voortdurend bij uzelf deze ervaring opdoet, dat de ware gelovige geen werken voortbrengen kan en zich

derhalve zonder enig bedrog of huichelarij voor een onvruchtbare houdt, ook daarover klaagt, jammert en weent.

II

De ware gelovige voelt ook geen drang tot werken.

Daarom vergelijkt de Schrift de waren gelovige, en zo ook de gehele Gemeente, bij een vrouw, die niet zwanger is, zoals hier geschreven staat: "Gij, die geen barensood hebt." Het spreekt vanzelf, dat God ook hier de gelovige aanspreekt, niet zoals de zaak eigenlijk voor Gods Aangezicht staat, maar overeenkomstig de bevinding en de gewaarwordingen van de gelovige, welke zodanig zijn, dat hij volstrekt geen lust, ook geen hart bij zich waarneemt, om werken te doen. Hij zou wel graag smart er over gevoelen, maar die smart, welke hij zich als de ware voorstelt, waaruit naar zijn mening zo veel vrucht zou voortkomen, is er niet! Spreekt men van kentekenen, ach, die heeft hij niet; een verslagen en verbroken geest vindt hij niet; hij wenste wel eens weer die bange zielsworstelingen te strijden, zoals in vorige dagen, maar het komt daar niet toe; het stenen hart wil, ach, niet breken, de ogen blijven droog; gebeden, vurige, lange gebeden, willen niet meer uit hem voortkomen; hij vindt bij zich nauwelijks een zucht, een "Ach, God!"

Anderen kunnen heerlijk voorwaarts, maar hij kan niet mee; anderen kunnen en moeten de halve wereld bekeren, hij echter kan zichzelf niet meer bekeren; anderen rijden met paarden en wagens, maar hij moet in Bethesda blijven liggen, totdat iemand hem komt helpen; anderen hebben voortdurend lust, en staan steeds gereed om strijd te voeren, en hun tijd is altijd bereid (Joh. 7: 6), maar hij moet wachten; anderen kunnen doen wat zij willen, zij hebben moed, zij beijveren zich de eerste te zijn, en voelen zich voortdurend gedrongen hier te getuigen, daar te getuigen, hier en ginds voor de Waarheid te strijden, zijn gevierde helden, mannen van naam, hem daarentegen worden handen en voeten gebonden, ook kleeft zijn tong aan het gehemelte van dorst naar gerechtigheid, naar uitredding; maar hij moet wachten, en alles blijft uit, waarop hij, volgens de uitspraken der eeuwige Waarheid, is hopende.

Anderen bouwen, dat het een lust is, maken zich vrolijk in hun doen en drijven, en hebben reeds de hemel op aarde, hém daarentegen is de hemel en Die er in woont, ach, zo verre! Anderen zien voor en na wonderen, die niet te tellen zijn, welke hun handen bewerkt hebben, maar hij ziet niets, dan dat hem alles voor d. voeten afgebroken wordt. Zo kunnen anderen alles, hij daarentegen kan geen vin verroeren. Waar anderen luid roemen van de een overwinning na de andere, daar moet hij zwijgen, want de een slag na de anderen heeft hij verloren; en waar anderen hoog zijn gezeten, daar zit hij op het arm-zondaars-bankje, of als een kind, dat nog niets geleerd heeft.

Daaraan kan nu iemand opnieuw zichzelf beproeven, of hij een waar gelovige is, namelijk, dat hij niet alleen geen werken voortbrengen kan, maar dat hij zich ook daarmee niet eens troosten kan, dat hij toch nog enigszins drang tot werken bij zich bespeurt, zodat hij in het binnenste menigmaal klaagt, jammert en roept: Ach, voelde ik er maar drang toe, om werken voort te brengen, dan zou, waar mij het kunnen ontbreekt, de kracht zich toch wellicht nog bij mij openbaren; maar de nood is er, de vrucht moet voor de dag komen, en bij dat alles voel ik, dat bij mij niets is dan onvermogen, een verstorven lichaam, alles blijft toegesloten.

III.

De ware gelovige heeft in het geheel geen werken.

Daarom vergelijkt de Heere Zijn Gemeente en ieder lid derzelve in het bijzonder met een eenzame, zoals hier geschreven staat: "de eenzame." Niet, dat de Heere Zijn woord, dat Hij gesproken heeft: "Het is niet goed, dat de mens alleen zij", ten aanzien van het voorwerp van Zijn eeuwige liefde niet ook zou willen laten gelden, want immers ook zijn Kerkbruid is voor Hem niet eenzaam; Hij kan haar nimmermeer verlaten, zoals Hij ook gezegd heeft: "Ziet, Ik ben met u alle de dagen tot de voleinding der wereld"; maar der Gemeente schijnt het toe, dat zij eenzaam is, dat wil zeggen, zij bevindt zich ontbloot van werken, geheel en al verlaten; zij is als een bedroefde weduwe alleen staande, of als een door haar man verlatene; zij gevoelt zich als in een woestijn, geheel overgegeven aan de ververschrikkelijke plaag of straf der onvruchtbaarheid, als woest en braak land; en als de satan haar verklaagt, en de voorspraak voor haar moest optreden, dan blijft deze weg. De ijver der Wet heeft tegen haar gewoed, zij heeft water met stof der aarde gedronken en draagt in zich de vloek des vijgenbooms, welke de Heere met verdorring sloeg; zij staart op een onoverzienbare vlakke van enkel gloeiend heet zand, waar niets groeit; zij heeft zelf alles tot een woestijn gemaakt door haar zonde, en de vorige werken zijn er niet meer.

Zo heeft de ware gelovige volstrekt geen werken. Terwijl een ander met zijn geloof over bergen en zeeën trekt, doet hij niet eens een schrede in zijn kamer; terwijl een ander bergen kan verzetten, kan hij niet eens een strohalm oplichten, geen veer van de mond wegblazen. Terwijl een ander met het gehele Woord Gods oprukt, om duizend plichten te vervullen, kan hij zich niet eens aan een enkel woord vasthouden, veel minder e: naar doen. Een ander is altijd vlug en steeds gereed, hij kan uit dankbaarheid de Rode Zee ingaan, als ging hij over het droge, hij, de ware gelovige, blijft er bevreesd voor staan en doet angstgeschrei horen. Een ander is vol offervaardigheid, hij voelt daarvan zo niets. Een ander is vol liefde: "zouden wij dit niet doen, dat niet doen? God heeft het immers zo gezegd", hij blijft er ijskoud bij. In één woord: waar een ander vol is, daar is hij ledig; waar een ander duizend werken heeft, daar heeft hij niets dan zonde; waar een ander de mond vol heeft van roemen, daar zit hij neerslachtig in droefenis; waar een ander zich de hemel verdiend heeft met zijnen arbeid, daar heeft hij niets, volstrekt niets gedaan; hij heeft geen enkelen steen aangebracht, om Sion te bouwen, om de muren van Jeruzalem te gronden; hij kan geen loon verwachten, want hij heeft niets uitgericht.

Daaraan kan nu, in de derde plaats, iemand zichzelf beproeven, of hij een ware gelovige is, namelijk: dat hij, zonder bedrog, zich in zijn binnenste als zo'n kent, die volstrekt geen werken heeft, er ook over klaagt, weent en treurt, dat hij geen werken heeft. Ik bedoel nu echter hier geen werken der wet, maar evangelische werken. Ik zeg: evangelische werken. Want overal, zelfs in Rome, heeft men geen werken der wet, maar men beweert evangelische werken te hebben. Of men nu liegt, dat is om het even; of het in de grond der zaak toch werken der wet zijn, daarnaar vraag ik nu niet; ik spreek, zoals het in het hart eens mensen ligt, en zeg daarom: de ware gelovige heeft volstrekt geen werken.

Omdat de ware gelovige in het geheel geen werken voortbrengen kan, ook daartoe geen drang voelt, en volstrekt geen werken heeft, gevoelt hij zich verschrikkelijk aangevochten.

Menigeen zal denken: Hoe? De ware gelovige wordt daarover aangevochten, dat hij geen werken heeft? Hoe kan een oprecht gelovige daarover aangevochten worden? Een waar gelovige weet immers al te goed, dat hij geen werken hebben mag; hij moest toch wel weten, dat hij geen werken voortbrengen kan, en daarmee ook van ganser hart

tevreden zijn. En wederom zal menigeen denken: Dat is toch een verschrikkelijke leer! nee, dat voel ik bij mezelf wel heel anders. Goddank, dat ik met mijn vruchten mijn geloof bewijzen kan!

Antwoord. Nee, de ware gelovige kan wel iets! Hij is een held, die wereld, zonde, dood en elke verleiding trotseert. De ware gelovige voelt onophoudelijk een drang in zich, om anderen van nut te zijn; hij moet voor zijn God en voor zijn naaste arbeiden. De ware gelovige is een heilig man, die zijn werken als op de vingers kan optellen, die van het hoofd tot aan de voeten met werken versierd is; zijn kleed is aan de zoom van rondom met schelletjes behangen van werken, die Gode welgevallig heten. Ja. dat iemand, die pas tot het geloof geboren is geworden, die nog zo zeer zwak in het geloof is, van wie men ook nog niet weet, of hij ooit tot de rijpheid des geloofs komen zal, zich zo bevindt, dat laat ik gaan, want in de Gemeente moeten ook bekommerden zijn; maar de ware, de sterke gelovige, die kan wel degelijk werken voortbrengen, die is niet eenzaam, die heeft genoeg werken en genoeg stof tot roemen, die baart Gode zeventig zonen. Nee, die is enkel daarover aangevochten, dat hij niet nog meer doet, niet nog meer voortbrengt.

Ik kan het begrijpen, dat uw linkerhand weet, wat uw rechterhand gegeven heeft; ja, dat ook anderen het weten, wat u gegeven hebt. Ik kan het begrijpen, dat het u niet smaakt, dat onze Heere Jezus in de dagen Zijns vlees menigmaal wegging en Zich dikwijls aan een eenzame plaats verborgen hield, Zo mensenschuw was. Ik kan het begrijpen, dat u veel spoediger zou gereed zijn, indien een Cornelius tot u zou zenden, om het Evangelie te horen, dan Petrus dat was, die immers eerst niet wilde meegaan, ofschoon hij het bevel had: "Gaat heen in de gehele wereld." U zoudt voorzeker al de kinderen in de woestijn besneden hebben, krachtens het bevel der besnijdenis, en het nooit ofte nimmer maken als Mozes het gemaakt heeft, die geen enkel kind in de woestijn besneed, maar dat aan Jozua overliet. Waart u koning David geweest, dan had u zeker niet achtergestaan bij Josia en Nehemia in de viering van het Pascha en het Loofhuttenfeest. Zo zult u echter de werkingen des lichaams wel in het leven houden.

Bedenk evenwel dit, dat er een Saul geweest is, die Weliswaar eerst uit louter ijver voor God al de tovenaars heeft laten doodslaan, maar ten leste tot een toveres zijn toevlucht nam, om nog het overschot van Zijn vromigheid te redden. Het leven uit God is echter geen rekensom. De ware gelovige heeft, zijn ganse leven lang, er werk genoeg aan, de werkingen des lichaams te doden, dat is ter dood te veroordelen; ik bedoel, dat hij het voor waarachtig houde, dat de werkingen des lichaams dode werken zijn, waarmee de levende God niet gediend is. En evenwel houdt hij de werkingen des lichaams voor Godewelbehaaglijk en wordt deswege zo menigmaal aangevochten, dat hij zulke werken, die hij toch voor Gode-welgevallige werken houdt, niet doen kan, ook daartoe geen drang gevoelt, ook zulke werken volstrekt niet heeft.

De ware gelovige, die het oprecht meent met de Wet Gods en zijn leven lang in de liefelijkheid zijns Heeren zou begeren te vertoeven, kan wel, wat de leer betreft, verstaan, dat het enkel genade is, dat hij Binnen komt, maar het roomsgezinde vlees wil hem geen rust laten, het wil volstrekt werkzaam zijn; en dat niet alleen, maar ook de Wet Gods, welke hij hoogacht, verootmoedigt hem. Nu neemt hij het zichtbare in aanmerking, hij wil zelf graag wat zien en het in de hand hebben. Hij predikt en betuigt wel met veel blijmoedigheid, dat slechts zij, die niet zullen zien, maar nochtans geloofd hebben, zalig zijn, maar in de praktijk kan hij zichzelf niet helpen. Als bijen omringen hem, die de schijn hebben, als leverden zij honig en was in menigte. (Psalm 118:12) deze schijnen de belofte te hebben, op hen schijnt de eerste Psalm met zijn

"welgelukzalig is de man" van toepassing te zijn, terwijl bij de waren gelovige het uitziet, als ware hij geen boom, geplant aan waterbeken, maar als was God Zijn weg omkerende, en als gelukte hem niets. Hij is nergens in aanzien, nergens vindt hij genade, zijn naam wordt als iets kwaads verworpen, zijn belijdenis als ketterij gelasterd; hij mag noch kopen, noch verkopen; bij zichzelf vindt hij gedurig niets dan zonde en wederom zonde, en heeft hij zich soms een mooi huisje met God gebouwd, onverwachts valt er een rotsblok neer, en zie, verpletterd ligt het mooie ding, en het monster des doods vreet alles weg, wat hij met tranen gezaaid, met gebeden geplant en gekweekt heeft.

Wie een ander geloof heeft, die zie toe voor zichzelf, of hij niet door God zal betrappt worden, in letterlijken zin, op echtbreuk, dieverij en andere dergelijke zonden, voornamelijk op doodslag en valse getuigenis tegen de rechtvaardige. De ware gelovige ondervindt het niet anders, dan dat elke dag zijn eigen kwaad heeft, en dat hij onophoudelijk daarover wordt aangevochten, dat hij zo niets ziet. Voor dien, die het anders kent, zijn deze Apostolische woorden niet geschreven, ook niet Jesaja 54, in welk hoofdstuk men toch het trouwe hart Gods ziet en het verneemt, hoe de Heere er Zelf over bekommerd is, dat zijn ware Gemeente vanwege zodanige aanvechting, dat zij onvruchtbaar is en geen werken heeft, bezwijken mocht, en zich van het ware geloof afwenden mocht tot het geloof en evangelie der wereld en des vleses.

V.

Het Woord predikt de gelovige, dat hij zich aan zo'n aanvechting volstrekt niet moet storen, maar vrolijk moet zijn, uitbreken en roepen.

Dit klinkt nu zeker wel wat wonderspreukig, zodat, waar het Woord komt en zulks in het hart spreekt, men aanvankelijk zou willen lachen, zoals Sara in de tent lachte, toen zij de Man, met wie ook Jakob geworsteld heeft, hoorde zeggen: "Ik zal weer tot u komen; en zie, om deze tijd des levens zal Sara een zoon hebben"; maar God is toch groter dan het bevreesde en door angst genepen hart. Waar God spreekt, daar hebben wij ons aan al het overige niet te storen; wij moeten en kunnen er ons ook niet aan storen, en storen er ons ook niet aan. Tenslotte gaat het toch daarom, of wij Gode aangenaam zijn, niet zoals wij wel wensten te zijn, niet overeenkomstig Gods Wet en geboden, zoals wij die met koeienogen lezen, niet naar de maatstaf, waarmee wij het "doen" afmeten, niet naar het oordeel, waarmee vlees, mensen, beroemde mannen over werken oordelen, of het werken zijn of niet zijn; tenslotte gaat het daarom, of wij Gode aangenaam zijn, zo als wij zijn.

Nu spreekt God niet aldus: "Wees vrolijk, u vruchtbare, want hebt u Mij reeds zeven gebaard, zo zult u Mij ook tien baren, en wat u eraan te kort komt, dat zal Ik u lenen, totdat u het getal vol hebt." God zegt niet: "Breek uit en roep, u die zwanger zijt; het kind zal er wel spoedig zijn, slechts nog eens en nog eens u zo veel mogelijk ingespannen en alle krachten, die in u zijn, verzameld, Ik help u!" maar God spreekt aldus: "Wees vrolijk", of: "roem, gij onvruchtbare, die niet baart; breek uit en roep, verheug u met roem en juich, gij die geen barensood hebt, die niet zwanger zijt." Daarom wég met alle tranen, u verdrukte, door onweders voortgedrevene, ongetrooste! Weg met alle zorgen, met uw vrezen en beven voor toorn, gericht en verdoeming!

De Peninna's (Vergelijk 1 Sam. 1) met haar scherpe, vinnige woorden en werken, met haar zonen en dochteren kunnen een ziel wel diep bedroeven, tarten en trotseren, zodat het jaar op jaar heet, als men ten Huize des Heeren zal gaan: "Als u vroom was, dan zou God zijn belofte wel bij u vervuld hebben, dan zoudt u dit en dat hebben, wat u in Gods

Woord lezen kunt; daaruit kunt u nu afleiden, dat u geen ware gelovige vrouw zijt; want, zie mij eens aan, wat ik niet alles heb, doe, werk en voortbreng." Maar zo spreekt de man Elkana die naam betekent: "God heeft Zich verworven": "Hanna", (dat is genadevolle) "waarom weent gij, en waarom eet u niets, en waarom is uw hart kwalijk gesteld? Ben ik u niet beter dan tien zonen?" Dat is echter een raadselachtige prediking, dat een onvruchtbare, die immers juist deswege met het lichaam zo veel te stellen heeft en om haar onvruchtbaarheid bedroefd is, vrolijk zijn moet.

Van nature willen wij allen, helaas, zo'n prediking niet graag aannemen; wij zouden eerst vruchtbaar willen zijn, eerst werken willen voortgebracht hebben, en dan vrolijk zijn, roemen en juichen. Maar het Evangelie van Christus zet alle dingen geheel anders, dan vlees dat

doet. Zo toch predikt het Evangelie: Is het verloren, dan is het gered; hebt u zonde, dan hebt u ze niet; beeft u voor het oordeel, dan wordt u niet veroordeeld; bent u dood, dan hebt u Mij tot uw leven; bent u arm, dan ben Ik uw rijkdom; klaagt u uzelf aan, dan bent u vrijgesproken; doorweekt u uw peluw met uw tranen, zo verheugen zich om uwentwil de engelen Gods in de hemel; bent u geheel melaats, zo bent u geheel rein; bent u onvruchtbaar en niet zwanger, zo maak de plaats uwer tente wijd, en laat voor u een menigte bedden spreiden, want u zult uitbreken ter rechter- en ter linkerhand, uw geslacht zal niet kunnen geteld worden, en uw nakomelingen zullen het land vervullen. Waar Boas de heer is en werkt, zit u daar stil, mijn dochter (Ruth 3:18); zie niet op uw armoede, niet op uw onvruchtbaarheid. De Heere heeft het bevolen: "Juich en verheug u met lofzegging." Alle andere bevelen aan u hebben geen kracht van wet, maar dit: "Juich en wees vrolijk", is de Wet van Zijn eeuwig verbond. Van het juichen van Israël vielen de muren van Jericho. Zo iets had men met honderd andere werken niet tot stand gebracht.

VI.

Het Woord geeft aan de waren gelovige de reden te kennen, waarom hij vrolijk zijn, uitbreken en roepen moet, namelijk: omdat hij veel meer werken heeft dan degene, die in staat is werken voort te brengen, die daartoe ook grote drang heeft, en uit deze drang vele werken voortbrengt.

Dit drukt de Schrift zo uit: "Wees vrolijk, breek uit en roep, want de kinderen der eenzame zijn veel meer, dan dergenen, die de man heeft." (Jesaja 54:1."Want de kinderen der eenzame zijn meer, dan de kinderen der getrouwde, zegt de Heere.") De man betekent de wet; wie nu de wet heeft, wie met de wet verenigd en getrouwd is, die heeft vele kinderen, dat is, die heeft vele werken, die is ook in staat, om vele werken voort te brengen, en gaat ook altijd zwanger met werken. De liefde echter maakt blind; en bijgevolg, wie de wet tot man heeft, die kan men lang prediken, dat het de wet is; hij staat zo onwrikbaar in zijn begrippen, dat hij het Evangelie tot man heeft, en ijvert ook zo daarvoor, dat hij die wel zou willen ombrengen, die het mocht ondernemen, hem van Zijn dwaling te recht te brengen. De ware gelovige echter heeft geen wet meer, hij is door de Wet der wet gestorven. Deze man is voor hem gestorven, en hij aan deze man. (Rom. 7:6)

Daar hij dus geen wet meer heeft en met de wet zich niet meer kan afgeven, moet hij ervaren, dat hij aan elke aanvechting blootgesteld is, als ware hij nu zonder God, zonder Christus, als had hij nu het ware geloof niet, als ware hij van alle heiliging des Geestes ontbloot, en als hadden zijn wederpartijders nochtans gelijk, die zich beroemen van wat te zijn en heel wat uit te voeren met hun geloof. Want het is een zwaar stuk: zonde te zien en genade te geloven, als "zonder God" zijn weg te gaan, en nochtans te weten: "ik

heb een genadig God in de hemel." Het is een zwaar stuk: niets te verrichten en zich evenwel als "een mens Gods' te kennen, "tot alle goed werk volmaakt toegerust." Waar nochtans de Heere spreekt, daar zwijge alle vlees voor Zijn Aangezicht. (Zacharia 2:13) Als Hij zegt: "De eenzame heeft meer kinderen, dan die de man heeft", zo ligt daarin een genoegzame grond, om rustig en stil te zijn, om vrolijk te wezen en te roemen in zijn God.

Dat het waarachtig is, wat God de Heere spreekt, dat heeft de ervaring van ouds genoegzaam bevestigd. Wat met de wet voortgebracht wordt, heeft in 't eerst een groot aanzien, het trekt daarheen met pauken en trompetten, maar ondanks dat alles gaat het woord des Heeren in vervulling: "Ezau heb Ik gehaat, en Ik heb zijn bergen gesteld tot een verwoesting, en zijn erf voor de draken der woestijn."

Ofschoon Edom zeide: Wij zijn verarmd, doch wij zullen de woeste plaatsen weer bouwen; zo zegt de Heere der heirscharen: Zullen zij bouwen, zo zal Ik afbreken; en men zal ze noemen landpale der goddeloosheid en een volk op hetwelk de Heere vergramd is tot in eeuwigheid." (Mal. 1:3, 4)

Dat echter de eenzame meer kinderen heeft, dan die de man heeft, ook dat heeft de ervaring bevestigd. Want alle werk moet ten laatste voor God komen, ook moet alle werk in het vuur beproefd worden. Wat in God gedaan is, dat alléén zal de proef doorstaan; en zo'n werk heeft groter waarde, dan duizend andere werken, die niet in God gedaan zijn, te weten daarom niet in God gedaan zijn, omdat men van geloof en werk gedroomd heeft, en het geloof niet als het enige werk heeft willen laten gelden, dat alléén meer doet, dan alle andere werken tezamen. Immers het geloof is Gode daarom een alleen welgevallig werk, omdat het zich tot zijn God en Zaligmaker uitstrekt, Die alleen de werken doet. Wat echter de grond of oorzaak is, dat de eenzame meer kinderen heeft, dan die de man heeft, dat kunt u lichtelijk gissen. In het 53ste hoofdstuk van Jesaja, daar kunt u het lezen. Daar vindt u uw werken, o wier hart lust heeft in Gods Wet, en u zult het nog in uw laatste uurtje bevestigen: "Des Konings Dochter is geheel verheerlijkt inwendig." (Psalm 45:14)

AMEN.

68. Filippensen 1:11

Deze leerrede is gehouden te Elberfeld 4. Juli 1847 s' voormiddags. Gezongen Psalm 119: 27 29; Psalm 25: 5 en Psalm 119: 54. In het Nederduits vertaald verschenen zij in de reeks der 12 Twaalfallen als No. 12 in het 2de Twaalfal (1848). In het Hoogduits zag zij het licht 1888 in "Licht und Recht", 2. Heft 4. Predigt. Des avonds vervolgde K. de verklaring van Jesaja 26.

Verleden zondag bewees ik u uit de woorden: "*Wees vrolijk, gij onvruchtbare, enz.*" naar Galaten 4: 27, dat de ware gelovige volstrekt geen werken voortbrengen kan, er ook geen drang toe gevoelt en in het geheel geen werken heeft. Ik hield u voor, dat hij deswege menigmaal sterk wordt aangevochten, dat de Schrift hem echter daarbij vertroost, terwijl zij hem predikt, dat hij nochtans vrolijk moet zijn; en ik toonde u aan de grond, weswege hij vrolijk zijn moet, namelijk dezen: dat hij, hoewel niets ziende dan het tegendeel, nochtans meer werken heeft, dan hij die op de roem van werken aanspraak maakt. Daar het nu echter onmogelijk is, dat het Woord Gods in enig stuk zou kunnen liegen, en dit Woord zegt: "De eenzame heeft meer kinderen, dan die de man heeft", zo is het onmogelijk, dat degene, die in waarheid een eenzame, een onvruchtbare, dat is, een oprechte gelovige is, niet dit groter getal kinderen werkelijk zou hebben.

Dat dit groter getal kinderen werkelijk aanwezig is, met andere woorden, dat het niet in de verbeelding bestaat, maar dat het een levenswaarheid is, dat hij, die volstrekt van geen werken weet, maar alleen de genade van Jezus Christus over zich erkent, meer werken heeft dan hij, die met de wet verbonden is en daarmee omgaat, zal ik in deze ure bewijzen.

Het kan voor de hoogmoedige en opgeblazen onder u niet anders dan nuttig zijn, dat hij eens iets verneemt, waarbij hem voor ogen gesteld wordt, wat ook zijn geweten hem anders wel zegt, dat er wel niets verschrikkelijker is, dan dat een mens zich inbeeldt wat te hebben; en ja, men heeft ook alles, alleen niet de liefde van God en des naasten.

Ik weet, dat wie hoogmoedig is, hoogmoedig blijft, en wie opgeblazen is, opgeblazen blijft, en wie meent alles reeds achter de rug te hebben, zich gedurig zal voordoen, als boog hij zich onder de gerechtigheid, die voor God geldt, ook wel niet ophouden zal, zijn eigen gerechtigheid te handhaven, als onder eed betuigende, dat hij rein is en God zijn hart kent; intussen gevoelt de zodanige het nochtans wel anders in zijn binnenste. Mijn God zij ten minste voor hem gerechtvaardigd, en mijn ziel zij vrij van Zijn bloed, indien hij, zo hij zich niet in tijds bekeert, zijn ogen zal opslaan in de eeuwige pijn.

Een ieder make de toepassing op zichzelf, en lette er wel op, dat hij, als hij zich ter ruste begeeft, de deur gesloten hebbe, voordat de dief komt!

Dengene, die zichzelf niet weet te helpen, die arm en ellendig in zichzelf zijn weg gaat, die steeds bekommerd is en verlegen, maar hij wil de Wet zijns Gods bewaren, hem kan het niet anders dan goed doen, dat hij bemoedigd wordt, dat hij eens te zien krijgt, wat hij heeft, en dat hij weet, waaraan hij zich in elke bekommring en verlegenheid te houden heeft.

Wat Hiskia gebeden heeft: "Och Heere, gedenk toch, dat ik voor Uw Aangezicht in waarheid en met een volkomen hart gewandeld, en wat goed is in uw ogen, gedaan heb" (Jesaja 38:3), dat moet ook ons gebed zijn; en wat de Apostel Jakobus blijmoedig

uitspraak: "Ik zal u uit mijn werken mijn geloof tonnen" (Jac. 2:18), dat moeten wij even blijmoedig leren zeggen. *Daartoe gebiede de Heere Zijn Geest en Zijn genade!*

Tekst: FILIPPENSEN 1:11

Vervuld met vruchten der gerechtigheid, die door Jezus Christus zijn, tot heerlijkheid en prijs van God."

De Apostel schrijft aan de Filippensen: "Ik bid, dat uw liefde nog meer en meer overvloedig worde in erkenning en alle gevoelens" dat wil zeggen, gevoel, tact of tastzin ten aanzien van hetgeen betamelijk is; "opdat u beproeft de dingen, die daarvan verschillen" dat wil zeggen, wat u te verkiezen, wat u te aanvaarden hebt, "opdat u oprecht zijt en zonder aanstoot te geven tot de dag van Christus, vervuld met vruchten der gerechtigheid, die door Jezus Christus zijn, tot heerlijkheid en prijs Gods."

U mag uzelf beproeven, mijn Geliefden, of u zo'n Apostolisch gebed naar waarde weet te schatten. In dit gebed spreekt evangelische liefde, als de liefde van Mozes, toen deze voor het volk in de bres sprong en tot God zeide: Wilt u dit volk doden, zo delg mij uit Uw Boek, hetwelk u geschreven hebt. (Ex. 32:32) De Apostel voelt zich niet in staat, aan de Filippensen duidelijk te maken, wat zij nodig hadden; hij vermaant hen door een brief, doch schrijft hun, dat hij het voor hen alléén verwacht van Gods vrede over hen en van de genade van Jezus Christus, en dat hij daarom voor hen bidt.

Het moet uw aandacht getroffen hebben, dat inzonderheid in de Apostolische Brieven het de schijn heeft, of daarin enerzijds de volle genade wordt voorgehouden en een mens geheel van de Wet afgebracht wordt, maar anderzijds weer bijzonder sterk wordt aangedrongen op allerlei, wat tot de wet als 't ware schijnt terug te leiden, of op allerlei, waardoor alle belofte weer aan voorwaarde gebonden wordt, zodat men gedurig als 't ware van de een Schriftuurplaats, waarop men zich als op een dierbaar Evangelisch getuigenis had kunnen gronden" teruggeworpen wordt op een andere, waar van ons geëist wordt, hetgeen wij toch niet volbrengen kunnen.

Wij vinden dit niet alleen in de Apostolische Brieven en in de gehele Heilige Schrift, maar zo ligt het ook bij een ieder, die de Geest van Christus heeft. De natuurlijke mens, al heeft hij ook de naam, dat hij wedergeboren is, en zichzelf ook daarmee vleit, kan er nooit wijs uit worden. Een ieder, die het leven heeft, dat uit God is, komt met genade, waar de natuurlijke mens met wet komt, en komt met wet, waar de natuurlijke mens de genade wil laten gelden.

Daarom wordt al wat uit Geest geboren is, door al, wat vlees is, nu eens als een "wetbestrijder" en dan als een "volmaaktheidsdrijver" uitgekreten. Wie echter in deze goed onderricht wil zijn, die wete, dat het de Apostelen en Profeten en allen, die het getuigenis van Jezus Christus getuigd hebben, om de Wet huns Gods is te doen geweest, en zo gaat het een ieder dergenen, die uit God geboren zijn, om Gods Wet, dat die bewaard en vervuld zij.

Als een Apostel bidt: "Opdat u oprecht zijt en zonder aanstoot te geven tot de dag van Christus, vervuld met vruchten der gerechtigheid", dan moet hij wel in de Heilige Geest er van verzekerd zijn, dat, zo men niet is, wat hij daar noemt, men het Aangezicht Gods niet in gerechtigheid zal aanschouwen en zich onmogelijk zal kunnen verblijden over de verschijning van Christus.

De Apostelen en Profeten, evenals allen, die uit God geboren zijn, hebben het leren erkennen, dat hetgeen de Wet wil, er zijn moet; en gelijk zij het van God geleerd hebben, zo hebben zij het ook anderen onderwezen. Zij hebben het geleerd en hebben het gepredikt: De Wet blijft eeuwig, zij is van onze God; wat zij wil, dat moet er zijn. De mens echter is dood. Maar omdat hij dood is, en juist dit zijn zonde is, dat hij zich voor de Wet onbekwaam gemaakt heeft, zo heeft God, in zijn oneindige genade van Zijn Eniggeboren Zoon gezonden. In Hem is het leven, door Hem de gerechtigheid. In Zijn gemeenschap, daar Hij alles vervuld heeft, is een wandelen in Gods geboden. Zo moet nu de mens geheel van de Wet af, en mag geheel zijn nieuwe Man, Christus, aanhangen; zo heeft hij wat de Wet wil, omdat hij Christus heeft. Dit nu: "Zo heeft hij, wat de Wet wil, omdat hij Christus heeft" berust niet op verbeelding, maar het zijn waarheden, levenswaarheden.

In zover nu de Apostelen de verkeerdheden in de Gemeenten zagen, in zoverre zagen zij ook, dat men de algenoegzame en alle heil aanbrengende genade niet volkomen erkende, dat men zichzelf niet losliet, Christus nog niet volkomen kende, en daar predikten zij des te luider en beslister de genade en handhaafden juist daarin met hun eigen bloed en hart, met tranen en smekingen tot God, ter waarachtige, zaligheid der ziel, de Wet Gods. En in hetzelfde ogenblik, waarin zij predikten: "Werp de dienstmaagd uit met haar zoon", predikten zij: "Bereidt u ter bruiloft; maakt, dat u het kleed aanhebt, dat u olie hebt in uw lampen."

In deze zin zegt de Apostel hier: "Daarom bid ik, dat u oprecht zijt en zonder aanstoot op de dag van Christus, vervuld met vruchten der gerechtigheid."

Is het gebed van de Apostel verhoord geworden, zo zullen de uitverkorenen te Filippi ten dage, als wij verschijnen zullen voor de Rechterstoel des Heeren, voor Christus en zijn heilige engelen, oprecht en zonder aanstoot bevonden worden, vervuld met vruchten der gerechtigheid; en dan zijn zij zodanigen geweest, te weten vervulden met vruchten der gerechtigheid, lang voor hun afsterven. Is het gebed van de Apostel ook een gebed van deze of gene voor deze Gemeente, en is het verhoord, zo zijn er onder ons zulken, die vervuld zijn met vruchten der gerechtigheid, oprechten zonder aanstoot, en zullen dat ook blijven en als zodanigen openbaar worden, als de Heere komt.

Dezen nu moeten weten, wat zij hebben; en die het nog niet hebben, moeten onderricht worden, opdat zij weten mogen wat hun ontbreekt. Op grond van de Apostolische woorden keer ik derhalve de prediking van de vorige zondag om, evenwel blijft die prediking in zijn geheel staan, en ik zeg heden:

- I. Alleen de ware gelovige kan werken voortbrengen.
- II. De ware gelovige gevoelt gedurig drang tot werken.
- III. De ware gelovige heeft alle werken.

I.

Alleen de ware gelovige kan werken voortbrengen.

Deze stelling schijnt in tegenspraak te zijn met hetgeen ik tevoren gezegd heb, dat de ware gelovige geen werken kan voortbrengen. Hier echter is sprake van een kunnen, dat betuigd wordt tot vertroosting van alle oprechten, die, van hun eigen onvermogen ten volle bewust, zich als onvruchtbare aanklagen en zich ook ongeveinsd voor onvruchtbare houden, omdat zij niet zien, dat zij iets voortbrengen. Hoe graag zouden zij doen, wat God wil, maar: "Ach, kon ik maar!" roepen zij, "doch ik kan niet!" Juist in de erkenning van hun machteloosheid ligt hun macht, dat zij alles kunnen, wat zij maar willen. De Heere sprak tot Gideon: "De Heere is met u, u strijdbare held!" Hij echter

antwoordde: "Zo de Heere met ons is, waarom is ons dan dit alles wedervaren? Waarom ziet het er dan zo bij ons uit?" Daarop zeide de Heere tot hem: "Ga heen in deze uw kracht." (Richteren 6) Die van Zijn machteloosheid niet overtuigd is, meent alles te kunnen doen; zoals ook Petrus zeide: " Heere, ik ben bereid met U ook in de gevangenis en in de dood te gaan" (Luc. 22: 33), of zoals het volk Israël in de woestijn sprak: "Al wat de Heere gesproken heeft, zullen wij doen" (Ex. 19:8); en zoals het volk tot Jozua zeide: "Nee, maar wij zullen de Heere dienen." (Jos. 24) Die van Zijn machteloosheid overtuigd is, roept daarentegen: "In ons is geen kracht, maar onze ogen zien op U." (2 Kron. 20:12) De zodanige is er te zeer van overtuigd, dat, als de Wet Gods komt, het er ook zijn moet wat de Wet zegt; en dat niet in woorden, maar in daad en waarheid, dat de mens haar te gehoorzamen heeft tot in het binnenste merg en gebeente. Hij erkent juist het geestelijk-zijn der Wet, en heeft er ook lust toe om ze te doen, maar gevoelt zich onder de zonde verkocht. Hij wil, wil graag, maar kan niet, en roept voor zo'n heerlijke Wet uit: *"Ik ellendig mens."*

"En juist daarin ligt de kracht, ligt het kunnen; want hier is een wegwerping van zichzelf, hier een waarachtige verdoeming van het eigen Ik en van al hetgeen tegen het Woord Gods is. Deswege is er een klagen en schreeuwen tot God, en juist daar kan men, ofschoon men niets kan. De Heere zeide tot de vader, die om de genezing van Zijn kind bij Hem aanhield: "Zo u kunt geloven", dan zal het geschieden; "alle dingen zijn mogelijk dengene die gelooft." Daarop antwoordde de vader in zo'n nood, toen hij van "kunnen" hoorde en wel gevoelde, dat hij niet geloven kon: "Ik geloof, Heere, kom mijn ongelovigheid te hulp." (Markus 9:23 en 24) Dat was met andere woorden gezegd: Ik moet geloven, ik wens te geloven, ik kan echter niet geloven, wees u mij genadig! Johannes (Openb. 15 en 14:3) zag een glazen zee, en er stonden honderd en vier en veertig duizend bij de zee met hun harpen, en zij zongen het gezang van Mozes en van het Lam, zeggende: "Groot en wonderlijk zijn uw werken"; en niemand kon dat lied leren dan dezen, die van de aarde gekocht waren. Zo hebben dan de honderd en vier en veertig duizend het kunnen leren, want de grondtoon van het gezang was: omdat ik niet kan, zo kan ik.

Zo kan de ware gelovige werken voortbrengen, want het gaat hem om het doen van de wil Gods; het gaat hem niet daarom, dat hij God wat wijs maakt, wat voor huichelt; het ligt niet zo bij hem, dat hij zou denken: Als ik dit of dat niet doe, dan word ik niet zalig; daarom zal ik dit en dat doen, opdat God mij prijze en niet op mij toorne of tot mij zegge: gij onnutte dienstknecht! In zo'n zweetdoek bindt de ware gelovige zijn pond niet. Zonder naar eigen zaligheid of onzaligheid te vragen, wat de Wet wil, dat moet geschieden, omdat het de Wet zijn Gods is. Daarom kan ook hij alleen werken voortbrengen, werken, die in God gedaan zijn. Dat kan een ander, die om loon dient, hem niet nadoen.

De gelovige toont daarin zijn geloof, dat hij zich aan de Wet zijn Gods onderwerpt; hij is een waar gelovige, omdat het bij hem geen scherts is met deze Wet. Hij kan doen wat de Wet wil, omdat de Wet zijns Gods hem liever is dan zijn eigen existentie (bestaan). Hij alleen kan het doen, omdat hij er zich niets op laat voorstaan, dat hij het doet, omdat hij bij dat doen alleen van eigen onmacht weet en ook in zo'n onmacht het volbrengt.

Zo kan alleen de ware gelovige werken voortbrengen. Abel kon van Zijn schapen brengen met hun vet; dat kon Kaïn niet, die zelfs over de zonde meende te kunnen heersen. David kon de Amalekietisch man, die zich voor de moordenaar van Saul uitgaf (2 Sam. 1) doden; dat had Saul niet kunnen doen, die David onophoudelijk heeft willen vermoorden. David kon bij alle gevoel van zonde tot God bidden, zelfs als hij wist, dat

God hem niet zou horen; dat kon Saul niet, die niet wist, dat God hem niet horen zou. Jona kon tot de scheepslieden zeggen: "Neemt mij op en werpt mij in de zee, ik ben de zondaar", en kon er bijvoegen: "Ik vrees God" (Jona 1:9, 12); dat kon Bileam niet, die eer en aanzien zocht en een huis vol zilver en goud.

In één woord: Alleen een waar gelovige kan enkel wonderen doen; want hij kan zijn God loven in waarheid, zijnen naaste liefhebben in waarheid. Hij is een machtig koning: op zijn gebed staat de zon stil, de muilen der leeuwen worden toegestopt, de kinderen krijgen te eten, de huishuur krijgt men betaald, en de dode wordt begraven; ook geschiedt het, dat een dode uit de dood teruggeroepen wordt, en dat de vorsten niet kunnen doen wat zij willen. Op zijn gebed komt oorlog en vrede, duurte en welvaart, droogte en regen, straf en verzoening. Hij kan geld maken, waar geen geld is, klederen, waar geen klederen zijn. Allerlei tekenen volgen hem, en zijn werken volgen hem na. Zegt God: "Ik wil niet", dan zegt hij: "Gij zult het nochtans", en waar hij ter helle moet, daar kan hij zijnen Jezus meenemen, dat de hel hem tot hemel wordt, en alle duivelen vluchten. Jakob was sterker dan God, toen Deze met hem worstelde aan het veer Jabbok.

Alleen de ware gelovige kan armoede en honger lijden, dat hij zwart wordt; kan dorst lijden, dat hem de tong aan het gehemelte kleeft; hij alleen kan zijn vijanden liefhebben en voor hen bidden; hij alleen kan zegenen, en dan is men gezegend; hij alleen kan allerlei verongelijking, miskennis, belediging, slagen, vervolgingen, beroving van Zijn goederen verdragen, en bij dat alles zich het bittere zoet maken. Hij doet het ijzer bovendrijven, het hout zinken. Ook kan alleen hij tot hoeren en tollenaars zeggen: "uwe zonden zijn u vergeven", wat de Farizeeën niet kunnen. Hij kan in het hart Gods zien en zeggen: "Hij is mijn Vader", en zich verheugen in het helder licht der zeven kandelaars voor de Troon Gods. Hij kan neerzien in de afgrond der hel, en lachen in zijn God, dat er voor hem geen hel meer is; hij kan een blik werpen in de grafkuil en met blijdschap vervuld worden bij de gedachte aan zijn laatste uurtje, dat toch eindelijk ook komen zal. Zo spreekt een Apostel, zo spreke de Gemeente: *"Ik vermag alle dingen door Christus, Die mij kracht geeft."*

II.

De ware gelovige gevoelt gedurig drang tot werken.

Ook deze stelling schijnt in tegenspraak te zijn met die van de vorige zondag, dat namelijk, de ware gelovige volstrekt geen drang voelt tot werken. Maar ook hier is deswege van een "gevoelen van drang tot werken" sprake, opdat de oprechten vertroost zullen worden, die zulke drang niet in zich voelen en juist daarom aangevochten worden, omdat zij geen barensnood hebben. Juist die voelt zich gedrongen, die zich volstrekt van geen drang bewust is, en in wie nochtans iets leeft, dat hem onophoudelijk dringt. God de Heere heeft een gewillig volk, zoals wij in het Hooglied lezen: "Eer ik het wist, zette Hij mijn ziel op de wagen van Zijn vrijwillig volk."⁴ En Psalm 110: "Uw volk zal zeer gewillig zijn op de dag Uwer heirkraft, in heilig sieraad." Een vrijwillig

⁴ Hoogl. 6: 12. "Zo heeft Dr. K. de woorden vertaald, zijnde dit woorden der Bruid. Onze Statenbijbel heeft: "Eer ik het wist, zette mij mijn ziel op de wagens van mijn vrijwillig volk" en achten de kanttekenaars dit nog woorden te zijn van de Bruidegom. In de vertaling van Luther lezen wij: "Eer ik het wist. zag ik mij op de wagen van Aminadab gesteld" (twee woorden tot één makende en achtende dit een eigenaam te zijn; wie deze Aminadab zou zijn is in de Heilige Schrift niet te vinden; daarom beter vertaald: "mijn vrijwillig volk." (Zie de kanttekening op dit vers)

volk, een volk, dat gewillig offert, moet toch door iets gedrongen worden, om zo vrijwillig te zijn. Het wordt niet gedrongen door de staf eens drijvers, maar het wordt door vrije beweging gedrongen, zodat alles uit eigen begeerte, alles vanzelf gaat; gelijk ook geschreven staat: "De liefde van Christus dringt ons." (2. Kor. 5: 14)

Juist dit, dat hij geen drang tot werken voelt, veroorzaakt bij hem de drang, dat hij uitbreekt als in onbepaalde macht, zodat hem niets in de weg kan zijn, veelmeer alles uit de weg moet, wat hem wil tegenhouden om de weg der geboden zijns Gods te lopen. Eigenaardig gaat het toe bij deze vrijwillige drang. Geheel anders is de drang tot werken, welke de dienstmaagd voelt, en geheel anders de drang, welke de zorgvolle huisvrouw en moeder der kinderen gevoelt. De dienstmaagd staat voor een zaak, die haar vreemd is; de huisvrouw voor haar eigen zaak. Gods zaak is nu ook zaak der gelovigen. En gelijk in God de drang is, om in zijn eeuwige liefde voortdurend te werken, zo is diezelfde drang ook in de Zijnen. De zaak van de Bruidegom, Christus, is ook de zaak der Bruid. Als de Geest des Heeren haar bekleedt, zo moet zij doen, wat zij doen moet, en al zou het ook uit de chaos (baaierd) te voorschijn geroepen worden. Doorbreken zal de gelovige, en ontmoet hij tegenwerking, dan begint hij te roepen en te klagen tot zijn God, zoals wij dit dikwijls in de 119den Psalm vinden, o. a. Vs. 28: "Mijn ziel druipt weg van treurigheid; richt mij op naar Uw Woord"; Vs. 35: "Doe mij treden op de weg Uwer geboden, want daarin heb ik lust"; Vs. 38: "Bevestig uw toezegging aan uw knecht, die uw vreze toegedaan is"; Vs. 53: "Grote beroering heeft mij bevangen vanwege de goddelozen, die uw Wet verlaten"; Vs. 109: "Mijn ziel is geduriglijk in mijn hand, nochtans vergeet ik uw Wet niet"; Vs. 175: "Laat mijn ziel leven, en zij zal U loven, en laat uw rechten mij helpen."

Moedeloosheid en vrees, dat men er niet doorkomen kan, dat alles zo in de weg staat, beangst en versaagd-zijn, blijde zijn, dat weer een dag voorbij is, voor alles zorgen, op alles acht geven, voor alles ogen hebben, het hart zetten op alles wat de zaak van de Heer des huizes is, ziet, dat vervult onophoudelijk de ziel, die God liefheeft Voor zichzelf heeft zij geen drang, maar voor God; niet voor het uiterlijke, maar eerst inwendig en van daar naar buiten toe; niet om zichzelf lasten op te leggen, maar om in die weg, waarin zij gesteld is, te doen wat Gods zaak is; daarmee door te breken, haar God door de wereld door te dragen, de kroon van haar God te zijn. Alles voor Hem, dat is de drang, niets voor zichzelf.

III.

De ware gelovige heeft alle werken.

Deze derde stelling eindelijk schijnt nog wel het meest in tegenspraak te zijn met die van laatstleden zondag, toen ik zeide, dat de ware gelovige volstrekt geen werken heeft. Wat ik zeg moet echter ook wederom dienen tot troost van de oprechten, die volstrekt geen werken hebben. Juist in dit niets, volstrekt niets hebben ligt het: alles te hebben. Zoals er Jesaja 54 geschreven staat: "Gij eenzame, die zo volstrekt niets hebt", waar terstond op volgt: "Maak de plaats uwer tent wijd, verhinder het niet; want u zult uitbreken ter rechter- en ter linkerhand. Ik zal uw stenen gans sierlijk leggen, en Ik zal u op saffieren grondvesten." (Vs. 2, 3, 11) Van Abraham wordt getuigd: "Abraham is Mijner stem gehoorzaam geweest, en heeft onderhouden Mijn bevel, Mijn geboden, Mijn inzettingen en Mijn wetten." (Gen. 26:5) Van David is getuigd, dat hij een man is geweest naar Gods hart; hij drukt zich dikwijls in de Psalmen zo uit, dat men wel bemerken kan dat hij in de Heilige Geest verzekerd is geweest, in Gods geboden te wandelen. De Heere heeft dit ook Zelf van hem getuigd. Alle Godvrezende koningen na

hem hebben geen groter lof kunnen bekomen, dan dat dit van hen gezegd werd: "Hij deed wat goed was in de ogen des Heeren, als Zijn knecht David"; en als er eens van hem geschreven staat, dat hij in alles Gods wil gedaan had, uitgenomen in de zaak van Uria, zo is dit geschreven, opdat vlees zich niet verontschuldigd met de zonde Davids. Want, dat een ander gezondigd heeft, kan mij niet helpen; maar wél kan het mij moed geven, met David te bidden: "Verlos mij van bloedschulden, o God, u God mijns heils", en van hem te leren, mezelf niet te verschonen, en voor Gode mensen niet te verbergen, wie ik ben, opdat de Naam Gods alleen geprezen worde, en het aan geen roomsgezinde in de gedachten kome, om te zeggen: "Heilige David, bid voor mij." Overigens vindt men geen zoon, die niet dwaze streken doet in het huis zijns vaders, en dezelve wordt ook wel er voor gekastijd. Later denkt de vader aan die dwaze streken niet meer, maar hij maakt zijn' zoon tot heer over alles. De vader wil ook niets dan goeds van zijn kind weten, dat ondanks alle verkeerdheid nochtans trouw zijn vader blijft aanhangen.

Ik herhaal het, dat de ware gelovige alle werken heeft; want zo staat hier geschreven: "Vervuld met vruchten der gerechtigheid." Wie nu met iets vervuld is, die heeft aan niets gebrek, maar heeft alles bij de hand; en zo is het ook bij de waren gelovige; bij hem zal men alles in overvloed aanwezig vinden, de volle krans der zogenaamde acht Christelijke hoofddeugden, die men in het eerste hoofdstuk van Petrus' tweede Zendbrief opgetekend vindt. Want hij is waarlijk te fier in zijn God; al wat in en aan hem is, leeft te machtig voor de ere Gods, dan dat hij het de duivelen en de valse broederen zou gewonnen geven, dat God niet de Waarmaker van Zijn woord bij hem zou zijn; dit geloof laat hij nimmer varen. Met een stalen moed houdt hij zich aan zijn God, ook dan, als God hem in de nood schijnt te verlaten, en hij houdt vaststaan zijn vroomheid, ook al roepen alle duivelen hem toe: "Zegen God en sterf." Hij volhardt bij Gods beloften, al zou God hem doden; ook dan vreest hij God nog, als zijn persoon kwam in de ijzers. (Psalm 105:18) Hij heeft de broederen lief, en stelt zijn leven voor hen; ook dan nog, als zij hem wonden slaan, hem verraden en verkopen; hij zou van Christus verbannen willen zijn en zich in de hel kunnen laten werpen, om, mocht het zijn, nog enige der verlorenen te redden. (Vergelijk Rom. 9: 3)

Hij vraagt niet naar gebod, recht noch wet; hij kent alleen die enige wet: genade te brengen dengenen, die behoefte aan genade hebben. Handen, voeten en aangezicht zijn bedekt, het rad gaat voorwaarts in alle winden, zoals de Geest drijft; vurige kolen neemt hij uit het rad en strooit ze her- en derwaarts, waar immer zij komen kunnen. (Vergelijk Ezech. I:11, 12; 10: 2) Hij geeft God zijnen buik en zijn leven; werpt gade en kroost, have en goed, honger en overvloed, naaktheid en kleding, de oliekruik en de ledige lamp, de zachte peluw en het strobed, smaad en eer, zonde en gerechtigheid, onreinheid en heiligheid, zaligheid en verdoeming in de handen van zijn God. Hij zwijgt en duldt, maakt bij de mensen geen rumoer, looft God in de stilte, maar ook dan nog, als de tranen voren over zijn wangen trekken; hij houdt zich aan Hem, zelfs boven de gapenden afgrond. Zo worstelt hij en blijft boven met zijn werken, drijvende op het eeuwige Evangelie: "Gij alleen zijt God" en of hij ook slaapt, hard slaapt, zijn lamp is vol olie. Dit is slechts het buitenste van de heerlijkheid der werken der mensen Gods, en het zijn geen fabelen.

Vervuld met vruchten der gerechtigheid staat de ware gelovige daar, oprecht en zonder aanstoot tot op de dag van Christus, en het zijn enkel vruchten der gerechtigheid waarmee hij vervuld is. Ja, juist dat is het. Gerechtigheid is de wortel, waaruit alles

voortspruit, alles voortspruiten moet, en, hoe ook de plant wordt vertreden, toch haar bloei niet verliest.

De ware gelovige kent maar één ding, dat is: zijn verlorenheid; en voorts kent hij nog één ding, dat is: Gods Wet en eindelijk kent hij nog dit éne, dat is: de volzalige en algenoegzame God Zelf. En gelijk hijzelf uit klem geboren is, zo is hem de Wet zijns Gods een koninklijk privilege, een vorstelijk voorrecht. God zal leven, en niet de duivel; God zal de eer hebben, en niet het vlees; God zal gediend zijn, en niet de wereld. Hij is zo dood voor de Wet, als een steen, waar hij iets zou moeten betekenen; hij is zo levendig bij de Wet, als een vuurvlam, waar het om Gods Naam, eer, waarachtigheid en trouwe gaat. Door de Wet stierf hij der wet; hij leeft echter zijn God, en terwijl hij zijn God leeft, moet ook Diens Wet leven en regeren. Hij wil niet anders; zichzelf heeft hij weggeworpen met al zijn werken; juist zo bewaart hij zichzelf, en de duivel vat hem niet. Hij weet van zichzelf niets, daarom maakt hij zijn roeping en verkiezing vast. Arm en ellendig is hij, daarom hangt hij zijn God aan. Hij kan noch stelen, noch hoereren, noch moorden, noch liegen; hij kan het noch bij het vlees zoeken, dat hij daar om uitkomst uit zijn nood zou gaan bedelen, noch kan hij de rust in Gods prijsgeven voor een verdicht evangelie; want met zonde en nood hangt hij aan de Onzichtbare; hij houdt het voor zijn zaak, Gods Wet te bewaren, en voor Gods zaak, hem uit de handen van Saul en de Filistijnen, uit de muil der leeuwen en uit de gloeienden oven te redden of niet te redden (Dan. 3:17); hij verbeidt zijnen Heere, Die komen zal en niet vertoeven, en hij kan niet wijken, niet teruggaan: Hier sta ik, God helpe mij! Zo is de gerechtigheid van de gelovige, zo zijn de vruchten van deze gerechtigheid, waarmee hij vervuld is, want Zijn gerechtigheid is uit God.

Dat beve en siddere en in de schuld valle voor zijn God, hij, bij wie deze dingen niet zijn, en die zich evenwel als wat groots voordoet, en onbeschaamd en met een stijf aangezicht voor het getuigenis blijft beweren, dat dit alles bij hem aanwezig is, terwijl hij zeer goed weet, dat hij het aardse zoekt, dat hij zoekt, dat hij het moge zijn, dat hij het hebbe; en hij moordt zijnen naaste in zijn hart en met zijn tong, en God mag daarbij toezien. Want ik ben geen speelman, maar ik betuig waarachtige woorden, namelijk: dat het einde aller dingen nabij is, en dat men zich met geen masker, noch met lappen bedekken kan voor de toorn des Lams.

Dat daarentegen opspringe van vreugde in zijn God, al wie beeft en siddert, die meent: "Ik kom om", en in zijn hart spreekt: "Wee mij, ik ben een mens, een zondaar, ik heb van al deze dingen niets." Want dit is Gods Woord en waarheid tot u: "Gij hebt het alles, u hebt het evenwel."

Wien het om Gods Wet te doen is, die sterft aan de wet en is haar in Christus gestorven, en die zal, in Christus opgewekt zijnde, zich in Hem overeenkomstig de Wet vinden. *) Daar weet hij het wel, dat hij geen eer noch lof zoekt, hetzij op aarde of in de hemel, maar dat het hem om de Heere gaat, om Diens eer en Diens lofprijzing. Gode tot heerlijkheid en prijs heeft Hij, Wiens Naam is Jezus Christus, Die geprezen zij in eeuwigheid, Zich met een onvruchtbare Bruid verbonden; Zijn liefde is haar wet, haar drang, haar vruchtbaarheid, haar overvloed. Hij brengt het bij de armen en ellendigen teweeg, ja, Hij heeft het reeds teweeggebracht, dat de enge kluis een groot en heerlijk paleis is, vol van alle hemelse goederen; zo heeft zij, die niets heeft, maar die in bange nood naar Hem zich uitstrekt, alles. Het woord is vervuld: "Het ontbreekt u aan geen gave (of: genadebedeling), verwachtende de openbaring van onze Heere Jezus Christus" (1 Kor. 1: 7), en ook dit andere woord (Hoogl. 4: 2): "*Zij brengen altemaal tweelingen voort, geen onder hen is jongeloos.*" Amen.

69. Galaten 5:16-17

Deze leerrede is gehouden te Elberfeld 11 Juli 1847 's voormiddags. Gezongen werd: Lied 67:1 3; Lied 3:1, 2; Psalm 147: 6. In het Nederduits vertaald verschenen zij 1850 in de "Twaalf Twaalfallen Leerredenen" als No. 5 in het 5de Twaalfstal. In het Hoogduits zag zij het licht 1888 in "Licht und Recht" 2. Heft, 5. Predigt. Des avonds vervolgde K. zijn uitleg van Jesaja 26 tot aan Vs. 15.

Het blijft waar, wat er geschreven staat: "De natuurlijke mens begrijpt niet de dingen, die des Geestes Gods zijn, want zij zijn hem dwaasheid, en hij kan ze niet verstaan, omdat zij geestelijk onderscheiden worden." (1 Kor. 2:14) De natuurlijke mens, de mens op zichzelf beschouwd, die de Geest van Christus niet heeft, moge het al in de dingen Gods ver gebracht hebben, hij is evenwel in de grond der zaak een goddeloze, die bij al zijn vroomheid van recht en gerechtigheid volstrekt geen begrip heeft. Zoals dan ook betuigd wordt: "Kwade mensen merken niet op het recht; maar die naar de Heere vragen, letten op alles."

De natuurlijke mens kan van het Woord Gods veel kennis hebben, hij kan naar de uiterlijke schijn alle waarde hechten aan dat, wat recht is; menigmaal zou men denken, dat hij op het Evangelie der genade van Christus alléén uit is, evenwel in de grond des harten zit hij in de eigenliefde en in de eigengerechtigheid vast; hij spreekt veel van recht en gerechtigheid, maar wat recht is in de ogen Gods, dat is bij hem, omdat hij de rechtvaardige, wiens aanzijn alleen reeds hem bestraft, niet kan liefhebben, onrecht; en wat in de ogen Gods een gruwel is, dat wil hij als gerechtigheid laten gelden. De rechtvaardige en diens gedrag zal in zijn ogen onrechtvaardig en berispelijk moeten blijven, en hij zal die ook voortdurend op de meest onrechtvaardige wijze beoordelen en behandelen; en wel daarom, omdat de natuurlijke mens de ongerechtigheid voor gerechtigheid houdt, rechtvaardig is in zijn eigen ogen, en de gerechtigheid des rechtvaardigen nimmer kan verstaan.

Wij zien dit volkomen opgehelderd in de geschiedenis van Laban. Reeds in zijn jongelingsjaren kenmerkte zich deze als een, die het goed verstond te zeggen: "Kom in, u gezegende des Heeren, waarom zoudt u buiten staan?" Toen hij de gouden hoofdsiersels en armringsen in de handen van Zijn zuster Rebekka zag, en het vernam, wat voor een rijken gast hij te onthalen had, toen was hijzelf zijnen ouden vader vooruit in de wilsbepaling ten aanzien van Rebekka. (Gen. 24) In zijn vroomheid zeide hij later tot Jakob: "Welaan, u bent mijn been en mijn vlees, zoudt u mij om niets dienen, zeg mij, wat zal uw loon zijn?" (Gen. 29) Maar hij toonde wel op het recht geen acht te slaan, toen hij Jakob bedroog en diens loon tienmaal veranderde. (Gen. 31)

Toen Jakob van hem gevloden was, bewees Laban het wel met zijn achternajagen, wat hij in 't schild voerde, namelijk: om Jakob naakt uit te kleden; en nadat God hem des nachts in een droom verschenen was, en tot hem had gesproken: "Wacht u, dat u met Jakob niet spreekt, noch goed noch kwaad" (Gen. 31:29), toen stelde hij zich als een vrome en rechtvaardige aan, die Gods stem gehoorzaamde, toonde evenwel juist daarin, dat hij verhaalde, wat God tot hem gesproken had, hoe hij slechts kwaad in de zin gehad had. En hij, de onrechtvaardige, beschuldigde Jakob van ongerechtigheid, omdat hij van hem gevlucht was, en gaf huichelachtig voor, dat hij hem had willen uitgeleide doen met vreugde, met gezangen, met trommel en met harp (Gen. 31: 27), ofschoon hij Jakob toch ledig zou hebben laten trekken, hem eerst alles afgenomen hebbende, onder

voorwendsel, dat het alles het zijn was, zo hij maar geweten had, dat Jakob van hem had willen weggaan. Laban, die voorgaf, de Heere alleen te dienen, deed ijverige nazoeking naar zijn gouden afgoden; en hij, die Gode Zijn eer ontroofde, schold de eerlijken Jakob uit voor een dief. De rijke Laban, die zich voordeed als een vrijgevig, eerlijk en rechtvaardig man, liet aan Jakob betalen, wat door wilde dieren des daags of des nachts was verscheurd geworden; ook liet hij hem, van wie hij zeide: "gij zijt mijn been en mijn vlees", in Zijn dienst des daags in de hitte van dorst versmachten, en des nachts in de vorst kou lijden, en gunde hem nauwelijks dat hij sliep. Laban hield zichzelf voor eerlijk, maar betoonde zich een tiran, een dief en rover, waar hij van Jakobs vrouwen, kinderen en kudden, die deze, door zijn twintigjarige dienst, zich eerlijk verworven had, zeide: "zij zijn mijne." (Vs. 43)

En hij, die tiran, dief en rover, deed de eerlijke Jakob een verbond aangaan, waardoor hij Jakob tot een tiran van Zijn vrouwen, tot een rover en dief maakte; en had daarbij de onbeschaamdheid om te zeggen: "Niemand is bij ons, zie toe, God zal getuige zijn tussen mij en tussen u." (Vs. 50) En eindelijk waar hij niet doden kon, daar kuste hij; hij zegende, waar hij niet vloeken kon, om tenminste, nu hij niets had kunnen uitrichten, toch als een vroom en heilig man er af te komen.

Omdat het nu met de vroomheid van alle vlees er zo uitziet, en evenwel alle vlees zulke vroomheid van een Laban voor waarachtige godsvrucht houdt, en de vroomheid van de armen Jakob al zeer weinig vertrouwt, zo zij de prediking van heden bij vernieuwing ons tot lering, dat wij ons toch overgeven aan hetgeen in de ogen des Heeren goed en recht is.

Tekst: GALATEN 5: 16, 17.

Wandelt door de Geest, en volbrengt de begeerlijkheid des vleses niet. Want het vlees begeert tegen de Geest, en de Geest tegen het vlees, en deze staan tegen elkander, alzo dat gij niet doet hetgeen gij wildet."

Om vroomheid gaat het een iegelijk mens in deze zin, dat in hem meer of minder luid de bewustheid spreekt: 'Ik mag niet zondigen, opdat de genade te overvloediger worde; ik mag niet doen en drijven wat ik wil, en dan daarbij geloven, dat God mij evenwel genegen is.' Dientengevolge ligt het ook in ieders hart: 'Ik moet van de zonde afstand gedaan hebben, zal ik waarlijk van de genade Gods verzekerd zijn.' Heiligheid Gods en zonde laten zich niet verenigen. Het gezond verstand zegt het aan een iegelijk: Wat, of ik al geloof! als ik de werken niet heb, zo is het toch alles zonder nut. Daarom is ook ieder, die de naam van Christen draagt, op zijn wijze bezig, om over de zonde heen te komen, of er van los en vrij te worden. Zolang de ongerechtigheid in de weg staat, kan niemand aan de woorden genoeg hebben: "De Heere kent degenen, die de Zijnen zijn": en het antwoord: "Geloof in de Heere Jezus Christus", kan op de vraag: "Wat moet ik doen om zalig te worden? Ofschoon het voldoende behoorde te zijn, geen mens bevredigen, Zolang hij met zijn' verborgen wandel niet voor God in het reine is. Wat de Apostel geschreven heeft: "*Want het vlees begeert tegen den Geest*", meent men tamelijk wel te verstaan; immers, men wordt gewaar, dat de meest ernstige inspanningen ter oefening in de Godzaligheid ten laatste geheel vruchteloos zijn; en dat men zich, na verloop van tijd, in zijn verwachtingen, om der zonde meester te worden, zo zeer bedrogen vindt, dat men zich in hoge ouderdom zelfs nog veel minder kan terecht vinden, dan ten tijde der eerste geestelijke opwekking. Vanwaar dit alles, vanwaar zo velerlei meer in de verborgen levens- en hartengeschiedenis? De oorzaak is daarin gelegen, dat men zijn eigen voorstellingen van wat voor God heilig, goed en

rechtvaardig is, van wat in zijn ogen welbehaaglijk is, in de Schrift inbrengt, in plaats van te onderzoeken, welke de mening der Schrift is in de uitspraken, die wij in haar vinden. Deze verkeerde wijze van uitleg ontmoeten wij bijzonder bij de u voorgelezen tekstwoorden; daarom acht ik het nodig u die te verklaren.

Wij beantwoorden allereerst de volgende vragen:

1. Wat verstaat de Apostel hier onder het woord "vlees"?
2. Wat wil dit vlees? of: wat is deszelfs begeerte?
3. Wat wil zeggen: "Wandelt door de Geest"? En zullen dan zien
4. Hoe noodzakelijk het is, dat wij door de Geest wandelen, en welke heerlijke vrucht dit draagt.

I.

Ik houd u een oude en tegelijk een nieuwe prediking, en vraag in de eerste plaats: *Wat verstaat de Apostel hier onder het woord "vlees"?*

Ik antwoord daarop, dat "vlees" hier geenszins het uiterlijke lichaam betekent, noch de uiterlijke leden van ons lichaam. Immers van degenen, van wie vermeld staat, dat zij van de dochteren der mensen vrouwen namen, die zij zich verkoren hadden (Gen. 6: 2), staat onmiddellijk daarna geschreven, dat "de mensen ook vlees zijn" te weten zij, die even tevoren "zonen Gods" genoemd werden. Zo waren zij dan een weinig tevoren "geest", en weldra daarop "vlees."

Nu bestaat een mens uit lichaam en ziel; en wanneer nu een mens "vlees" heet, zo is hij "vlees" naar lichaam en ziel, dientengevolge is het voortreffelijkste in hem, de ziel, ook vlees. Onze Heere zeide tot Nicodemus: "Hetgeen uit het vlees geboren is, dat is vlees" (Joh. 3:6); zo was dan ook Nicodemus van nature, naar zijn geboorte uit Abraham, geheel zoals hij was en leefde, "vlees"; immers hij had niet het geloof, dat Abraham had. "Vlees" moet derhalve een toestand te kennen geven, waarin men zich bevindt, welke toestand God, Die Geest is, "vlees" noemt, omdat die het tegenovergestelde is van hetgeen "God" is. Met andere woorden: "vlees" heet de ganse mens zoals hij is en leeft, omdat hij zich in een toestand bevindt, die het tegenovergestelde is van God, Die Geest is. En omdat deze toestand, waarin de mens zich bevindt, de mens beheerst, zo heet deze toestand "vlees" in verband met de mens, die in zodanigen toestand is. Als u dus in de Heilige Schrift, zoals in onze tekstwoorden en in Romeinen 8, het woord "vlees" leest, dan moet u niet aan het lichaam denken, alsof dit vlees moest worden gezocht in de huid of in de ogen, in de armen en benen, of in 's mensen schaamdelen; nee, dan hebt u aan de toestand te denken, waarin wij allen geraakt zijn, toen wij, door eigen moedwillige overtreding van Gods geboden, uit de gemeenschap met God zijn uitgegaan en van Zijn leven ten enenmale zijn ontledigd geworden, en dientengevolge de duivel en de dood ter prooi zijn, gelijk ook geschreven staat: "Door één mens is de zonde in de wereld ingekomen, en door de zonde de dood, en deze dood is tot alle mensen doorgegaan, in welke te weten in welke dood allen gezondigd hebben." (Rom. 5: 12) Want zo'n toestand heet in de Heilige Schrift "vlees", en is beladen met toorn, vloek en verdoemend; want hij heeft noch genade, noch zegen, noch zaligheid, als zijnde het tegenovergestelde van al datgene wat Gods is en van God komt, Die immers Geest is.

II.

Nu heb ik een andere vraag: *Wat wil dit vlees? of wat is zijn begeerte?* Want wij lezen hier van een begeren des vleses, of van deszelfs begerlijkheid en lust. In de grondtekst staat het woord in het enkelvoud.

Ik antwoord: "Wij hebben onder begeerlijkheid of lust des vleses niet een bepaalde zonde of ondeugd te verstaan, als die men met deze naam pleegt te bestempelen; want die bepaalde zonde behoort tot de zeer vele werken des vleses, waarvan de Apostel spreekt in de Verzen 19 21 van ons teksthoofdstuk. Onder *begeerlijkheid* of lust des vleses verstaat de Apostel derhalve de begeerte, om al die werken te volbrengen of te doen, zodat het bijvoorbeeld niet alleen de begeerte is, om de echt te breken of hoerij te bedrijven, maar ook afgoderij, of een valse en ketterse leer te leren en aan te hangen, en ook, om met de naaste te twisten, of zich aan brasserij en dronkenschap over te geven, ook om afgunstig te zijn, te moorden en gierig te zijn. Derhalve is hier "begeerlijkheid des vleses" de lust en begeerte, om met gedachten, woorden en werken alle geboden Gods te overtreden en zich in zulke overtreding te handhaven. Deze lust of begeerte des vleses doet zich evenwel in de mens niet zo voor, dat de mens het van tevoren zo duidelijk weet, dat het vlees zulke vloekwaardige werken beoogt, of meer nog, dat hij het zich niet wil laten gezeggen, dat het vlees op zulke werken uit is. Die lust of begeerte des vleses doet zich zo voor, als ware zij enkel lust in God, begeerte naar God; zij doet zich zo voor, dat een mens zou menen, waarlijk alleen te bedoelen: kuisheid, goede trouw, reinheid, oprechte Godsvrucht, eerbaarheid, liefde, vrede barmhartigheid, zachtmoedigheid, waarheid in leer en leven, naastenliefde, matigheid en onthouding; maar het einde van dat alles is juist het omgekeerde; het einde van dat alles zijn de goddeloze werken, die wij Vs. 19 21 opgetekend vinden.

Wanneer nu de Apostel hier spreekt van begeerte des vleses, dan vat hij het euvel bij de wortel aan, zodat het niet alleen betekent de begeerte, om zulke goddeloze werken te doen, maar ook de begeerte, om op de grond en bodem te blijven zitten, waarop men zulke werken kan aan de hand houden. Die grond en bodem is: het zijn buiten de gemeenschap met God. De begeerte des vleses dan is daarop uit, om de geboden Gods, zowel die der eerste als der tweede tafel der Wet, te overtreden; derhalve is de begeerte des vleses in de eerste plaats afgoderij, ontheiliging van de Naam Gods, en verachting van de ruste Gods. Het vlees heeft de begeerte, tegen God op te staan, Hem van Zijn troon te stoten, zichzelf daarop te zetten, zelf geëerd te zijn en zichzelf tot Heiland te verheffen. Zelfhandhaving, handhaving van het lieve eigen Ik is de begeerte des vleses. Maar als ik mijn IK behouden kan, dan behoud ik ook mijn zonde, om dezelve zolang te koesteren als ik wil; beloof Gode beterschap, en heb mijn behagen aan mijn boetedoeningen, waarmee ik mijn zonde voed; ik blijf, wat ik ben, dat is: Gode-gelijk in mijn waan; ik blijf handhaven waarheden der Schrift, om te bemantelen dat ik de leugen doe, en doe al mijn best, om maar niet voor God te moeten weggezonden zijn als mens en zondaar, en opdat God maar niet alleen God blijve.

Zie, mijn Geliefden, dat is de begeerte des vleses. Aan deze toestand, waarin wij allen geraakt zijn in Adam, deze toestand van "buiten het leven Gods te zijn", is het eigen, er voortdurend op uit te zijn en de begeerte te voeden, zich of als een goede en Gode-waardigen toestand te handhaven, of zich tot een goede en Gode welgevallige toestand op te werken. In de grond der zaak gaat het daarbij evenwel alleen om God te logenstraffen, Hem te verdringen en voor zichzelf veerkracht te bekomen, ten einde voor zich de stand te bemachtigen, die alleen Gode toekomt. Het is de begeerte des vleses, de hem aangewezen plaats niet te willen innemen, God uit zijn plaats te verdringen en zich in Gods plaats te zetten. De innerlijke beweegredenen van zo'n streven zijn bij de mens geen andere dan: de zonde in de hand te willen houden, ongerechtigheid te bedrijven, en evenwel zalig te worden.

Met zo'n streven verwekt men de toorn Gods en kan niet anders dan de verdoemenis oogsten. Zo'n streven is ons allen eigen. Het is ons allen eigen, zo'n streven te willen doorzetten, dat is de begeerte des vleses te volbrengen. Dat volbrengen van deze begeerte geschiedt heden op een fijne wijze, morgen op een grove, heden op een heel geestelijke manier, morgen op een zeer zinnelijke. Het innerlijke en het uiterlijke, het schijnbaar heilige en geestelijke en het grof zinnelijke bieden elkander daartoe de hand. Nu is er wellicht menigeen, die wel zoveel van de Wet Gods weet, ook zoveel eerbied er voor heeft, om te erkennen, dat zulke begeerte, zo-even door mij beschreven, in hem woont, maar die ook wel het middel zou willen weten, om zulke begeerte des vleses, die hij met diepe bekommernis des harten bij zich waarneemt, niet tot daad en tot uitbreking te laten komen. Dat hij een overtreder der Wet Gods is in allen dele en in de diepste grond des harten, hij erkent dat met weemoed; nochtans zou hij aan zo'n boze gezindheid niet vrije loop willen laten. Het wordt hem door de Waarheid van het Goddelijk Woord klaar ontdekt, dat hij bij alle middelen, die hij naast Christus aangegrepen heeft, juist aan deze gezindheid de teugel viert en der inwendige goddeloosheid ter wil is; en het ware middel wordt hem aan de hand gegeven, om niet meer te doen, wat hij gedaan heeft.

Dit middel wordt in de volgende woorden van onze tekst aangewezen: *"Wandelt door de Geest, en gij zult de begeerte des vleses niet volbrengen."* De Apostel zegt ons, dat wij de begeerte des vleses volbracht hebben en volbrengen; hij zegt ons, wat wijzelf ook wel weten, dat wij die niet mogen volbrengen; en wijst ons het middel aan, waarbij wij verzekerd zijn mogen, dat het tot het volbrengen der begeerten niet komen zal. Hij schrijft: *Wandelt door de Geest.*

III.

Is het ons daarom te doen, het ware middel te kennen, en einde de begeerte des vleses niet volbracht te hebben, dan hebben wij goed te verstaan, wat het zeggen wil: Wandelt door de Geest (of aan Geest).

Dit wil ik u nu verklaren. Wij houden ons allen meer of minder met de Wet bezig, met de heilige geboden Gods, hebben ook daartoe alle oorzaak; want zo veel beseffen wij wel: Gods wil moet gedaan zijn; want zijn Wet is een heilige Wet, en blijft eeuwig. Is het dat wij niet graag de begeerte des vleses zouden volbracht hebben, dan zouden wij, met andere woorden, in overeenstemming met de Wet en de heilige geboden Gods willen zijn, of willen gedaan hebben wat de Wet wil. Alle doen veronderstelt een rechte kennis van de wil, welke ik te doen heb, alsmede een juiste beweging om te volbrengen hetgeen ik te doen heb. Is de kennis niet goed, en de beweging niet juist, dan zal het werk ook niet goed zijn. Als ik de Wet mijns Gods niet versta en niet weet, hoe mij daarin te bewegen, zo kan het werk onmogelijk goed zijn.

Nu is er tweërlei opvatting van de Wet, en dientengevolge ook tweërlei beweging volgens deze Wet. Neem ik de Wet naar de letter, zo zal ook de beweging naar de letter zijn. versta ik de Wet naar de Geest van de Wetgever, dat is naar de bedoeling, die Hij had met de letter, zo zal ook mijn beweging in of naar die Geest zijn. Ontwaar ik nu in mijn handel en wandel, dat, hoezeer ik mij ook bevljigt, mij naar de letter te gedragen, nochtans al mijn beweging en mijn werk in niets gedijt, en ik het nooit verder breng, dan dat ik ten laatste toch nog de begeerte des vleses volbreng, terwijl het verlangen bij mij ligt, om die begeerten niet te volbrengen, zo zal ik door de menigvuldige schade, die ik lijd, tot de erkenning moeten komen, van de letter der Wet eigenlijk volstrekt geen verstand te hebben, en er blijft mij niets anders over dan om voortdurend met mijn verdorven zaken tot een advocaat te gaan en naar de juiste mening der Wet en van haar

letter te onderzoeken. Zolang wij nu menen, het rechte verstand van de Wet Gods te hebben, dan vinden wij de letter zo of zo, en dienovereenkomstig hebben wij ons hierop en daarop toe te leggen, en dienovereenkomstig ons te bewegen en werkzaam te zijn; maar dan zal er wel niets anders uit voortkomen, dan dat wij de begeerte des vleses volbrengen zullen. Begeren wij daarentegen, al ware het ook maar vanwege de veelvuldige schade der ziel, van de volbrenging dier begeerte verlost te zijn, dan hebben wij geheel en al van de Wet af te zien en van derzelve vervulling door ons, en hebben ons tot onze Advocaat Christus te begeven, Hem onze verdorven zaken in de hand te stellen en geheel aan Hem toe te vertrouwen, ja, ook onszelf, zonder dat wij ons ook maar enigszins met de Wet bezighouden, veelmeer aan Hem alléén en geheel ons houden, opdat Hij ons de mening des Geestes mee dele, zoals Hij dan ook in Psalm 32 beloofd heeft: "Ik zal u onderwijzen en u leren van de weg, die gij gaan zult; Ik zal raad geven en zal u met Mijn ogen leiden."

De Apostel wil dus zeggen, dat, wanneer het ons daarom gaat, de begeerte des vleses niet te volbrengen, Zoals wij die immers ook niet volbrengen mogen, wij dan onze handel en wandel niet hebben in te richten, wij niet hebben te wandelen naar ons verstand, dat wij menen van de letter der Wet te bezitten, maar naar de mening van de Wetgever. En deze mening nu noemt de Apostel niet zonder oorzaak "Geest." Want degene, die de mening of bedoeling ener wet, die hij wil gehandhaafd hebben, mij mededeelt, deelt mij met dit zijn doen zijnen ganse geest, ja, zichzelf mede. Wanneer nu de Heere ons de mening of bedoeling, die Hij met zijn Wet heeft, mededeelt, dan deelt Hij ons Zichzelf en Zijn Heilige Geest mede. Zo deelt ons dan Christus Zichzelf en Zijn Heilige Geest mede door de prediking Zijns Woords, en leren wij van Hem en van Zijn Geest voortdurend, hoe wij te wandelen hebben.

Maar nu leert Hij ons door Zijn Geest de Wet geheel anders en veel heerlijker verstaan. Naar ons verstand der Wet nemen wij de letter aldus: zo u niet dit of dat gedaan hebt, en dan ook nog dit en dat daarbij doet, dan kunt u niet zalig worden, dan bent u verdoemd, en God is op u vertoornd; en wij bevljtigen ons alles te doen, om deze toorn van ons af te keren, en het zo te maken, dat God, zo het mogelijk ware, niets meer aan ons had te laken. Dat Christus ons daarbij onnut wordt, merken wij niet. Maar Christus leert ons: Die zaak is voor u te hoog en te machtig, laat dat staan, geef u daarmee niet af; want u ligt in de dood; maar Ik heb het alles voor u vervuld en volbracht, en heb voor u een eeuwige genade bereid; daarom geef Ik u Mijn Geest en vrede, opdat u onverzwakt op Mij ziet. Geloof in Mij, zo zult u ervaren, dat alles in u vervuld wordt, wat de Wet rechtens van u te vorderen heeft; het zal u aan niets ontbreken, en u zult niet struikelen. U kunt dit alles gerust aan Mij overlaten; houd u daaraan, dat u genade bij God gevonden hebt, en dat u Mijns Vaders kind zijt, ook bent u Mijn broeder. Denk niet aan toorn of aan oordeel, omdat u gedurig zo veel, wat u meent te moeten hebben, ontgaat; laat Mij alles voor u zijn, en laat Mijn genade u genoeg zijn; Mijn macht wordt in zwakheid volbracht. Ik zal u wel zeer heerlijk toerusten, dat u onberispelijk zult bevonden worden ten dage, dat Ik zal verheerlijkt worden, en u met Mij. Roep u "*Abba, Vader!*" in welke nood der zonde en der Wet gij u ook moogt bevinden, en laat u niet in de war brengen wat betreft de gewisheid, dat Ik geheel de zorg voor u op Mij genomen heb; want Ik leef, en u zult leven.

Zie, mijn Geliefden, zulks noemt de Apostel "Geest", en hij schrijft nu, dat wij door of in zulke Geest zullen wandelen, dat is uit- en ingaan; of met andere woorden: al het bedenken onzes harten, al ons verstand, al onze beweging hoe wij ons overigens ook

mogen bevinden, en wat wij ook anders mogen menen, zal dit zijn, dat wij geloven (hetgeen ook de Wet ons gebiedt): dat wij voor alles, wat Gods is, geen verstand, hart of zin hebben, dat wij van de Wet en van wat zij eigenlijk wil, niets weten of verstaan, en ons deswege, hoe wij ons ook bevinden, aan de genade hebben over te geven, om van hart te geloven: Christus is hier, God is voor mij, Hij is mij genadig.

Dit predikt mij het dierbare Evangelie, dit verzekert mij de Heilige Geest, gevende daarvan getuigenis met mijn geest. Daarom houd ik mij aan mijn getrouwe Advocaat Christus, Die de zaak voor mij beslechten zal, zoals Hij ze immers alreeds voor mij bevochten heeft. Want zo alleen kan het geschieden, dat het openbaar wordt, dat ik de begeerte des vlees niet zal volbracht hebben, al zou het ook voor mij de schijn hebben, alsof ik ze dag aan dag volbreng. Mijn Heere Christus zal mij er wel van verzekeren, dat de duivel met zijn aanklachten zal afgewezen worden, en dat Hij het proces reeds gewonnen heeft.

IV.

Het is voor ons echter ook allernoodzakelijkst, dat wij zo door de Geest (of: in den Geest) wandelen, en wij hebben daarenboven ook een schone belofte.

Immers zo schrijft de Apostel verder: "Want het vlees begeert tegen de Geest, en de Geest tegen het vlees, en deze staan tegen elkander, zodat u niet doet, hetgeen gij wildet", of: "opdat gij niet doet, wat gij wel zou willen. Daaruit zien wij ten eerste: hoe noodzakelijk het voor ons is, door (of *in*) de Geest te wandelen; en ten tweede: welk een heerlijke vrucht het draagt, als wij door (of *in*) de Geest wandelen. Want de mens kan nooit en nimmer doen, wat hij wil of wat hij wel zou wensen te doen. Wat ook de mens van de vrije wil moge beweren, berust allemaal op inbeelding. De mens is eens voor altijd niet meer zijn eigen heer, en heeft, welke eigendunk hij ook voede, nooit de omstandigheden in zijn hand, om te bepalen wat hij denken of doen zal. Heeft hij het Evangelie niet, zo is hij voortdurend een slaaf des duivels en der wereld; heeft hij het Evangelie, zo wordt hij een van God geheel en al afhankelijke dienstknecht des Geestes. Is hij van mening, dat hij, het geloof hebbende, een vrije wil verkregen heeft, om nu voortaan naar Gods wil te wandelen, dan zal hij zich vergissen. Juist dat is het, wat Paulus de Galaten wil leren, en wat de Heilige Schrift ook ons leert. Wij moeten niet denken: "Nu geloof ik, daarom heb ik nu de Wet en de geboden er bij te nemen, om nu voortaan de vruchten mijns geloofs te tonen of dankbaar te zijn." Wij moeten niet denken: "Nu ik tot het geloof gekomen ben, zal ik het wel met de werken voleinden, en wil nu voortaan de Wet mijns Gods ter hand nemen, om daarnaar te wandelen." Want er komt niets van terecht bij zulke aanmatiging. De Geest van God weet alleen, wat goed en recht is in de ogen Gods; alleen de Geest van God kan de ganse Raad van onze zaligheid doorzien en het alleen weten, hoe wij naar zo'n Raad te wandelen hebben, dat aan het einde heel onze wandel, gans wonderbaarlijk, in overeenstemming met de Wet Gods bevonden wordt. Indien wij zouden menen, dat, als wij tot het geloof gekomen zijn, het nu onze zaak ware, hoe wij voortaan wandelen zullen, ook onze zaak, nu te weten wat goed en kwaad is, zo zullen wij aan het einde beschaamd uitkomen, ook nooit in dit leven waren troost en vrede tot God kunnen hebben.

Het vlees wil aan de Geest de onbepaalde heerschappij niet laten; het heeft de begeerte, zich tegen de Geest te verzetten; daartegenover wil de Geest aan het vlees de heerschappij niet laten, en heeft de begeerte, het vlees in de weg te treden. Die twee kunnen nooit en nimmer met elkander in overeenstemming gebracht worden. Wij staan aan de zijde van het vlees; wij zijn met onze toestand, waarin wij door onze afval van God geraakt zijn, volkomen eens. Wat wij van God en zijn Wet beweren, zal altijd zo

zijn, als het met die toestand overeenkomt. Wat daarentegen de Geest van God van God en zijn Wet beweert, is altijd overeenkomstig de toestand, die voor ons in Christus Jezus is, en beoogt voortdurend, dat wij als armen en ellendigen in de genade van Christus bevonden zijn, waarin alleen onze wandel overeenkomstig de Wet zijn zal. Het vlees wil half genade, half eigen kracht; de Geest echter wil gans en alleen genade. Het vlees wil half God, half mens; de Geest wil geheel God, en alleen God, en de mens in God opgenomen als mens en zondaar. Het vlees wil half geloof, half werk; de Geest wil alleen Geest, alleen Christus, alleen geloof. Als wij denken: "Ik geloof, nu wil ik voortaan goede werken doen; ik geloof, nu wil ik mij voortaan op de heiliging toeleggen", dan zijn wij de Geest dwars in de weg, en er komt aan het einde niets van dat alles, wat wij ons hebben voorgesteld, tot stand, en er moet ook niets tot stand komen, opdat niet onze wil, maar Gods wil geschied zij. Het vlees zal zulk streven, dat wij ons na het geloof met Gods wil bezig willen houden, niet laten gelukken, omdat het vlees nooit gezind is Gods wil te doen, maar dit slechts voorgeeft, opdat onder de naam van "wil van God" de wil des vleses volbracht zij. En ook de Geest komt tegen zulk streven van het vlees op, en maakt alle werk des vleses, en wat de mens van zins is, om de wil van God te doen, voortdurend te schande en tot niets, opdat in der waarheid Gods wil geschied zij.

Dit is de duidelijke en eenvoudige zin van deze woorden. Daarom moet u die niet naar heidense begrippen of naar de wijze der monniken uitleggen, alsof hier "vlees" het lichaam betekende of, en wel bepaaldelijk, de begeerlijkheid des vleses of de geslachtsdrift, en "Geest" het betere deel in ons of, laat mij zeggen: de ziel, die van zulke zonde vrij zijn wil. Want de Apostel verstaat hier onder "vlees" de toestand, waarin wij in Adam geraakt zijn, namelijk: dat wij van God geheel af zijn, en onder de "begeerlijkheid" of "het begeren des vleses" verstaat hij de gezindheid, die, met die toestand overeenkomstig, ons eigen is, dat wij, ook zelfs dan als het geloof er is, altijd bezig zijn, om de Wet en de geboden Gods in eigen hand te houden, ten einde die met hulp van de genade te vervullen; waaruit echter niets wordt, hoe goed wij het ook menen. En onder "Geest" verstaat de Apostel de toestand, waarin wij in Christus Jezus tot God gebracht zijn, en de Geest van Christus, de Heilige Geest, Die ons deze toestand door het geloof heeft toegeëigend, en ons in deze toestand houden wil. Wij nu zijn altijd gezind (zoals wij althans menen) geestelijk te werk te gaan, en menen daarom de Wet naast het geloof te moeten opnemen. De beweegreden evenwel van zo'n gezind-zijn is bij ons deze, dat wij in de zonde zouden willen blijven. Nemen wij nu de Wet op naast het geloof, zo zal onze toestand in Adam en onze gezindheid, die deze toestand eigen is, ons wel in de weg treden, zodat uit ons doen van de wil van God evenwel niets zal worden; en tegelijk zal ook de toestand in Christus, en de Geest, Die deze toestand handhaven wil, ons in de weg treden, zodat er niets uit wordt, hoe goed wij het ook van zins mogen geweest zijn, Gods geboden te bewaren, en Zijn wil te volbrengen: zodat, wanneer wij heilig willen zijn en nu na het geloof de Wet er bij willen nemen, beide vlees en Geest zodanige heiligheid wel tot drek zullen maken.

Immers alleen aan de eeuwige genade van Christus behoort al de heerschappij; en wie met die genade bedekt is die is niet onder de heerschappij der wet, om zich ook maar in enig opzicht met de wet in te laten; want dit alles: overeenkomstig Gods Wet te handelen en te wandelen, Gods geboden en rechten te bewaren, naar Zijn wil te doen, en onberispelijk en onbestraffelijk bevonden te worden in de dag van Christus, dit alles is begrepen in de eeuwige genade, die ons bedekt en de heerschappij over ons heeft.

Indien u nu erkent en belijdt, schuldig en in God gehouden te zijn, om Zijn wil waarlijk in alle stukken gedaan te hebben, ook belijdt, dat zulk doen bij u niet gevonden wordt, en het er nochtans bij u zijn moet, en u de toevlucht genomen hebt in de Geest tot de Troon der genade in het bloed van Jezus, zo laat u daarvan door geen voorstellingen, van welke aard ook, van wet, gebod of plicht, of wat nog na het geloof zou moeten betracht worden, afbrengen, maar houdt u onverzwakt daaraan, dat u voortdurend tot deze genade de toevlucht neemt. Volhardt bij deze genade, dat is: *Wandelt in de Geest*. Het vlees, dat vroomheid en heiligheid huichelt, zal dan zijn begeerten niet hebben. Geeft aan de begeerlijkheid van het vlees volstrekt niet toe, daar het u met zijn leer, dat het geloof niet genoegzaam zou zijn, van Christus wil afvoeren, en u zult het ervaren, dat de Geest, Die u gegeven is, u in zodanige genade handhaven zal, waarin alleen het doen van de wil van God is, het wandelen in Zijn geboden.

Vraagt gij: *maar, wat moet ik dan met mijn zonde, wier woede ik zo menigmaal in mijn leden gewaarword?*

Dan antwoord ik: Juist deze zonde strekke u ten bewijze, hoe zeer nodig het voor ons is, dat wij toch op generlei wijze de Wet naast het geloof aan de hand houden of er bij nemen; want juist met zo'n nood beoogt het vlees, dat wij het geloof laten varen. Het is ons des te meer nodig, dat wij bij de genade volharden, hoe meer wij gewaar worden, wat en hoedanig wij zijn; en het is de genade van Christus, dat wij niet als godvruchtige mensen, maar, hoewel goddeloze, hoewel zondige mensen, nochtans bevonden worden als zulken, die in Gods geboden gewandeld en naar zijn wetten gedaan hebben. Dat dit in waarheid door ons geschied zij, dat vermag de genade alleen; dat is enkel en alleen zaak des Heiligen Geestes, Die ons leidt, en gewis niet onze zaak. Daarom, wie Godswil gedaan en Zijn geboden wil bewaard hebben, terwijl hij beseft, dat dit moet geschied zijn, die lere van Zijn zonde, hoe dit voor hem een onmogelijke zaak is, en blijve bij de genade; hij blijve bij het geloof in Christus, hij wandele in (door) de Geest, trots al zijn zonde, zo zal hij ook ervaren, hoe wonderbaar-heerlijk de Heilige Geest weet te leiden in heiligheid en waarheid, in alle geboden Gods en in Zijn wil, midden door zonde, nood en ellende heen; want door zulke klippen en door zo'n vuur moet het heen; en wij hebben van die weg zo weinig verstand, dat vlees voor "heiligheid" houdt, wat naar Geest "zonde" is; en wat naar Geest "heiligheid" is, daarvan gruwet het vrome vlees. Daarom zij de Heere geloofd en geprezen, dat Hij ons Zijn Geest en genade verworven heeft, zodat wij zonder ons toedoen zijn heiligheid deelachtig worden, gelijk Hij ons dan ook geheel en al zonder ons toedoen heeft zalig gemaakt.

AMEN

70. Romeinen 6:19

Deze leerrede is gehouden te Elberfeld 18 Juli 1847, 's voormiddags. Gezongen: Lied 150:1-3 Lied 63:5 Lied 60:3. In het Nederduits vertaald zag zij in 1850 het licht als No. 12 in het 5de Twaalfstal der "Twaalf Twaalfstallen Leerredenen In het Hoogduits verschenen zij 1899 in "Licht und Recht" 12. Heft. 4. Predigt. 's Avonds preekte K. over Jes. 26:15-19. Gezongen: Psalm 103:1-3.

Is de rechtvaardigmaking uit het geloof alleen genoeg, of moet er ook nog de heiligmaking bij komen, om zalig te worden? Deze vraag heeft tot op de huidigen dag elke ziel, die ook maar enige kennis aangaande het leven uit God gehad heeft, beziggehouden. Dogmatisch (leerstellig) is deze vraag in zoverre beslist, dat men met recht beweert, dat de heiligmaking in haar wezen van de rechtvaardigmaking onderscheiden is, en dat de heiligmaking bij de rechtvaardigmaking komen moet; en de leer, dat de heiligmaking en de rechtvaardigmaking een en hetzelfde is, of dat de mens de heiligmaking niet nodig heeft, is van de vroegste tijden af, met evenveel recht, als ketterij verworpen geworden.

Ondertussen is men bij dit alles tot op deze dag met de zaak niet tot klaarheid gekomen. Hoe menigeen ijverde voor de heiligmaking, zoals die naar leerbegrippen des vleses wordt voorgesteld, die intussen letterlijk vervulde wat Romeinen 2: 17-24 geschreven staat. "Zie, gij wordt een Jood genaamd, en rust op de Wet, en roemt op God . En gij weet Zijn wil, en beproeft de dingen die daarvan verschillen; zijnde onderwezen uit de Wet; en gij vertrouwt uzelf te zijn een leidsman der blinden. een licht dergenen die in duisternis zijn. een onderrichten der onwijzen en een leermeester der onwetenden, hebbende de gedaante der kennis en der waarheid in de Wet. Die dan een ander leert leert gij uzelfen niet?".

Hoe menigeen, die de dood meende nabij te zijn, sprak het uit: "Ik verlaat mij alleen op de gerechtigheid van Christus, anders heb ik niets", maar weer opgericht zijnde, sprak hij het onverholen uit, dat hij zich nu weer op de heiligmaking toeleigde. De een verdronk nog op het laatst deze zijn heiligmaking in sterke drank, een ander deed ze teniet in brasserij, een derde in ongeoorloofde omgang, wat hij wist verborgen te houden, een ander in echtbreuk; weer anderen wierpen ze omver door zonden van toorn en nijd, door allerlei bozen lust en de begeerte des vleses na te jagen, door gierigheid en bedriegerijen met geld, gewicht en waar, door allerlei andere oneerlijkheid en in slinkse wegen, om zich te verrijken ten koste van nabestaanden en hulpelozen, en wat dies meer is. Of het nu wélgedaan is, dat men, uit valse schaamte dergelijke dingen niet weer goed makende, zulke handen en voeten niet afhoudt, maar zegt: "Ik verlaat mij alleen op de gerechtigheid van Christus", dat laat ik aan het oordeel van uw eigen geweten over.

"Nee, dat is Zeker niet goed, niet recht", zal menigeen uwer denken, daarom wil ik mij, gedurende heel mijn leven op de gerechtigheid van Christus verlaten, en wil van de heiligmaking niets weten; en wanneer men mij vraagt: "Bent u heilig?" dan zal ik antwoorden: "Ik ben niet heilig; nochtans ben ik heilig, ik ben heilig in Christus Jezus."

Toch kom ik, mijn waarde, nog tot u met de vraag: Bent u nu werkelijk ten aanzien van deze zaak tot klaarheid gekomen? Of is dit niet veelmeer waar, dat het u, ondanks al zodanige betuigingen, niet zeer aangenaam is, in de Heilige Schrift zoveel van heiliging of heiligmaking te lezen? Onderdrukt u niet dergelijke uitspraken der Schrift met andere

harer uitspraken, om de innerlijke onrust te verdrijven, die zulke uitspraken over heiliging en over gerechtigheid bij u veroorzaken?

De Heilige Geest kan het niet behagen, dat iemand zegt: "Ik ben heilig in Christus Jezus", en dat hij te gelijkertijd een slaaf is van het zichtbare en van de verborgen begeerlijkheden; want wie vader of moeder, kind of vrouw, de wereld en het doorkomen door de wereld, eer en aanzien bij de mensen liever heeft dan de Heere, van die mens zegt de Heere Zelf: "Hij is Mijns niet waardig", en elders: "Heb afgehouden wat u ergert."

Evenmin kan het de Heilige Geest behagen, dat een mens als 't ware tussen hemel en aarde zweeft, om enerzijds de noodzakelijkheid der heiliging als leerbegrip te handhaven en dan wederom deze noodzakelijkheid ten opzichte van zichzelf weg te werpen en zich voor Gods Rechterstoel achter de gerechtigheid van Christus te verkruipten, als ware de heiligmaking geldig voor deze aarde, en de gerechtigheid van Christus, om in de hemel te komen.

Ik heb de rechte leerstellingen lief, maar de Heilige Geest keert Zich af van de verschrikkelijke onverschilligheid des mensen, waarin die zich ten aanzien van de dingen der zaligheid met een halfslachtige toestand kan tevreden stellen, waarbij datgene, wat heden noodzakelijk geacht wordt, morgen weer wordt aangemerkt als iets, zonder hetwelk men er ook wel komen zal.

Het leven uit God, de eeuwige waarheid van Christus berust in de hand des Heiligen Geestes en laat zich niet in leerbegrippen en stellingen der menselijke rede of van het verstand des vleses wringen. Een mens kan iets beweren, dat zeer juist is; en evenwel kan het in zijn hand een leugen zijn; daarentegen kan iets aan het vlees als een ketterij voorkomen, en evenwel waarheid zijn in de Geest.

Het leven uit God is met de ganse Heilige Schrift in overeenstemming. Indien wij waarlijk het leven Gods willen deelachtig zijn, dan hebben wij ons te richten naar hetgeen het Woord zegt, en niet naar datgene, wat wij zijn en hoe wij zijn. Is 't, dat wij ons uit de zonde een borstwering maken tegen de genade, zodat wij als het ware met de genade een overeenkomst willen treffen, waarbij het rijk der zonde kan blijven bestaan, dan zullen wij ten leste de dood tegemoet snellen; maar is 't, dat wij uit de genade een borstwering stellen tegen de zonde, opdat de heerschappij der genade blijve, dan zullen wij leven, en dit leren verstaan, hoe wij niet half, maar geheel overeenkomstig de Wet gemaakt zijn.

De tekstwoorden, die wij in deze ure willen overwegen, zullen ons aangaande dit laatste overvloedige onderrichting geven, daar zij ons zeggen, hoedanig volgens de Schrift de verhouding is van de rechtvaardigmaking en de heiligmaking.

Tekst: ROMEINEN 6:19.

"Ik spreek op menselijke wijze, om de zwakheid uws vleses wil: want gelijk gij uw leden gesteld hebt, om dienstbaar te zijn der onreinheid en der ongerechtigheid, zo stelt nu uw leden, om dienstbaar te zijn der gerechtigheid tot heiligmaking."

Er is voor ons allen, die in oprechtheid over de zaligheid van onze zielen bekommerd waren, een tijd geweest, of zij is er nog, waarin ons de voorgelezen woorden enige angst verwekt hebben of ook nog verwekken. Wie zich alleen met leerbegrippen ophoudt, en bij wie het met de zaak zelf geen ernst is, die zal er zich weinig over bekommeren, wat er geschreven staat; hij zal het lezen, leren en bestuderen, ook aan anderen het zeggen en prediken, dat het zo zijn moet, als hier geschreven staat, zonder evenwel zichzelf de

ernstige en gewichtige vraag voor te leggen: Is het ook waarheid in mij, wat mij hier voorgehouden wordt? een ziel, die de Waarheid liefheeft, kan zich echter met leerbegrippen, op zichzelf beschouwd, zo niet ophouden, maar vraagt telkens: Is het waarheid bij mij, wat ik hier lees? Zij oordeelt zichzelf en laat zich door het Woord oordelen. Jammer maar, dat menigeen, die het anders oprecht meent, met vele uitspraken der Schrift, maar bepaaldelijk ook met de voorgelezen woorden, niet in het reine komen.

Twee dingen moeten bij ons vaststaan.

- Het eerste is, dat de Apostel Paulus een mens is geweest van gelijke beweging als wij, dat hij dientengevolge voor zichzelf geen heiligmaking uit de wet der werken heeft kunnen vinden; dat hij de menselijke verdorvenheid wél zo diep als iemand van onze in zichzelf moet ervaren hebben, om ons zo'n rijke troost des Evangelies te kunnen mededelen; dat hij zo iets, als wij hier en verder in het ganse zesde hoofdstuk van deze Zendbrief geschreven vinden, ons niet zou voorgehouden hebben, indien hij het in zichzelf anders bevonden had. Immers de Apostel Paulus is geen Leraar geweest, die wetten voorschreef, naar welke hijzelf niet heeft geleefd, integendeel, wat hij geleerd heeft, dat heeft hij ook gedaan; hij, de Apostel, heeft het eerst zelf gedaan en het daarna aan anderen geleerd.
- Het tweede, dat bij ons moet vaststaan, is dit: dat de Apostel Paulus geen zogenaamde "wet-drijver"⁵ geweest is, maar door en door een Evangelieprediker; dat hij ook deze woorden, die wij in onze tekst lezen, in Heiligen Geest geschreven en ons voorgehouden heeft; bijgevolg dezelve in volle blijdschap des Geestes heeft neergeschreven; en dat, zo wij deze woorden niet met dezelfde blijdschap lezen, het dan daaraan ligt, dat wij wettischgezind zijn, al houden wij onszelf ook voor rechte evangelischgezinde lieden, en dat wij wel graag zonder Christus zouden willen zalig worden!

Inderdaad, wat de Apostel hier schrijft is een zuiver evangelisch getuigenis en mag, dus volstrekt niet op wettische verklaard worden; veelmeer behoren ons deze woorden tot ware blijdschap te stemmen.

Dat dit getuigenis zuiver evangelisch is, dat wil ik in de eerste plaats aantonen.

I.

Ik wil het aannemen, zo spreekt menigeen in zijn hart, dat de mens door het geloof rechtvaardig wordt zonder de werken der wet; ik wil het aannemen, dat een Wet er bijgekomen is, opdat de overtreding des te meerder zou worden; dat het dus Gods bedoeling met de Wet geweest is, dat de mens zijn overtreding des te meer maakte, opdat de genade zich des te overvloediger zou bewijzen. Ik wil het aannemen, dat alle leven dies alleen daarvan komt, dat de genade heerschappij voert door gérechtigheid door Jezus Christus; ik wil het aannemen, dat wij bijgevolg met de Wet niets kunnen uittrichten. En inderdaad, ik vind het ook zelfs een zeer liefelijke en aangename prediking; ik zou ook anders niet weten, waar te blijven. Voor dat, wat voorbij is, wil ik het dan ook graag toestemmen; maar aangaande dat, wat heden is, wil mij die zaak toch nog niet klaar worden. Wat zullen wij met de zonde aanvangen, als er geen wet is om ze te beteugelen? Ik meen, dat de wet er toch moet blijven, om de zonde in toom te houden, haar te bedwingen, te doven en onder de voet te brengen; of waar blijft anders

⁵ Kohlbrugge zegt "Gesetzkrämer", daarmee kenmerkende degenen, die in eigenwillige Wetsuitleg en Wetsbetrachting in allerlei muggenzifterij vervallen. (Vergelijk Matth. 23: 24)

de zonde? Wij kunnen toch niet in de zonde blijven zitten, opdat de genade des te overvloediger worde?

Dergelijke vragen houden bestendig in de praktijk het gemoed bezig, en in de theologie heeft men het met het verstand nog niet verder gebracht, dan dat men of de wet er bijgenomen heeft, in diervoege, dat Christus Weliswaar de Verlosser is en de Gerechtigheid, die voor God geldt, en men dan daarnevens, volgens de Wet der tien geboden, een leer der heiligmaking uitgewerkt heeft, waarbij dan de Heilige Geest (men weet zelf niet op welke wijze) met zijn hulp werkzaam is; of men heeft, al te lichtvaardig, de waarachtige zin miskennende, welke de Opstellers van de Heidelbergse Catechismus, doordrongen van het gevoel hoe het naar het leven behoort te zijn, in het "Derde Deel" hebben gepoogd uit te drukken, de gehele zaakverworpen en van de heiligmaking niets willen weten.

De Apostolische leer heeft dit boven alle menselijke leringen voor, dat zij in elk stuk Christus, het Hoofd, behoudt. Wij hebben bij een andere gelegenheid u daarvan veel uit dit zesde hoofdstuk opengelegd, en bepalen ons thans meer bijzonder bij de voorgelezen tekstwoorden.

Aangaande de dingen, die de Apostel in vers 16-18 heeft voorgehouden en ook in de volgende Verzen voorhoudt, zegt hij, dat hij op menselijke wijze spreekt. Daarmee wil hij zeggen, dat hij deze stukken ons tracht duidelijk te maken door voorbeelden, genomen uit het dagelijks leven. Hij zegt dit te doen uit hoofde van de zwakheid onzes vleses. Daarmee geeft hij te verstaan, dat hém de zaak wel duidelijk is, en dat zij naar bedoeling des Geestes ook ons wel duidelijk kon zijn, omdat zij naar Geest zo heel eenvoudig is, dat een kind het wel kan begrijpen, maar dat bevangenheid en vooringenomenheid ten aanzien van de letter der wet ons zodanig beheersen, dat wij die dingen Gods, welke op zichzelf zo klaar en zo duidelijk zijn, het moeilijkst verstaan; immers dit heet de Apostel: zwakheid des vleses.

Om het ons dan eens recht duidelijk te maken, dat wij noch op de zonde zullen blijven zitten, noch in de zonde zullen voortgaan of volharden, wanneer wij het daarvoor houden, dat wij ten opzichte van de zonde als lijken zijn, maar Gode levende zijn in Christus Jezus, onze Heere; en wanneer wij geloven (hetgeen ook waarachtig is), dat wij niet meer onder de heerschappij der wet staan, maar aan de genade overgegeven zijn, die de zorg voor ons op haar genomen heeft, zo bedient zich de Apostel van een voorbeeld, genomen uit het leven der slaven. Een slaaf is aan zijnen heer niet ten halve verkocht, maar geheel; hij heeft de leden zijns lichaams gereed te houden en ten dienste te stellen naar de wil van zijnen gebieder. Zoals hij slaaf is van zijnen heer, zo zijn ook alle ledematen zijns lichaams slaven van deze heer: het hart, het hoofd met zijn verstand en overleggingen, de ogen, handen en voeten, de rug en nek, ja alles moet de gebieder, aan wie hij verkocht is, ten dienste staan. Nu zegt de Apostel: u bent slaven der zonde geweest; toen hebt u uw leden gesteld om dienstbaar te zijn der onreinheid en der ongerechtigheid tot ongerechtigheid. De Apostel geeft niet de tijd aan, wanneer wij zulke slaven geweest zijn; wij kunnen het wellicht in dit eigen ogenblik zijn!

Het Woord zegt intussen: u bent het geweest, en dat doet het Woord, omdat het slechts wil, dat wij het Woord ter van onze zaligheid met een gewillig hart opnemen; en dan predikt het Woord te gelijkertijd ontslag en bevrijding van de slavernij der zonde, en houdt dengene, die midden in zodanige slavernij zit, geenszins voor: "Gij hebt u van de zonde los te maken", maar: "Gij zijt daarvan losgemaakt." Daarom zeg ik, dat wat de Apostel hier schrijft een zuiver evangelisch getuigenis is.

Verder zegt datzelfde Woord: u hebt een anderen Heer; deze Heer is God; Die heeft u verlost, u vrijgekocht, u gerechtvaardigd, zodat de zonde al haar recht op u verloren heeft; bij deze Heer staat u in gerechtigheid. Nu dan, hebt u uw leden aan de zonde ten dienste gesteld, zo predik ik u, dat u voortaan zulks niet meer behoeft te doen; maar hebt nu uw leden der gerechtigheid ten dienste gesteld, zoals u ze dusver der zonde ten dienste gesteld hebt.

Dit "hebt uw leden ten dienste gesteld" is nog wat anders als het "stelt ze om dienstbaar te zijn", zoals wij in onze overzetting lezen; want als de Schrift zegt: "hebt het gedaan", dan neemt zij met zulke woorden de mens, zoals hij is, uit zijn verkeerdheid op, stelt hem voor Gods Aangezicht in genade en gerechtigheid, en predikt niet-toerekening, ontslag van het verleden.

Zo schrijft ons dan de Apostel: "Hebt uw leden dan nu gesteld in de dienst der gerechtigheid"; dat is: gijzelf zijt der gerechtigheid tot eigendom geworden; u bent in de dienst Gods overgegaan, zo zijn dan ook uw leden in deze dienst overgegaan.

Nu is de vraag: *welke gerechtigheid bedoelt de Apostel, als hij zegt, dat wij mét onze leden aan de gerechtigheid tot eigendom geworden zijn?*

De Apostel spreekt van deze gerechtigheid ook in vers 13 onder een ander beeld, zeggende: "En stelt uw leden niet der zonde tot wapenen der ongerechtigheid, maar stelt uzelf Gode als uit de doden levend geworden zijnde, en stelt uw leden Gode tot wapenen der gerechtigheid." Hier vergelijkt hij dus de leden bij wapenen, en zegt, dat wij ons Gode te stellen, over te geven hebben, als uit de doden levend geworden zijnde. In het vijfde hoofdstuk schrijft hij, dat de genade heerschappij voert, door gerechtigheid tot het eeuwige leven door Jezus Christus, onze Heere. De gerechtigheid, waarvan de Apostel hier schrijft, is dus die gerechtigheid, welke door Jezus Christus, onze Heere, is teweeggebracht.

Daarvan heeft ons de Apostel veel meegedeeld in het vijfde hoofdstuk. Twee mensen houdt hij ons daarvoor, te weten Adam en Jezus Christus. Door de ongehoorzaamheid van die éne mens staan wij, de velen, als zondaars; met ons leven is het gedaan, het is een leven des doods en der verdoemenis, bijgevolg een leven der ongerechtigheid; want het leven, dat wij leven, is niet meer met de eeuwige Wet Gods in overeenstemming, maar geheel en al het tegenovergestelde van gerechtigheid en heiligheid. Wederom: door de gehoorzaamheid van die éne Mens, Jezus Christus, staan wij, de velen, in Christus, onze Heere, als rechtvaardigen voor God en niet meer dan zondaars, zodat het met ons leven, ofschoon het daarmee uit is of gedaan, nochtans niet uit is of gedaan; het is niet meer een leven des doods en der verdoemenis, maar een door de gerechtigheid van Christus gerechtvaardigd leven, een leven der gerechtigheid en der heiligheid, een leven geheel in harmonie, in overeenstemming met de eeuwige Wet; bijgevolg een leven, waartegen de Wet niets heeft, maar waarmee zij volkomen tevreden is.

Wanneer dus de Apostel hier van gerechtigheid spreekt, als hij schrijft: "Hebt uw leden der gerechtigheid ten dienste gesteld", dan bedoelt hij de gerechtigheid, waartoe Christus ons gebracht heeft door Zijn gerechtigheid; zoals ook de Apostel Petrus schrijft: "Christus heeft Zelf onze zonden gedragen in Zijn lichaam op het hout, opdat wij, der zonde afgestorven zijnde, der gerechtigheid zouden leven." (1 Petrus 2: 24)

Namelijk: Christus heeft de mens niet zo zaliggemaakt, dat de Wet daarbij zou moeten toezien, hoe zij tot haar recht kwam, of dat de zonde daarbij haar rijk behield; nee, toen Christus ons zalig maakte, toen was het eerste, wat Hij deed, dat Hij de Wet vervulde, en dat Hij door vervulling der Wet de zonde uit het midden wegnam; daarvoor leed en

stierf Hij als de tweede Mens; daardoor bracht Hij een eeuwige gerechtigheid teweeg, en herstelde ons weer in de eeuwige gerechtigheid in Zich.

Derhalve is dit de prediking van Paulus: u bent niet meer in Adam; u bent niet meer in het oude Paradijs; niet meer in de dood en in de verdoemenis; u ligt niet meer onder de vloek der Wet; u bent niet meer in de zonde; maar u bent in Christus Jezus; Die is nu de rechte Man; Deze is geheel conform de Wet; Zijn leven is geheel in overeenstemming met de Wet; het is alles gerechtigheid wat aan Hem is; want Hij is opgestaan uit de doden, en Hij heeft u met Zich uit de doden opgevoerd, uit de zonde weg- en opgenomen; u bent mitsdien in Hem en met Hem in gerechtigheid, geheel met de Wet in overeenstemming. Ziet, Mijn Geliefden, dit is nu uw zalige toestand; in Hem bent u louter gerechtigheid en heiligheid; u bent van de slavernij der zonde los en vrij, en in de zaligen dienst van God overgegaan. Dit is uw gerechtigheid uit God, en uw gerechtigheid in de Heere, Die uw Gerechtigheid is.

Nu hebt gij uw leden, de leden des lichaams, waarmee de zonde ten uitvoer gebracht wordt; want met de ogen ziet men, en de begeerte komt op; met de oren hoort men, en men gehoorzaamt aan de lust; met de voeten betreedt men de verbodene wegen, met de handen grijpt men naar de verbodene dingen. Dit bekommert u, dat de leden niet mede voortwillen; daarom, denkt gij, moeten wij bij de genade de Wet er toch bijnemen, om deze leden te beteugelen, ze uit- en af te houwen.

Maar ik zeg u: dat is de verkeerde weg. Op die wijze hebt u het weleer gedaan, en zo doet u het ook nog heden; maar wat komt daaruit voort? Dit, dat gij, ondanks alle poging en inspanning, om rein en met de Wet in overeenstemming te zijn, uw leden der onreinheid en der ongerechtigheid ten dienste stelt, om onder het voorwendsel van liefde tot de Wet u van de Wet te ontslaan en in het geheel niet meer naar de Wet te vragen; ja, om er u door te slaan met een gestolen troost zonder waarachtige rust.

Gaat het u daarom, dat er met de leden niet gezondigd wordt, zoals dat ook geenszins geschieden mag, welnu, hebt dan dezelve der gerechtigheid ten dienste gesteld, opdat zij mogen heilig gemaakt zijn. Op de weg, waarop u het tot dusver gezocht hebt, hebt u niets anders gevonden, dan waarover u uzelf schaamt, en waarvan het einde de dood is. Zoals u in Christus Jezus voor God in gerechtigheid zijt gesteld, zo hebt ook uw leden, uw zondige en zondigende leden der gerechtigheid dienstbaar gesteld! In die weg zult u wel ervaren, wat onze Heere doen zal.

De kinderen Israëls werden gereinigd en geheiligd en gerechtvaardigd in het bloed der lammeren, en werden zo verzoend en rein verklaard; hoeveel te meer zal de gerechtigheid, waarin u in Christus Jezus voor God gesteld zijt, deze vrucht van zich geven, dat uw leden zich bewegen zullen overeenkomstig deze zaligen toestand van de dienst Gods, waarin u opgenomen zijt in Christus Jezus, onze Heere.

Wanneer wij dus het woord "gerechtigheid" hier goed verstaan, en van dezelve de heiliging verwachten, zo zal het ons al duidelijker worden, wat ik bewezen heb, dat namelijk, de vermaning van de Apostel geenszins naar een wet terugleidt, die wij zouden hebben te volbrengen, maar een louter evangelisch getuigenis is. Het spreekt wel vanzelf, dat zij een rein evangelisch getuigenis is, maar ik heb die vermaning opzettelijk zo genoemd, omdat wij dezelve gewoonlijk anders opvatten.

II.

Die vermaning van de Apostel behoort ons rechtmatig tot blijdschap te stemmen.

Wij, gewone bijbellezers, laten ons door deze Apostolische vermaning niet zelden angst aanjagen; maar dat is dan ook een bewijs, dat wij in de grond der zaak wettischgezinden zijn, hoe graag wij ook voor evangelisch-gezinde mensen zouden willen doorgaan. Het heeft evenwel ook zijn goede zijde, dat wij ons daardoor nog in vrees laten brengen; want het is voorzeker een beter bewijs er voor, dat er leven in ons is, dan wanneer wij zo lichtelijk over deze woorden heenglijden kunnen, en wij menen reeds lang zulks te boven te zijn. Maar een gesel heeft de dierbare Apostel uit deze woorden volstrekt niet willen maken, om daarmee gewonde harten nog meer te treffen; zoals er wel mensen zijn, die zeer evangelische trekken hebben, maar evenveel Judas-knepen, om een ziel te martelen, en die aan een ziel, die naar gerechtigheid dorst, in plaats van haar te hulp te komen, opdat de gerechtigheid haar loop hebbe, in het verborgen allerlei slagen toebrengen met hun valse leer van gerechtigheid, terwijl zij zich daarbij dan voordoen, als waren zij de heilige lieden, die naar de wil van God handelden en wandelden.

Dat deze Apostolische woorden ons vrees aanjagen en beangstigen, heeft zijn grond daarin, dat wij de woorden zo lezen, als hadden wij onze leden aan de gerechtigheid ten dienste te stellen, opdat wij dezelve heilig zouden maken. Wij hebben deze woorden reeds lang zo verstaan, wij hebben het dientengevolge ook door allerlei inspanningen beproefd, om onze leden heilig te maken. Het is ons evenwel niet gelukt; en dat ons dit niet gelukt is, daarover zijn wij in uiterste zielsnood geraakt, of wij zijn nog menigmaal in vrees, dat wij ten laatste toch voor God niet zullen bestaan, omdat wij hier lezen van de heiliging der leden, en wij nu bevinden, dat zij maar gans niet heilig willen worden; wij moeten veeleer zuchten:

*Ach, wil U toch eens ontfermen,
Hoor mijn kermen,
Neig tot mij goedgunstig 't oor,
Daaglijks bozer, reddelozer,
Komt m', o Heer, mijn toestand voor.*

Soms scheppen wij adem door vele andere uitspraken der Schrift, of door het horen der prediking, zodat wij toch enigszins bemoedigd worden, om te hopen, dat wij nochtans de zaligheid door Christus zullen beërven; maar weldra vinden wij ons weder, bij de ervaring van wat onze leden uitrichten, ten enenmale terneer geworpen, terwijl wij weer op Romeinen 6:19 of op dergelijke uitspraken stuiten. Dan zeggen wij bij onszelf: "Dit is toch ook Gods waarheid; dus moet het dan ook zijn vervulling hebben! Maar hoe kan zulks dan nu geschieden? Nee, er moet toch gewis nog een heiligmaking der leden bijkomen, welke ik tot heden nog niet deelachtig ben. Ach, wat zal er ten leste nog van mij worden; ik zie immers van dit alles niets, en moet wel de hoop opgeven van ooit zo iemand te worden. Nee, de zaligheid is voor heiliger' lieden, dan ik ben; ik zie van deze heiligmaking niets. Romeinen 5 is een troostrijk hoofdstuk ; stond dit, dat mij wederom zo terneerdrukt maar niet in de Bijbel!"

Mijn Geliefden! U, die zo denkt, en in wier harten gedurig zulke overleggingen oprijzen, predik ik het, dat juist deze Apostolische woorden ulieden tot blijdschap behoren te stemmen. U hebt zo tot dusver uw leden der onreinheid ten dienste gesteld, en der ongerechtigheid tot ongerechtigheid (Grondtekst: der wetteloosheid tot de wetteloosheid). Wilt u dit met geheel uw hart en geheel uw ziel bekennen? Wilt u het voor God weten? Wilt gij u niet verontschuldigen met een gedeeltelijke heiligheid, die u meent Gode te kunnen voorhouden? Werpt u in waarheid al het leven, dat u in uw hand hebt, weg? is het u waarlijk om heiligmaking uwer leden te doen, dat te bewegingen der

ogen, der oren, der handen, der voeten, ja van al de leden uws lichaams, als mede de gedachten en de overleggingen uws harten niet der zonde ten dienste zijn, maar Gode, en in overeenstemming met de Wet en de heilige geboden Gods? Zo ja, verstaat dan toch, eens voor altoos, de Apostolische woorden, zoals zij moeten verstaan worden.

Volgens onze wijze van opvatting denken wij: Ik heb zonde, ik zondig met mijn leden, derhalve behoor ik de duivel en der verdoemenis toe; ik zondig met mijn leden, zo moet ik dan wel de toevlucht tot de wet nemen, om er onderwijs uit te bekomen, hoe ik mij heb te oefenen, ten einde mijn leden tot heiligheid te brengen. Mijn leden zijn nog niet tot de heiligheid gekomen; daarom moet ik mij op allerlei oefeningen toeleggen, en voor mij zo'n stand trachten te verkrijgen, dat de leden zich volgens de voorschriften der heiligmaking bewegen.

Daartegenover moeten wij toch wel weten, welke de stand is, die ons nu toekomt. Volgens de Apostolische woorden heet het: u hebt zonde, daarom bent u van Christus; u zondigt met uw leden, daarom heeft Christus u van de zonde vrijgemaakt, zodat gij, zoals u staat en gaat, Zijn eigendom zijt met al uw leden. In Hem bent u met al, wat in en aan u is, in een toestand overgezet geworden, die enkel gerechtigheid is in de ogen Gods en geheel in overeenstemming met de eeuwige geboden Gods. Zo hebt dan nu ook uw leden aan zo'n toestand ten dienste overgegeven; dan zult u ook wel ervaren, hoe die leden zullen gehouden en gericht worden, dat zij hoe verkeerd en verdraaid zij op zichzelf ook wezen mogen, zich nochtans geheel overeenkomstig de Wet bewegen.

Intussen zult u nu vragen: *Maar hoe kan dit geschieden, dat wij onze leden der gerechtigheid ten dienste stellen en overgeven?*

Daarop geef ik ten antwoord: Laat u door het zondigende oog, door het zondigende oor, door de zondigende hand, door de zondigende voeten, door de zondigende overleggingen en gedachten des harten niet ontmoedigen, u ook niet van de genade aftrekken en verwijderen, u niet van Christus, het Hoofd, wegdrijven door werken der wet er bij te willen nemen, onder het voorwendsel, de leden daardoor tot heiligmaking te brengen; maar verstaat het, waar u staat, te weten: in genade, in gerechtigheid.

Hoezeer ook de leden zondigen, vraag uzelf: *Waar ben ik? Waaraan behoor ik? Welk is mijn stand?*

En dan antwoordt u het Evangelie: u behoort aan deze gerechtigheid, volgens welke u in Christus in gerechtigheid en heiligheid voor God gesteld zijt; en dat is Christus' werk, dat is de arbeid van Zijn ziel. u bent niet meer in de ouden toestand van Adam, u bent met Christus opgewekt en overgezet in de hemelen. (Ef. 2: 6) zoals u dit nu van u, de zondaren zelve, gelooft, zo gelooft ook hetzelfde van uw zondigende leden. Predikt van de zondigende ogen: "Gij aanschouwt God, uw God en Heiland"; van het zondigende oor: "Gij luistert naar de stem des Evangelies"; van de zondigende hand: "Gij strekt u uit naar Christus"; van de zondigende voeten: "Gij treedt op Gods wegen, en u draagt mij in de heerlijkheid der Stad Gods." Zoals u uzelf aan Christus en aan de genade overgeeft, zo geeft aan Christus en aan de genade ook al uw leden over. Zegt tot de leden: "Nochtans bent u onzes Heeren, Die u Zich gekocht heeft tot een eigendom."

Bij de Wet kan men met Zijn leden niet doen, wat men wil; integendeel bij haar zondige de leden gedurig voort, om der Wet geweld aan te doen. Bij de gerechtigheid, die uit God is, door het geloof van Jezus Christus, moeten de leden doen, wat zij niet willen: zij kunnen niet zondigen, zoals zij willen, want de genade heiligt ze in de dienst der gerechtigheid. Weliswaar heeft het lang de schijn, als ging het er gans anders mede. U hebt evenwel, in weerwil van al uw zonden, op de gerechtigheid te zien, waarvan de Schrift getuigt, dat wij als onrechtvaardigen met dezelve bekleed en bedekt zijn; dan

zult u zelf de zondigende leden aan de gerechtigheid overgeven, opdat ook zij in al hun doen daarmee bedekt mogen zijn; want alleen door de gerechtigheid, die door Jezus Christus, onze Heere, is, worden en zijn zij heilig gemaakt, dat is: bewegen zij zich naar de wil van God, maar niet door zelfheiliging.

Overigens is het met het stuk der gerechtigheid en der heiliging, als met het stuk van het geloof en de werken. Het leven uit God zal zich wel vanzelf openbaren in een leven naar God toe. Wie de heiligmaking niet liefheeft, drijft de gerechtigheid; wie de gerechtigheid niet liefheeft, drijft de heiligmaking. Wie zich onverzwakt aan Christus en Zijn gerechtigheid houdt, die stelt aan zo'n genade ook Zijn leden ten dienste; hij kan ze aan Christus niet onthouden. Hij gelooft de heiliging ook der leden door de Geest van Christus; daarom zoekt hij voor Zijn leden geen opschik volgens regelen, stellingen en voorschriften van het vlees, maar hij houdt zich met de zondigende leden aan de rechten Man, door Wiens aanraking alles rein is.

Zo zij de Koning van Zijn Gemeente de eer, dat Hij ons onbestraffelijk voor God stelt, en dat ons bewegen, ons in- en uitgaan, ons doen en laten met Zijn genade bedekt is, en naar Zijn wil alles gericht, geleid en bestuurd wordt.

AMEN.

71. Romeinen 6:22

Deze leerrede is gehouden te Elberfeld de 25. Juli 1847's voormiddags, Gezongen werd: Psalm 3: 2 en 3; Psalm 134: 1 en 2; Psalm 147: 10. In het Nederduits vertaald verschenen zij 1856 onder het opschrift: „De ware Vrijheid” in de reeks „Twaalf Twaalfallen Leerredenen”, en wel in het 9e Twaalfstal No. 8. In het Hoogduits vinden wij haar als 5 Predigt in het 12 Hef van „Licht und Recht”, verschenen 1899. ~ Des avonds preekte K. over Jesaja 2 (; :20 en 21. Gezongen: Psalm 119:44, 45 en 46; Psalm 130:4.

Uit elke schuilhoek, waarin wij ons zo graag zouden verbergen, moeten wij worden uitgedreven. Wij verbergen ons gedurig in allerlei schuilhoeken, om het genot der zonde te kunnen hebben; want om rechtuit tot God te gaan en alles voor Hem open te leggen, dat kan ons niet behagen, omdat wij bij zo'n doen onszelf en onze vrije wil verliezen. De mens heeft van nature de ongebondenheid lief, hij staat niet graag onder God, zijnen enige Heerser. Hij wil zichzelf vrijheid bezorgen, zoals hij zich die voorstelt, en de liefelijke vrijheid, die in de gehoorzaamheid gelegen is, komt hem voor slavernij te zijn. Daarom is ons ook het woord „heiligheid” een schrikbeeld, zolang wij ons niet volkomen, zoals wij zijn, aan Hem hebben overgegeven, Die alleen in waarheid vrijmaakt. Daarom zoekt men de heiligheid ook graag overal, behalve daar, waar men ze zoeken moest. De één loopt van Christus af, of wil Christus tot medehelper maken, om zelfgekozen' wegen in te slaan en geboden op te volgen, welke hij zichzelf heeft voorgeschreven, en houdt dat voor heiligheid, dat hij uit de gewonen stand, waarin God de dingen geschapen en ook hem geroepen heeft, uitgaat, om in een buitengewone weg zichzelf te vergoden, of Gode gelijkvormig te worden. Een ander zoekt de heiligheid wederom op een andere wijze in de uiterlijke dingen. Een derde meent, dat de heiliging wel zal liggen in de plaatsbekleding van Christus, doch heeft ook daarbij geen rust.

Het zij u niet verdrietig, Mijn Geliefden, dat ik u alweder over de heiliging predik, over het doen van de wil Gods, over het bewaren van Zijn geboden. Zo'n prediking kan u slechts des te gewisser maken, opdat u des te vaster moogt staan in de genade, welke u toegebracht wordt, naardien u tot dezelve geroepen zijt.

In de dagen des vleses van onze Heere en ten tijde der Apostelen was het woord „rechtvaardig” een zeer gebruikelijk woord; men verstond het niet alleen van de innerlijke geaardheid eens vromen, maar ook van diens gedraging overeenkomstig deze innerlijke geaardheid. Zo noemden dan de Joden zich toenmaals „rechtvaardigen” naar hun gezindheid en naar hun werken. Uit hoofde hunner werken hielden zij zichzelf voor rechtvaardigen. Zij zochten Gods geboden op, maakten daarvan hun uitleg, meenden volgens dezelve te doen en noemden zulks „gerechtigheid.” De wegen zelf, die zij insloegen, om naar deze geboden te wandelen, de middelen, die zij daartoe bezigden, de inspanningen, de ontberingen, om zulke rechtvaardigen te worden, noemden zij „heiliging”; en de hoogste trap van de gerechtigheid, welke zij zochten te bereiken, noemden zij „heiligheid” of een Gode-gelijkvormig-zijn.

Tegen dat, wat zij gerechtigheid noemden, schreef de Apostel Paulus zijn Brief aan de Romeinen, en het hoofdthema, dat hij ontwikkelde, was dit: „Alleen die mens is rechtvaardig, die Gode gelooft, volgens het geloof, dat in Christus Jezus is”; en zo verstond hij onder „rechtvaardig zijn” niet dat, wat een latere theologie er wel onder verstaan heeft, te weten alleen een vrijgesprokene zijn van schuld en straf, waarna het

aan de mens nu nog overbleef, zijn verdere zaligheid uit te werken, maar hij verstond er dit onder: dat de mens in het geloof van Jezus Christus overeenkomstig de Wet geworden was, zodat hij niet alleen van schulden straf was vrijgesproken, maar dat hij in zo'n gerechtigheid ook dat alles had in Christus Jezus, wat tot het leven en de Godzaligheid behoorde.

Tegen de opvatting, alsof men door heiliging Zijn gerechtigheid moest daarstellen of volkomen maken, schreef hij zijn Brief aan de Hebreëen, waarin hij ons met andere woorden hetzelfde leert, wat hij ons in de Brief aan de Romeinen voorhoudt: "Wij zijn eens voor altijd geheiligd", dat is zijn leer in de Brief aan de Hebreëen "in de wil van God, welke Christus in de overgave van Zichzelf voor ons heeft gedaan."

Voor God is rechtvaardiging en heiliging een en hetzelfde; want als God een mens rechtvaardigt of rechtvaardig maakt, zo maakt Hij hem overeenkomstig zijn Wet; maar "overeenkomstig de Wet" kan slechts degene verklaard zijn, die niet alleen van Zijn onreinheid, maar ook van Zijn schuld en straf bevrijd is. Het is hiermede net zo gelegen als met "geloof en werk"; "geloofd-hebben" en "werken in God gedaan hebben" komt op één uit; het geloof is werk, want het geloof is het enige, het hoogste, beste en volkomenste werk, dat gedaan kan worden. Wie gelooft, die heeft bij God alle werken gedaan, die er maar te doen zijn volgens de Wet. Wat God scheidt, is niet een dood ding, is niet een voorwerp zonder beweging.

Toen God de zon geschapen heeft, heeft Hij zo'n voorwerp geschapen, dat het licht moest dragen, en dientengevolge ook het licht draagt en licht en warmte van zich uitstraalt. Aangezien nu echter wij, naar menselijke wijze van opvatting, de dingen gewoon zijn te ontleden en aan de beweging ener zaak een andere naam te geven dan aan de zaak zelve, zo heeft het Gode behaagd, zulks ook te doen, om ons te leren, dat wij toch in elk opzicht Zijn barmhartigheid zouden proeven en smaken, en het zouden verstaan, vanwaar zowel de beweging des levens als het leven zelf is, en wij zo voor alle verkeerde wegen zouden gewaarschuwd en bewaard blijven.

Daarom heeft het de Heilige Geest behaagd, de Apostelen, vooral de Apostel Jakobus, zoveel van de werken te laten schrijven, waarbij de Apostel toch eigenlijk alleen het ware geloof en de gerechtigheid uit het geloof voorhoudt. Daarom lezen wij ook zoveel van de heiligmaking, waarbij in de grond der zaak niets anders bedoeld is dan de rechtvaardiging, zoals die zich uit in het leven; want zonder deze is de rechtvaardiging geen rechtvaardiging, en is de mens niet gesteld overeenkomstig de Wet. (Jakobus 1: 22 25 "En zijt daders des Woords, en niet alleen hoorders, uzelf met valse overlegging bedriegende. Want zo iemand een hoorder is des Woords en niet een dader, die is een man gelijk. welke zijn aangeboren aangezicht bemerkt in een spiegel; want hij heeft zichzelf bemerkt, en is weggegaan en heeft terstond vergeten. hoedanig hij was. Maar die inziet in de volmaakte Wet die der vrijheid is, en daarbij blijft, deze, geen vergetelijk hoorder geworden zijnde, maar een dader des welks, deze, zeg ik, zal gelukkig zijn in dit zijn doen." En hoofdstuk 2:21 "Abraham, onze vader, is hij niet uit de welke rechtvaardigd, als hij Izak Zijn Zoon geofferd heeft op het altaar?")

De strijd over en weer omtrent deze stukken heeft zijn oorzaak daarin, dat de mens het bij zichzelf zoekt, als er van de rechtvaardigheid des levens of van de heiliging sprake is, en dat de mens God niet wil erkennen als een God van volkomen zaligheid. Daarom moeten wij aanhoudend onderwezen worden, dat alles, wat wij zijn, uit God is in Christus Jezus. Moge onze prediking in dit uur opnieuw daartoe in ruime mate dienstig zijn.

Tekst: ROMEINEN 6: 22.

"Maar nu van de zonde vrijgemaakt zijnde, en Gode dienstbaar gemaakt zijnde, hebt gij uw vrucht tot heiligmaking, en het einde: het eeuwige leven."

De Apostel betuigt ons:

1. Dat wij vrijgemaakt zijn van de zonde.
2. Dat wij dienstknechten Gods zijn geworden.
4. Dat wij van zo'n dienst nu onze vruchten hebben tot heiligmaking.
5. Dat het einde, hetwelk wij van zo'n dienst hebben, eeuwig leven is.
Laat ons dit achtereenvolgens behandelen.

I.

De Apostel betuigt ons, dat wij vrijgemaakt, vrij geworden zijn van de zonde. Hij betuigt ons niet zozeer, dat wij van de zonde zijn vrijgesproken, alsof nu de ganse zaligheid daarvan afhing, dat wij ons nu voortaan voor de zonde, waarvan wij vrijgesproken zijn geworden, wachten, maar hij betuigt, dat wij van dezelve zijn vrijgemaakt.

Waar toe dient deze waarheid?

Zo dient tot antwoord op de vraag: Als ik nu gerechtvaardigd ben uit het geloof, moet ik dan de Wet er niet bijnemen, om nu met Gods hulp de overgebleven zonden in mij te doden en te overwinnen? Of waar blijft anders de zonde? U zult toch wel niet leren, dat, als een mens maar gelooft, hij dan zalig kan worden, al doet hij dan ook nog zoveel zonde?

Daarop is nu het antwoord gekomen, nee, dat leer ik niet.

Nu wel aan dan, zegt het hart wederom, als u dat niet leert, hoe komt dan een mens tot de heiliging? immers, als ik dat ook alles geloof, zo ben ik daarom toch niet van de zonde af, dit word ik immers te goed bij mezelf gewaar. Moet ik dan de zonde bij mij laten uitrazen, haar ter wil zijn, en bij dat al maar zeggen: Ik stoor er mij niet aan, ik ben rechtvaardig, ik geloof? Nee, dat kan niet; ik moet de Wet er stellig bijnemen; dat kunt u mij niet betwisten? de Wet, zeker niet als een wet der werken, maar als een wet der heiliging door de kracht van Christus en de hulp des Geestes.

Daarop is het antwoord: Dat is mijn leer niet van de rechtvaardigheid des geloofs; de gerechtigheid, die Christus heeft aangebracht, is tot rechtvaardigmaking des levens; want gelijk het is door de zonde van één over alle mensen tot verdoemenis, zo is het ook door de rechtvaardigheid van één over alle mensen tot rechtvaardigmaking des levens. (Rom. 5: 18)

God wil het geloof in Christus; daarin is een mens rechtvaardig; niet geloof in een Christus, die niets voor ons zou gedaan hebben, die alleen voor zichzelf staat, maar in Christus, als zijnde het nieuwe Hoofd der mensheid, Die niet stierf omdat Hij sterven moest, maar Die der zonde stierf eens voor altijd; Die ook niet Zichzelf leeft, maar Die, wat Hij leeft, Gode leeft. Daaruit kunt en moogt u dus besluiten: Is Hij der zonde gestorven, zo zijt ook u der zonde gestorven. Gelijk u in Adam onder de macht der zonde zijt gekomen en de dood zijt toegefallen, zo bent u ook in de tweede Adam der zonde gestorven, Zo bent u in het nieuwe Hoofd, Christus, van de zonde vrijgemaakt geworden.

Wilt u nu nog een wet er bijnemen. om u van de zonde vrij te maken en los te werken? Wél, dit ware een verloothen van Christus en van de arbeid van Zijn ziel. Wat u met de wet wilt tot stand brengen, dat zult u niet tot stand brengen; dat is geen werk voor ons mensen; daartoe hadden wij een Held en Doorbreker nodig, de Mens Christus Jezus.

die wij aanbidden als onze Heere en onze God. Wat u met de wet tot stand wilt brengen, daarmee kan de eeuwigblijvend Wet Gods ook niet tevreden zijn, want dezelve vordert een volkomen, volstandig, eeuwig bevrijd-zijn van de zonde, zij kan niet daarmee tevreden zijn, dat een mens er zich van loswerkt, waarbij hij na jaar en dag, en dag aan dag zelf weder opbouwt in zijn eigen begeerlijkheid, wat hij even tevoren in zelfgekozen vromigheid heeft afgebroken. Christus dat wil de Apostel zeggen heeft in Zijn dood, toen Hij der zonde stierf, ons volkomen van de zonde losgemaakt. Hij heeft de gehele macht der zonde en haar heerschappij teniet gemaakt, en ons voor de zonde dood, tot doden gemaakt in Zijn dood. Nu spreekt u veel van de zonde, klaagt veel over zonde, wilt een wet er bijnemen, om der zonde heer en meester te worden; u meent reeds voor God rechtvaardig te zijn, evenwel dit "uzelf van de zonde los te werken" zou nu nog uw taak blijven; daarom wilt u wet, daarom vraagt u naar werken, zoekt heiliging. Ik tred u echter met de prediking in de weg: "Gij; zijt van de zonde vrij.

Uw antwoord daarop is: "Dat zie ik niet, dat word ik wel anders gewaar."

Ik antwoord daarop, dat het nochtans waar is, dat u van de zonde zijt vrijgemaakt. Dat is zaak van het geloof van Jezus Christus, en niet zaak der menselijke macht, geen zaak van het verstand of van het aanschouwen.

"Ach, mijn Heer! Hoe zullen wij doen!" Zo zeide de dienaar van de man Gods, toen hij een heirleger zag, dat de stad omringde met paarden en wagens. Maar zo luidde het antwoord van Elisa: "Vrees niet, want die bij ons zijn, zijn meer, dan die bij hen zijn." (2 Kon. 6:15, 16) En zo sprak onze Heere Zelf tot Thomas: Zalig zijn zij, die niet zullen gezien hebben, en nochtans zullen geloofd hebben." (Joh. 20: 29)

Ik weet wel, dat het een zware zaak is, zulks te geloven, als men niets ziet dan zonde, maar ik weet ook, waarom het zo zwaar is, dit te weten. Het vrijgemaakt-zijn van zonden ligt niet in de plaatsbekleding alleen, maar ook in de gemeenschap des geloofs. De gemeenschap met Adam is een natuurlijke, de gemeenschap met Christus is een hemelse, is een gemeenschap des geloofs. De vraag is nu: Hoe kom ik tot deze gemeenschap? Daarop ware allerlei te antwoorden, om aan te tonen, wat de mens niet al doet, om bij al het zuchten naar zulk een gemeenschap zich van deze gemeenschap te ontslaan. Ook ware daarop allerlei te antwoorden, om aan te tonen, welke schuilhoeken de mens al opzoekt, om zich van de genade te ontslaan, en welke zonden hij voor zich houdt, om daarmee niet aan het licht, niet voor God te komen. Ik wil echter liever op deze vraag: "Hoe kom ik tot zo'n gemeenschap?", u het Apostolische antwoord brengen.

II.

De Apostel betuigt, dat wij Gode dienstbaar, zijn dienstknechten geworden zijn. Zomin als bij het vrijgemaakt-zijn van de zonde er sprake is van hetgeen de mens daaraan zou hebben toegebracht, evenmin is ook hier daarvan sprake. Als de Apostel schrijft, dat wij dienstknechten Gods zijn geworden, zo schrijft hij met één pennentrek, dat God ons geheel in zijn macht genomen heeft; zoals wij dan ook in onze Catechismus belijden: *"Dat is mijn enige troost, dat ik met lichaam en ziel, beide in het leven en in het sterven, niet mijn, maar mijns getrouwe Zaligmakers Jezus Christus eigen ben, Die met Zijn dierbaar bloed voor alle mijn zonden volkomenlijk betaald, en mij uit alle geweld des duivels verlost heeft, en zo bewaart, dat ... alle dingen tot mijn zaligheid dienen moeten."*

Dat God ons in zijn macht genomen heeft, zodat wij niet meer aan onszelf toebehoren, daarvan hebben wij, die geloven, reeds pand en zegel ontvangen in onze doop, toen wij gedoopt zijn geworden in de naam des Vaders én des Zoons én des Heiligen Geestes. Wij zijn in Gods macht niet overgegaan door een daad van onze zijde. Van onze kant zij

de erkenenis, dat wij in Gods macht zijn overgegaan, dat wij zijn dienstknechten zijn geworden. Maar van Gods zijde is het geschied; ja, toen o. ze Heere voor ons aan het kruis Zijn bloed uitstortte, want aan dit kruis heeft God ons Zich ten eeuwige eigendom gekocht met het bloed des eeuwige verbonds, en zijn wij in zijn macht overgegaan in Christus Jezus. Want God is een ander Heer dan de zonde. De zonde heeft ons in Adam verdorven en te gronde gericht, en is zo'n heerseres, die er alleen op uit is, om ons te gronde te richten. God echter heeft ons Zich ten eigendom aangenomen, om ons voor eeuwig te behouden. Hij heeft Zich in Christus Jezus een volk geschapen, dat overeenkomstig Zijn wil is. Zijn dienst is een Vaderlijke dienst, en Hij doet gelijk Boas, die, toen hij op de akker kwam, tot zijn dienstknechten zeide: *Vrede zij ulieden! Zo roept God ons ook toe, als Hij ons bezoekt: Vrede zij ulieden!*

In Adam konden wij gelukkig blijven, indien wij de voorwaarden vervulden, waaraan dit geluk verbonden was. In Christus Jezus echter is de genade der volharding in daad en waarheid. Dit, dat wij dienstknechten Gods geworden zijn, houdt ons helaas veel te weinig bezig; daarom wil ik dit doen uitkomen, opdat u het verstaan moogt en in uw harten bewaren. God de Heere noemt Zijn volk honderden malen zijn dienstknechten en dienstmaagden. Jezus Christus heet gedurig in de Schrift "onze Heer"; dit "onze Heer" staat er niet voor niets; nee, het moest ons vertroosten en ons moed geven, om over alle bergen heen te huppelen. Wij denken te veel aan onze dienst, in plaats van aan onze Heer te denken; of liever: wij denken in het geheel niet aan Hem, als wij dienen. Hij, Die ons in zijn macht heeft genomen, is Dezelfde, Die ook tot Faraö zeide: "Laat Mijn volk trekken, opdat het Mij diene"; en Die Faraö met zijn tien plagen strafte, en zelfs geen klauw van het eigendom Zijns volk in de macht van Faraö wilde laten blijven.

Toen Hij ons in Zijn macht nam. toen het Hem behaagde ons Zich ten eigendom te kopen, toen nam Hij ons in zijn macht ter zaligheid. Ziet, dat is de genade onzes Gods, Hij heeft ons niet half van de zonde vrijgemaakt, maar geheel en al. Nadat Hij dit gedaan heeft, heeft Hij ons niet aan onszelf overgelaten, en tot ons gezegd: "Ik heb u volkomen vrijgemaakt, daar hebt u Mijn wetten en geboden, gedraagt uzelf nu als heren en dappere helden; Ik heb u immers van alles voorzien." Ware dat het geval, dan kwam er ten laatste ook niemand van ons terecht. God heeft ons in zijn macht genomen, opdat wij het leven en de overvloed zouden hebben. Hij heeft ons Zich ten eeuwige eigendom aangenomen, opdat wij niet een vergankelijk, maar een onvergankelijk leven zouden beërven, en dit leven voor ons bewaard zij, zoals ook wij zelf tot dit eeuwige leven zijn bewaard.

Hoe komt men dan nu tot de gemeenschap met God?

Antwoord: Wij zijn reeds in deze gemeenschap. God heeft ons met de list van Zijn liefde gevangen genomen. Wij waren in de slavernij der zonde zeer tevreden, en wij zouden wel eeuwig daarin gebleven zijn; immers bij al het klagen over de zonde toont nochtans alle vlees, als de gelegenheid, om van zo'n slavernij bevrijd te worden daar is, dat vlees niet vallen wil voor God, ook veel liever God doodt, dan dat het met die zonde tot God zou komen, bij welke elke andere zonde voor God niet in aanmerking g komt. Uit de slavernij der zonde heeft God ons uitgeleid door de macht van Zijn liefde, en heeft ons Zich tot slaven gemaakt. Hij heeft ons gevangengenomen en in zijn Stad gebracht, in het nieuwe Jeruzalem, waarin Hij met ons wil wonen. Of nu zo'n slavernij ons al dan niet bevalt, dat zal wel hetzelfde zijn. Wie niet wil, die moet; en wie God ook maar een halven dag in waarheid gediend heeft, die ondervindt wel, welk een goede Heere Hij is.

De Apostel Paulus is voorwaar een zeer verstandig Apostel. Hij werpt ons allen onverhoeds het net over het hoofd, en waar wij er uit willen, sluit hij de deur voor ons toe; waar wij willen wegloper., laat hij het ons gevoelen, dat wij in banden gekluisterd liggen, en predikt ons zeer liefelijk: u kunt niet meer doen wat u wilt, u niet meer bewegen zoals u wilt; u bent Gods, uws Heeren arrestanten, Die heeft u gevangengenomen; u kunt in het geheel niet meer over uzelf beschikken. U bent thans in Zijn Huis, u staat nu op Zijn rechtsgebied, u bent zijn onderdanen geworden. Hij heeft u Zich veroverd, en hij, die Zijn vijand was, heeft u niet meer in zijn bezit, is niet meer uw meester.

Dat is nu een geheel andere leer, dan die, welke in het menselijke hart zit. In het hart des mensen zit de leer: Als ik eens vergeving van mijn zonden heb, zo zal ik mij aan de dienst van God wijden. Men heeft vergeving van Zijn zonden, en nu wijdt men zich ook aan de dienst Gods, dat wil zeggen: men houdt de dienst Gods voor een Zondags- en een tempeldienst, voor iets bijzonders; daarnevens heeft men dan zijn eigen private zaken, die moeten tot deze dienst niet behoren, en van deze private zaken brengt men nu Gode van tijd tot tijd iets ten offer. Daarbij gaat het de mens steeds om zichzelf, want hij is de dienaar van God Zolang, totdat hij bij de wereld meer genot kan vinden, want immers hij dient om loon. Hij bezoekt de zieken, hij helpt de arme broeder, opdat Christus niet zegge: u hebt het niet gedaan. Hij heeft ogenblikken, waarin hij alles zou willen laten varen en prijsgeven, en hij buigt zich voor een omdat onder de Waarheid, opdat het hem niet zou verweten kunnen worden, dat hij zichzelf gezocht, dat hij zichzelf en eigen eer had liefgehad. De mens moest echter weten, dat God niet gediend wordt van der mensen handen.

De Apostolische leer daarentegen is deze: Gij zijt Gods slaven. Hijzelf heeft Zich u tot slaven gemaakt. U behoort uzelf niet meer. Verstand, wil en krachten, ogen, oren en alle leden uws lichaams, geld, have en goed, het is alles Gode toebehorende; uw gedachten, uw overleggingen, uw uit- en ingaan, uw doen en laten, het is alles in Gods macht. Wie uwer zich nu daaronder wil buigen, mijn Geliefden, zich daaronder buigen, dat hij zijn eigen heer niet meer is, dat ook de zonde geen heer meer over hem is, maar dat hij Gods dienaar geworden is, niet door een daad van zijn zijde, maar door de grote barmhartigheid Gods over ons in Christus Jezus, welke ons ook gepredikt en toegebracht wordt door Zijn woord en door de mededeling Zijns Geestes, die verneme, hoe het in deze dienst met de heiliging gelegen is.

III.

De Apostel betuigt: dat wij nu van zo'n dienst onze vrucht hebben tot heiligmaking. "Nu hebt u uw vrucht, dat u heilig wordt!" Deze woorden hebben alle een hoge betekenis. "Nu" schrijft de Apostel, dat is gezegd in tegenstelling van een eertijds. "Gij hebt" schrijft hij; van dat "hebben" was dan in dat eertijds geen sprake." Uw vrucht" hebt gij, zo schrijft hij, dat is: u hebt de vrucht, die u toekomt, die niet voor een vreemde is. "Tot heiligmaking" schrijft de Apostel; niet zoals Luther het vertaalt: "dat u heilig wordt"; dat ziet op een vroegere heiliging, waarvan wij geen vrucht hebben gehad. Zo zegt dan het geheel: Eertijds waart u in de slavernij der zonder toen waart u vrij van de gerechtigheid, toen kon de gerechtigheid zich met u niet ophouden; in zo'n slavernij der zonde legde u er u op toe, dat u Gode welgevallig mocht zijn, volgens uw gedachten, evenwel uw pogingen, uw krachtsinspanningen hebben u geen nut gedaan; u hebt daarbij niets ingeooogst; het kwam nooit tot de heiliging; na lange moeitenvolle arbeid, nadat u uzelf had afgetobd, was op eens alles weer bedorven en verwoest, alles viel der

zonde weer ten buit, want de zonde had u in haar macht en heerschappij; hoe was hij zodanigen stand van zaken aan een goed werk te denken! U zelf hebt zulks ook wel gevoeld en ook wel eens uitgeroepen, wat Jakob uitriep, toen hij Laban volle twintig jaren gediend had: "Wanneer zal ik ook werken voor mijn huis?" (Gen. 30:30) Thans staat de zaak evenwel geheel anders.

Daarom moet u niet denken in uw harten: Nee, ik ben niet rechtvaardig en heilig, ik heb nog eerst dit en dat te doen, voor ik het zo ver gebracht heb; ik heb eerst nog allerlei geboden na te komen, maar dat wil nog niet zo recht; ik moet de goede gelegenheid afwachten; er staat mij nog zoveel in de weg, dat moet eerst nog verwijderd worden; ik hoop evenwel met Gods hulp het eindelijk zo ver te brengen; daarom zal ik mij Gods geboden ook voorhouden, om te zien, of ik vorder, en hoe ver ik daarmee gekomen ben; ik zal het toch eindelijk, bij welgemeende ernstige oefening wel bereiken.

Veelmeer behoort u in uw harten zo te denken: Christus is gestorven voor onze zonden, zo zijn wij dan met Hem gestorven; Hij is der zonde gestorven, zo zijn wij dan met Hem der zonde gestorven. Christus is opgestaan en is ons leven, zo zijn wij dan met Hem opgewekt, en met Hem in het nieuwe leven, dat uit God is, overgegaan. Christus stierf der zonde eens voor altijd, zo zijn wij dan met Hem der zonde eens voor altijd gestorven; Christus, sedert Hij is opgewekt, leeft Gode, zo leven wij met H e m Gode. Door Zijn dienst zijn wij van de zonde volkomen vrij; door Zijn rantsoen, dat Hij voor ons betaald heeft, heeft Hij ons Gode en de Vader gekocht.

Als gij u van hart aan deze waarheid onderwerpt, zo zult u het wel ervaren, wat zo'n Evangelie met zich brengt; want het is een heerlijk lot, een slaaf van de volzalige God te zijn; Hij toch is een goedertieren Heer, zelfs als Hij tuchtigt en geselt. De zaligheid, die Hij heeft, moeten zijn dienstknechten ook hebben; en gelijk de heerlijkheid van een machtigen heer op diens dienaren rust, zo rust de heerlijkheid van onze God nog op een geheel andere wijze op ons, die Hem dienen. Gelijk een machtig heer er zijn' roem en eer in stelt, dat zijn dienaren goed gekleed en van alles welvoorzien zijn, zo heeft onze God er nog op een geheel andere wijze Zijn' roem en Zijn eer in, dat het Zijnen dienaren aan niets ontbreke, maar dat zij overvloed hebben; zoals Hij dan ook aan zijn boden bevolen heeft: "Zegt de rechtvaardige, dat het hem wel zal gaan." (Jesaja 3:10)

Toen de koningin uit het rijk Arabië (Scheba) al de wijsheid van Salomo zag, en waarnam de wijze of orde, naar welke diens knechten aan tafel zaten, ook de wijze waarop de hofdienaren stonden; de wijze waarop zij gekleed waren, hoe de schenkers de wijn schonken, en hoe de koks de spijzen voor de koninklijke tafel hadden toe bereid, en hoe weer anderen de schotels regelden, was er van overgrote verwondering in haar geen geest meer. Had Salomo zo'n wijsheid om dit alles aan zijn dienaren in te geven, meer dan Salomo is hier.

Het gehele zijn, het ganse gedrag, het zitten, het staan, het neerliggen, het in- en uitgaan, het doen en laten in de dienst van God heet in de Schrift met één woord: "heiliging", of heilig-gemaakt-zijn, dat is: op zodanige wijze in zo'n stand geplaatst-zijn, dat alle beweging naar de goede, welbehaaglijke en volkomen wil van God is. Dat wij zo geplaatst, zo gezet zijn, hebben wij aan Christus te danken, Die als het tweede Hoofd der mensheid zulks aan Zijn kruis voor ons verworven heeft. ; wij hebben het Gode te danken, Die ons in Zijn lieve Zoon, in zo'n weg, tot Zijn eeuwig eigendom heeft aangenomen. Thans hebben wij de vrucht van onze dienst, dat is: onze bewegingen, ons doen en laten, worden niet meer afgekeurd en verwerpelijck geacht, zelfs als wij te

belijden hebben: *Wij zijn onnutte dienstknechten, wij hebben gedaan, wat wij schuldig waren te doen.*

Wij kunnen nu niet meer zeggen: "Het is te vergeefs, dat men God dient", want Hij is een groot Koning, Hij merkt, en hoort het wel, en er is een gedenkboek voor Zijn Aangezicht geschreven voor degenen, die de Heere vrezden en aan Zijn Naam gedenken. (Mal. 3: 14 vv)

De minste dienst beloont Hij bij de Zijnen uit genade met de eeuwige zaligheid. Daarom hebben wij van deze dienst een vrucht, die wij onze vrucht mogen noemen. Immers: leen de Heere een penning, geef prijs om Zijns Naams wil een knol of een ei, Hij zal u de parel van grote waarde wel geven en menige gulden in uw zak! Geef u het vege leven er voor Hem aan, Hij zal u een eeuwig leven geven, en dat zal uw zijn. In één woord: Wees u Zijn knecht, zo geeft Hij Zichzelf aan u, met al wat Hij heeft, en Hij zal niet de God van een ander zijn, maar uw God. Dat zult u er van hebben, dat u Hem dient, en geen vreemde zal u het loon van de arbeid roven.

Ja, u moet uw vrucht hebben; want God wil, dat wie Hem dient zijn loon rijkelijk hebbe. Daarom is Zijn dienst, waarin Hij u gevangengenomen heeft, zo'n dienst, dat u zo toegerust zijt en alles zo bij de hand hebt, dat, terwijl u voor de Heere uw God werkt, u voor uw eigen huis werkt. u bent daar voor Hem, en Hij is er voor u; u bouwt Hem een huis, en Hij bouwt u huizen. En Hij is een koning gelijk, die, nadat hij zijn vijanden heeft overwonnen, deze tot vorsten en prinses maakt, om voor zijn aangezicht te staan en het voor altijd goed te hebben. Zo hebt u dan uw vrucht tot heiligmaking; dat wil niet zeggen: "Gij hebt uw vrucht, namelijk de heiliging", als ware de heiliging de vrucht, die men van zo'n dienst heeft; want de heiliging, het heilig-gemaakt-zijn hebben wij in en door Jezus Christus. Ook zegt de Apostel niet: "Gij hebt nu uw vrucht, dat u heilig wordt", alsof hier gesproken werd van een toenemen, een voortgaan van deugd tot deugd, van kracht tot kracht, of van een allengskens plaats vindende reiniging, zodat wij hoelangsof zo meer rein en Gode gelijkvormig worden. De Apostel schrijft: u hebt uw vrucht "tot heiligmaking"; en dit "tot heiligmaking" beduidt ook niet: dat wij de heiliging nu kunnen uitwerken, dat wij daar de vrucht hebben. De heiliging is er; het heilig-gemaakt-zijn is in en door Christus Jezus.

Indien een doodarm man bij een vorst in diens paleis en heerlijkheid werd opgenomen, zo ware hij in die heerlijkheid door de goedheid des konings; maar nu zou het daarom gaan, dat hij zich overeenkomstig zodanige heerlijkheid gedroeg, zich bewoog; hij zou echter van al zijn doen geen vrucht hebben voor zo'n heerlijkheid, indien hij naar zelfgekozen zeden en wetten wilde handelen, om iets voor deze heerlijkheid te worden. Integendeel, hij heeft de heerlijkheid te erkennen en zich, zoals hij is, in de genade van zijn koning te bewegen; zo zal hij vrucht hebben voor zo'n heerlijkheid. Met andere woorden: Wat Christus voor de Zijnen daargesteld heeft, dat legt Hijzelf ook in de Zijnen ten uitvoer Hij heeft het voor hen daargesteld, dat zij rein en zonder aanstoot zullen bevonden worden op Zijn dag; zo zullen zij daarom ook als dezulken bevonden worden. Nu hebt u uw vrucht, om als zulke bevonden te worden, als u het niet bij de wet zoekt, maar als u gelooft wat waarachtig is, namelijk, dat u van de zonde vrijgemaakt en dienstknechten Gods geworden zijt. Door het geloof bent u dienstknechten Gods, en God voorziet zijn dienstknechten van alles.

IV.

De Apostel betuigt, dat wij van zo'n dienst Gods het einde hebben, te weten een eeuwig leven. Dat vindt men bij de wet niet, daar vindt men de dood. Wanneer in vroegere

tijden maar ook nu nog wel in Holland iemand een aanzienlijk heer trouw en eerlijk gediend had, werd hij eindelijk, op jaren gekomen pijnde, zeer goed verzorgd. Er zijn vele vermogende lieden, die met dat doel goed ingerichte gebouwen hebben gesticht, die ook van buiten een prachtig aanzien hebben. Zulke gebouwen hebben vele woningen, die samen een vierkant vormen; in 't midden is er een tuin aangelegd, of zijn er tuintjes, met bloemen versierd; ook is er in zo'n gebouw een grote vergaderzaal, om God te loven. Deze woningen heten "vrije woningen"; men heeft daarin alles om niet, en menigeen troost zich in zijnen getrouwe dienst met de gedachte aan zo'n vrije woning met zo'n liefelijke tuin, voor zijnen oude dag; als hij niet meer goed voort kan, dan heeft hij daar zijn vrijstad.

Vele vrije woningen heeft ons de Vader in de hemelen gebouwd, en Zijn lieve Zoon is heengegaan, om ons plaats te bereiden. Als wij nu eindelijk moe geworden zijn van de strijd in dit jammerdal, en de tijd daar is, dat onze Heere tot ons zegt: Welaan, Mijn getrouwe dienstknecht, Mijn getrouwe dienstmaagd, u hebt Mijn Raad lang genoeg gediend, nu wil Ik u in vrede laten heengaan", dan gaan wij ook werkelijk in zo'n vrije woning, waar alle Gods getrouwe dienaren tezamen wonen, en het Lam in het midden van hen, en dan heet het letterlijk: (volgens Lodensteijn)

*Mijn zonden al, en zonder tal,
Zijn m' uit gena vergeven;
De eeuw'gen dood had ik verdiend
Ik erf een eeuwig leven.
Komt, laat ons juichen en vrolijk zijn!*

Einde goed, alles goed. Wat vraag ik naar een heiligheid, naar een vromigheid, naar hetgeen alle mensen voor gerechtigheid en Godzaligheid houden, als het einde er van niet goed is. Het lopen naar eigen verkiezing en naar instellingen der mensen heeft een zeer slecht einde. Als Christus met de wolken des hemels zal komen en alle Zijn heiligen met Hem, dan zal het daarom gaan, of onze werken in God gedaan zijn. Wal zal het baten, of men al vele werken heeft, als de uitspraak zijn moet: uw werken zijn niet vol bevonden voor God! Hetgeen groot is, maakt God tot niet; het kleine, dat maakt Hij groot. Ik moet het standpunt kennen, waarop ik wezenlijk mijn vrucht heb tot heiligmaking, waarop ik wezenlijk niet met Kam van de vruchten des velds aan God geofferd heb, maar met Abel van de schapen en van hun vet; het standpunt, waarop ik het einde wegdraag van mijn gedraging, van mijn bewegingen, van mijn uit- en ingaan, dat ik het doel bereikt heb, waartoe ik geroepen en van Christus gegrepen ben. Eeuwig, eeuwig leven moet ik hebben, en niet zelfmisleiding, niet eeuwige dood, niet eeuwige verdoemenis.

Waar hebben wij dit standpunt? Daar, waar het niet heet: Christus en voorts de wet, maar: de Wet enig en alleen, volkomen en eeuwig, maar een ander Mens, dan ik ben, Die deze Wet op Zich neemt, Christus Jezus, mijn Heere, en ik, mij gehouden aan Hem, in Hem geloofd, ganselijk afstand gedaan hebbende van alle wet; Hem geloofd, dat ik de Zijnen ben; mij aan Hem, aan Zijn gerechtigheid gehouden, in weerwil van zonde, nood en dood. Zo zal ik daarvan deze mijn vrucht hebben, dat ik mij naar Zijn welbehagen bewegen zal, dat mijn werken zullen bevonden worden als zijnde in God gedaan; en als ik dan met Jakob mijn voeten op het bed uitstrek en de geest gegeven heb, zo heb ik dan het einde van mijn geloof: ook voor mij een vrije woning bij Mijn God, ook voor mij de Levensboom, om daarvan eeuwig te genieten, en met al zijn dienstknechten en dienstmaagden een eeuwig, eeuwig juichen en vrolijk-zijn, als ik ontwaak om verzadigd te worden met Zijn Beeld.

Gij aangevochten ziel! predik tegen de zonde: Ik ben van uw heerschappij vrij geworden, ik dien Mijn God. De zonde zal alles aanwenden, om u de mond te stoppen; want zij weet wel, dat zij door zo'n belijdenis teniet wordt gedaan. Met al haar woede zal zij zich op u werpen, maar gij, ga gerust voort met deze prediking, ja, zelfs in de kuil, zingen jubel: Ik ben rechtvaardig, ik ben heilig, ik ben overeenkomstig de Wet.

Laat u geen wet daarbij of daarnevens in de handen toveren. Zeker zal het er in de beginne geheel anders uitzien, dan u gelooft; maar het winterkoren kent Zijn tijd om uit te spruiten. Al wie God in Zijn dienst neemt, zal nochtans ervaren, dat bij alle ellende waarachtig al, wat wij nodig hebben, uit God komt; en deze ervaring, waarbij men zich aan de gerechtigheid houdt, die voor God geldt, hoe verhoogt zij de moed, de hoop! Is het meel van de Profeet in de pot, welaan, schept maar op, de dood is er niet meer in, maar verzadiging des levens.

AMEN.

70. Romeinen 8:8-11

Deze leerrede is gehouden te Elberfeld de 1. Augustus 1847, des voormiddags. Gezongen werd: Psalm 65:1 3; Psalm 67:1; Psalm 118: 7. In het Nederduits vertaald verschenen zij 1849 als No. 3 in het 4. Twaalfstal der eerste uitgave "Twaalf Twaalfallen Leerredenen." In het Hoogduits zag zij het licht 1896 in "Licht und Recht", 9. Heft, 3. Predigt. Des avonds preekte K. over Jesaja 27: 1.

Zo lezen wij in het tweede Boek der Kronieken, hoofdstuk 24: 18 vv.: "Zij verlieten het huis des Heeren, des Gods hunner vaderen, en dienden de bossen en de afgoden; toen was een grote toornigheid over Juda en Jeruzalem, om deze hun schuld. Doch Hij zond Profeten onder hen, om hen tot de Heere te doen wederkeren; die betuigden tegen hen, maar zij neigden de oren niet. En de Geest van God toog Zacharia aan, de zoon van Jojada, de priester, die boven het volk stond, en hij zeide tot hen: zo zegt God: waarom overtreedt u de geboden des Heeren? Daarom zult u niet voorspoedig zijn; dewijl u de Heere verlaten hebt, zo zal Hij u verlaten. En zij maakten een verbintenis tegen hem, en stenigden hem met stenen door het gebod des konings, in het voorhof van het huis des Heeren. Zo gedacht de koning Joas niet der weldadigheid, die zijn vader Jojada aan hem gedaan had, maar doodde Zijn Zoon; dewelke, als hij stierf, zeide: De Heere zal het zien en zoeken!"

Nu weten wij uit hetgeen wij in de volgende verzen lezen, dat de Heere het gezien en gezocht heeft; ook weten wij, dat dit bloed nog gezocht is geworden bij de tweede verwoesting van de Joodse tempel door de Romeinen; en de Joden zelve verhalen daarvan een geschiedenis, voor welker waarheid ik Weliswaar niet kan instaan, die echter zeer leerrijk is, weswege ik ze aan u wil medelen. (Gemara Sanhedrin C. 11, Sectio 24.)

Zacharias is, zo als wij weten, gedood tussen de tempel en het altaar. Nu verhalen de Joden, dat uit de plaats, waar deze getuige Gods gedood werd, nog gedurende de tijd van tweehonderd twee en vijftig jaren, dat is van de regering van koning Joas af tot de inneming van de stad Jeruzalem door Nebukadnézars generaal, Nebuzaradan, het bloed des vermoorden opgeborreld is, en op generlei wijze is te stillen geweest. Volgens dat verhaal heeft Nebukadnézars generaal, dit opwellende bloed gezien hebbende, de priesters ondervraagd, wat dat beduidde. deze hadden hem daarop geantwoord, dat dit het bloed der offerdieren was. Toen heeft hij geboden offerdieren te slachten, want hij wilde zich van de waarheid overtuigen. Het bloed der offerdieren echter verdween en borrelde niet weer op. Toen heeft Nebuzaradan de priesters gedreigd, dat, zo zij de waarheid niet zeiden, hij hun vlees in stukken zou laten scheuren. Daarop dan hadden zij hem bekend, dat dit het bloed van een vermoorden getuige der waarheid was. Nebuzaradan, zo verhalen zij, heeft toen op de plaats, waar Zacharias gedood was, eerst de leraars des volks, daarna hun voornaamste leerlingen, daarna de jonge priesters laten doden, opdat het bloed niet meer zonde opwellen; in het geheel zou hij negenhonderd-en-veertig duizend mensen tussen de tempel en het altaar hebben laten ombrengen, om het opborrelende bloed te stillen; het liet zich evenwel daardoor niet stillen. Toen, zo heet het verder, is Nebuzaradan tot de plaats gegaan en heeft geroepen: "O Zacharias, Zacharias! ik heb om uwentwil de aanzienlijkste des volks laten doden;

vordert u wellicht, dat ik hier allen zal laten ombrengen?" Daarop had op eens het bloed opgehouden te vloeien.

Toen ik deze Joodse overlevering of geschiedenis, want iets zal er wel van waar zijn, voor de eerste maal las, kwamen daarbij vele gedachten in mij op. De voorstelling beviel mij, en zij moet ook u bevallen, dat het bloed van Zacharias op eens ophield, toen Nebuzaradan vraagde, of hij tot zoen van het vergoten bloed allen verdelgen zoude. Dat was wel het beste bewijs, dat dát bloed geen wraak wilde, ofschoon het ook de wraak niet kon tegenhouden, maar dat het had gevloeid tot een getuigenis, of men nog tot inkeer komen en het getuigenis ten eeuwige leven geloven mocht. Ook dacht ik: God is toch te vrezende; en verschrikkelijk is het lot dergenen, die Christus laten varen en zich aan een afgodische leer overgeven, waarbij men de gerechtigheid kan voorwenden, om in de ongerechtigheid te volharden. Voorts dacht ik: Het is toch aan alle vlees eigen, dat het Christus en de genade niet geheel, niet ten volle hebben wil; het zou zich zo graag ten dele op Christus, ten dele op hetgeen men in zichzelf meent te vinden, verlaten; vlees wil het niet weten, dat zo'n verdeeld bestaan, zo'n vertrouwen, waarbij men de Heere niet van ganser hart dient, tot allerlei afgoderij en ongerechtigheid leidt; komt nu het getuigenis: "Christus alleen, Hij alles in allen", zo gevoelt men zich veroordeeld. Vandaar van de een zijde het woeden en razen tegen het eeuwige Evangelie; vandaar echter ook van de andere zijde de verlegenheid, wanneer men, sedert men dit getuigenis gehoord heeft, geen leven meer in eigen hand vinden kan. Maar dat is de weg om rijken troost te ontvangen uit het Huis Gods, wanneer men met het "doe dat" in het geheel niet meer voort kan, en geen ander zalig-worden meer overblijft dan door de genade van Jezus Christus.

De God aller genade geve ons heden wederom veel van deze troost te horen en te ondervinden.

Tekst: ROMEINEN 8:8-11.

"En die in het vlees zijn, kunnen Gode niet behagen. Doch gijlieden zijt niet in het vlees maar in de Geest, zo anders de Geest van God in u woont. Maar zo iemand de Geest van Christus niet heeft, die komt Hem niet toe. En indien Christus in ulieden is, zo is wel het lichaam dood om der zonde wil, maar de Geest is levend om der gerechtigheid wil. En indien de Geest Desgenen, Die Jezus uit de doden opgewekt heeft in u woont, zo zal Hij, Die Christus uit de doden opgewekt heeft, ook uw sterfelijke lichamen levend maken door Zijn Geest, Die in u woont."

Laat ons in overeenstemming met de voorgelezen woorden de volgende vragen beantwoorden:

1. In welke toestand moeten wij ons bevinden, opdat wij Gode behagen?
2. Wat is het kenmerk van deze toestand?
3. Waarmee zullen wij ons troosten bij de ervaring, dat wij zo tot alles onbekwaam zijn?
4. Behoudt deze onbekwaamheid de overhand?

I.

In welke toestand moeten wij zijn, opdat wij God e behagen?

Mijn Geliefden! De Apostel beschrijft in dit hoofdstuk tweeërlei toestanden; de een toestand noemt hij "in het vlees zijn"; zij, die in deze toestand zijn, kunnen Gode niet behagen; de anderen toestand noemt hij "in den Geest zijn." Daar wij nu in de eerstgenoemde toestand Gode niet behagen kunnen, behagen wij Hem alleen dan, wanneer wij in de anderen toestand zijn.

Ik acht het een grote genade, dat ons de toestand geopenbaard is, waarin wij Gode behagen kunnen. Er moet ons derhalve veel aan gelegen liggen, deze toestand te kennen; want te weten, dat wij Gode behagen, is wel het hoogste goed, dat wij kunnen bezitten. Immers het hart is dan vervuld met vrede en vreugde, is vrolijk en welgemoed, zingt psalmen in de nacht en leeft in de blijdste verwachting. Wij moeten daarom weten, wat "in het vlees zijn" is, en wat "in de Geest zijn" betekent.

"In het vlees zijn" is: verkeren in de ouden toestand, waarin wij door de overtreding van één mens gekomen zijn; deze toestand heet "vlees", omdat die het tegenovergestelde is van al wat God en goddelijk is. Het is aan deze toestand eigen, vroom en zalig te willen zijn naar eigen goeddunken. Die zich in deze toestand bevinden, eigene zichzelf alles toe, wat Gods en wat der Waarheid is: God, Christus, de Geest, het geloof, de bekering, de wedergeboorte, de heiliging des Geestes, alleen om zichzelf te handhaven. Men steunt op allerlei beloften, opdat men zelf wat in de hand hebbe.

Bij alles houdt men zichzelf staande; men is niet verder ten onder gegaan, dan dat men gevoeld heeft Gode niet gelijkvormig te zijn; men neemt dan echter het Koninkrijk der hemelen met geweld, om weer tot rust te komen en de verlorene Gode-gelijkheid weer in handen te hebben. Men zoekt, hoe men het ook ontkent, hoe men het ook wil verbergen, de zaligheid uit werken; men wil ze verdiend hebben en als een rechtvaardig en vroom man in de hemel komen. Wij zien het bij de Joden; zij eigenden zich de beloften toe, aan Abraham geschonken, zij hadden de Schrift, legden dezelve uit, verwachtten de Messias, maar wilden niets weten van een in het vlees gekomen Jezus. Zij wilden volstrekt rechtvaardig zijn en rechtvaardig worden, maar wilden niet weten, dat zij vlees en in het vlees waren.

In de toestand, welke Paulus "in het vlees zijn" noemt, ziet het er schijnbaar zeer vroom, zeer Godzalig uit; immers de vrouwen, die de Apostel vervolgden, werden "godsdienstige en eerlijke (eerbare)" vrouwen genoemd. (Hand. 13:50); maar in waarheid bevindt men zich in die toestand in allerlei ongerechtigheid, men drinkt de ongerechtigheid in als water, men heeft duizend zonden, klaagt ook veel daarover, en wil zich evenwel vanwege zijn ongerechtigheid niet laten bestraffen, zich daarvan niet laten genezen.

In zo'n toestand is men het dierbaar Evangelie van de Zoon van God bitter vijandig, want men is nooit met zijn ongerechtigheid voor God in de schuld gevallen; men heeft allerlei vrome overleggingen, daarom ook onderwerpt men zich niet aan Gods Wet; men kent zijn ongerechtigheid en wil ze evenwel niet kennen, maar wil ze zelf mettertijd uit de weg ruimen; daarom wil men Christus niet geheel, want men wil d l e gerechtigheid en d l e heiligheid niet, welke alleen voor de troon Gods geldt; men gevoelt zich door de prediking der Waarheid omvergeworpen. Het getuigenis: God moet God zijn, en een mens een mens, bevalt aan het vlees niet, dat reeds zo vol geworden is van vromigheid naar eigen keuze.

In zo'n toestand kan men Gode niet behagen, want God laat Zich Zijn eer niet nemen, en wil een God van volkomen zaligheid zijn. Hij moet onze zaligheid in zijn hand hebben, en wij moeten haar niet hebben in onze hand, want dan gaat zij verloren.

"In de Geest zijn" is: in die toestand zijn, waarin aan de mens, tot lof en prijs der eeuwige ontferming, alles uit de hand genomen is, zodat 's mensen volkomen zaligheid in Gods hand wél-bewaard is boven in de hemelen.

"Geest" heet onze Heere Zelf, voorzover Hij Zich van uit Zijn heerlijkheid aan arme zondaren van uit Zijnen troon bekend maakt in openbaring des Heiligen Geestes, welke Hij doet neerdalen in het verslagene gemoed, zodat de mens tot Hem getrokken wordt, om in te zien, dat bij Hem geen grimmigheid is, en dat Hij van de zijde des mensen niets vordert, veelmeer voor de armen en ellendigen uit Zichzelf een algenoegzame Heiland is.

"Geest" heet de gehele in Christus Jezus volvoerde Raad Gods tot onze zaligheid, voorzover deze Raad in God door Heiligen Geest volbracht en daargesteld is. Gerechtigheid, genade, vergeving van zonden, eeuwig leven, heerlijkheid bij God, eeuwige verzadiging voor Zijn Aangezicht, dat alles heet

"Geest", omdat Christus dat alles door eeuwige Geest daargesteld heeft. Immers het is niet daargesteld door vleeselijke arm, door verstand en macht van vlees, maar door eeuwigen Geest, in volslagen onbekwaamheid des vlees.

Alleen in die toestand zijnde, behagen wij Gode, omdat, aangezien het van onze zijde met ons rijk gedaan is, het Koninkrijk nu Zijns is, om het ons te geven; omdat, aangezien wij van onze zijde tot alle goed ons geheel onbekwaam gemaakt hebben, Zijne nu de macht is, om voor ons en in ons alles te hebben daargesteld naar Zijn wil; en omdat, aangezien wij van onze zijde de heerlijkheid derven, die wij voor God moesten hebben, Zijne nu deze heerlijkheid is, om deze heerlijkheid op ons te leggen.

Zo hebben wij dan hierbeneden niets, maar daarboven is alles gereed, en vandaar buigt Hij Zich neer, om ons met Zijn weldaden te overladen. Het v lees heeft niets meer te zeggen, alles wat tot het leven en de Godzaligheid nodig is, ligt in de hand des Geestes. Hier machteloosheid, daarboven macht; hier zonde, doden vloek en verdoeming, maar nochtans niet meer zonde, dood, vloek of verdoeming; nee, daarboven gerechtigheid, leven, zegen en allerlei heil, de eeuwige zaligheid, de kroon der gerechtigheid, de volharding, alles daarboven waarachtig in de Geest, al is het, dat hierbeneden ook niets schijnt te wassen. (2 Sam. 23: 5) Dat is alles "Geest", dat is de toestand, die Gode behaagt: namelijk, dat Hij ons niet aanziet in dat, wat wij hier beneden zijn, maar dat Hij ons aanziet in datgene, wat wij daarboven bij Hem in Christus zijn, niet door iets, dat uit ons is voortgekomen, maar door dat, wat aan het kruis op Golgotha geschied is.

II.

In deze toestand nu zijn wij onder zekere voorwaarde, welke het kenteken van het zijn in deze toestand uitmaakt.

Wat is het kenteken van deze toestand? Zo schrijft de Apostel: "Zo anders de Geest van God in u woont; maar zo iemand de Geest van Christus niet heeft, die komt Hem niet toe." Hier wordt niet gesproken van een neerdalen des Geestes, van een afwisselende tegenwoordigheid des Geestes in onze harten, maar van een wonen in ons. Wie nu ergens woont, die heeft daar ook zijn' zetel, die handelt als heer des huizes naar zijn goeddunken, zodat hij alleen meester is in zo'n woning; hij brengt in deze zijn woning wat hij wil, werpt er ook uit wat hij wil; hij staat, wanneer hij wil, gaat op en neer, wanneer hij wil, legt zich neer, wanneer hij wil, schrijft wetten voor en richt alles in naar welgevallen; hij is in zo'n woning geen dode, veelmeer weten wel al de burens, dat zo'n huis bewoond is. Nu, wanneer de Geest van God in u woont, zo bent u in de Geest. Daar hebt u het kenteken.

Verstaat het wel; de Apostel zegt niet: "Zo anders het gevoelen (de gezindheid) Gods in u is"; ook schrijft hij niet: "wie de zin van Christus niet heeft"; hij schrijft: "Geest van God", "Geest van Christus."

Wat is nu deze Geest van God? Het is de Heilige Geest, Die hier echter genoemd wordt de Geest van God, omdat Hij de Raad Gods in ons handhaaft, de Raad Gods tot onze zaligheid. De Apostel wil dus zeggen: u bent in de Geest, wanneer het ten minste ook bij u zo gesteld is, als wij bij de Profeet Ezechiël lezen; daar staat geschreven van een rad en van raderen in dit rad, en in dat rad was de Geest, Die dreef het rad, dat het naar alle zijden voortging en ook bleef stilstaan, al naar dat de Geest in de raderen was, dat is, ze in beweging bracht.

Zo wil dan de Apostel zeggen: u bent in de Geest, wanneer u ten minste erkend hebt dat het niet is desgenen, die wil, noch desgenen, die loopt, maar des ontfermenden Gods; wanneer gij u zo niet met een gebod inlaat, met het "doe dat", alsof daarvan uw zaligheid afhing; wanneer u dus niet meer overlegt, wat moet ik, ik nu nog doen, hier doen, daar doen, opdat ik Gode behage; wanneer u dus zelf geen woning- of huisrecht meer in u hebt, om zelf gezag te oefenen en te heersen met "hier een weinig", "daar een weinig", met vroomheid uit eigen kracht en naar eigen keuze; wanneer het niet bij u heet: ik, ik moet dit nog doen en dat nog doen, anders word ik niet zalig, maar wanneer u van hart erkent: Ik beteken niets, ik ben niets, ik weet van niets, al wat uit mij is deugt niet, ik heb geen gerechtigheid, kan ook geen gerechtigheid doen voortkomen, ik weet van de gehele zaak Gods niets; ik heb geen verstand van Zijn wetten en Zijn geboden; ik weet niet hoe ik te wandelen, hoe ik mij te bewegen heb; God is het alleen, de volzalige God, aan wie ik mij houd; mijn denken, mijn overleggen, mijn streven, mijn doen, al mijn bewegingen, Mijn ingang en uitgang, ik stel het alles in zijn hand, mijn leven, mijn zaligheid, mijn zonde en mijn vroomheid; van Hém alleen wil ik weten, dat Hij goed is, en ik drijf op Zijn ontferming en eeuwige genade, opdat ik geleid zij naar Zijn raad, naar Zijnen wil, en ik in alle dingen zo zij en het zo make, als het Hem behaagt.

Zo leert ons de Geest van God, zo heerst Hij in zijn woning, dat Hij Gods genade en zijn vrije ontferming daarin verheerlijkt. Dat is een woning als een paleis; geen koning op aarde heeft zo veel schatten en kostbaarheden, als zich daar bevinden, indien wij er maar met onze handen afblijven. Dat is het kenteken, dat men in de Geest is. Maar zo iemand de Geest van Christus niet heeft, die komt Hem niet toe; en dat nu is de Geest van Christus, dat de Vader verheerlijkt worde. De Vader wordt niet verheerlijkt, als het kind nog een naam wil hebben bij de naam des Vaders. Het kind hete "zondaar" en de Vader zij genaamd "genadig, goedertieren, barmhartig, getrouw, lankmoedig Vader."

De Vader wordt niet verheerlijkt, als het kind bij het Rijk des Vaders een rijk der gerechtigheid en van goede wandel in eigen hand wil hebben. Het kind hete "goddeloos", en de Vader alleen "rechtvaardige Vader." De Vader wordt niet verheerlijkt, als het kind zijn en eigen wil doen wil en die wil laten doorgaan voor des Vaders wil. Het kind hete "onbekwaam, machteloos, onverstandig" en de Vader hete: "de alleen wijze God."

- Dat is de Geest van Christus, dat Christus verheerlijkt worde, dat wij niet langer bij onszelf zeggen: Ik heb zonde, daarom zal Hij mij doden, want de zonde is te groot; maar dat wij Hem erkennen als de Uitdelger der zonden; want die Hem anders wil kennen, aan die kan Hij Zich niet bekend maken.
- Dat is de Geest van Christus, dat wij zondaars zijn en blijven in gedurige verbrijzeling des harten en met alle blijdschap en vertrouwen tot Hem, en dat wij de zalfolie niet namaken, welke alleen van Zijn gezegend hoofd afdruipt; want Zijn Geest duldt geen gezalften, die Hem gelijk zouden zijn, die naast Hem met hun zalving iets zouden gelden. Aan Christus komt de zalving toe! Aan Christus de kroon! Hij is het alleen.

- Dat is de Geest van Christus, dat wij niet denken: nu nog dit gebod en nog dat gebod, dat wij ons niet zelf heiligen in wijding van onszelf, maar dat wij, naakt en ontbloot, gedurig tot Hem gaan, door alle donkere wolken van zonden, verdoeming en vloek der Wet heen, dat wij tot Hem roepen en naar Hem opzien, Die aan des Vaders Rechterhand is gezeten, en wie alles onderworpen is, en dat wij op Zijn genade wachten en uit Zijn volheid het nemen, zoals Hij ons alles bereid heeft; en dat wij niet vragen naar het "doe dat", maar naar Hem, Christus, enig en alleen.
- Dat is de Geest van Christus. Zo iemand die niet heeft, die komt Hem niet toe; maar wie Christus alleen erkent en zich alleen op Hem verlaat, die heeft deze Geest, die zoekt zichzelf niet, zoekt het niet bij zichzelf, hij zingt het Lam ter ere het lied: "*Gij hebt het gedaan.*"

III.

Wij hebben nu vanzelf de overgang gevonden tot de beantwoording van de vraag: *Waarmee zullen wij ons troosten bij de bevinding, dat wij tot alles onbekwaam zijn?* "Indien Christus in ulieden is", schrijft de Apostel, "zo is wel het lichaam dood om der zonde wil, maar de Geest is leven om der gerechtigheid wil."

De Apostel heeft eerst geschreven van de inwoning van de Geest van God in ons; daarna, dat wij de Geest van Christus moeten hebben; nu daarvan, dat Christus in ons is. Dit is nauw samen verbonden, en het een volgt uit het ander. Wanneer deze Geest in ons woont, zodat wij Gode de heerschappij Zijner genade in handen laten, dan hebben wij daarvan de vrucht, dat deze Geest Christus in ons verheerlijkt. Verheerlijkt deze Geest Christus in ons, zo worden wij van Christus geheel ingenomen en vervuld, zodat Christus in ons is.

Dit moeten wij nu niet op een mystieke wijze verstaan, maar volgens de gezonde leer, dat Zijn Geest ons daarvan vervuld heeft, dat Hij voor onze zonden gestorven, ook tot onze rechtvaardigmaking opgewekt is, en dat Hij ter Rechterhand der Majesteit Gods zit en voor ons tussentreedt, alle dingen ons ten beste keert en ons plaats (woning) bereidt, ons ook bij de verworven verlossing beschut en bewaart, opdat wij mede-erfgenamen worden van Zijn heerlijkheid. Want op zo'n wijze wil Christus in ons zijn, dat Hij Zich door Zijn Geest in ons verheerlijkt als Dengene, Die ons liefgehad heeft met eeuwige liefde, ons om niet verlost heeft, ons van onze zonden gewassen heeft in Zijn bloed, en ons gemaakt heeft tot koningen en priesters Gode en Zijn Vader, opdat wij met Hem heersen op aarde, zodat Hij voor ons is: het leven, en alleen Hij: *de hoop der heerlijkheid.*

Is Hij nu zo in ons, dan zeggen wij met Paulus: "Ik leef, doch niet meer ik, maar Christus leeft in mij, en hetgeen ik nu in het vlees leef, dat leef ik door het geloof des Zoons Gods, Die mij liefgehad heeft en Zichzelven voor mij overgegeven heeft. Ik doe de g en a de Gods niet te niet; want indien de rechtvaardigheid door de wet is, zo is dan Christus tevergeefs gestorven." (Gal. 2: 20 en 21)

Als de Apostel schrijft: "Ik leef niet meer. Christus leeft in mij; zó leef ik", dan zegt hij met andere woorden: "Ik ben in mijzelf dood." En als hij schrijft: "Hetgeen ik nu in het vlees leef, dat leef ik door het geloof des Zoons Gods", geeft hij daarmee te verstaan, dat hij in elk ander opzicht van geen leven in het vlees iets wil weten. Zo schrijft hij dan de dood op al hetgeen hij in zichzelf is, zoals hij daar gaat en staat.

In gelijke zin zegt hij nu ook hier: "Indien Christus in ulieden is, zo is wel het lichaam dood", en hij verstaat hier onder het woord "lichaam" al het zichtbare van ons, zoals wij in- en uitwendig bestaan, en wat ons omringt. "Dit lichaam", schrijft hij, "is dood." Niet

zo wat half gestorven, zodat met de krachten van dit lichaam nog wel wat te doen ware, als er enige hulp bijkwam, nee, het is dood, het is als een lijk in het graf, dat zich niet meer verroeren of bewegen kan.

Hierover kan nu menigeen hard aangevochten worden, dat het lichaam zó dood is, dat hij niets daarmee kan uitvoeren, dat hij God daarmee niet meer kan dienen, dat hij, in één woord, een streep te halen heeft door alle zelfwerken en er met zijn handen afblijven moet. om de gerechtigheid te verwerven, en geen lid van dit lichaam meer bewegen kan, maar met zijn gehele doen en laten moet overschieten, en niets zien, ook niets in de handen hebben, maar afwachten moet de gerechtigheid uit de Geest door het geloof. Gal 5:5: "Want wij verwachten door de Geest uit het geloof de hoop der rechtvaardigheid." Hierin moeten wij nu eens voor altijd berusten, wil de Apostel zeggen, dat, indien Christus in ons is, wij niets meer zijn, niets meer kunnen of vermogen; want dit is nu eenmaal niet anders, het is het gevolg van de zonde.

Indien wij in onze toestand gebleven waren, waarin wij geschapen zijn, te weten in Gods Beeld en naar Zijn Gelijkenis, zo hadden wij ons met het "doe dat" de zaligheid kunnen verwerven. Nu echter hebben wij gezondigd, ons in het verderf gestort, onszelf onbekwaam gemaakt. Dat is onze zonde. Om van deze zonde wil deugen wij niet meer bij de Wet, kunnen ons de gerechtigheid en zaligheid niet meer met werken verkrijgen. Indien nu Christus in ons zal zijn en in ons zal werken, zo moet onze machine stilstaan; want nu kan Hij het alleen doen, en wij moeten van Zijn genade leven en in Hem gerechtigheid hebben.

Wij moeten ons daarover niet laten aanvechten, dat al, wat in en aan ons is, dood is, maar daarmee geheel tevreden zijn; wij zullen daar niets bij verliezen, want wanneer Hij in ons is, zo is de Geest leven, dat is, de Geest van Christus in ons; Deze heeft in ons een bijzonder welgevallen aan de zielsarbeid van Christus, een buitengemeen welgevallen daaraan, dat Hij. Christus, het alleen is; want Die doet het alleen en heeft het gedaan dat het alles goed is en alles goed gaat in onze woning, terwijl wij daarbij overschieten.

Deze Geest, in welke wij voor Christus staan als zulken, die niets zijn, niets kunnen, niets vermogen, ook niets uitrichten mogen, opdat wij het gehele werk niet bederven, deze Geest geeft ons de volbrachten arbeid des Heeren op de hand, zodat wij daarmee versierd zijn en daarin de overvloed, de volheid hebben. Zooleven wij dan niet, maar zijn dood, om der zonde wil, en leven nochtans; want de Geest is leven, niet om onzenwil, maar om der gerechtigheid wil, die alleen voor God geldt.

Daarmee moeten wij ons troosten bij de gedurige ondervinding, dat wij tot alles onbekwaam zijn: dat om der gerechtigheid van Christus wil er een Geest is, Die in ons woont, Die het leven in onze dood is. Als zodanig betoont Zich dan ook deze Geest, als wij in waarheid daarvan overtuigd zijn, dat het er zijn moet, wat de Wet wil, en dat in ons, dat is, in ons vlees, geen goed woont; want dan zien wij op tot Dengene, Die de vervulling is, Die alle ledige potten en vaten, zo velen als er zijn mogen, volmaakt uit één Oliekruik.

IV.

Zo hebben wij dan het antwoord op onze laatste vraag of onze onbekwaamheid de overhand behoudt. De Apostel schrijft: "En indien de Geest Desgenen, Die Jezus uit de doden opgewekt heeft, in u woont, zo zal Hij, Die Christus uit de doden opgewekt heeft, ook uw sterfelijke lichamen levend maken door Zijn Geest, Die in u woont."

Veelbevattende en troostvolle woorden! Wat in God is, moet door de dood heenbreken en overal de dood teniet doen, zodat zelfs door een uitgedroogd ezelskinnebakken overvloed van water opborrelen moet, om de dorstende rijkelijk te laven. (Richt. 15:19) Deze onze sterfelijke lichamen zijn zo geheel de dood ter prooi geworden, zozeer van de dood der zonde doordrongen, dat uit het hart zelfs niet een enkele verzuchting tot God kan voortkomen. Het oog is voor waarachtig berouw en voor elke aanblik der eeuwige heerlijkheid zó uitgedroogd, dat zelfs niet één traan van berouw of één traan van eeuwige blijdschap daaruit kan voortkomen; de oren zijn zó vervuld met al wat van hierbeneden is, dat niet het minste troostwoord vermag door te dringen; de handen, de voeten strekken zich zó gedurig naar het zichtbare uit, zijn zodanig op eigen wegen uit, dat de handen de Parel van grote waarde nimmer weten te bewaren en de voeten de effen weg van Gods wil voor hobbelachtig en niet begaanbaar houden.

En is volstrekt geen orgaan in ons voor al wat hemels is, en nochtans, daarboven klopt een Vaderhart voor ons armen en ellendigen; uit eeuwige liefde gaf Hij Zijn heilig Kind Jezus voor ons over in de dood. Toen Deze echter als onze getrouwe Verlosser de Raad van onze zaligheid volbracht had, kon en mocht Hij niet langer te midden der doden blijven, voor welke Hij gestorven was; de Vader wekte Hem op, Hem, Die Zijn volk zalig gemaakt had van hun zonden.

Is in u de Geest van deze Vader, niet om uzelf, maar om Zijn raad te verheerlijken, niet uw werk, maar Zijn eeuwige liefde, zo weet, dat Hij Zich ook geheel als Vader aan u betonen zal; want toen Hij Jezus uit de doden opwekte, heeft Hij Hem als uw Christus opgewekt, zodat Hij, zodra Christus van de doden was opgestaan, ook de Heilige Geest heeft neergezonden, Die het uit Zijn volheid neemt, opdat gij Christus, Die uw leven is, in u verheerlijkt. Nu, verheerlijkt u Christus, dan verheerlijkt u de Vader, en dan zal de Vader ook u niet alléén kunnen laten, Hij zal u aanzien in Zijn Zoon als leden van Hem, Die het Hoofd is. Dan zal Hij dan ook door de Geest, welke Hij u heeft gegeven, Welke in u woont, handen, voeten, ogen en oren, verstand en wil en alle leden, welke vroeger de dood dienstbaar waren, zó vervullen uit de schatten van Zijn genade, dat al uw beenderen levend worden en zich verheugen moeten en zeggen: *"Waar is een God gelijk Gij!"*

Uwe machteloosheid en onbekwaamheid zal u niet in de weg staan, want u zult niet uzelf zoeken, maar u zult alreeds de wil van God volbrengende zijn, eer u nog iets van gebod en wet zult geweten hebben. Want u zult niet door de wet gedreven worden, maar door de moedermelk des Heiligen Geestes.

De moedermelk, zeg ik, zoekende naar een beeld, dat u de gehele zaak duidelijk moet maken. Een kind is door zijn volstreekte hulpeloosheid als het ware dood, het lichaam is hem dood, het kan niets verrichten. De moeder alleen is het leven van het kind, uithoofde der melk, waarvan haar borst vol is. Leg het kind aan de moederborst, en wat zal maken, dat het kind herleeft, en dat al zijn zwakke ledematen, die anders dan dood zijn, weder opleven? Zal dat niet de moedermelk doen, die aan het kind wordt gegeven, en die, nadat het kind gedronken heeft, in het kind woont?

Net zo worden wij door de Vader gevoed met de redelijke melk, welke is: Zijn woord, Zijn heil, Zijn Geest, de Geest van Christus, zodat al onze beenderen groenen, en al wat in en aan ons is zich verheugt in zulk een God, Die uit de volle borsten van Zijn algenoegzaamheid zijn kinderen laaft en verzadigt, en hen in Christus sterkt ten eeuwige leven, om door te breken door elke dood hierbeneden.

AMEN.

